ਆਧਾਰ ਸ਼ਿਲਾ

ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024

Towards a new dawn
Ministry of Women and Child Development
Government of India

सत्यमेव जयते

ਆਧਾਰ ਸ਼ਿਲਾ

ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਚਾਈਲਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ 5, ਸਿਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਲ ਏਰੀਆ, ਹੌਜ਼ ਖਾਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - 110016

स्मृति ज़ूबिन इरानी
Smriti Zubin Irani

आज़ादी का अमृत महोत्सव

सत्यमेव जयते

मंत्री
महिला एवं बाल विकास
अल्पसंख्यक कार्य
भारत सरकार
Minister
Women & Child Development
Minority Affairs
Government of India

Message

The National Education Policy 2020 marked a turning point in India's commitment to shaping bright futures for all children. Recognizing the pivotal role of early years in development, we began our mission to strengthen India's Early Childhood Care and Education (ECCE) landscape. Today, we proudly present the culmination of this effort: "Aadharshila", the National Curriculum for Early Childhood Care and Education 2024, for children from three to six years.

Developed by the Ministry of Women and Child Development and the National Institute of Public Cooperation and Child Development, this framework promises joyful learning for our youngest citizens. Bridging the gaps and catering to diverse needs of the early learner, the curriculum integrates best practices gathered from 16 States, research studies and stakeholders across India. The vibrant compendium of activities will ensure that every child, regardless of location or background, receives a high-quality ECCE experience, through play-based pedagogy rather than rote learning.

More than mere lessons, this curriculum will foster holistic development of the child. It will nurture cognitive, social, emotional, and physical skills, through competency-based learning, thematic explorations, and culturally relevant activities. Robust assessment tools will be our Anganwadi workers' companions in tracking progress, tailoring learning, and celebrating each child's unique journey. Special focus has been given for the screening and inclusion of Divyang children in every activity. Community engagement has been facilitated through monthly ECCE days and a continuum of home learning activities for each week.

The Ministry extends warm congratulations to India and remains committed to ensuring that every child enjoys a healthy, fulfilling childhood.

(Smriti Zubin Irani)

Room No 301, 'A' Wing, Shastri Bhawan, New Delhi 110001, Tel. No. : 011-23071331
First Floor, Pt. Deendyal Antyodaya Bhawan, CGO Complex, Lodhi Road, New Delhi-110003, Tel. No. : 011-24360585
Resi.: 28, Tughlak Crescent, New Delhi-110003, Phone : 011-23011382

अनिल मलिक, आई.ए.एस.
सचिव
Anil Malik, I.A.S.
Secretary
Tel. : 011-23383586, 23386731
Fax : 011-23381495
E-mail: secy.wcd@nic.in

सत्यमेव जयते

आज़ादी का अमृत महोत्सव

भारत सरकार
महिला एवं बाल विकास मंत्रालय
शास्त्री भवन, नई दिल्ली–110 001
Government of India
Ministry of Women & Child Development

Message

Guided by the National Education Policy 2020 and National Curriculum Framework for Foundational Stage 2022, India is steadfast in its commitment to offer every child equal access to quality learning opportunities. Ensuring a seamless learning continuum for children aged 3 to 6 years through age-appropriate and pedagogically sound Early Childhood Care and Education (ECCE) is a cornerstone of this endeavour.

The role of India's 14 lakh Anganwadi Workers and Helpers in reaching more than 8 crore children nation-wide is invaluable. To empower our dedicated Anganwadi Didis and ensure optimal learning for all children, the Ministry recognises the need for a contextual curriculum grounded in the latest science of early learning.

Aadharshila, the National Curriculum for ECCE 2024 for children from 3 to 6 years addresses this need, offering comprehensive weekly calendars and a vibrant activity compendium for play-based learning. It covers how children learn, including approaches for early language, literacy and numeracy, promoting social, emotional and ethical development, as well as positive learning habits. It focuses on unlocking playful learning through a mix of activities including in-centre and at-home, indoor and outdoor, child-led and educator-led activities etc. Special focus has been given for the screening, inclusion and referrals of Divyang children in every activity.

With this curriculum in hand, States and UTs can now enable Anganwadi Workers to impart high quality ECCE for our nation's children to reach their fullest potential. State Governments can use this as model curriculum for Anganwadi functionaries. The weekly activity schedule will be made available to Anganwadi Workers through the Poshan Tracker, together with assessment tools for tracking child development.

Together, we aim to make every Anganwadi a safe, secure, inclusive and vibrant learning Centre in the community.

(Anil Malik)
09/03/2024

ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ (Acronyms)

ANM	ਸਹਾਇਕ ਨਰਸ ਅਤੇ ਦਾਈ
ASHA	ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀ
AWW	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਅਧਿਆਪਕ
AWC	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ
CCE	ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ
CDEIC	ਕ੍ਰਾਸ ਡਿਸਏਬਿਲਟੀ ਅਰਲੀ ਇੰਟਰਵੈਂਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ
CDPO	ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਫਸਰ
CG	CG-
CRC	ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ
DEIC	ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ
DEPWD	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੇਂਦਰ
DIET	ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿਭਾਗ
DMO	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ
DPO	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ
DSS	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਫ਼ਸਰ
ECCE	ਅਪਾਹਜਤਾ ਲਈ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਸ਼ਡਿਊਲ
ECE	ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ
FLN	ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ
IEP	ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕ ਵਿਗਿਆਨ
MWCD	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯੋਜਨਾ
NCF-FS	ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ
NCERT	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚਾ - ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ
NEP	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ
NI	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ
NIPCCD	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।
PHC	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਕ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾਨ
PTR	ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥਕੇਅਰ ਸੈਂਟਰ
RBSK	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਧਿਆਪਕ ਅਨੁਪਾਤ
SCERT	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਲ ਸਵਾਸਥਯ ਕਾਰਯਕ੍ਰਮ
TLM	ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ
TPR	ਅਧਿਆਪਨ - ਸਿੱਖਣ ਸਮੱਗਰੀ
UDID	ਕੁੱਲ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ
VHSND	ਵਿਲੱਖਣ ਅਪਾਹਜਤਾ ID

ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ

ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਨੇਹਾ i
ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸੁਨੇਹਾ iii
ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ v
ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ vi

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ 1
ਵਿਧੀ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024 ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ 1

ਅਧਿਆਇ 1: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ 3
1.1 ਨੀਤੀ ਸੰਦਰਭ 4
1.2 ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ECCE ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 8
1.3 ਪੂਰੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ 9

ਅਧਿਆਇ 2: ਬੱਚੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ (3 ਤੋਂ 6) ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ? 10
2.1 ECCE “ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨਲ ਲਰਨਿੰਗ” (FLN) ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। 11
2.2 ਸਿੱਖਿਆ-ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 11
2.3 ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ 16
2.4 ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ 18
2.5 ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 19

ਅਧਿਆਇ 3:ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਲਾਸਰੂਮ: ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ (3 ਤੋਂ 6) 22
3.1 ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ - ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੱਕ 23
3.2 ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ 24
3.3 ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ 30
3.4 ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ 33
3.5 ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ C-ਅਧਾਰਤ ਮੈਪਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਥੀਮੈਟਿਕ ਏਕੀਕਰਨ: ਸਾਰੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 42

ਅਧਿਆਇ 4: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ 44
4.1 ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ 45
4.2 ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਚਾਅ 46
4.3 ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ 47
4.4 ਦਿਵਯਾਂਗ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 48
4.5 ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 54

ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ

ਅਧਿਆਇ 5: ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਕੈਲੰਡਰ 55
ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਜਨਾ (4 ਹਫ਼ਤੇ) 57
ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ (18 ਹਫ਼ਤੇ) 59
ਪਿਛਲੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾ 1 (4 ਹਫ਼ਤੇ) 78
ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ (18 weeks) 83
ਪਿਛਲੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾ 2 (4 ਹਫ਼ਤੇ) 102

ਅਧਿਆਇ 6: ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 107
6.1 ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ 108
6.2 ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 110
ਅਰਧ-ਸੰਗਠਿਤ/ਸੰਗਠਿਤ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ

ਅਨੁਬੰਧ 288
ਅਨੁਬੰਧ I- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ, 2024 'ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ 289
ਅਨੁਬੰਧ 2 - ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਸ਼ਡਿਊਲ 292
ਅਨੁਬੰਧ 3 - ਨਿਪੁਣ ਭਾਰਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 296
ਅਨੁਬੰਧ 4 - ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਨਾਂ ਲਈ MWCD ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (2023) 326
ਅਨੁਬੰਧ 5 - MWCD ਚਾਈਲਡ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਕਾਰਡ (2017) 331
ਅਨੁਬੰਧ 6 - ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ 338

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

85% ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020, ਮੁੱਢਲਾ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ 2022, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚਾ 2014, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਨੀਤੀ 2013 ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ 1975 ਤੋਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 13.9 ਲੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਰਾਹੀਂ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 8 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਤਤਕਾਲ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਖੋਜ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024 (3-6 ਸਾਲ) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ C-ਅਧਾਰਤ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਸਾਨ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀਆਂ, ਮੁਫ਼ਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 4+36+8 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ 36 ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸਿਖਲਾਈ, 4 ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ, ਅਤੇ 8 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਨੂੰ 5+1 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ 5 ਦਿਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ। ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 3 ਬਲਾਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਬਲਾਕ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਲਈ, ਦੂਸਰਾ ਬਲਾਕ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਭਿੰਨ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਲਚਕਦਾਰ ਏਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿੱਖਿਅਕ ਨੋਟਸ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਸਮਰਿੱਧ ਵਿਦਿਅਕ ਅਨੁਭਵ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਲਈ ਆਡੀਓ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਟਰੈਕਰ ਰਾਹੀਂ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਮੌਜੂਦਾ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਮੋਡਿਊਲਾਂ, ਗਾਈਡ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਵਰਕਬੁੱਕਾਂ ਦੇ ਸਮਰਿੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ (CCE) ਲਈ ਸਰਲ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਰੁਬਰਿਕਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਵਿਧੀ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024 ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ (NEP) 2020 ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ (NCF-FS) 2022 ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। NCF-FS, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 3 ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਸਗੋਂ 0-3 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ECCE ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਨੀਤੀ (2013) ਅਤੇ 2022 ਵਿੱਚ MWCD ਦੁਆਰਾ ECCE ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ (ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 3 ਸਾਲ ਤੱਕ) ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ) ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (MWCD) ਨੇ ਜਨਤਕ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ (NIPCCD) ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। NIPCCD 1975 ਤੋਂ ਅੰਬਰੇਲਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ (ICDS) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੇਵਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੂਪਰੇਖਾ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ECCE 'ਤੇ ਨਵੀਨਤਮ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

ਇੱਕ ਸੁਖਮ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (MWCD), ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ (MoHFW), ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਭਾਗ, ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ (DOSEL, MoE), ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (NCERT), ਗ੍ਰਹਿ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਸਥਾ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸੰਗਠਨ (CSOs) ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ, ਆਧੁਨਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਵਾਇਤੀ ਬੁੱਧੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਮੀਟਿੰਗ 19 ਦਸੰਬਰ, 2023 ਨੂੰ NIPCCD, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਬੰਧ 1 ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲਗਭਗ ਸੋਲਾਂ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ (ਬਿਹਾਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਹਰਿਆਣਾ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਕਰਨਾਟਕ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਮੱਧ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਉੜੀਸਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਮੁੱਢਲੇ ਪੱਧਰ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਵਿਹਾਰਕ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸੂਝ-ਬੂਝਾਂ ਨੇ 3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024 ਦੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਯਤਨ ਸੀ ਜੋ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ (AWWs) ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, NIPCCD ਨੇ 20 ਦਸੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ CDPO, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ

ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ECCE ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਫੀਡਬੈਕ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਲਚਕਤਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਘੱਟ ਟੈਕਸਟ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਰੰਗੀਨ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਲ ECCE ਲਈ ਲਚਕਦਾਰ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ/ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ MWCD ਦੀ ECCE ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ।

ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ MWCD ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ, 2023 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੂਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ DEPWD ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੀਨਤਮ ਖੋਜਾਂ, ਸਰਵੋਤਮ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 0-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਿਦਿਅਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 1: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ- ਪਿਛੋਕੜ

ਅਧਿਆਇ 1: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ- ਪਿਛੋਕੜ

1.1 ਨੀਤੀ ਸੰਦਰਭ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨੀਤੀਗਤ ਰੂਪਰੇਖਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 45 ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ (1974), ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ (1986), ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ (2005), ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਨੀਤੀ (2013) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਮੇਲਨ (CRC) 1989 ਦਾ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2030 ਤੱਕ, ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਾ 4 ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋਵੇ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ECCE - ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 45

"ਰਾਜ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ।"

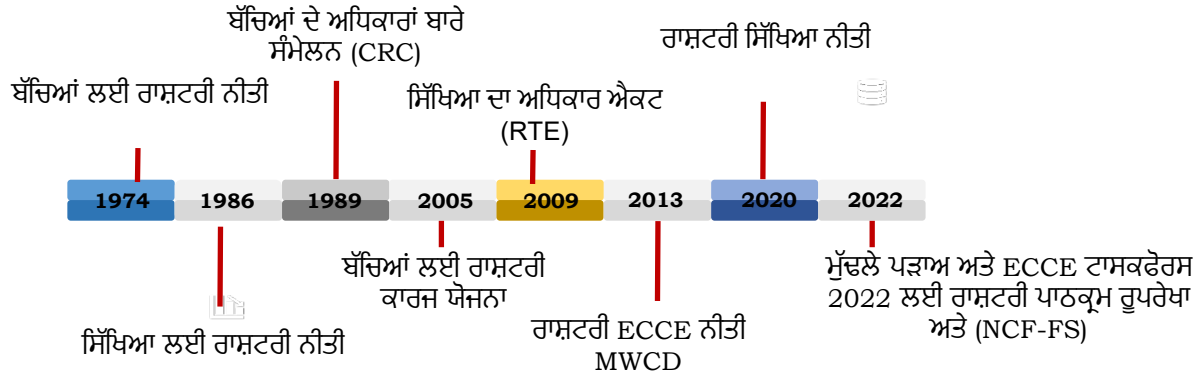

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਨੀਤੀ 2013 "ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ" 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ECCE ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ, ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ, ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ, ਬਰਾਬਰੀ, ਅਨੰਦਮਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੌਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ 11 ਗੈਰ-ਸਮਝੌਤੇਯੋਗ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4 ਘੰਟੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਕਲਾਸਰੂਮ ਮਾਪ, ਢੁਕਵੀਂ ਬਾਹਰੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਿਖਲਾਈ, ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਲਿਤ ਉਮਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਬਾਲ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ 2014 ਵਿੱਚ 0 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2022 ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ECCE ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਨੇ 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਮਿਆਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ (TLMs) ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। 8 ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੇਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਲਚੀਲੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਢਾਂਚਾਗਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਖੇਡ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਗਾਣੇ, ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕ ਵਿਗਿਆਨ ਆਦਿ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਨੇ 2022 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ NCERT ਦੁਆਰਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2013 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 2022 ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, MWCD ਨੇ ਇਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 2023 ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ, ਅਪਾਹਜਤਾ ਜਾਂ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਅਕਸਰ ਇਹ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਓਨੀ ਵਾਰ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਿੰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ।

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ECCE ਸਿਖਲਾਈ ਮਾਡਿਊਲ, 2017, ਪੰਨਾ 14

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਪਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ (NEP) 2020 ਨੇ 3 ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਆਧਾਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਦੇਖਭਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਲਚਕਤਾ, ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਅਤੇ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ, ਗਤੀਵਿਧੀ-ਅਧਾਰਤ, ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ" 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (NEP 2020, ਪੈਰਾ 1.2)। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ-ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ/ਕਲਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਮਾਤ 1 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ, ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਜਾਂ ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ।

ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ECCE ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਿਖਲਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 10+2 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਘੱਟ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਆਸ਼ਰਮ ਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਲਪਕ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਫਾਰਮੈਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਦਿਵਾਸੀ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ECCE ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ (NCF-FS) 3 ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ, ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਮੁਲਾਂਕਣ, ਕਲਾਸਰੂਮ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ (3-6 ਸਾਲ) NCF ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ 13 ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਿਆਂ, 68 ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਨੀਤੀਗਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ MWCD ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਇੱਕ ਸਰਵੋਤਮ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨੀਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਦਰਭ

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ 1975 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2009 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜਵੰਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 2013 ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਨ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸਮੇਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ।

2018 ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਣ ਅਭਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੋੜ ਸਾਬਤ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਸਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸੰਮਿਲਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਥੰਮ੍ਹ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿਤਰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 40,000 ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ 2 ਲੱਖ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਣ ਵਾਟਿਕਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਮਿਲਨ ਵਿੱਚ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ/ਜੋੜਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਟ/ਵਾਈ-ਫਾਈ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ, ਐੱਲਈਡੀ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ, ਵਾਟਰ ਪਿਊਰੀਫਾਇਰ/ਆਰਓ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਰਟ ਲਰਨਿੰਗ ਏਡਜ਼, ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਏਡਜ਼, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਸਿਖਲਾਈ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਕਲਾ ਕਾਰਜ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

2023 ਵਿੱਚ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੋਸ਼ਣ ਭੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਖੇਡ ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 0-3 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (1975-2024)

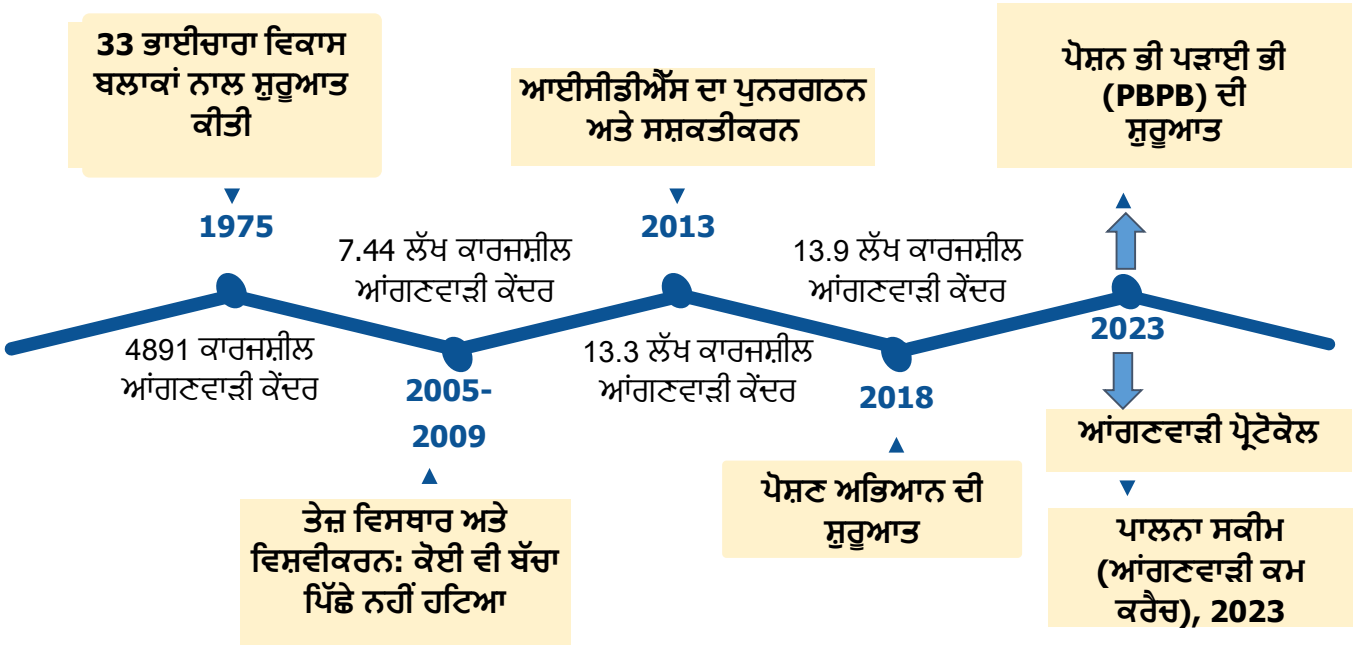

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ 3-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ECCE 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਵਯਾਂਗ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਕ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾ (NIPCCD) ਦੁਆਰਾ ਦੋ-ਪੱਧਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਮਾਡਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 3 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ, ਗਤੀਵਿਧੀ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

2017 ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਤ ਸਮਗ੍ਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2018 ਵਿੱਚ NCERT ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। NEP 2020 ਅਤੇ NCF-FS 2022 ਦੇ ਤਹਿਤ, DOSEL ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ (FLN) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ: ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (5 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ 1 ਸਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ), NIPUN ਭਾਰਤ (2025 ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ FLN ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ) ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ (ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਕਸਰ ਇੱਕਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹਿ-ਸਥਿਤ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਮੋਡਿਊਲ, ਉਨਮੁਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਫਾਰਮੈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਡੋਮੇਨਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਡੇਲੀ ਬਲਾਕਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਖੇਤਰ ਲਈ "ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ", ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਲਈ "ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ", ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਵਿਕਾਸ ਲਈ "ਆਓ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰੀਏ", ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ "ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ" ਆਦਿ। ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਰਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਸਾਨ ਰੂਪ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਨੋਟਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵੀ 4 ਘੰਟੇ ਦੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਨੈਕ, ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

3-6 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਅਭਿਆਸ

ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- ਤੇਲੰਗਾਨਾ AWC ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਰਟਲ, TSAT ਵਿਦਿਆ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਿਜੀਟਲ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਗਤੀਵਿਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਆਡੀਓ, ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ECCE 'ਤੇ ਸਮਸਿਧ(Samsiddha) ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਾਈਲਡਕੇਅਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਐਕਸੈਸ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਪਲ A ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਆਰੰਭ (Aarambh), ਆਕਾਰ (Aakar) ਅਤੇ ਅੰਕੁਰ (Ankur) ਕ੍ਰਮਵਾਰ 0-3 ਸਾਲ, 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਕਾਸ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਬੈਂਕ, ਸਿਖਲਾਈ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਘਰੇਲੂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

- ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਸੰਭਾਵ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ 'ਪਹਿਲ (Pahal)' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਬਾਲ ਪਿਟਾਰਾ (Bal Pitara) ਐਪ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ (Sahyog) ਐਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਫਰਨੀਚਰ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ (BALA) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।
- ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਲਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਚਲੋ (Anganwadi Chalo) ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੰਦਰਧਨੁਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬੈਂਕ, ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ
- ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ-ਪ-ਪਗਲੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਈ ਦੀ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਅੰਬਰੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ, ਵੰਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਯੂਟਿਊਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਬਾਲ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇੱਕ ਡਿਜੀਟਲ ਕੈਲੰਡਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਝਾਰਖੰਡ ਵਿੱਚ, ਏਕ ਜੁਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਸਮੂਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 6 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ECCE 'ਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਘਰੇ ਘਰੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ।

ਰਾਜ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਇਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਡਿਊਲ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਲਾਟਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ, ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਸਰੀਰਕ ਖੇਡ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ (ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ)	ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਵਾਰਵਾਰਤਾ)
2	1
2.5	1
3	3
4	8 ਮੇਘਾਲਿਆ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਉਨਮੁਖ (ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ), ਬਿਹਾਰ (ਚੇਤਕ)
5	2
6.5 *ਨੋਟ: ਰੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ 2 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।	1
ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	4

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਰੇਂਜ 10-60 ਮਿੰਟ) *ਨੋਟ: 120 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬਲਾਕ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।	ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਵਾਰਵਾਰਤਾ)
5	1
7	1
8	5 ਉੜੀਸਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਬਿਹਾਰ
9	5 ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸ਼ਾਲਾ ਪੂਰਵ ਸਿੱਖਿਆ (ਅਜ਼ੀਮ ਪ੍ਰੇਮਜੀ), ਕਰਨਾਟਕ, MWCD (2015)
11	1
12	1
13	1

- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਲਾਸਾਂ 4 ਘੰਟੇ ਜਾਂ 240 ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 30-ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਲਾਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ; ਜਦਕਿ 20-ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਲਾਟ ਦੂਸਰੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ,
- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ 30 ਮਿੰਟ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹਨ।
- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ 8-9 ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਤਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ 15% ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (36/240 ਮਿੰਟ ਜਾਂ 4 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ 36 ਮਿੰਟ)।
- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਖੇਡ ਲਈ 30-ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਲਾਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਖੇਤਰ/ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਔਸਤ ਸਮਾਂ 25 ਮਿੰਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

1.2 ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ECCE ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਸਾਲ ਅਕਸਰ ਉਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਵਿਆਪਕ ਖੋਜ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਊਰੋਸਾਇੰਸ ਤੋਂ ਸੂਝ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਨਿਊਰੋਸਾਇੰਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਿਆਦ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਊਰਲ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਛਾਂਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਊਰਲ ਕਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ECCE'ਤੇ ਖੋਜ: ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ (ECE) ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿਲਚਸਪ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਨ ਦਰਾਂ, ਸਕੂਲ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ 8-20% ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ 7 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਸਕੂਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹਨ।

ਅੰਬੇਦਕਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਰਲੀ ਚਾਈਲਡਹੁੱਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਇੰਪੈਕਟ ਸਟ੍ਰਡੀ (2017), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਾਮ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਮੇਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 5 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨਾ, ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ)। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਆਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ 200 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਘਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ 200 ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਛੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਵਿਚਾਰ ਕ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸਮਝ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਧਾਰਨਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ। ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਭਿੰਨ ਅਧਿਐਨਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸਬੂਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਨ ਦਰਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੱਕ, ਇਹ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ECCE ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ: ਹੈਕਮੈਨ ਕਰਵ

ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਲੰਮੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪਛੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਨਤੀਜੇ ਦਰਸਾਏ, ਅਤੇ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ 13% ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਟਰਨ ਦਿਖੀ। ਉੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਡਾਲਰ ਤੋਂ 4 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੋਂ 16 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੈਕਮੈਨ ਕਰਵ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਖਤ ਅਧਿਐਨ ਇਸਦਾ ਹੋਰ

ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਲਾਭ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਡਾਲਰ 'ਤੇ 3.23 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 9.20 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਨਤਾ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਇੱਕ ਉਤਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਜਵਲ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਟਿਕਾਊ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵੀ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ।

Heckman | Return on Investment

ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ।

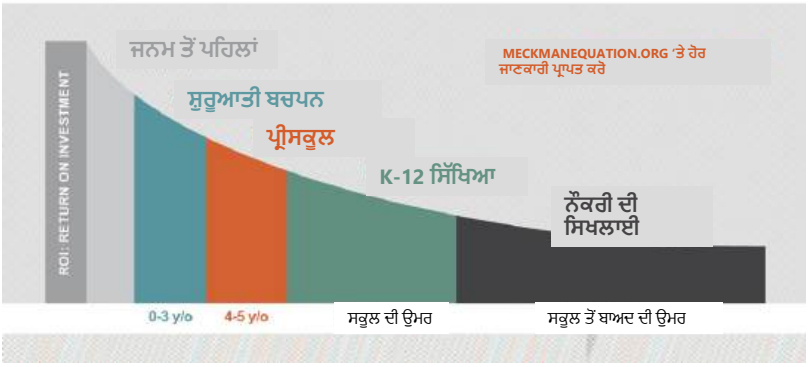

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ "ਸੰਸਕਾਰਾਂ" ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਭਿੰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੋਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਕਾਲੀ ਏਕਲ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ, ਕੰਮ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ECE ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਿੰਗ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਮਲਿਤ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

1.3 ਬੱਚੇ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ

NCF-(FS) 2020 ਪੰਚਕੋਸ਼ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਤਹਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਟੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਚਕੋਸ਼ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ

ਪੰਚਕੋਸ਼ ਸੰਕਲਪ

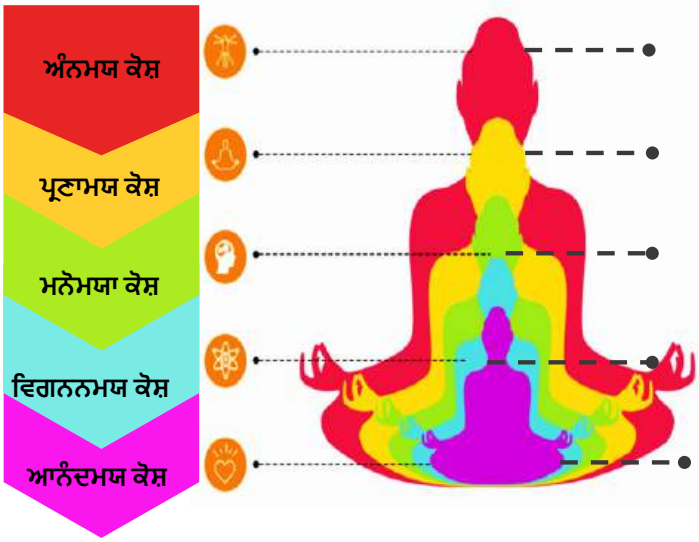

ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਟੀਚੇ

ਸਰੀਰਕ ਪਰਤ
ਉਮਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ, ਲਚਕਤਾ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਲਈ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ (CG-1), (CG-2) ਅਤੇ (CG-3)

ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ ਊਰਜਾ ਪਰਤ
ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਊਰਜਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ, ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।

ਮਨ ਦੀ ਪਰਤ
ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ (CG-4), (CG-5) ਅਤੇ (CG-6)

ਬੌਧਿਕ ਪਰਤ
ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਤਰਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ (CG-7) ਅਤੇ (CG-8)

ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਵੈ ਪਰਤ
ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ (CG-12)

"ਪੰਚਕੋਸ਼ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਅੰਨਮਯ ਕੋਸ਼ (ਭੌਤਿਕ ਪਰਤ), ਪ੍ਰਾਣਮਯ ਕੋਸ਼ (ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ ਊਰਜਾ ਪਰਤ), ਮਨੋਮਯ ਕੋਸ਼ (ਮਨ ਪਰਤ), ਵਿਗਿਆਨਮਯ ਕੋਸ਼ (ਬੌਧਿਕ ਪਰਤ), ਅਤੇ ਆਨੰਦਮਯ ਕੋਸ਼ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਵੈ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੰਚਕੋਸ਼ ਵਿਕਾਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ECCE ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗਿਆਨ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਵੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 2: ਬੱਚੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ (3 ਤੋਂ 6) ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ?

ਅਧਿਆਇ 2: ਬੱਚੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ (3 ਤੋਂ 6) ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ?

2.1 ECCE "ਮੁੱਢਲੀ ਸਿਖਲਾਈ" (FLN) ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਦਾਖਲਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ 104.8 ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ 102.1 (UDISE+ 2021) ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 100 ਪੁਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ 101 ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਰਗੀਆਂ ਸਿਵਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ NIPUN ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕਤਾ (FLN) 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ, ਪੜ੍ਹਨ, ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਗਿਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੰਤੂ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸੰਵੇਦੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦਕਿ ਪੂਰਵ-ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਰੀਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਵਿਕਾਸ ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁਨਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜਿੰਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਇਕਾਈ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਭਰਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ, ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਪਰਿਵਾਰ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ "ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ" ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ "ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ" ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਟੈਸਟਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ, ਪਰ ਬਾਲਗ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਰਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਪੂਰਨ ECCE ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜੀਵਨ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2.2 ਸਿਖਾਉਣਾ-ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

2.2.1 ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਉਣ-ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ

ਵਿਭਿੰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ

- ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ
- ਸਮੂਹ-ਅਧਾਰਤ ਭਿੰਨਤਾ
- ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
- ਪੱਧਰ-ਅਧਾਰਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ

ਸਕੈਫੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਡਲ

ਮੁੱਖ ਰਣਨੀਤੀਆਂ

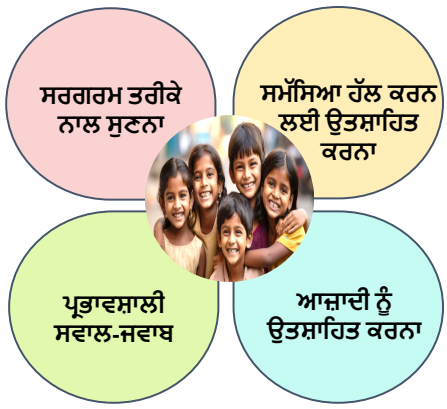

2.2.2 ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਸਿਖਾਉਣਾ

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ-ਲਿਖਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੁਨਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੁਨਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੁਨਰ ਹਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਾ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ, ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣਾ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਵਰਮਾਲਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਦੁਹਰਾਓ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮੁੱਖ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ:

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ, ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਡੀਕੋਡਿੰਗ, ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਝ, ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- **ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉੱਭਰਦੇ ਸਾਖਰਤਾ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ:** ਉਭਰਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਬਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ ਵਿਕਸਤ ਹੁਨਰ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦੀ ਹੋਈ ਪੜ੍ਹਾਈ (ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸੰਕਲਪ, ਨਕਲੀ ਪੜ੍ਹਨਾ) ਅਤੇ ਉਭਰਦੀ ਲਿਖਤ (ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣਾ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਮਾਰਨਾ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਉੱਭਰਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ

ਚਿੱਤਰਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰੋ

ਕਲਾਸਰੂਮ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਬਣਾਓ

ਸੁਤੰਤਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਖੇਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ

ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਸੰਤੁਲਿਤ ਸਾਖਰਤਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ: ਸੰਤੁਲਿਤ ਸਾਖਰਤਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸ਼ਬਦ ਪਛਾਣ ਦੇ ਹੁਨਰ (ਹੇਠਲੇ-ਕ੍ਰਮ) ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ (ਉੱਚ-ਕ੍ਰਮ) ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ/ਲਿਖਣਾ, ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ/ਲਿਖਣ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

- **ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ:** ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ, ਚਰਚਾਵਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- **ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਪਛਾਣ:** ਅੱਖਰ-ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧਾਂ, ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਅਰਥ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਈ ਅੱਖਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ

ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ

ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਵਧਾਓ।

ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ

ਸਾਂਝੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ।

ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਬੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਸੁਤੰਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ

ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋ।

ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ

ਮਾਡਲ ਲਿਖਾਈ

ਮਾਡਲ ਲਿਖਾਈ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵਪੂਰਨ ਲਿਖਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਸਾਂਝੀ ਲਿਖਤ

ਸਾਂਝੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਲਿਖਤੀ ਕੰਮ।

ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਲਿਖਤ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਫੀਡਬੈਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ।

ਸੁਤੰਤਰ ਲਿਖਤ

ਲਿਖਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ।

ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ:

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਪਨਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਅਤੇ ਅਨੰਦਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ-ਅਨੁਕੂਲ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਹਨ:

- **ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ:** ਸੰਪੂਰਨ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ (TPR) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ "ਛਾਲ ਮਾਰੋ" ਕਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ ਜਾਂ "ਚੱਲੋ" ਕਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਸਮਝਣਯੋਗ ਇਨਪੁਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ, ਇਸ਼ਾਰੇ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ।
- **ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ:** ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲਈ।
- **ਨਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ:** ਸੁਣਨ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ।

2.2.3 ਗਣਿਤਿਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ

ਗਣਿਤਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਮੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮਕਰਨ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮੂਰਤ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸਿਖਾਓ। ਇਸਨੂੰ ELPS ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗਣਿਤ ਲਈ ELPS ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਕਦਮ 1 – ਅਨੁਭਵ	ਕਦਮ 2 – ਅਨੁਭਵ	ਕਦਮ 3 – ਅਨੁਭਵ	ਕਦਮ 4 – ਅਨੁਭਵ
ਬਲਾਕ, ਮਣਕੇ, ਗੁੱਡੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। ਬੱਚੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।	**ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਗਿਣੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਿਆ, ਘੱਟ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ।**	**ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 2, 3, 4 ਵਸਤੂਆਂ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ, ਕੁੱਤੇ, ਬੋਤਲਾਂ ਆਦਿ ਹਨ।**	**ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਣਿਤਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ, 1, 2, 3, ਫਿਰ + ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ।**
	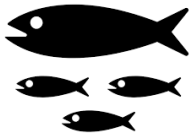		

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਹੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ!

2.2.4 ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ

ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਝ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਬੋਧਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਮਾਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

01 ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਆਤਮ-ਸੰਕਲਪ

'ਸਵੈ' ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ- "ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ", "ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਦੋਸਤ ਹਾਂ"।

02 ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ

ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਇਹ ਚੁਣਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

03 ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ

2.2.5 ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਹੁਨਰ)

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰੱਖਣ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਈ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਦਿਮਾਗ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਟਰ ਕਰਨ, ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ, ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਆਵੇਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਹੁਨਰ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਨਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ:

- **ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ:** ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- **ਮਾਨਸਿਕ ਲਚਕਤਾ:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਂ ਸਥਾਨਾਂਤਰ ਕੀਤੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਨਾਉਂਦੀ ਹੈ।
- **ਸਵੈ - ਨਿਯੰਤਰਨ:** ਆਵੇਗਸ਼ੀਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਨਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ	ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ/ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
ਰੁਟੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ	ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕਲਾਸਰੂਮ ਰੁਟੀਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ।
ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਬਨਾਉਣਾ	ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਮਾਡਲ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ।
ਸਹਾਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇ	ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।
ਰਚਨਾਤਮਕ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਠਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਲਚਕਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਮਿਲੇ।
ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ	ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਮਿਲੇ।
ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕਸਰਤ	ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਵੇ।
ਸੁਤੰਤਰ ਚੋਣਾਂ ਵੱਲ ਵਧਣਾ	ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਚੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰ, ਸੂਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

2.3 ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੇਡੋ

2.3.1 ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਲ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਜੁੜਾਅ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਹੋਵੇ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ। ਬੱਚੇ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੰਕਰ, ਪੱਤਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਵਸਤੂ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਖੇਡਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਦਰਤੀ ਝੁਕਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਕਸਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਘੱਟ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੇਡ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖੇਡ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਲਾਭ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ (ECE) ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਖੇਡ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਨ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੇਡ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇੰਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਮਝ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਰਾਹੀਂ, ਬੱਚੇ "ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਣ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਠੋਸ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਰੀਖਣ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਵਰਗੀਆਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੇਡ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਕਾਸ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

2.3.2 ਖੇਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ

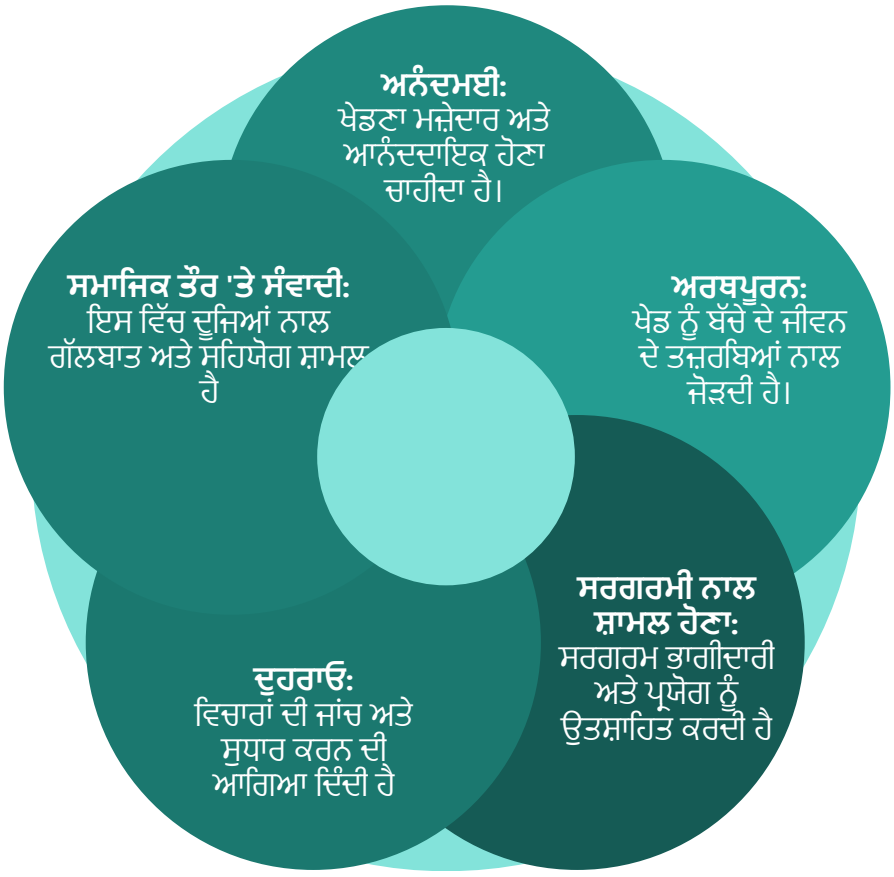

ਭਾਵੇਂ ਬੱਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਤੱਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਵੇ।

NCF-FS 2022 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਪਲੇ ਕੰਟੀਨਮ (Play Continuum), ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ 'ਖੇਡ' ਦੀ ਕੇਂਦਰੀਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਡ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਖੇਡਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ			
ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ	**ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ** ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ।	**ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਖੇਡ** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਨਾਲ।	**ਢਾਂਚਾਗਤ ਖੇਡ (ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਖੇਡ)** ਖਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ।
ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ	ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹੇਲੀਆਂ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।	ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਖੇਡਾਂ, ਉੱਭਰਦੀਆਂ ਸਾਖਰਤਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ।	ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਸੈਰਾਂ।
ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਖਣਾ।	ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਲਾਭ	ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਸਵੈ-ਨਿਯਮ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।	. ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ; ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।	ਖਾਸ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ, ਬਾਲ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲਗ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੰਰਚਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2.3.3 ਖੇਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲਾਸਰੂਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਨੌਜਵਾਨ ਕਲਾਸਰੂਮ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਬੋਲਣ, ਸੁਣਨ, ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕਲਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ, ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਗੱਲਬਾਤ
ਢਾਂਚਾਗਤ ਗੱਲਬਾਤ (ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ), ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ
ਜੀਵੰਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ। ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਖਿਡੌਣਿਆਂ-ਅਧਾਰਤ ਸਿੱਖਿਆ
ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਪੜਚੋਲ ਲਈ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਆਦਿ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸੀ ਖਿਡੌਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ
ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੋਸ ਅਤੇ ਫਾਈਨ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ, ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ, ਕਲਿੱਕ ਕਰਨਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹਨ।

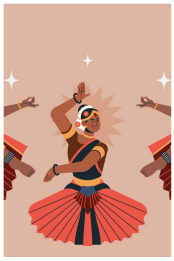

ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ
ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣਾ, ਗਾਉਣਾ, ਤਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਨੱਚਣਾ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗਾਣੇ ਸੁਣਾਉਣੇ, ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ, ਬੌਧਾਤਮਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੋਦਸ਼ਾ, ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚੋ।

ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰਾਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣਾ, ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਨਾ, ਚਿਪਕਾਉਣਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਨਾਉਣਾ ਆਦਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਅਨੁਭਵ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਡਾਂ
ਗਿਣਤੀ, ਸਥਾਨਿਕ ਤਰਕ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ, ਟੀਮ ਵਰਕ ਸਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੇਲੀਆਂ, ਸ਼ਤਰੰਜ, ਜਿਗਸਾ, ਬਲਾਕ, ਚੌਪੜ, ਸੱਪ-ਸੀੜੀ, ਲੂਡੋ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ
ਪਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੌੜਨਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਖੇਤਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕਲੀਨਿਕ, ਬੱਸ ਡਿਪੂ, ਡਾਕਘਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਜਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਸਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

2.4 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਮਾਹੌਲ, ਇਸਦੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ, ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਨਾਉਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਬੈਠਣ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ।

- *ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਮੈਟਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲਾਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ।*

ਸੰਵਾਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ

ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਿਖਾਓ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਨਾ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਣਾਓ।

- *ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਟਕਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਦੇਖ ਸਕਣ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਣ।*

ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਖਦ ਮਾਹੌਲ

ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਬਣਾਓ।

- *ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਗਾਓ ਜਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰ ਦਿਖਾਓ।*

ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਵੀਂ ਚੀਜਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਾਓ।

- *ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਬਣ ਜਾਵੇ।*

ਸਰਵੋਤਮ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਤਾਵਰਣ

ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕਮਰੇ ਚੁਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਹਵਾਦਾਰ ਰੱਖੋ।

- *ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਲਈ ਖਿੜਕੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।*

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੋਨੇ

ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪ ਕੋਨੇ ਬਣਾਓ।

- *ਖੇਡਣ ਲਈ ਕੋਨੇ ਬਣਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰੀ, ਨਿਰਮਾਣ, ਗਿਣਤੀ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ, ਹਿੱਲਣ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ।*

2.5 ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ।

2.5.1 ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

- ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਪਸੰਦਾਂ, ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿਖਲਾਈ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਸਿੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੇ ਹਨ,
- ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੱਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀ, ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾੜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨਾ

ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ

- ✓ **ਤਾਕਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ: ਬੱਚੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ।**
- ✓ **ਸਮਝ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕੁਣ ਕਰੋ: ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਅਤੇ**
- ✓ **ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪਾੜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਵਿਕਲਪਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਪਾੜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।**
- ✓ **ਕਈ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ: ਵਿਆਪਕ ਸਮਝ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਲਿਖਤੀ ਕੰਮ, ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਵਿਵਹਾਰ, ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ।**
- ✓ **ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਓ: ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਿਖਲਾਈ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਯੋਗਤਾ ਸਮੂਹੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।**

ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ

- × **ਲੇਬਲਿੰਗ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਨਾ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ।**
- × **ਰੱਟੇ ਮਾਰਣ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸਮਝ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ A ਫਾਰ ਐਪਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ।**
- × **ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਇਹ ਨਾ ਮੰਨੋ ਕਿ ਬੱਚਾ ਬਸ ਜਿੱਦੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਜਾਂ ਅਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਬਣੋ।**
- × **ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਵਾਧੂ ਸਟੀਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰੀਖਣ, ਓਪਨ-ਏਂਡਡ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ**
- × **ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਆਪਣੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਤੇ ਟ੍ਰੈਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ।**

2.5.2 ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਾ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸਵੇਰ ਬਨਾਮ ਦੁਪਹਿਰ, ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਿ।

ਯੋਗਤਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਦਮ ਹਨ:

1. ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ: ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਖਾਸ ਹੁਨਰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕਿੱਥੇ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਉਪਕਰਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੈੱਕਲਿਸਟਾਂ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਦੇਖੋ।

ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ

- ਦੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।
- ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਖੇਡ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ - ਸੁਤੰਤਰ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ, ਜਾਂ ਸੰਰਚਿਤ

- ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਆਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਗੱਲਬਾਤ

- ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਵੇਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।

2. ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ: ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ।

3. ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ

- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰੋ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧੋ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ਜੋ ਬੱਚੇ ਅਜੇ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।
- ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਅਜ਼ਮਾਓ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਓ।
- ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਸੰਦ, ਨਾਪਸੰਦ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਡੇਟ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਓ ਕਿ ਆਨੰਦਮਈ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ ਜਾਂ ਗਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਖੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
- ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਵਾਂ, ਬਲਕਿ ਪਿਤਾ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

01	ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਰਿਕਾਰਡ	• ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪ ਪਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੋ। • ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਕੈਪਚਰ ਕਰੋ।
02	ਚੈੱਕਲਿਸਟ	• ਟਰੈਕਿੰਗ ਲਈ ਕੁਸ਼ਲ, ਪਰ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਿਹਤਰ। • ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਖਾਸ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ। ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।
03	ਘਟਨਾ ਰਿਕਾਰਡ	• ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ। • ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੇਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। • ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚਾਂ ਲਈ, ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ।
04	ਪੋਸ਼ਨ ਟ੍ਰੈਕਰ	• ਪੋਸ਼ਣ ਟ੍ਰੈਕਰ ਐਪ 'ਤੇ ਹਰ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਾਰਮ ਭਰੋ।

2017 ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ **ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ** ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਲੱਗ 5 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਰਡ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ (3-4, 4-5, 5-6) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਾਪਿਆਂ-ਅਧਿਆਪਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਡੋਮੇਨ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ

- **ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ:** ਦੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਹਮਦਰਦੀ, ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ।
- **ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
- **ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ:** ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ।
- **ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਿਯਮ, ਲਚਕੀਲਾਪਣ, ਹਮਦਰਦੀ, ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।
- **ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ:** ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਤਾਲਮੇਲ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ।

ਅਧਿਆਇ 3: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਲਾਸਰੂਮ: ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ

ਅਧਿਆਇ 3: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕਲਾਸਰੂਮ: ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ (3 ਤੋਂ 6)

3.1 ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ - ਡੋਮੇਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੱਕ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਲਈ ਡੋਮੇਨ: NCF-FS 2022 ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਛੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਡੋਮੇਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਡੋਮੇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ, ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਆਦਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਡੋਮੇਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 13 ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹਰੇਕ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਟੀਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਅਨੁਬੰਧ 3 ਲੇਬਲ ਵਾਲੀ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ CG-: ਹਰੇਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚੇ ਨੂੰ 68 ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,
ਜੋ ਕਿ ਦੇਖਣਯੋਗ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹੁਨਰਾਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਖਮ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਖਾਸ, ਦੇਖਣਯੋਗ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਟੀਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀਆਂ ਵਿਹਾਰਕਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਧਾਂਤਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਮਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ: ਇਹਨਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਦਰਭਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਮਰ, ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ, ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਬਰੀਕ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਆਪਨ ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ 5 ਵਿੱਚ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 6 ਵਿੱਚ 3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3.2 ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ 4-ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਤਿੰਨ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਉਪ-ਬਲਾਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਨੈਕ, ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੁੱਲ 40-ਮਿੰਟ ਦਾ ਬ੍ਰੇਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਬਲਾਕ 1 (ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ) ਅਤੇ 3 (ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ) ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹਨ।

ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਬਲਾਕ 2 (ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣਾ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਉਪ-ਬਲਾਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕਲਾਸਰੂਮ-ਤਿਆਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ-ਉਚਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ NCF-FS 2022 ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਰਣੀ ਵੇਖੋ।

ਬਲਾਕ	ਸਿਖਲਾਈ		ਸਮਾਂ
ਬਲਾਕ 1: ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ	ਸਵਾਗਤ, ਵਾਰਮ-ਅੱਪ, ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਹਾਜ਼ਰੀ, ਮੌਸਮ, ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	25 ਮਿੰਟ
	ਚਲੋ ਖੇਡੀਏ	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ	30 ਮਿੰਟ
	ਸਨੈਕ ਟਾਈਮ		10 ਮਿੰਟ
ਬਲਾਕ: ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣਾ	ਆਓ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਰੀਏ!		20 ਮਿੰਟ
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ!		30 ਮਿੰਟ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ!		20 ਮਿੰਟ
	ਆਓ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰੀਏ!		25 ਮਿੰਟ
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ!		20 ਮਿੰਟ
	ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ		30 ਮਿੰਟ
ਬਲਾਕ 3: ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ	ਪਸੰਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ	20 ਮਿੰਟ
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ, ਸੰਖੇਪ, ਮਨਪਸੰਦ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਸਫਾਈ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਅਲਵਿਦਾ	10 ਮਿੰਟ

ਬਲਾਕ 1: ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ

- **ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ (25 ਮਿੰਟ):**
  - ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋ, ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੋ। ਸਧਾਰਨ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਸਫਾਈ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਟਰੈਕਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮੁਫਤ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

- **ਆਓ ਖੇਡੀਏ (30 ਮਿੰਟ):**
  - ਖੋਜ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਬਲਾਕ 1 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼: ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ

ਉਪ ਬਲਾਕ 1- ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!

ਸਵੇਰ ਦੇ ਜੀਵੰਤ ਸਰਕਲ ਸਮੇਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ (ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ)

ਹਰ ਨਵੇਂ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਰਨਿੰਗ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਸਾਡੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਪਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਪਾਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਿਓ।

ਸਰਕਲ ਸਮਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ?

- **ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ:** ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਮੌਰਨਿੰਗ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਰੁਟੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਹਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ।

- **ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਖਲਾਈ:** ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਖਲਾਈ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਸੇ, ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਚੱਕਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਟੈਪੇਸਟ੍ਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- **ਭਾਈਚਾਰਕ ਇਮਾਰਤ:** ਸਰਕਲ ਸਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਬੱਚਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਅਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਣਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਰਕਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ:

- **ਸਰੀਰ ਗਰਮ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਸਰਤਾਂ - ਸਟ੍ਰੈਚ ਐਂਡ ਬੈਂਡ, ਯੋਗਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਸਰਤ ਕਿਵੇਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਕਸਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਗੀਤ/ਗਾਣੇ/ਭਜਨ/ਬੀਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- **ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ:** ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਹਤ ਆਦਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਨਿੱਜੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਧੋਣਾ, ਆਪਣੇ ਨਹੁੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੰਘੀ ਕਰਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- **ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ:** ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਓ, ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਖੇਡਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ, ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਆਦਿ। ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਦੌਰਾਨ ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ:

  - **ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਭਵ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਭਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
  - **ਫੀਲਡ ਟ੍ਰਿਪ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ:** ਵਿਲੱਖਣ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀਲਡ ਟ੍ਰਿਪ ਜਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੈਰ ਜਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਹਿੱਸੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
  - **ਹੋਰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਆਧਾਰ:** ਵਧੇਰੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋ। ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ।

- **ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ:** ਦਿਨ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਕਿਹੜਾ ਮਹੀਨਾ/ਦਿਨ/ਤਾਰੀਖ ਹੈ? ਮੌਸਮ ਕੀ ਹੈ? ਤਾਪਮਾਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਮੀਂਹ/ਬੱਦਲ/ਧੁੱਪ/ਠੰਡ ਹੈ? ਆਦਿ। ਮੌਸਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ, "ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਚਰਚਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- **ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ:** ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਬਣਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਦਿਨ ਦੇ ਮੌਸਮ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਰੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸਾਂਝਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਆਦਿ। ਇੱਕ ਅਨੰਦਦਾਇਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਉਪ ਬਲਾਕ 2- ਚਲੋ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ!

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲਗਭਗ 30 ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਚੁਣਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜੁੜੋ। ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ, ਪਹਿਲਕਦਮੀ, ਖੋਜ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸੁਤੰਤਰ ਖੋਜ ਅਤੇ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਖਿਡੌਣਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ-ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ, ਉਪਕਰਣ, ਡਰਾਇੰਗ/ਪੇਂਟਿੰਗ/ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਆਦਿ ਤੱਕ ਆਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਮਹੱਤਵ:

- **ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ:** ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜੋ ਹਾਸੇ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- **ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਖੋਜ:** ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਨਾ ਖੋਜ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇ।
- **ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਕ, ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ:

- **ਕਲਾ ਖੇਤਰ:** ਪੇਂਟਿੰਗ, ਡਰਾਇੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਲਈ ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਕਲਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਲਾ ਸਪਲਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਦਰਾਂ, ਰੰਗੀਨ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਕ੍ਰੇਅਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੂਪਰੇਖਾਬੱਧ ਆਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੰਗ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ,
- **ਨਾਟਕ ਖੇਤਰ:** ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਪਸ ਨਾਲ ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਬਿਸਤਰਾ, ਸੋਫਾ, ਕੁਰਸੀਆਂ, ਮੇਜ਼ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਸਮਾਨ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੋਪਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਰਸੋਈ ਸੈੱਟ, ਚਾਹ ਸੈੱਟ, ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਸੈੱਟ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਹੈਂਡਬੈਗ, ਜੁੱਤੀਆਂ, ਟੋਪੀਆਂ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- **ਗੁੱਡੀਆਂ ਦਾ ਖੇਤਰ:** ਗੁੱਡੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕੋਨਾ ਬਣਾਓ, ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ, ਮਿੱਟੀ, ਲੱਕੜ, ਕਾਗਜ਼ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤ ਸਕਣ। ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਥੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਗੁੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਲਪਨਿਕ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ, ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਬਲਾਕ 2: ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣਾ (ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ: 125 ਮਿੰਟ)

- **ਆਓ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕਰੀਏ! (20 ਮਿੰਟ):**
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ ਗਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਸਾਂਝਾ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਤਸਵੀਰ ਗੱਲਬਾਤ, ਮੌਖਿਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

- **ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! (30 ਮਿੰਟ):**
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਅਤੇ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹੱਥੀਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਓ। ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਧ-ਸੰਗਠਿਤ/ਸੰਗਠਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ।

- **ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! (20 ਮਿੰਟ):**
ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਅਰਧ-ਸੰਗਠਿਤ/ਸੰਗਠਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ। ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸੁਣੋ-ਮਨਮੋਹਕ ਜਵਾਬ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ।

- **ਆਓ ਰਚਨਾ ਕਰੀਏ! (25 ਮਿੰਟ):**

ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰੋ, ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। AWC ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

- **ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! (20 ਮਿੰਟ):**
ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ, ਖੋਜ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਇਹ ਬਲਾਕ ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਲਾਕ 3: ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ (ਕੁੱਲ ਮਿਆਦ: 30 ਮਿੰਟ)

- **ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ (20 ਮਿੰਟ):**
- ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰੀਏ।

- **ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ (10 ਮਿੰਟ):**
- ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਢਲਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ। ਮਨਪਸੰਦ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। "ਅੱਜ ਦਿਨ ਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨਪਸੰਦ ਹਿੱਸਾ ਕੀ ਸੀ? ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ?" ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੋਂਪਟਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ।

ਬਲਾਕ 3 ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ:

- **ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ:** ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦੌੜਨ, ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵਧਦੀ ਹੈ।
- **ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ:** ਇਹ ਖੇਡ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ, ਸੰਚਾਰ, ਟੀਮ ਵਰਕ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
- **ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ:** ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

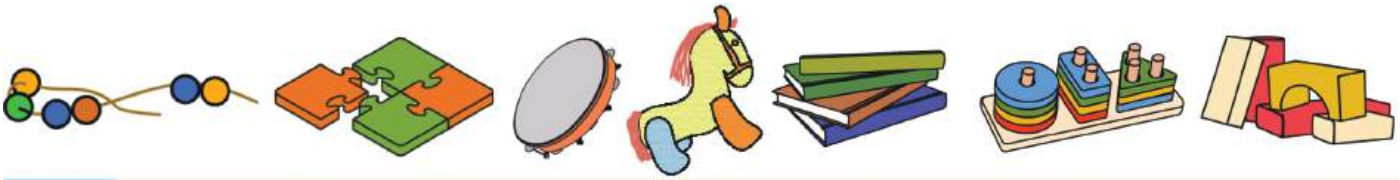

ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?

ਅਧਿਆਪਕ-ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ (ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 1-2 ਦਿਨ): ਅਧਿਆਪਕ ਖਾਸ ਹੁਨਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਢਾਂਚਾਗਤ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਡਾਂ, ਸਮੂਹ ਖੇਡਾਂ, ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਖੋਜ-ਅਧਾਰਤ ਕੁਦਰਤ ਸੈਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਰੁਕਾਵਟ ਕੋਰਸ, ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤੰਤਰ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ (ਬਾਕੀ ਦਿਨ): ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਡ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਾਲਗ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ

- **ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ:** ਤਿੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਅਸਥਿਰ ਢਾਂਚਿਆਂ, ਜਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਵਰਗੇ ਖਤਰਿਆਂ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
- **ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਪਕਰਣ:** ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਾਰੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਉਪਕਰਣ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- **ਨਿਗਰਾਨੀ:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਜਾਂ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ।

ਜੇਕਰ ਸੀਮਤ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਉਪਕਰਣ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

- ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਲਬੱਧ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਿਓ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਵਾ ਖੇਡਣਾ, ਐਕਸ਼ਨ ਗੀਤ, ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਭੌਤਿਕ ਖੇਡਾਂ।
- ਉਪਲਬਧ ਕੁਦਰਤੀ ਤੱਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤੇ, ਨੂੰ ਕਲਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢਾਲੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਕਦਮ-ਪਕਦਾਈ ਜਾਂ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੰਸਕਰਣ।

ਗੁਡਬਾਏ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

'ਗੁਡਬਾਏ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ' ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੰਦਮਈ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਮੰਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਅਲਵਿਦਾ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- **ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ:** ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

- **ਦਿਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ:** ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- **ਮਨਪਸੰਦ ਗਤੀਵਿਧੀ:** ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਸਿੱਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਤੱਥ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

- **ਸਫਾਈ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਰੱਖਣਾ, ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਧਾਰਨ ਕੰਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ।

- **ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪੂਰਵਦਰਸ਼ਨ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਆਂਗਵਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- **ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਲਵਿਦਾ:** ਦਿਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਗੀਤ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਕਰੋ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਲਵਿਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

3.3 ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਨੈਪਸ਼ਾਟ

ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੇ 3 ਫਾਰਮੈਟ ਹਨ:

- **ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹਫ਼ਤੇ (4):** ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- **ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਹਫ਼ਤੇ (36):** ਸਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਤ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ
- **ਰੀਕੈਪ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਹਫ਼ਤੇ (8):** ਵਿਚਕਾਰ ਬ੍ਰੇਕ ਵਜੋਂ ਬਾਕੀ ਹਫ਼ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਢਾਂਚਾ 36 ਮੁੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 4-ਘੰਟੇ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ECCE ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਤਿੰਨ ਘਰੇਲੂ-ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

- **ਦਿਨ 1 ਤੋਂ 5:** ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ। ਜੇਕਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਦਿਨ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

- **ਦਿਨ 6:**
  - ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ
  - ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ
  - ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮਜ਼ਬੂਤੀਕਰਨ
  - ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦਰੂਨੀ/ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਜ਼ਿਟ
  - ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ

- **ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹਰ ਚੌਥਾ ਸ਼ਨੀਵਾਰ:** ECCE ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ। ECCE ਦਿਵਸ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਲੱਗ 4 ਵੇਖੋ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੂੰ ECCE ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਚੁਣਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।

- **ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ:**
  - ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ 3 ਸਧਾਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸੁਝਾਅ।
  - ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ-ਲਾਗਤ/ਮੁਫ਼ਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਰਲ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
  - ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਨੈਪਸ਼ਾਟ

ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ	*• ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੋ ਅਤੇ ਪਈਆਂ ਚੀਜਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਕਿਸ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਆਦਿ।*	*• ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਦੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਨਾਮ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨਪਸੰਦ ਯਾਦ। ਰਸਾਲਿਆਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।*	*• ਵਯਸਕਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ, ਸੁਆਦ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।*

ਬਲਾਕ	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ	
ਬਲਾਕ 1: ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!	25 ਮਿੰਟ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ • ਵਾਰਮ-ਅਪ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਪੰਛੀ ਵਾਂਗ ਉੱਡਣਾ, ਖੁੱਲ੍ਹਕੇ ਹੱਸਣਾ) • ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਜਾਂਚ • ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ • ਗੀਤ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ • ਮੁਫ਼ਤ ਗੱਲਬਾਤ • ਹਾਜ਼ਰੀ • ਕੈਲੰਡਰ ਗਤੀਵਿਧੀ/ਮੌਸਮ ਗਤੀਵਿਧੀ					ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ/ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ	
	ਚਲੋ ਖੇਡੀਏ!	30 ਮਿੰਟ	ਖੇਡ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਡ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ/ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਮੇਕਰਜ਼ ਏਰੀਆ, ਡਿਸਕਵਰੀ/ਸਾਇੰਸ ਏਰੀਆ, ਡੌਲਜ਼ ਏਰੀਆ, ਗੀਡਿੰਗ ਏਰੀਆ, ਆਰਟ ਏਰੀਆ, ਰਾਈਟਿੰਗ ਏਰੀਆ, ਡਰਾਮਾ ਏਰੀਆ ਆਦਿ)						
	ਸਨੈਕ ਟਾਈਮ	10 ਮਿੰਟ							
ਬਲਾਕ 2: ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣਾ	ਆਓ ਕੁਝ ਅਨੋਖਾ ਕਰੀਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ	ਮੁਫ਼ਤ ਚਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਜਾਂ
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ!	30 ਮਿੰਟ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ: 3-4 ਸਾਲ, 4-5 ਸਾਲ, 5-6 ਸਾਲ	**ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ (ਹਰ ਚੌਥੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ		ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ-
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ!	25 ਮਿੰਟ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ	• ECCE ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ • ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ • ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 30 ਮਿੰਟ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਸਹੁੰ
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ		
	ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ	30 ਮਿੰਟ							
ਬਲਾਕ 3: ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਲਪੇਟੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਦੇ ਉਪਕਰਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਡ (ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ) (ਜੇਕਰ ਬਾਹਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਡ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਯੋਗਾ, ਨਾਚ, ਗਾਣੇ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)						
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ!	10 ਮਿੰਟ	• ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਲਓ • ਕਲਾਸਰੂਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਦੱਸਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ • ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਦਾ ਕਰੋ!					ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਅਲਵਿਦਾ ਸਰਕਲ ਟਾਸਕ	
ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ			• ਗਤੀਵਿਧੀ-1		• ਗਤੀਵਿਧੀ-2		• ਗਤੀਵਿਧੀ-3		

ਬਲਾਕ 2: ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣਾ	ਆਓ ਕੁਝ ਅਨੋਖਾ ਕਰੀਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸਬਜੀਆਂ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ	ਮੁਫ਼ਤ ਚਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ!	30 ਮਿੰਟ	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰੋ	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ	<u>ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:</u> 3-4 ਸਾਲ: ਰੰਗ ਭਰਣਾ (ਪੰਨਾ 1) 4-5 ਸਾਲ: ਆਕਾਰ (ਪੰਨਾ 17), ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 45) 5-6 ਸਾਲ: ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ (ਪੰਨਾ 4)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ	ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ!	25 ਮਿੰਟ	ਛਪਾਈ ਕਰੋ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਛਾਪਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ	ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਖੇਡ: ਸੁਤੰਤਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਖੇਡ	ਮੇਰਾ ਸਟੋਰੇਜ ਬਾਕਸ: ਨਿੱਜੀ ਸਟੋਰੇਜ ਬਾਕਸ ਸਜਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੋਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ!	20 ਮਿੰਟ	ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਰੱਖੋ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰੋ	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨਰਮ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਅੰਤਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚ/ਗਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ	

3.3.1 ਦਿਨ 6 (ਸ਼ਨੀਵਾਰ) ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

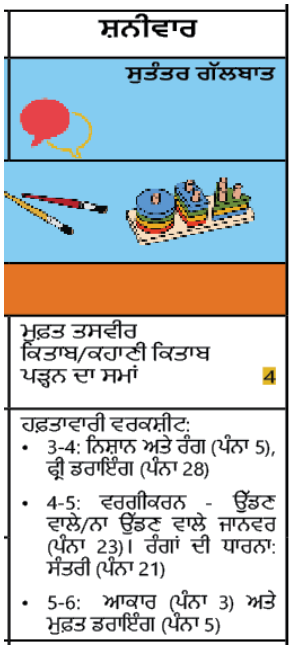

ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ 6ਵੇਂ ਦਿਨ ਲਈ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ-

1. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ
2. ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ
3. ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਮਜ਼ਬੂਤੀਕਰਨ
4. ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦਰੂਨੀ/ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਜ਼ਿਟ
5. ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ

1. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਉੱਪਰ-ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ, ਪੰਨੇ ਕਿਵੇਂ ਪਲਟਣੇ ਹਨ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉੱਪਰਲਾ ਕਵਰ, ਸਿਰਲੇਖ, ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ ਆਦਿ ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾ, ਕੋਡ-4 ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀਆਂ, ਕੱਟੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕੰਧ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ/ਮੁੜ-ਸਜਾਵਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਰੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾ, ਕੋਡ-115 ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

2. ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ MoWCD ਵਰਕਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

3. ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਦੁਹਰਾਓ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹਫ਼ਤੇ ਖੋਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

- **ਗਤੀਵਿਧੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ:** ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, 2 ਤੋਂ 3 ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੁਣੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਫ਼ਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ।
- **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਤਾ:** ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਓ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਓ ਜਾਂ ਘਟਾਓ।
- ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ ਜੋ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

4. A. ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਖੇਡਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਡ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਉਤੇਜਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਅਨੁਭਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੋ/ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਕੀ ਬਣਾਓਗੇ? ਰੇਲਗੱਡੀ ਸੁਰੰਗ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇਗੀ?
- ਨਵੇਂ ਖੇਡ ਖੇਤਰ/ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ (ਡੱਬੇ, ਪੱਤੇ, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਬੋਤਲ ਦੇ ਢੱਕਣ ਆਦਿ) ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਖੇਡਣ ਦੌਰਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਿਓ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ ਸਿਖਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ, ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਿਖਾਓ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਹ ਤਰੀਕੇ ਮਾਡਲ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਫਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. B. ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ

ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਥੀਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

- ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਨੇੜਲੇ ਕਲੀਨਿਕ ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਾਰਕਾਂ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਤਲਾਅ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਪੇਂਡੂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

5. ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। AWW ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ।

3.4 ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ

ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਲਚਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਭਿੰਨ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਆਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ 18+18 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ SEL, ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ, ਅੰਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ "ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ" ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟਾਂ ਦੀ ਵੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਰੁਝੇਵੇਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਜਨਾ, C-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ, ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਤਿਆਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ।

3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਯੋਜਨਾ	
ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹਫ਼ਤੇ (4 ਹਫ਼ਤੇ): ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।	
18 ਹਫ਼ਤੇ	**ਨਵਾਂ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ:** ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਥੀਮ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ, ਮੈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 6 ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਬਹੁ-ਉਮਰ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਰੀਕੈਪ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਯੋਜਨਾ 1 + ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (4 ਹਫ਼ਤੇ)	
18 ਹਫ਼ਤੇ	**ਨਵਾਂ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ:** ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਥੀਮ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ, ਮੈਪ ਕੀਤੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 6 ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਬਹੁ-ਉਮਰ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾ 2 (4 ਹਫ਼ਤੇ)	

3.4.1 ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹਫ਼ਤਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੇਂ ਬੱਚੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁਚਾਰੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ 4 ਹਫ਼ਤੇ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ

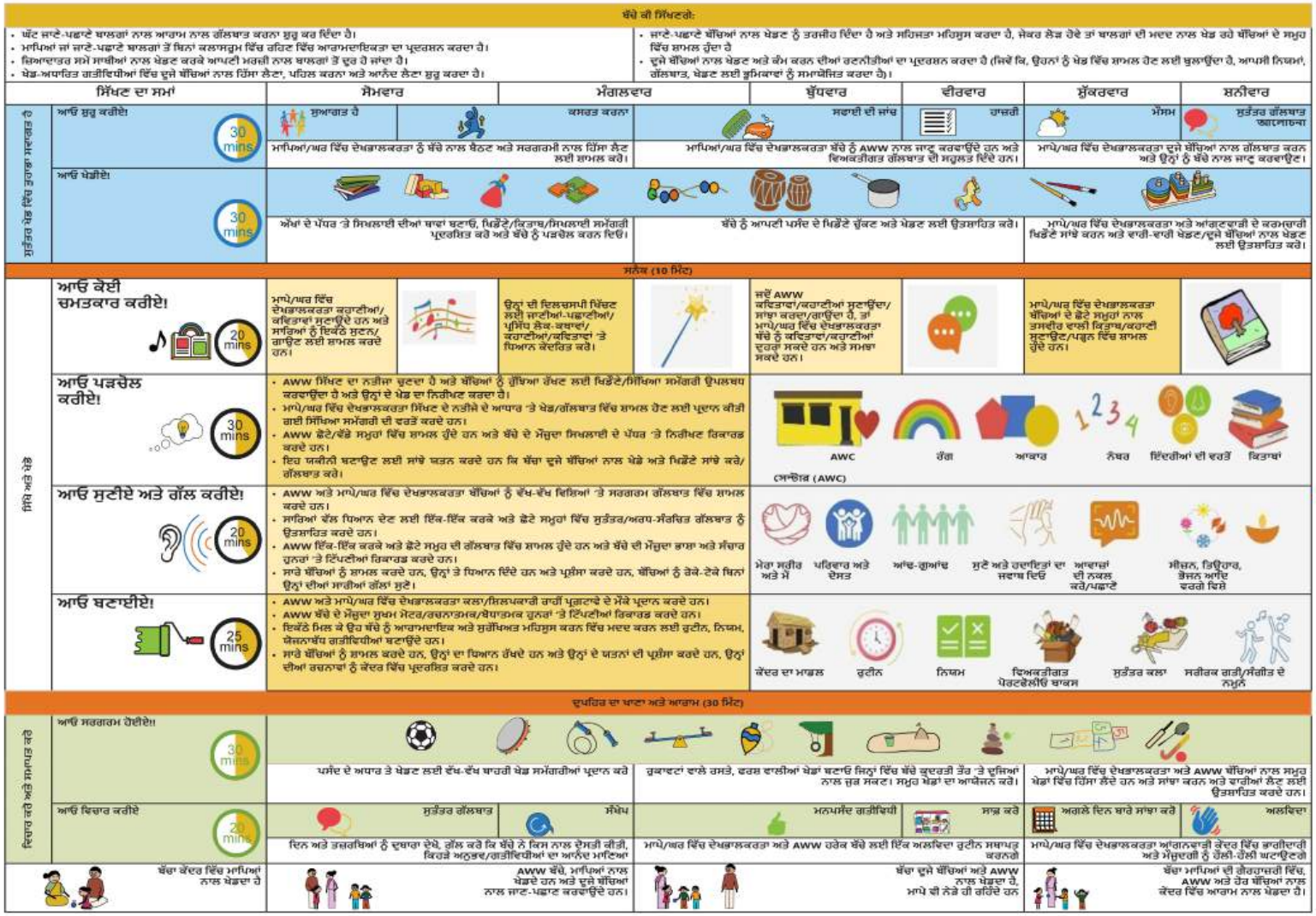

ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ

ਖੇਡਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ

ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ।

AWC ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰ-ਅਧਾਰਤ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਟਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

I.

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ।

II.

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ, ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ।

III.

ਨਵੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

IV.

ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

V.

ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਓ।

VII.

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਮਲ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼:

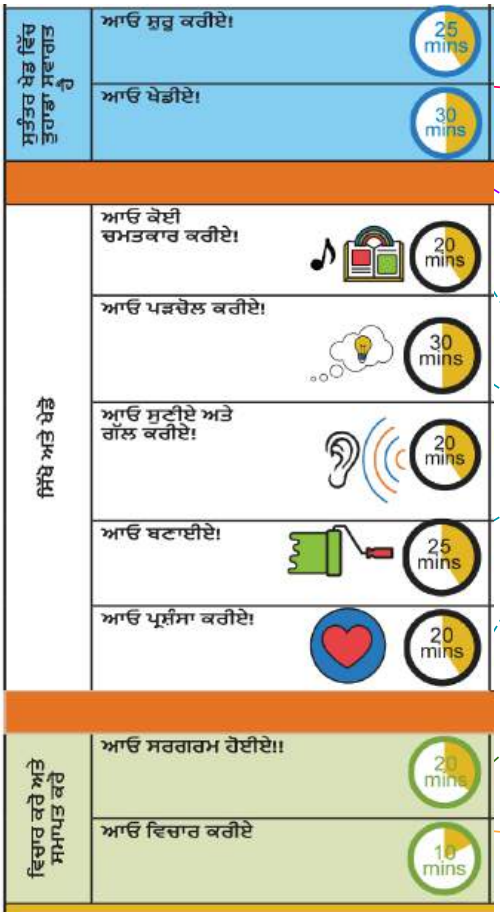

ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ, ਸਫਾਈ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਕੋਨੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੋ, ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ

ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਵਾਗਤ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਪ/ਛੁੱਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ।

ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ। ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਅਲਵਿਦਾ ਰਸਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ। ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

3.4.2 ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਫ਼ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰੀਕੈਪ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ 8 ਹਫ਼ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੱਧ-ਸਾਲ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ 2 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦਾ ਹਫ਼ਤਾ 1

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
- ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ/ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ
- ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ।
- AWW ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣਾ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਆਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸੰਖੇਪ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਵੇਖੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ। • ਪਹਿਰਾਵਾ (ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਅਪ): ਲੋਡ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ • ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ: ਮੇਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ/ਤਰਜੀਹਾਂ/ ਪਸੰਦਾਂ/ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਆਦਿ। 2.2, 57, 112	ਮੇਰੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ • ਅੰਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ • • ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ • • ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਕੌਣ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵੰਡਾ ਕਰੋ 21, 22, 36	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ • ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਓ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੋ • ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ ਆਦਿ। 1.1, 35, 43	ਮੇਰੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ • ਆਪਣੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ • ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 1.3, 9, 89	ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ • ਆਓ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ 1.12, 1.13, 114	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਫਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ • ਛੋਟੀਆਂ, ਅੰਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ (ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ 1.12, 1.13, 114
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।					
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗਾਂ (ਪਰਿਵਾਰ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ) ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਏਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ "ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੱਕਰ" ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੱਕਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।		ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਨਾਮ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨਪਸੰਦ ਯਾਦ। ਰਸਾਲਿਆਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।		ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੁੰਘਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਧ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ, ਚੰਗੀ/ਮਾੜੀ, ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗੰਧ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।

ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਖੇਡਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਥੀਮੈਟਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ।

ਪੋਸ਼ਣ ਆਹਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਂ

ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਝਾਅ

ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਉਦੇਸ਼

I.

ਸਮਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ।

II.

ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

III.

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

IV.

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਭਿੰਨ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

V.

ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

VII.

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੁਨਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰੋ।

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼:

ਹਰੇਕ ਬਲਾਕ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਨ ਭਰ ਇਕਸਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ 'ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣਾ' ਬਲਾਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਥੀਮ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਥੀਮ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥੀਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਐਕਟਿਵ ਪਲੇ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਹਫ਼ਤੇ' ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

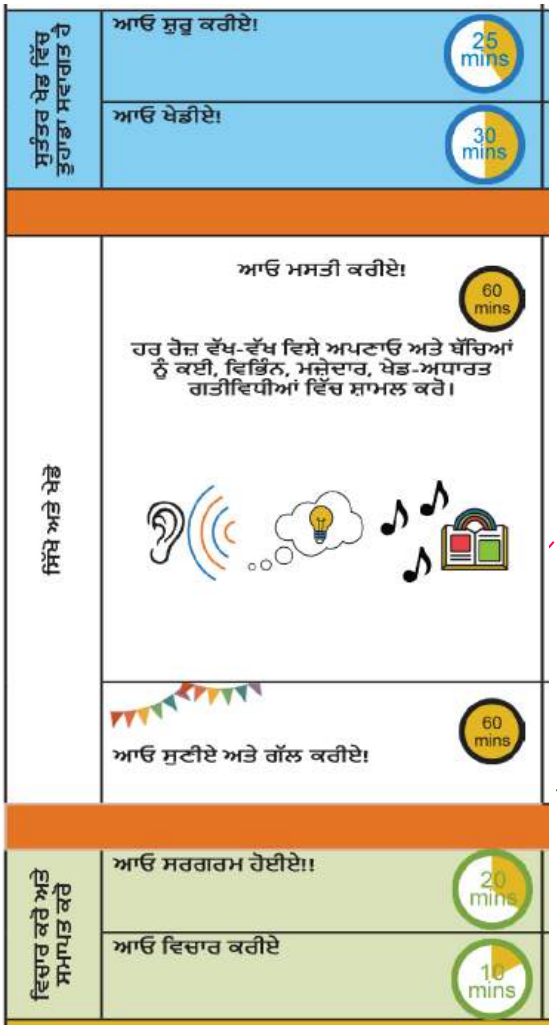

ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਥੀਮ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥੀਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਐਕਟਿਵ ਪਲੇ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਹਫ਼ਤੇ' ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ (ਪੋਸ਼ਣ ਮਹੀਨਾ) ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ (ਪੋਸ਼ਣ ਪੰਦਰਵਾੜਾ) ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ, ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ/ਪਕਵਾੜਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਖੇਡ ਅਧਾਰਿਤ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਥਾਂਵਾਂ, ਸਥਾਨਾਂ, ਸਥਿਤੀਆਂ • ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ • ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ • ਜਾਣੂ/ਮਨਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਓ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ	ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ • ਤਿਉਹਾਰ: • ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ਕਦਰ ਕਰੋ • ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕਲਾ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ)	ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ • ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ • ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ	ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ • ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ • ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਹੱਲ	ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ • ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ • ਪਰਛਾਈ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ • ਅੰਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ • ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ

ਭਾਫ਼ ਸੰਕਲਪ

ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਿਮਾਗ

ਮੌਸਮ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ

ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਵਾਤਾਵਰਣ

ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ

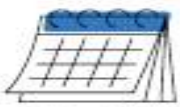
ਦਿਨ, ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ

ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ

ਜਗ੍ਹਾਵਾਂ, ਥਾਵਾਂ, ਅਹੁਦੇ

ਚਿੰਨ੍ਹ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਲੋਗੋ

ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ

ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ, ਮੇਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰੋ

ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ

ਮੇਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ

ਮੇਰੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰੋ

ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ

ਮੇਰੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ

ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ

ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ

ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ

ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ

ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

ਰੀਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ

ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ

ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ

ਆਵਾਜਾਈ

ਮੈਨੂੰ ਲੱਭੋ

ਨੰਬਰ

ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਾਰਣ

ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਤੀ

3.5 ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ C-ਅਧਾਰਤ ਮੈਪਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਥੀਮੈਟਿਕ ਏਕੀਕਰਣ: ਸਾਰੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ: ਇਹ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ C-ਅਧਾਰਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ NCF-FS 2022 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਣਯੋਗ ਅਤੇ ਮਾਪਣਯੋਗ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿੱਖਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਇਹਨਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਮੈਪਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਥੀਮਾਂ ਨਾਲ ਮੈਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਥੀਮੈਟਿਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਥੀਮੈਟਿਕ ਪਹੁੰਚ: ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥੀਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਥੀਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ, ਪੌਦੇ, ਜਾਨਵਰ, ਆਵਾਜਾਈ, ਆਦਿ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ:

1. ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ: ਪਰਿਵਾਰਕ ਐਲਬਮਾਂ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।
2. ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ: 'ਸਾਈਮਨ ਸੇਜ਼' ਵਰਗੀਆਂ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਬਾਰੇ ਗੀਤ/ਤੁਕਾਂਤ ਗਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ।
3. ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ: ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾ ਕੇ, ਸਥਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ: ਵਿਭਿੰਨ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਖੋਜੀ ਕੁਦਰਤ ਸੈਰ, ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਹੱਥੀਂ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
5. ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਕੇ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ, ਚੱਖਣ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਣ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।
6. ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਰੰਗ, ਸੈਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਰਗਰਮ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ।
7. ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।
8. ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਵਾਹਨ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ, ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜਾਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ।
9. ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ।
10. ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ: ਮੌਸਮੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੌਸਮ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।
11. ਪਾਣੀ: ਪਾਣੀ ਚੱਕਰ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
12. ਭੋਜਨ: ਸਧਾਰਨ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਫਾਰਮ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਓ।
13. ਹਵਾ: ਵਿੰਡ ਚਾਈਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪਤੰਗ ਉਡਾਉਣ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਵਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।

14. ਪਨਾਹ: ਮਾਡਲ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।
15. ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਸਫਾਈ ਰੁਟੀਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਭਿਆਸਾਂ, ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਦੁਆਰਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
16. ਬਾਜ਼ਾਰ: ਇੱਕ ਕਲਾਸਰੂਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕੇ, ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।

ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

1. ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਥੀਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਲਚਕਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
2. ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਬਾਜਾਰ', 'ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਰੁੱਖ' ਅਤੇ 'ਹਵਾ' ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

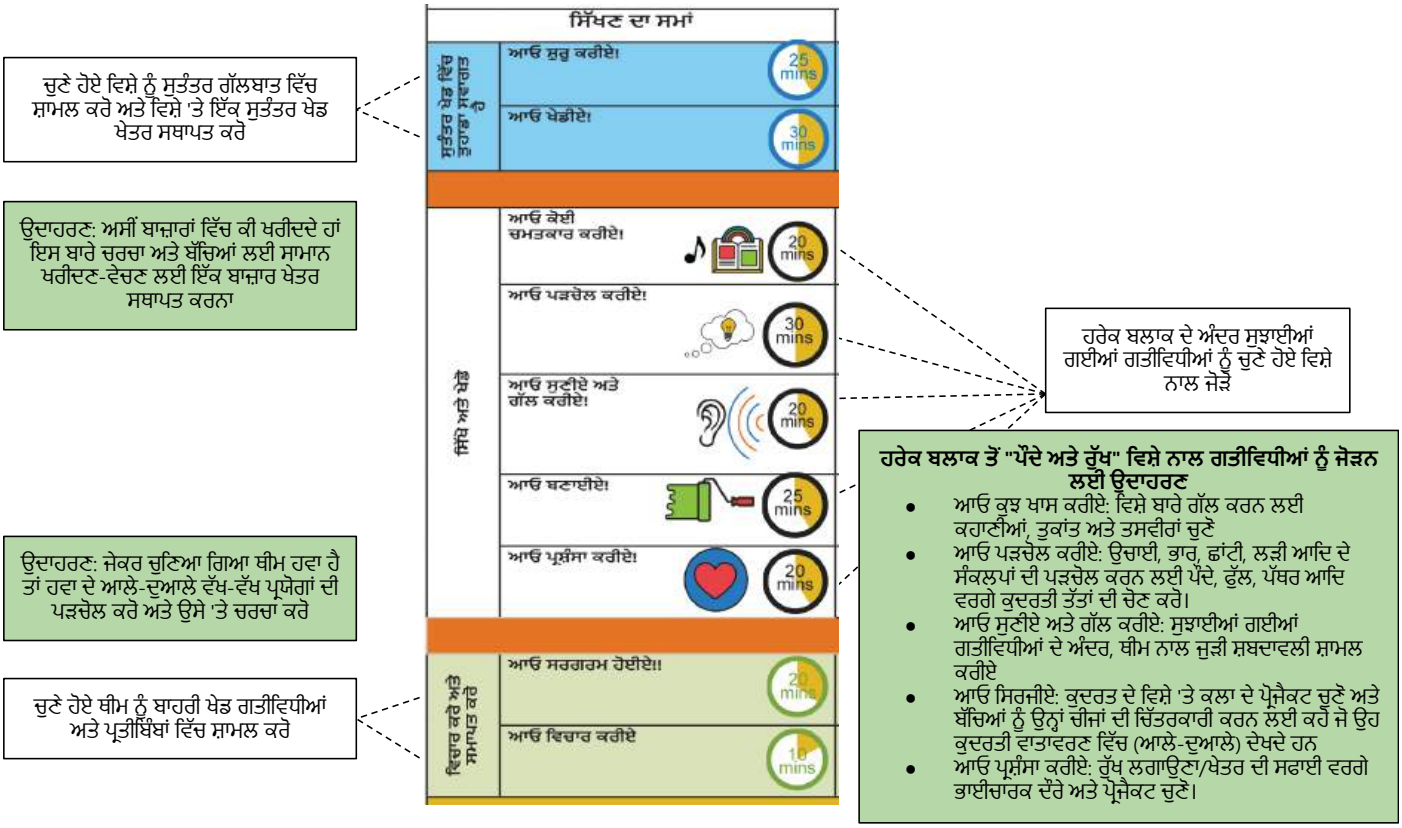

ਅਧਿਆਇ 4: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ

ਅਧਿਆਇ 4: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ

4.1 ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਬਹੁ-ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕੁਝ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਗ੍ਰੇਡ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਾਖਲਾ ਸਾਲ ਭਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਦੋਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਹੁਨਰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਲਚਕਦਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ, ਇਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ/ਪੱਧਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਉਮਰ ਜਾਂ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹੇਠਾਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ "ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਐਂਡ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਥਿੰਗਜ਼ ਅਰਾਊਂਡ ਮੀ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ, ਗਤੀਵਿਧੀ 3-4, 4 5 ਅਤੇ 5-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਟਿਲਤਾ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਗਾਇਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ	
ನೀವು ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ? 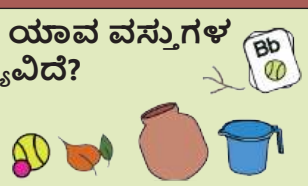	ಸಥಾನಕ ಕವਿತਾವਾਂ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਕਵਿਤਾ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਚਾਰਟ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਨਾਲ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 4-5	ਉਮਰ 5-6
1. 3-4 ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਚੁਣੋ, ਇਸਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਓ, ਤਾਲ (L1) 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। 2. ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਸੁਣਾਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਜਾਂ ਟੈਕਸਟ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. 6-8 ਲਾਈਨਾਂ (L1) ਦੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਚੁਣੋ। 2. ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 3. ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਕਬੰਦੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. 10 ਜਾਂ ਵੱਧ ਲਾਈਨਾਂ (L1 ਅਤੇ L2) ਦੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਚੁਣੋ। 2. ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। 3. ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੁਕਾਂਤ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ಚಟುವಟಿಕೆ ಬದಲಾವಣೆ	
	• ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਗੀਤ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ, ਲੋਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ। • ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਠਪੁਤਲੀ, ਮਾਸਕ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। • ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਹਾਰਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਹੁੰ ਚਬਾਉਣ ਜਾਂ ਨੱਕ ਖੁਜਾਉਣ ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਲਗਾਵ, ਹਾਈਪਰਐਕਟੀਵਿਟੀ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਵਹਾਰ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵੱਲ ਮੋੜ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਵਹਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਿਡੌਣੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਵਿਲੱਖਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਜਾਂ ਇਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬੱਡੀ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਘਰ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਜਾਂ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮਾਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣਾ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਕਦਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੋਸ਼ਣ ਭਰਪੂਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

4.2 ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਚਾਅ

ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚਾ, 2020, ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। NEP 2020 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਹਵਾਦਾਰ ਕਲਾਸਰੂਮ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰੀ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ-ਅਧਿਆਪਕ ਅਨੁਪਾਤ (PTR) ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1. ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੋਵਾਂ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
2. ਸੰਭਾਵੀ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3. ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿੱਟ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ।
4. NEP 2020 ਅਤੇ NCF-FS 2022 ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰੋਸੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
5. ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ - ਸਰੀਰਕ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਸਮੁੱਚੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦਮਾ ਜਾਂ ਮਿਰਗੀ ਵਰਗੀਆਂ ਖਾਸ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਜਾਂ ਸਦਮੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਬੰਧਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਣ। ਅਨੁਕੂਲ PTR, ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਦਾਖਲਾ, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ NEP 2020 ਦੇ ਮੁੱਖ ਟੀਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਉਪਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

4.3 ਲਿੰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ

ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀਕਰਨ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਵੈ-ਸੰਕਲਪ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਲਿੰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲਿੰਗੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ:

- ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
- ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੋਜਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਬਦਲਵੇਂ ਜਾਂ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੁਣੋ ਜੋ ਲਿੰਗ ਸੰਬੰਧੀ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰੱਖਣ।
- ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜੋ ਇੱਕ ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲਿੰਗ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦਵੇ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਲਿੰਗ-ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।
- ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਗਾਣੇ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਲਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ।
- ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਸਰੂਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
- ਅਜਿਹੇ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਜੋ ਲਿੰਗੀ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵਧਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਮੁੰਡੇ ਗੁੱਡੀਆਂ ਜਾਂ ਰਸੋਈ ਦੇ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਓ।
- ਜੇਕਰ ਲਿੰਗ ਸੰਬੰਧੀ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕੋ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋ।
- ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ।

3-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

- ਲਿੰਗ-ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੋ ਜੋ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸੰਬੰਧੀ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: "ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ" ਜਾਂ "ਗਾਈਜ਼" ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ "ਵਿਦਿਆਰਥੀ", "ਬੱਚੇ", ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਲਿੰਗਕ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੋ।
- ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ: ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜੋ ਲਿੰਗ ਅਤੇ "ਡੀ-ਜੈਂਡਰ (ਲਿੰਗ-ਮੁਕਤ)" ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਦੂਵੱਲੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਰੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰੰਗ ਪਸੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਪੜਨਾਂਵ ਤਰਜੀਹ: ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਰਵਨਾਮ ਦੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਾਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਾਮ ਜਾਂ ਸਰਵਨਾਮ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।
- ਲਿੰਗ ਦੇ ਸੀਮਤ ਲਿੰਗ ਚਿੱਤਰਣ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ: ਉਦਾਹਰਣ: ਕਿਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਹਨ?
- ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਿਖਾਓ: ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਿੰਗ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਛੇੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?
- ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ: ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
- ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ: ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਓ।

4.4 ਦਿਵਯਾਂਗ ਸਮਾਵੇਸ਼

ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ 2023 ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਰੈਫਰਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4.4.1 ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ

ਅਨੁਬੰਧ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਪੰਗਤਾ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਸ਼ਡਿਊਲ (DSS) ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ-ਅਧਾਰਤ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਅਪੰਗਤਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤਾਂ ਜਾਂ 'ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ DSS ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। DSS ਕੋਈ ਡਾਇਗਨੌਸਟਿਕ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਿਵਯਾਂਗ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੈਫਰਲ ਲਈ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਬੰਧ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ (ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਕੇਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰੈਫਰਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਫਲੋ ਚਾਰਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4.4.2 ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਦੇਰੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੈਫਰਲ

ਦਿਵਯਾਂਗ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਲੱਛਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੈਫਰਲ ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੈਫਰਲ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਦਮ:

- ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ASHA/ANM ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
- UDID ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ www.swavlambancard.gov.in 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ। RPWD ਐਕਟ 2016 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਹਸਪਤਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ PWD ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਤਸਦੀਕ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ (CMO) ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ (DMO) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਡ ਸਪੀਡ ਪੋਸਟ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ, ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਰੈਫਰਲ

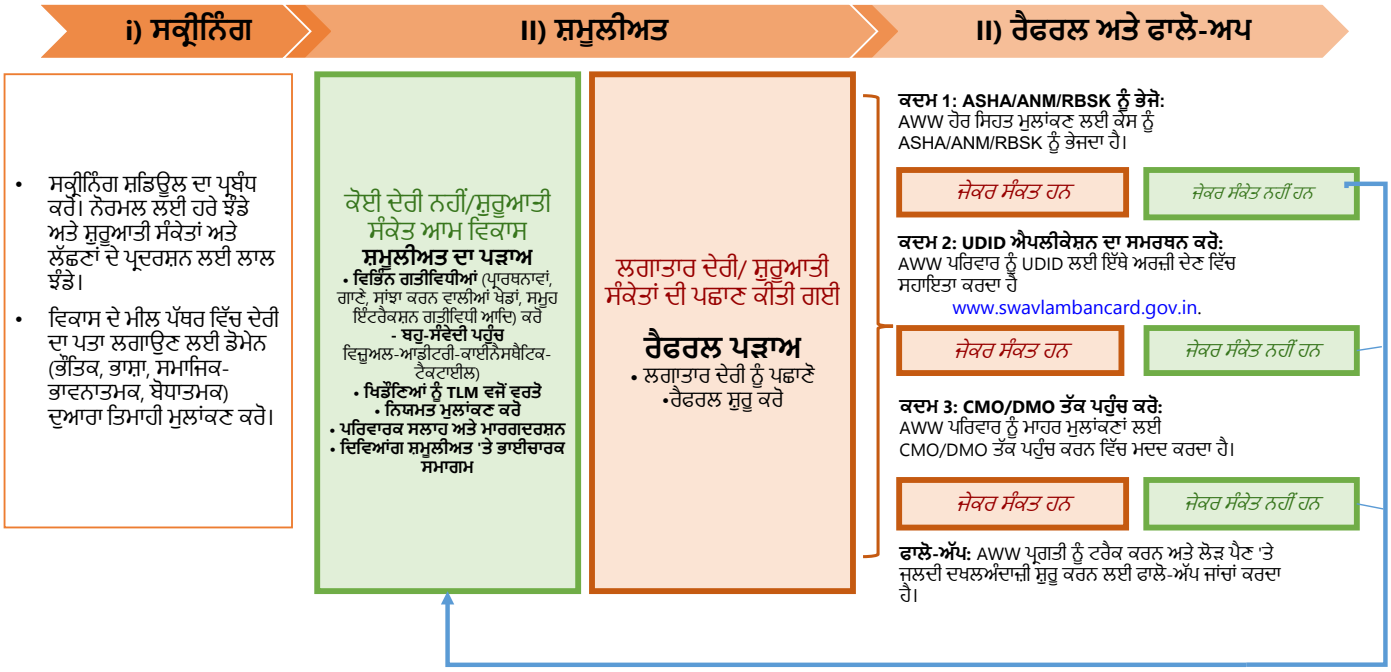

4.4.3 ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਨਾਉਣਾ

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ, ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂਗੇ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ 6 F (ਐੱਫ):

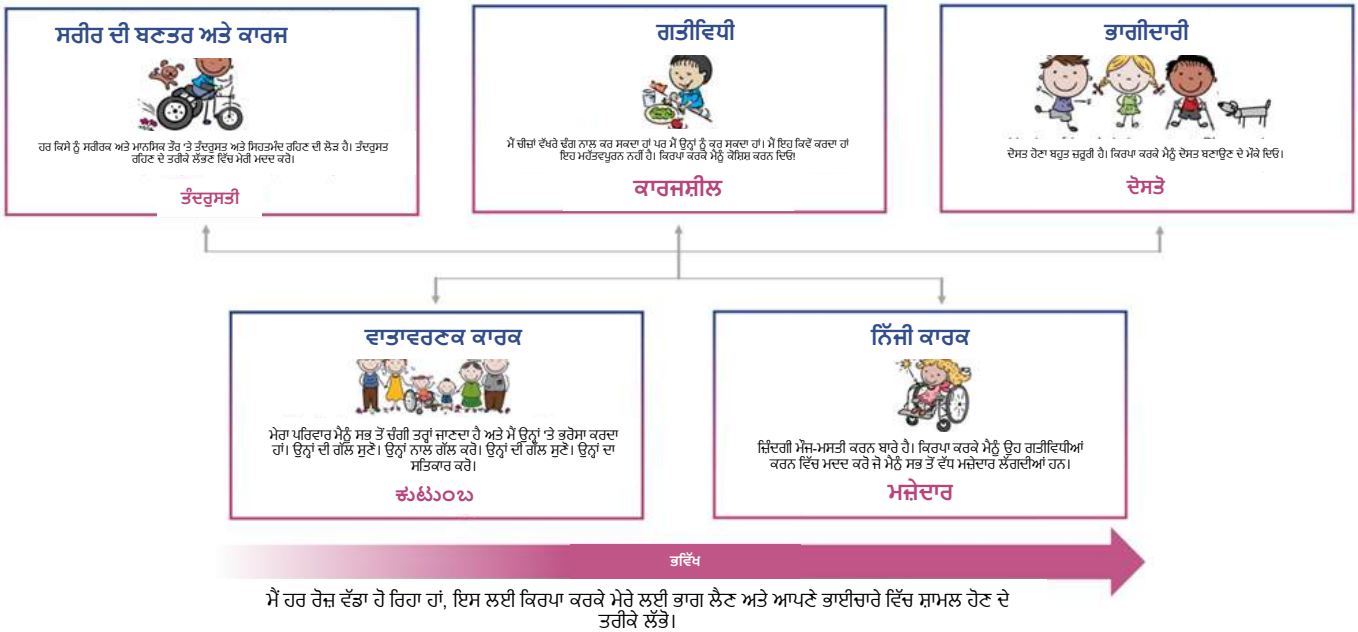

ਘਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਲਈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ASHA ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਕੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਧੀਰਜ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੀਵਨ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੀਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੁੱਲਵਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਧਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਅਪਾਹਜਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ: ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ। ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਘਰੇਲੂ-ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ, ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਪਛਾਣ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ

- ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਰ: ਉਹ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੇਰੇਬ੍ਰਲ ਪਾਲਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਡਿਸਟ੍ਰੋਫੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀ: ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਗਾਹ ਦੇ ਅੰਸ਼ਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ: ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਗਾੜ: ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਗਾੜ ਕਰਕੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਬੋਲਣ, ਸਮਝਣ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਕਲਾਉਣਾ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਆਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਗਾੜ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮਾਨਸਿਕ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ

- ਔਟਿਜ਼ਮ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਡਿਸਆਰਡਰ (ASD): ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੱਛਣਾਂ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
- ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ/ਹਾਈਪਰਐਕਟੀਵਿਟੀ ਡਿਸਆਰਡਰ (ADHD): ਅਣਗਹਿਲੀ, ਹਾਈਪਰਐਕਟੀਵਿਟੀ, ਅਤੇ ਆਵੇਗਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਜੋ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਿਸਲੈਕਸੀਆ (ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ), ਡਿਸਕੈਲਕੁਲੀਆ (ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ), ਅਤੇ ਡਿਸਗ੍ਰਾਫੀਆ (ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ

ਇਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। EBD ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਿਯਮਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਮਲਾਵਰ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮਝ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਅਕ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਸਕਣ।

ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਕਲਾਸ ਅਭਿਆਸ

ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕਰੋ

- ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁੱਲਵਾਨ ਸਮਝੋ: ਹਰ ਬੱਚਾ, ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਕਲਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
- ਨਾਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਓ।
- ਅਪਾਹਜਤਾ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ: ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, "ਸ਼ੀਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੱਚੀ ਹੈ ਜੋ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।"

ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਓ

- ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸੰਕੇਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
- ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ: ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਾਗਰੁਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ

- ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ: ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਮਨ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਬਾਰੇ ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ, ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਓ

- ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਸਰੀਰਕ ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ: ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਵੇ।

ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੋ

- ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ: ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਅਪਾਹਜ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ: ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਲੋ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਹਾਇਤਾ, ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ

- ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੋਟ: ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਸਹਿਕਰਮੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ: ਬੱਡੀ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿਓ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ: ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੋ।
- ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਸਹਿਯੋਗੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।

ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ

- ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ: ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਸਿਖਾਓ।
- ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਗੱਲਬਾਤ, ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।
- ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: "ਸਟਾਰ ਆਫ ਦ ਵੀਕ" ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਤਾ ਦਿਓ।

ਇਹਨਾਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਕੂਲਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ:

ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਕੂਲਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਿਹੜੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ:

ਕਲਾਸਰੂਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਸਥਤ ਕਰਨਾ ਹੈ?

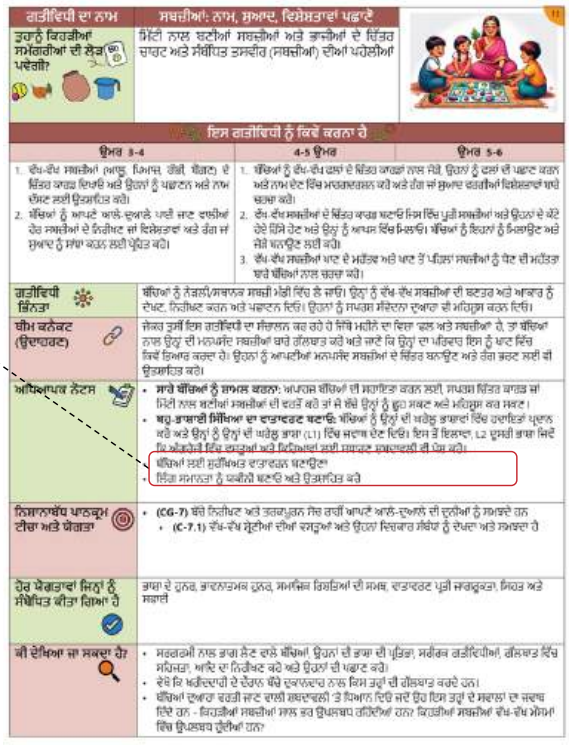

ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਰਿੱਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਤਰੀਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਉਹ ਹਨ:

ਮਾਨਸਿਕ ਅਪਾਹਜਤਾ - ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਕਾਰ

ਔਟਿਜ਼ਮ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਡਿਸਆਰਡਰ (ASD)

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਥਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬ੍ਰੇਕ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵੇਦੀ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰੋ।
- ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਓ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿਓ।

ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ/ਹਾਈਪਰਐਕਟੀਵਿਟੀ ਡਿਸਆਰਡਰ (ADHD)

- ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣ ਲਈ ਛੋਟੀਆਂ, ਵਿਭਿੰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਬ੍ਰੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
- ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ, ਸੰਖੇਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਇੱਕ ਢਾਂਚਾਗਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ ਜੋ ਭਟਕਣਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਬੋਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਉਤੇਜਕ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ

- ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਬ੍ਰੇਲ ਲੇਬਲ ਅਤੇ ਸਪਰਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਆਡੀਓਬੁੱਕ (ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ) ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
- ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦਾ ਲੇਆਉਟ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

ਸੁਣਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ

- ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸੰਚਾਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਕੇਤਕ ਭਾਸ਼ਾ (ISL) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋ।

ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਰ

- ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਧੋ ਕਿ ਉਹ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ ਵਰਤੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪੌੜੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉੱਥੇ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਫਰਨੀਚਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
- ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੜਨ ਅਤੇ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਨਰਮ ਗੇਂਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਕੋਰਸ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੱਜਣਾ, ਕੁੱਦਣਾ, ਤੈਰਣਾ, ਰਿੜਨਾ ਆਦਿ) ਬਣਾਉਣਾ ਜੋ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰਾਂ ਜਾਂ ਬੈਸਾਖੀਆਂ ਵਰਗੇ ਤੁਰਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣ।

ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਗਾੜ

- ਕਲਾਸਰੂਮ ਸੈਟਿੰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਭਾਸ਼ਾ ਥੈਰੇਪੀ ਸੈਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰੋ
- ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਲਗਾਂ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਧੀਰਜ, ਰਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
- ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧੀਰਜ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।

ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜਤਾ
• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁ-ਸੰਵੇਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਧੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰੋ। • ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫੀਡਬੈਕ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। • ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਠੋਸ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ • ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਕਾਰ
• ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਇਕਸਾਰ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ। • ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ-ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮੂਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਰੋਤ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ VHSNDS, ECCE ਦਿਵਸ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਭਾਈਚਾਰਕ-ਅਧਾਰਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਬਲ ਜਾਂ ਦੁਖਦਾਈ ਗਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਇੱਕ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

4.5 ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਆਪਣੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ECCE ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯਤਨ ਇੱਕ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇ।

ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਥਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ:

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ: ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਓ।
- **AW ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ:** ਗਲੀਚਿਆਂ ਜਾਂ ਚਟਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।

ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ: ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰੋ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ**: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਸਿਖਾਓ।
- **AW ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ:** ਹੱਥ ਧੋਣ ਵਾਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਫਾਈ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ: ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਖੇਡ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ।
- **AW ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ:** ਖੇਡਣ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।

ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰੋ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਪੇਂਟਿੰਗ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
- **AW ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਸਮਰਥਨ:** ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ, ਪੇਂਟਿੰਗ ਬੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਭੋਜਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ: ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਣਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ।
- **AW ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ:** ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਕਰਨ।

ਅਧਿਆਪਨ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ: ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਸਿਖਾਉਣਾ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਪਾਠਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਵੇਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- **AW ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਸਮਰਥਨ:** ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ, ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਏਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।

ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ: ਸਵੇਰ ਦਾ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਸੈਸ਼ਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੋ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ।
- **AW ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਸਮਰਥਨ**: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ, ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ, ਅਤੇ ਸਰਕਲ ਟਾਈਮ ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਣਾ।

ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ: ਸਮੂਹਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ।
- **AWW ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:** ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਚਰਚਾਵਾਂ ਕਰੋ।
- **AW ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ**: ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਵਧਾਓ, ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

AWW ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ

- ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ, ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੋ।
- ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ 'ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਚੌਕਸੀ ਰੱਖੋ। ਖੇਡਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।

ਇਹਨਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ AWW ਦਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕਰਕੇ, AW ਸਹਾਇਕ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 5: ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਕੈਲੰਡਰ

ਆਧਾਰਸ਼ੀਲ ।

3-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2024 (ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਕੈਲੰਡਰ)

ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸੰਬੰਧੀ ਯੋਜਨਾ

ਹਰੇਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਚੱਕਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੋ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਚੱਕਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਘੱਟ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮਦਾਇਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਖੇਡ-ਅਧਾਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ, ਪਹਿਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਸੀ ਨਿਯਮਾਂ, ਗੱਲਬਾਤ, ਖੇਡਣ ਲਈ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ)।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸੁਆਗਤ ਹੈ; ਕਸਰਤ ਕਰਨਾ		ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਆਲੋਚਨਾ
		ਮਾਪਿਆਂ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।		ਮਾਪਿਆਂ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ AWW ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।		ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ।	
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਬਣਾਓ, ਖਿਡੌਣੇ/ਕਿਤਾਬ/ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਿਓ।		ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਖਿਡੌਣੇ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਖਿਡੌਣੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਖੇਡਣ/ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)

ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣਨ/ਗਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ/ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ-ਕਥਾਵਾਂ/ਕਹਾਣੀਆਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ।	ਜਦੋਂ AWW ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ/ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ/ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।	ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ/ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	• AWW ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁੱਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਿਡੌਣੇ/ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਡ/ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। • AWW ਛੋਟੇ/ਵੱਡੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਾ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੇ ਅਤੇ ਖਿਡੌਣੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰੇ/ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ।	AWC; ਰੱਗ; ਆਕਾਰ; ਨੱਬਰ; ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ; ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ/ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੇਂਟਰ (AWC)				
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	• AWW ਅਤੇ ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ/ਅਰਧ-ਸੰਰਚਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। • AWW ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇ-ਟੋਕੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੋ।	ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮੈਂ; ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤ; ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ; ਸੁਣੋ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ; ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰੋ/ਪਛਾਣੋ; ਸੀਜ਼ਨ, ਤਿਉਹਾਰ, ਭੋਜਨ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇ				
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	• AWW ਅਤੇ ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਕਲਾ/ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। • AWW ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਖਮ ਮੋਟਰ/ਰਚਨਾਤਮਕ/ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਟੀਨ, ਨਿਯਮ, ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। • ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।	ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮਾਡਲ; ਰੁਟੀਨ; ਨਿਯਮ; ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਬਾਕਸ; ਸੁਤੰਤਰ ਕਲਾ; ਸਰੀਰਕ ਗਤੀ/ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ				

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)

ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 30 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ		ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ, ਫਰਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਬਣਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਣ। ਸਮੂਹ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰੋ।		ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਅਤੇ AWW ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਰੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।		
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 20 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ; ਸੰਖੇਪ		ਮਨਪਸੰਦ ਗਤੀਵਿਧੀ; ਸਾਫ਼ ਕਰੋ		ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ; ਅਲਵਿਦਾ	
		ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖੋ, ਗੱਲ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿਹੜੇ ਅਨੁਭਵ/ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ		ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਅਤੇ AWW ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਲਵਿਦਾ ਰੁਟੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਗੇ		ਮਾਪੇ/ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲਕਰਤਾ ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਟਾਉਣਗੇ	
	ਬੱਚਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ	AWW ਬੱਚੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।		ਬੱਚਾ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ AWW ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ, ਮਾਪੇ ਵੀ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ		ਬੱਚਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, AWW ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।	

ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਯੋਜਨਾ

ਹੇਠ ਲਿਖੀ 18 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਚੱਕਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਇੱਕ ਸਾਫ਼, ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਲਾ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ
- ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਆਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਤੇ ਘੱਟ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
- ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	**ਸਵਾਗਤ**	**ਕਸਰਤ ਕਰੋ**	**ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ**	**ਕਹਾਣੀ**	**ਮੌਸਮ**	**ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ**
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 1.1	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਬਜ਼ੀਆਂ। 2.1	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ 1.2	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ 1.3	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ 2.2	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 6	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 8	ਮੇਰੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ। 9	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 6	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • 3-4: ਰੰਗ ਭਰਨਾ (ਪੰਨਾ 1) • 4-5: ਆਕਾਰ (ਪੰਨਾ 17). ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ (ਪੰਨਾ 45) • 5-6: ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ (ਪੰਨਾ 4)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ 35	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ: ਕੱਢੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 36	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਅੰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ। 38	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਕੱਢੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 36	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 63	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ: ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ 65	ਮੇਰਾ ਸਟੇਰੇਜ ਬਾਕਸ: ਸਜਾਓ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟੇਰੇਜ ਬਾਕਸ ਬਣਾਓ 66	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੇਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ 67	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਦਰੂਨੀ/ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰਾ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 1.1
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖੋ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰੋ 95	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 96	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਜਾਣ-ਪਛਾਣ-ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ 35	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨਰਮ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਅੰਤਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ 98	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!!** 20 mins	**ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਘਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮੋ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਕਿਸ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਆਦਿ।			ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਨਾਮ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨਪਸੰਦ ਯਾਦ। ਰਸਾਲਿਆਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।		ਕਿਸੇ ਬਾਲਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ, ਸੁਆਦ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਸੰਗਠਿਤ ਕਲਾਸਰੂਮ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
- ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਆਧਾਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਆਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਪਿੱਚਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਬਜ਼ੀਆਂ 2.1	ਗੀਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ 2.2	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 1.1	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ 1.2	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ 1.3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਆਪਣੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ 9	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ। ਲੱਭੋ। ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ। 8	ਜਿਗਸਾ ਪਹੇਲੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਗਾਇਬ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ 27	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	• **ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • 3-4: ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਰੰਗ (ਪੰਨਾ 5), ਫ੍ਰੀ ਡਰਾਇੰਗ (ਪੰਨਾ 28) • 4-5: ਵਰਗੀਕਰਨ - ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ/ਨਾ ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ (ਪੰਨਾ 23)। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ: ਸੰਤਰੀ (ਪੰਨਾ 21) • 5-6: ਆਕਾਰ (ਪੰਨਾ 3) ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਡਰਾਇੰਗ (ਪੰਨਾ 5)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ: ਕੱਢੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 36	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 38	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ-ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 6	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੇਰੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ/ਤਰਜੀਹਾਂ/ ਲਾਈਕ/ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਆਦਿ। 57	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਆਕਾਰ ਬਣਾਓ, ਰੰਗ ਕਰੋ, ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਕਰੋ 85	ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 63	ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ: ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ 65	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਫ੍ਰੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰਾ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ 35	ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼: ਸਿੱਖੋ ਕਿ ਹੱਥ ਕਿਉਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਧੋਣੇ ਹਨ 99	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਹੌਲੀ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢੋ 98	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 96	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਮ ਘਰੇਲੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ ਜੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦੀਆਂ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਚਾਬੀਆਂ, ਚਮਚਾ, ਘੰਟੀ)। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੋ, ਆਵਾਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।			ਘਰੇਲੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਤਲ ਦੇ ਢੱਕਣ, ਸਪੰਜ, ਜਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਲਾ/ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।		ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਰੰਗ, ਉਹ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਆਦਿ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਥਾਵਾਂ, ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਰੰਗ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ						
ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! (25 mins)	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
ਆਓ ਖੇਡੀਏ! (30 mins)	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)						
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ						
ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! (20 mins)	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ 23	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਫਲ 2.4	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਾਇਕ 1.4	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ 2.2	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕ 1.4	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! (30 mins)	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ: ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ 10	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਆਪਣੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ 9	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰੋ 8	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਰੰਗ (ਪੰਨਾ 5), ਫ੍ਰੀ ਡਰਾਇੰਗ (ਪੰਨਾ 28) • 4-5: ਵਰਗੀਕਰਨ - ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ/ਨਾ ਉੱਡਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ (ਪੰਨਾ 23)। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ: ਸੰਤਰੀ (ਪੰਨਾ 21) • 5-6: ਆਕਾਰ (ਪੰਨਾ 3) ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਡਰਾਇੰਗ (ਪੰਨਾ 5)
ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! (20 mins)	ਸੁੰਘੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ: ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੋ 39	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਅੰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ 38	ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਰੁਟੀਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ, ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਕਰਨ। 40	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਨਾਮ, ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ 41	ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੇਰੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ/ਤਰਜੀਹਾਂ/ ਲਾਈਕ/ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਆਦਿ। 57	
ਆਓ ਬਣਾਈਏ! (25 mins)	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੋਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ 67	ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਮਾਸਕ: ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 69	ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ: ਸਾਰੇ ਮਦਦਗਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ 70	ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 63	ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ: ਸਾਰੇ ਮਦਦਗਾਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ 70	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰਾ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! (20 mins)	ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਤਸਵੀਰਾਂ/ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ 100	ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼: ਸਿੱਖੋ ਕਿ ਹੱਥ ਕਿਉਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਧੋਣੇ ਹਨ 99	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ 35	ਅਸੀਂ ਜੋ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ 101	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)						
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ						
ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! (20 mins)	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ (10 mins)	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ						
	ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਸੈਰ 'ਤੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਾਹਣੀਆਂ, ਪੱਥਰ, ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ ਆਦਿ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਪੋਟ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਣ, ਕਲਾ/ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।		ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।		ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੁੰਘਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਧ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣੇ/ਨਾਪਸੰਦ, ਚੰਗੀ/ ਮਾੜੀ, ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗੰਧ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਥਾਵਾਂ, ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਿਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਗੰਧ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	**ਸੁਆਗਤ**	**ਕਸਰਤ ਕਰੋ**	**ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ**	**ਹਾਜ਼ਰੀ**	**ਮੌਸਮ**	**ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ**
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪ- ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ, ਲੰਬਾ-ਮਧਰਾ ਆਦਿ। 2.5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਬਜ਼ੀਆਂ 2.1	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ 1.4	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ 2.2	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ 1.2	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: ਆਧਾਰ ਸੰਖਿਆ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ, ਆਇਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 11	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 6	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰੋ 8	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫੁਲ: ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ 12	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ECCE ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ • ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ • ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 30 ਮਿੰਟ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਸਹੁੰ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸੁੰਘੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ: ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੋ, ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ 39	ਫੂਡ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗ਼ੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੋ 42	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 38	ਸੁੰਘੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ: ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੋ, ਵੇਖਰਾ ਕਰੋ 39	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਨਾਮ, ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਪਕਰਨ 41	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 63	ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਮਾਸਕ: ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 69	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਮੁਫ਼ਤ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਆਓ ਪਕਾਈਏ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਚਾਟ ਬਣਾਓ 71	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 72	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 47	ਅਸੀਂ ਜੋ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ 101	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਨਾਮ, ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਪਕਰਨ 41	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ 35	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!!** 20 mins	**ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣ, ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ, ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਪਾਊਡਰ ਲਗਾਓ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ, ਸਤਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। "ਕੀਟਾਣੂ" ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਧੋਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਓ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਪਕਰਣਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ - ਵਰਤੋਂ, ਦਿੱਖ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ –ਰਿਮੋਟ, ਫ਼ੋਨ, ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਹਥੌੜਾ, ਤੋਲਣ ਵਾਲਾ ਪੈਮਾਨਾ, ਹੈਲਮੇਟ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਗੁੜ੍ਹੇ-ਫਿੱਕੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਮਾਪਾਂ, ਲੰਬਾਈ, ਆਇਤਨ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟਵਰਕ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਆਦਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸਨੈਕਸ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ ਪਕਵਾਨ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਰਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਣ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਫੁੱਲਾਂ, ਅਤਰਾਂ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਤਾ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸੰਗੀਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ 2.3	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 1.6	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪ- ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ, ਲੰਬਾ-ਮਧਰਾ ਆਦਿ। 2.5	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.7	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: ਆਧਾਰ ਸੰਖਿਆ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ, ਆਇਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 11	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਡੁੱਬਦੀ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ ਤੈਰਦੀ ਹੈ,ਕਿਹੜੀ ਘੁਲਦੀ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਰੰਗ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ: ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ 14	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰੋ 8	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ECCE ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ • ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ • ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 30 ਮਿੰਟ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਸਹੁੰ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 43	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ, ਦਿਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 44	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ: ਮੇਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ/ਤਰਜੀਹਾਂ/ਪਸੰਦਾਂ/ ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਆਦਿ। 57	ਫੂਡ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗ਼ੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 42	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਰੰਗ, ਸੁਆਦ, ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਪਕਾਓ 73	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 72	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਮੁਫ਼ਤ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਆਸਰਾ: ਇਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਓ 75	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰਾ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ। 102	ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼: ਸਿੱਖੋ ਕਿ ਹੱਥ ਕਿਉਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਧੋਣੇ ਹਨ 99	ਛਾਂਟਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ 103	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ - ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ: ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੁਟੀਨ, ਸਫਾਈ ਰੁਟੀਨ, ਰਾਤ ਦੀ ਰੁਟੀਨ, ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਆਦਿ।			ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਪਾਊਡਰ ਲਗਾਓ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ, ਸਤਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। "ਕੀਟਾਣੂ" ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਧੋਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਓ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਪਕਰਣਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ - ਵਰਤੋਂ, ਦਿੱਖ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ –ਰਿਮੋਟ, ਫ਼ੋਨ, ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਹਥੌੜਾ, ਤੋਲਣ ਵਾਲਾ ਪੈਮਾਨਾ, ਹੈਲਮੇਟ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਣ-ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਛਾਪਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟਵਰਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ/ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	**ਸੁਆਗਤ**	**ਕਸਰਤ ਕਰੋ**	**ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ**	**ਹਾਜ਼ਰੀ**	**ਮੌਸਮ**	**ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ**
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪ- ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ, ਲੰਬਾ-ਮਧਰਾ ਆਦਿ। 2.5	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜਾਨਵਰ - ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ 1.8	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਓ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਖਾਈਏ! 2.6	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 1.1
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਜਿਗਸਾ ਪਹੇਲੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ 27	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਡੁੱਬਦੀ ਹੈ, ਤੈਰਦੀ ਹੈ, ਘੁਲਦੀ ਹੈ, ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਰੰਗ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: ਆਧਾਰ ਸੰਖਿਆ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ, ਆਇਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 11	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰੋ 8	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 37) ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੀ ਧਾਰਨਾ - ਪੀਲਾ (ਪੰਨਾ 32) • 4-5: ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 6). ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਬੰਧ (ਪੰਨਾ 14) • 5-6: ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਮਿਲਾਨ (ਪੰਨਾ 26)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ: ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 46	ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 43	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ, ਦਿਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 44	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 38	ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ 40	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ: ਛਾਪਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 63	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 72	ਓਰੀਗਾਮੀ ਮਜ਼ਾ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦਿਖਦਾ ਹੈ!: ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰੋ, ਪੇਂਟ ਕਰੋ, ਬਣਾਓ 105	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰਾ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਅਸੀਂ ਜੋ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ 101	ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ। 102	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	ਰੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ੇਡ: ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ 14	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਨਾਮ, ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ 41	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!!** 20 mins	**ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਪੇਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ) ਅਤੇ ਕਟੋਰੇ ਦਿਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ੇਡ ਬਦਲਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਪੇਂਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਤਰ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਰੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਦਬਾ ਕੇ ਛਾਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਛਾਂਟ ਸਕਦੇ ਹਨ।		ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੱਬ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਡੁੱਬਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਤੈਰਦੀ ਹੈ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲੰਬੀਆਂ/ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ/ਹਲਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ...
- ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਰੇਖਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਮੇਜਰੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਲਾ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਤਾਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਟੈਂਪੋ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਟਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸਧਾਰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ, ਆਕਾਸ਼ੀ ਪਿੰਡਾਂ, ਡਿਜੀਟਲ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਡਿਜੀਟਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	**ਸੁਆਗਤ**	**ਕਸਰਤ ਕਰੋ**	**ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ**	**ਹਾਜ਼ਰੀ**	**ਮੌਸਮ**	**ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ**
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)

ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 2.7	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 1.6	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸਾਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਚੰਦਰਮਾ, ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) 1.9	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪ- ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ, ਲੰਬੇ-ਮਧਰੇ ਆਦਿ। 2.5	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਰੰਗ ਅਤੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਲ ਕਰੋ 14	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: ਆਧਾਰ ਸੰਖਿਆ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ, ਆਇਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 11	ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ, ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ, ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 16	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਰੰਗ ਦੀ ਧਾਰਨਾ- ਨੀਲਾ (ਪੰਨਾ 29), ਆਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 11) • 4-5: ਦੂਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 4)। ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ (ਪੰਨਾ 35) • 5-6: ਭਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 2)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 47	ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ 40	ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 43	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 44	ਫੂਡ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗ਼ੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 42	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰੇ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ ਏ 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 72	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੇਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ 67	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਓ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ 76	ਚਲੋ ਨੱਚਦੇ ਹਾਂ!: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਛਾਂਟਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਸ਼ਕਲ, ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ 103	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਨਾਮ, ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਪਕਰਨ 41	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 104	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 97	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦਿਖਦਾ ਹੈ!: ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰੋ, ਪੇਂਟ ਕਰੋ, ਬਣਾਓ 105	

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)

ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!!** 20 mins	**ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ

ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਪਾੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਓ – ਹਰੇਕ ਸਾਧਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।	ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਓ। ਉਹ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ-ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ, ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ/ ਪੈਟਰਨ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਲ 'ਤੇ ਨੱਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਾਂਸ ਮੂਵ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੱਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ, ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਾਈ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਛਾਂਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁੱਤਾਂ, ਆਵਾਜਾਈ, ਅਸਮਾਨ, ਰੁਟੀਨ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
- ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਆਟੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲ-ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਥੱਪੜ ਕੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲਾਕ, ਸਟੈਂਸਿਲ, ਲੱਭੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਛਾਪੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 1.6	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ 2.3	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸਾਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਚੰਦ, ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) 1.9	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ:ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ- ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ, ਲੰਬਾ-ਮਧਰਾ ਆਦਿ। 2.5	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਓ 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ। ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 8	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 18	ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ- ਆਧਾਰ ਸੰਖਿਆ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ, ਆਇਤਨ 11	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ: ਬੱਚੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ • ਬਾਲ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ • ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 48	ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 49	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 44	ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 43	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। 20	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਆਰਟ/ਕਲਾ/ਮਣਕੇ/ਸਰੀਰਕ ਗਤੀ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ 78	ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ: ਪਰਿਵਾਰ, ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ 52	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 72	ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 106	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 107	ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 49	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। 104	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਣਤਰ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ (ਨਰਮ ਕੱਪੜੇ, ਖੁਰਦਰੀ ਸਤ੍ਹਾ, ਚੀਕਣੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ)। ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਵਸਤੂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।		ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ - ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੋਖੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2 ਚੱਮਚ ਅਤੇ 1 ਕਟੋਰਾ, 2 ਲਾਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ 1 ਹਰੀ, 3 ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ 1 ਕਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਆਦਿ		ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਮੋਮੀ ਰੰਗ ਦਿਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖੁਦ, ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਹੋਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ, ਵਸਤੂਆਂ ਘੁਮਾਉਣ-ਖਿਸਕਾਉਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰੰਗ/ਸੁਆਦ/ਬਣਤਰ/ਪੈਟਰਨ/ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਰੇਖਾਵਾਂ, ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ-ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ						
ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)						
ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਖੇਡੋ						
ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.7	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 2.8	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ 2.8	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ 3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ, ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ, ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 16	ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ 19	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ 18	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ 19	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਸਪੇਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 9), ਤਸਵੀਰ ਪੂਰੀ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 20) • 4-5: ਸਪੇਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 2), ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 46) • 5-6: ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ (ਪੰਨਾ 7), ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਟਰੇਸ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 16)
ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 20	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਫੂਡ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗ਼ੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 42	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 20	
ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ ਕ੍ਰਾਫਟ/ਮਣਕੇ/ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਬਣਾਓ 78	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਓ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ 76	ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ: ਪਰਿਵਾਰ, ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ 52	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦੌਰੇ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 108	ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਲਗਾਓ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 109	ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 106	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਦਾ ਹੈ!: ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਡਰਾਇੰਗ ਕਰੋ, ਪੇਂਟ ਕਰੋ, ਬਣਾਓ 105	ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਲਗਾਓ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 109	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)						
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ						
ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ						
	ਪਰਿਵਾਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ, ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।		ਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇਣ, ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਖੁਦ ਬਣਾਓ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਐੱਲ-ਵਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ/ਤਸਵੀਰਾਂ/ਆਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੌਖਿਕ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
- ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ, ਹਰਕਤਾਂ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 2.7	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸਾਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਚੰਦ, ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) 1.9	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚੁਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 2.4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਪੈਟਰਨ ਬਨਾਉਣਾ: ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 18	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਆਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 43) • 4-5: ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਲੱਭੋ (ਪੰਨਾ 31), ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ (ਪੰਨਾ 14) • 5-6: ਅੱਖਰ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ (ਪੰਨਾ 12)। ਪੈਟਰਨ ਸੰਪੂਰਨਤਾ (ਪੰਨਾ 15)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਸਮਝੋ 20	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 48	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ 7	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਚਲੋ ਨੱਚਦੇ ਹਾਂ!: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਗੰਧ, ਸੁਆਦ, ਬਣਤਰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਓ 73	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੋਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ ਮੋਜ਼ੇਕ ਕਲਾ 67	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖੋ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰੋ 95	ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹੋ?: ਸਾਂਝੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 110	ਛਾਂਟ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ 103	ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 106	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 104	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ, ਗੁੱਸਾ, ਡਰ, ਹੈਰਾਨੀ, ਘਬਰਾਹਟ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਮੋਜੀ/ ਚਿਹਰੇ ਬਣਾਉਣ/ਪੇਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਗੀਤ/ਲੋਕ-ਕਥਾ ਗਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੁਕਾਂਤ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ। ਸਾਰਥਕ/ਬੇਤੁਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਤੁਕਾਂਤ ਵਾਲੇ ਵਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲਓ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੋਜਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧਾਉਂਦੇ/ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ 6 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
- ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮੋਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਮਿਆਨੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਫਾਈਨ-ਮੋਟਰ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਰਮ, ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ, ਖੁਰਦਰੇ ਅਤੇ ਚੀਕਣੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੈ..
- ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ 2.8	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.7	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 2.7	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। 20	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 18	ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਸਪੇਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 23), (ਰੀ ਡਰਾਇੰਗ (ਪੰਨਾ 3) • 4-5: ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ (ਪੰਨਾ 30) • 5-6: ਅੱਖਰ ਆਕਾਰ ਪਛਾਣ (ਪੰਨਾ 18). ਪੈਟਰਨ ਸੰਪੂਰਨਤਾ (ਪੰਨਾ 15)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ, ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ 52	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 44	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਸਰਾ: ਇਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਓ 75	ਕੂੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਓ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ 76	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ 82	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਲਾਕਾਤ
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਛਾਂਟ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ 103	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖੋ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰੋ 95	ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 108	ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖੋ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਕਰੋ 95	ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰੰਗ, ਸ਼ਕਲ, ਬਣਤਰ, ਉਪਯੋਗਤਾ, ਮਲਕੀਅਤ, ਆਵਾਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਛਾਂਟਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲਓ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ (ਸੁਰੱਖਿਅਤ) ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੱਤੇ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਪੁਰਾਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਬੋਤਲਾਂ, ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਿੜਕੀਆਂ, ਬਰਤਨ, ਗਲਾਸ, ਚਮਚੇ ਆਦਿ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦਿਖਾਓ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
- ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਆਮ ਅਨੁਭਵਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਦੇ ਹਨ, ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪੜਚੋਲ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ 1.10	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਵੱਛਤਾ 2.3	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚੁਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਸੰਖਿਆਂਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 18	ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ- • ਮੁੱਖ ਖੇਤਰ, ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਉਮਰ ਦੇ ਬੈਂਚਿਆਂ ਲਈ ਸਾਲ ਭਰ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 49	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ 53	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੇ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ਕ੍ਰਾਫਟ/ਮਣਕੇ/ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ 78	ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੈਟਰਨ: ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ- ਉੱਚੀ/ਨੀਵੀਂ ਪਿੱਚ, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 83	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 44	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 104	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 107	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਪਾਰਕ/ਖੇਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 4-5 ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਪਾਰਕ ਵਿੱਚੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ।		ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸਟੀਲ ਦੇ ਕਟੋਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਕੱਠੇ ਸੰਗੀਤ ਬਣਾਓ। ਚਮਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ!		ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 3-4 ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਓ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਓ, ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ (ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਬਣਤਰ ਆਦਿ) ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸੰਵੇਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪਸੰਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਪੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਭੌਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਬਹੁ-ਪੜਾਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੁਕਾਂਤਬੰਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅੱਖਰ-ਧੁਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।
- ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੁਕਾਂਤਬੰਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਮਿਲੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ 2.7	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ 1.10	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਤੁਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪਣਾ (ਪੰਨਾ 24) • 4-5: ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਸ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 33) • 5-6: ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 21)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 47	ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰੋ: ਵਕਰ, ਆੜੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 84	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਆਓ ਨੱਚੀਏ!: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ (ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਅਪ): ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 106	ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ (ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਅਪ): ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਲਗਾਓ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 109	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਓ। ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ/ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੋ। ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਨੰਦ ਆਇਆ', 'ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ/ਉਦਾਸੀ/ਗੁੱਸਾ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ?' ਆਦਿ।		ਆਟੇ ਨੂੰ 2 ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦਿਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਟਾ ਹੈ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਬਨ, ਰੱਸੀ, ਚਾਕ, ਕ੍ਰੇਆਨ ਆਦਿ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀਆਂ, ਆੜੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਘੁਮਾਅਦਾਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ੍ਰਾਅ ਕਰਨ, ਟਰੇਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ/ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਫਾਈਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰੋਸ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੂੜੇਦਾਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਫਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।
- ਪੈਟਰਨਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।
- ਵਾਤਾਵਰਣ, ਮੌਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਬਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਅੱਖਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।
- ਕਲਾ, ਤਾਲ, ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਹਰਕਤਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
ਆਓ ਖੇਡੀਏ! (30 mins)	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)						
ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! (20 mins)	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.12	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ 2.8	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.12	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚੁਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! (30 mins)	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ 23	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 18	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 19	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਕੋਲਾਜ ਵਰਕ (ਪੰਨਾ 30), ਸਪੇਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 31) • 4-5: ਪੈਟਰਨ ਸੰਪੂਰਨਤਾ (ਪੰਨਾ 36) • 5-6: ਸੰਖਿਆ ਸੰਕਲਪ (ਪੰਨਾ 31)
ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! (20 mins)	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਸਮਝੋ। 20	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 49	
ਆਓ ਬਣਾਈਏ! (25 mins)	ਸੰਗੀਤ ਪੈਟਰਨ: ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ- ਉੱਚੀ/ਨੀਵੀਂ ਪਿੱਚ, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 83	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ਕ੍ਰਾਫਟ/ ਮਣਕੇ/ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ 78	ਕੂੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋਂ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੀਂਦ-ਖੁੰਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! (20 mins)	ਰੋਲ ਅਤੇ ਸਲਾਈਡ: ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 108	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਪਹਿਰਾਵਾ (ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਅਪ): ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 104	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)						
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! (20 mins)	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ (10 mins)	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ						
	ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੈਗ ਪੈਕ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ AWC ਭੇਜਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੰਧ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰੰਗ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।			ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, 'ਕੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣਾ?' ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਹੋ, 'ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਛੂਹਣਾ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?"'		ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲਿਆਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈਨਾਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਖੌਟੇ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਪਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਸੰਵੇਦੀ ਗੁਣਾਂ (ਸਖਤ/ਨਰਮ, ਗਰਮ/ਠੰਡੇ, ਅਤੇ ਖੁਰਦਰੇ/ਚੀਕਣੇ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜੀਬੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਲ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦਸ ਤੱਕ ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ; ਛੋਟੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ)।
- ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਓ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਕਰੀਏ! 2.6	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.12	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 2.9	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.7	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ 2.8	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 17	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 17	ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਤਾਪਮਾਨ ਅੰਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਰੰਗ (ਪੰਨਾ 26) • 4-5: ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 40) • 5-6: ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 24), ਅੱਖਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ (ਪੰਨਾ 32)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ 51	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। 20	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰੋ: ਆਕਾਰ ਬਣਾਓ, ਰੰਗ ਕਰੋ, ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਕਰੋ 85	ਫੁਰਸ਼ ਦੀ ਕਲਾ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 86	ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ: ਪਰਿਵਾਰ, ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ 52	ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਵਕਰ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 84	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਕਰੋ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 109	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 107	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਘਰ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਗਾਓ, ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।			ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਜਾਂ ਦਿਖਾਓ। "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।		ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਕਰਨ/ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਦਸ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ
- ਉੱਚ/ਨੀਵੇਂ ਸੁਰਾਂ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਭਿੰਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਸਧਾਰਣ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹੀਕਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਛਾਂਟਦੇ ਹਨ।
- ਸਹਿਜ ਖੇਡ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਮਦਦ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਮੋਰੀ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ-ਪੜਾਵੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਤੋਂ ਤੋਹਫੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ 1.10	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੁੱਤਾਂ 2.10	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.1	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 1.1	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ 1.1
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 17	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਨਾਉਣਾ 23	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ, ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 1.1	ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮੇਲ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ 1.1	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ • ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ: ਤੁਕਾਂਤਬੰਦੀ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਦਿ • ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਬਣਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ 36	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 1.1	ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 1.1	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 87	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ 64	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ 82	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੇਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ 67 1.1	ਚਲੋ ਨੱਚਦੇ ਹਾਂ!: ਸਰੀਰ ਦੀ ਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 1.1	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਛਾਂਟਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਮਾਪ, ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ 103	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ 114	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨਰਮ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਅੰਤਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ 98	ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 108	ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 1.1	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗਾਂ (ਪਰਿਵਾਰ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ) ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਡਰਾਇੰਗਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਏਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜੋ "ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੱਕਰ" ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੱਕਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।		ਨੰਬਰ ਹੰਟ- ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ ਲੁਕਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਨੰਬਰ ਲੱਭਣ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ।		ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਕਲਾ- ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦਿਓ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਜੋ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨਦੇ ਜਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ: ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈਸ-ਕ੍ਰੀਮ ਜਾਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈਟਰ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- • ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਣ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- • ਦਸ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਸੁਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੰਖਿਆ/ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- • ਆਮ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।
- • ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵੇਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਰਮ, ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ, ਖੁਰਦਰੇ ਅਤੇ ਚੀਕਣੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- • ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- • ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਜੁੱਤੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਅਪਹਾਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ 2.11	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਓ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਕਰੀਏ 2.6	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ : ਰੁੱਤਾਂ 2.10	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ 1.10	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 17	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਫ਼ਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ: ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 17	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ • 3-4: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 47) • 4-5: ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ (ਪੰਨਾ 42) • 5-6: ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 35), ਸੰਖਿਆ ਸੰਕਲਪ (ਪੰਨਾ 34)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਬਣਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 36	ਵਰਣਮਾਲਾਵ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 48	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ: ਆਪਣੇ ਮਦਦਗਾਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰੋ 70	ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਵਕਰ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 84	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ ਕਰਾਫਟ/ਮਨੁਕੇ/ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ 78	ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਆਕਾਰ ਬਣਾਓ, ਰੰਗ ਕਰੋ, ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਕਰੋ 85	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਓ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ 76	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨਰਮ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਅੰਤਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ 98	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਉੱਡਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀਂ। 102	ਪਹਿਰਾਵਾ (ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਅਪ): ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ - ਖਿਡੌਣੇ, ਫਲ, ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਵਰਗੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਿਣਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਨੰਬਰ ਹੰਟ- ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ ਲੁਕਾਓ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਨੰਬਰ ਲੱਭਣ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲੈਪ-ਹੌਪ-ਥੈਂਡ-ਕਲੈਪ-ਹੌਪ-ਥੈਂਡ (ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ-ਛਾਲ ਮਾਰੋ-ਝੁਕੋ-ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ-ਛਾਲ ਮਾਰੋ-ਝੁਕੋ) ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਦਸ ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੰਖਿਆ/ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਕਦਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਸਾਂਝੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਭਾਅ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਆਮ ਲੋਗੋ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ 2.11	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ 25	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਨਾਉਣਾ 23	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ 25	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ • 3-4: ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਮੇਲ (ਪੰਨਾ 46) • 4-5: ਪੈਟਰਨ ਸੰਪੂਰਨਤਾ (ਪੰਨਾ 44) • • 5-6: ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ (ਪੰਨਾ 27) 123
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੇ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ L1 ਦੇ ਆਮ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ 51	ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 49	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੈਟਰਨ: ਉੱਚੇ/ਨੀਵੇਂ ਸੁਰਾਂ, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢੋ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 83	ਕੁੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋਂ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 68	ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ: ਪਰਿਵਾਰ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ 52	ਆਸਰਾ: ਇਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਸਰਾ ਬਣਾਓ 75	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਛਾਂਟਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ 103	ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹ/ਲੋਗੋ ਪਛਾਣੋ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ। 32	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ 114	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 104	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਸਰੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਝੁੜੀ, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਚਮਚੇ, ਕਟੋਰੇ, ਪਲੇਟਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੋਟੇ ਢਾਂਚੇ ਬਣਾਓ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਧਾਰਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਣ, ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ ਸੁਰ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।	

ਪਿਛਲੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾ

ਇਸ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਨਰਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ/ਪੋਸ਼ਣ ਪਖਵਾੜਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਖਾਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
- ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ/ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ
- ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ।
- AWW ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ • ਪਹਿਰਾਵਾ (ਡ੍ਰੈਸਿੰਗ ਅਪ): ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ • ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ: ਮੇਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ/ਤਰਜੀਹਾਂ/ਪਸੰਦਾਂ/ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਆਦਿ। 2.2, 57, 112	ਮੇਰੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ • ਅੰਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ • ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ • • ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਕੱਢੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ 21, 22, 36	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ • ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਓ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੋ • ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਚੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ ਆਦਿ। 1.1, 35, 43	ਮੇਰੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ • ਆਪਣੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ • ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 1.3, 9, 89	ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁ ਰੱ ਖਿਅ ਤ / ਅਸੁ ਰੱ ਖਿਅ ਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ • ਆਓ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ 1.12. 1.13, 114	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ • ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁੰਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ (ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ 1.12. 1.13, 114
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।						
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗਾਂ (ਪਰਿਵਾਰ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ) ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਏਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ "ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੱਕਰ" ਬਣ ਸਕੇ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੱਕਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।		ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ - ਨਾਮ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨਪਸੰਦ ਯਾਦ। ਰਸਾਲਿਆਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।		ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੁੰਘਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਧ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ, ਚੰਗੀ/ਮਾੜੀ, ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗੰਧ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਭਾਈਚਾਰੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ/ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਮੈਪਿੰਗ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
- ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਲੇਬਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)

ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ							
	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins **ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।**	ਮੇਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਦੇ ਨਿਯਮ • ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ: • ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ • ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 2.12, 30, 31	ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ • ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ • ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਕਰੋ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ • ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: • ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 80, 109, 116	ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: • ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ • ਸਾਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ • ਸਹਾਇਕ: ਭੂਮਿਕਾ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਛਾਣ • ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ: • ਸਾਰੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ 1.4, 41, 70	ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: • ਆਓ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਈਏ • ਭੋਜਨ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਪਛਾਣ, ਸੁਆਦ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗ਼ੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰ ਕਰੋ • ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: • ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 2.6, 40, 61	ਸਵੱਛਤਾ ਅਤੇ ਸਫਾਈ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: • ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ • ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: • ਰੁਟੀਨ ਤੇ ਚਰਚਾ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ, • ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼: ਕਿਉਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖੋ 2.3, 40, 99	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ • ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁੰਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ (ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	**ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।**						

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)

ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ							
	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	**ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**						
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ

ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਉਪਕਰਨ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 5 ਤੱਕ ਗਿਣਨਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣਾ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਆਦਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਯਾਦ-ਪੱਤਰ ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਓ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਾਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣ, ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਸੰਖੇਪ ਸਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦਾ ਹਫ਼ਤਾ 3

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਭਾਈਚਾਰੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ/ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਮੈਪਿੰਗ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
- ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਲੇਬਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)

ਖੇਡੋ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: • ਜਾਨਵਰ-ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ • ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: • ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ • ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ, ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 1.8, 6, 107	ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ • ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: • ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ • ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ • ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਛਪਾਈ ਕਰਨਾ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 96, 118, 79	ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ ਕੁਦਰਤ ਪੜਚੋਲ: • ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ/ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ • ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 1.2, 100, 106	ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ • ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ • ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ 102, 13	ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਫਲ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਬਜ਼ੀਆਂ • ਮੋਹਰ ਅਤੇ ਛਪਾਈ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਛਾਪ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 2.4, 2.1, 63	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ • ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁੰਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ (ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।					

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)

ਇਕੱਠੇ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ						
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ

ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

	ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ, ਉਹ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਆਦਿ।	ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ, ਸੁਆਦ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ, ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਤਰ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਘੁਮਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਦਬਾ ਕੇ ਛਾਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ/ਗੈਰ-ਡਿਜੀਟਲ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ।
- ਕੂੜੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ।
- ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ।
- ਰੁੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ - ਤਾਪਮਾਨ, ਮੌਸਮ, ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਮਝ।
- ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ, ਮਹੀਨਿਆਂ, ਸਾਲ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਸਮਝ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ • ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: • ਉਪਕਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ • ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਓ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ 15. 76	ਚੁੱਕੋ ਰੀਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ • ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ • ਸਾਡੇ ਕੂੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋਂ • ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨਾ • ਓਰੀਗਾਮੀ ਫਨ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ 2.15, 81, 68	ਸੀਜ਼ਨ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸੀਜ਼ਨ • ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ • ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 2.10, 49	ਦਿਨ, ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ • ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ: ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਲੜੀਬੱਧ ਕਰਨਾ • ਘੜੀ ਦੀ ਖੋਜ: • ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ • ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: • ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 29, 33, 55	ਆਵਾਜਾਈ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: • ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ • ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ • ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 2.7, 104, 45	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ • ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁੰਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ (ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਕੇ) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।						
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ!! 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀ	ਸਫਾਈ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਪਕਰਨਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ - ਵਰਤੋਂ, ਦਿੱਖ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ - ਰਿਮੋਟ, ਫ਼ੋਨ, ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਹਥੌੜਾ, ਤੋਲਣ ਵਾਲਾ ਪੈਮਾਨਾ, ਹੈਲਮੇਟ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।		ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਪਾੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਓ - ਹਰੇਕ ਸਾਧਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ/ਵਿਪਰੀਤਤਾ ਕਰੋ।		ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀ ਕਰਾਸਿੰਗ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਹੈਲਮੇਟ/ਸੀਟ ਬੈਲਟ/ਫੁੱਟਪਾਥ/ਜ਼ੈਬਰਾ-ਕਰਾਸਿੰਗ ਆਦਿ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਸਰਗਰਮ ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਯੋਜਨਾ

ਅਗਲੀ 18 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਚੱਕਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਦਸ ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਖਿਆ/ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਮਾਪ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਮਾਪ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ/ਬਦਲਣ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ, ਉਪਕਰਨਾਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰੈਸਪ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਪਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 2.12	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੋਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ 2.11	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੁੱਤਾਂ 2.10	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ: ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ • 3-4: ਤਸਵੀਰ ਪੂਰੀ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 40) • 4-5: ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ (ਪੰਨਾ 50) • 5-6: ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 24)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ 56	ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ 51	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰਾਂ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: 51 L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ 51	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ 54	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਤਿਉਹਾਰ: ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖੋ/ਕਦਰ ਕਰੋ 88	ਸਟੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	ਫੁਲੋਰ ਆਰਟ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 86	ਆਓ ਨੱਚੀਏ!: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਬੀਟਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਵਕਰ, ਆੜੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 84	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 47	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ 102	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ 114	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਿਓ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਂਡੇ ਜਾਂ ਖਿਡੌਣੇ 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਗਿਣਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਮਾਪ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਹੱਥ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਸੋਟੀ/ਬੋਤਲ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ/ਚੌੜਾਈ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਦਸ ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਖਿਆ/ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਆਟੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾਕੇ ਅਤੇ ਥਪਥਪਾ ਕੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਾਦਾਂ, ਗੰਧਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਅੱਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: 2.12	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸਾਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਚੰਦਰਮਾ, ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) 1.9	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ 2.8	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ 3	**ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ** 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿਚਲੇ ਨਿਯਮ 24	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ 24 ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 55	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨਾ 51	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 37	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	**ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ-** **• -0- 6, 6-12, 12-18, 18-24, 24-36 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ**
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 78	ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 89	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਗੰਧ, ਸੁਆਦ, ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਪਕਾਓ 73	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 87	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ਕਰਾਫਟ/ਮਣਕੇ/ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ 101	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ 114	ਛੋਹਵੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	ਰੋਲ ਅਤੇ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 109	ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 107	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ, ਪਛਾਣ ਕੇ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਦੀ ਸਮਝ ਵਧਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਚਾਰਟ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ - ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਪਾਰਕ, ਬਾਜ਼ਾਰ, ਸਕੂਲ, ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- • ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਗਿਣਤੀ, ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਹੁਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- • ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਮੂਹਕ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- • ਛਾਂਟੀ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਅਤੇ ਉੱਨਤ ਪੈਟਰਨ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ
- ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ, ਡਰਾਇੰਗ, ਪੇਂਟਿੰਗ, ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਨੱਚਣ ਰਾਹੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਕੇਤਾਂ, ਲੋਗੋ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਆਮ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਲਿੰਗ ਸਮਾਵੇਸ਼ 1.14	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 212	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ 2.11	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ 1.10	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਸੁਤੰਤਰ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ - ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ। ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਓ 18	ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਮਾਪ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ- • 3-4: ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ (ਪੰਨਾ 41) • • 4-5: ਭਾਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ (ਪੰਨਾ 9) • 5-6: ਕੋਲਾਜ ਬਨਾਉਣਾ (ਪੰਨਾ 17)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 20	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰੋ: ਰੁਪਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ 82	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ ਕਦਰ ਕਰੋ 88	ਕੂੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਰ/ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 89	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?: ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਕਰੋ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 109	ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ (ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ) 32	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਡਰੈਸਿੰਗ ਅਪ (ਪਹਿਰਾਵਾ): ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 1.6	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					ਅਲਵਿਦਾ
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਣੂ ਲੋਗੋ ਜਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਜਾਂ ਸਟਾਪ ਦੇ ਚਿਨ੍ਹ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।			ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ - ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।		ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਡਰੈਸ-ਅੱਪ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਛੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿਲੇਬਿਕ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਲੇਬਿਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅੱਖਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਗਿਣਤੀ, ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਦੁਆਰਾ ਗਣਿਤ ਦੇ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਫਾਈਨ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਧਾਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ।
- ਪਰਿਵਾਰ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿੱਜੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)						
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 1.1	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ 2.8	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਲਿੰਗ ਸਮਾਵੇਸ਼ 1.14	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ 1.3	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 2.12	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ 25	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ 23	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • 3-4: ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 45) • 4-5: ਲੈਟਰ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਰੰਗਣਾ (ਪੰਨਾ 15) ਅਤੇ ਗੁੰਮ ਹੋਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ (ਪੰਨਾ 53) • 5-6: ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੇਜ਼/ਪਹੇਲੀ (ਪੰਨਾ 19) ਅਤੇ ਰੰਗੋ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਸ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 3)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਰੁਟੀਨ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ, ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ 40	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਖੇਜਾਂ: ਮੁਫ਼ਤ ਰੇਤ ਖੇਡੋ 65	ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਆਕਾਰ, ਬਕਸੇ, ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ 90	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ ਕਦਰ ਕਰੋ 88	ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਵਕਰ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 84	ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਆਕਾਰ, ਬਕਸੇ, ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ 90	ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 96	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	00 ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 47	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ 114	ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ 101	
	ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (ਮਿੰਟ)						
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
	ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ						
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 5 ਤੱਕ ਗਿਣਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਯਾਦ-ਪੱਤਰ ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਓ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰੋ। ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਤਣੇ, ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। "ਤੁਸੀਂ ਪੌਦੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ?"		ਪੁਰਾਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੁਕੜਿਆਂ/ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਕੋਲਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਬਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸੁਆਦ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੜੀ ਰਾਹੀਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਰਸ਼ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
- ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਚੁਕਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ।
- ਸਿਲੇਬਿਕ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਹਤਰ ਧੁਨੀਆਤਮਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਕੇ, ਬੋਲੀ, ਗਤੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਬਹੁ-ਸੰਵੇਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰੂਪ, ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਲਬੱਧ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ 2.3	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਲਿੰਗ ਸਮਾਵੇਸ਼ 1.14	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ 1.3	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ 1.2	**ਸੁਤੰਤਰ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਮਾਪਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 15	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ-** • **3-4: ਸੁਆਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ (ਪੰਨਾ 15)** • **4-5: ਭਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 27) ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 52)** • **5-6: ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 41)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹਣਾ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ 57	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ ਦੱਸੋ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਓ ਨੱਚੀਏ!: ਸਰੀਰ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਤਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਗੰਧ, ਸੁਆਦ, ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਪਕਾਓ 73	ਆਸਰਾ: ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਣਾਓ 75	ਸੰਗੀਤ ਪੈਟਰਨ: ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ- ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ ਸੁਰ, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 83	ਸਟੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ:ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰੋ 116	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 96	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ** 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					ਅਲਵਿਦਾ
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾ-ਘਰਾਂ (ਆਲ੍ਹਣੇ, ਖੱਡਾਂ, ਡੇਰਿਆਂ) ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਬਕਸੇ ਵਰਤ ਕੇ ਛੋਟੇ ਆਸਰਾ-ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। "ਪੰਛੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ, ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨਾਮ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ8, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ।		ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਗੁਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਨੇ ਦੇ ਬੀਜ ਲਗਾਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਫੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ। ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੌਦੇ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅੰਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ, ਉਪਕਰਨਾਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਗਿਆਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸਿਲੇਬਿਕ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਹਤਰ ਧੁਨੀਆਤਮਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਪਰਛਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
- ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	**ਸੁਆਗਤ**	**ਕਸਰਤ ਕਰੋ**	**ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ**	**ਹਾਜ਼ਰੀ**	**ਮੌਸਮ**	**ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ**
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਲਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ 1.14	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਓ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਈਏ 2.6	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੁੱਤਾਂ 2.10	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.12	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ 1.5	**ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ** 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਪਛਾਣੋ, ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 27	ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ 25	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	**ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ-** • **ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ/ਮੁਫ਼ਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸੁਰੀਧ ਅਤੇ ਦੱਸਣਾ: ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੋ, ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ 39	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਤੁਕਾਂਤ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ 91	ਫ਼ਲੋਰ ਆਰਟ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 86	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 64	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ 91	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਓ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ 76	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 117	ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੈਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ 106	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ 114	ਰੋਲ ਅਤੇ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 108	ਡਰੈਸਿੰਗ ਅਪ (ਪਹਿਰਾਵਾ): ਜ਼ਰੂਰਤ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ** 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ, ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਕੰਕਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗੋਲੀ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।			ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚੁੱਕੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3-4 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾੜ ਕੇ ਪਹੇਲੀਆਂ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਲੁਕਾ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ		ਛੋਟੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਜਾਂ ਕਟੋਰੇ ਨੂੰ ਲਸਣ, ਫੁੱਲ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੋ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੁੰਘਣ ਦਿਓ, ਗੰਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
- ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਕੇ ਪੰਜ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿਚਲੇ ਨਿਯਮ 2.12	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸਾਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ। ਚੰਦਰਮਾ, ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) 1.9	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ 2.11	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11	ਸੁਤੰਤਰ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਪਛਾਣੋ, ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 27	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ 28	ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਸੁਆਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ (ਪੰਨਾ 15) • 4-5: ਚੌੜਾਈ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 19) ਅਤੇ ਕੋਲਾਜ ਬਨਾਉਣਾ (ਪੰਨਾ 26) • 5-6: ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਤੁਲਨਾ (ਪੰਨਾ 40) ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ (ਪੰਨਾ 51)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 58	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਅੱਖਰ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ: L1 ਦੇ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ 51	ਸੁੰਘੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ: ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੋ, ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ 39	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ: ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ 65	ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰੋ: ਵਕਰ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ 84	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਰੰਧ, ਸੁਆਦ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 73	ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਆਕਾਰ, ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ 90	ਕੂੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ** **ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ 114	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 117	ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 107	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					ਅਲਵਿਦਾ
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੀਟ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਰੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰੇਯੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਧਾਰਨ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੋ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ, ਸੜਕ, ਕਲਾਸ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ, ਪਾਰਕ ਆਦਿ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ, ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਰੰਗੀਨ ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਗਏ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣਾਓ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ/ਛਾਂਟਣ/ਗਿਣਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮੇਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ, ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ੍ਹ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਦਾ ਹੈ।
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 6 ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ/ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ/ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਪੌਦਿਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 1.1	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਵਾਤਾਵਰਣ 1.2	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.13	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਲਿੰਗ ਸਮਾਵੇਸ਼ 1.14	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚੁਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3	**ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ: ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 29	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਪਛਾਣੋ, ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 27	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਮਾਪ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 26	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • **3-4: ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ (ਪੰਨਾ 35)** • **4-5: ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ (ਪੰਨਾ 22) ਅਤੇ ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੰਗ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 24)** • **5-6: ਜੋੜ (ਪੰਨਾ 49)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਿਲੇਬਲ ਤੋੜੋ, ਜੁੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ 37	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਲਗ 59	ਫੂਡ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗ਼ੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰ ਕਰੋ 42	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ 91	ਆਓ ਪਕਾਈਏ: ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਚਾਟ ਬਣਾਓ 71	ਕਲਾਸਰੂਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 89	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 87	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ 88	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 96	ਪਹਿਰਾਵਾ: ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 48	ਸ਼ੈਡੋ ਗੇਮ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 117	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ** 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕੱਠੇ ਗਾਓ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਤਾਰੀਖ/ਦਿਨ/ਮਹੀਨਾ ਹੈ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਉਸ ਤੋਂ ਬਅਦ? ਅੰਤ ਵਿੱਚ? ਆਦਿ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ "ਧੰਨਵਾਦ" ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਿਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਗਿਣਦਾ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਧਾਰਣ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
- ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟ ਵਰਕ ਅਤੇ ਛਾਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਲਿੰਗ ਸਮਾਵੇਸ਼ 1.14	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 2.14	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.7	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.13	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ: ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 29	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ 23	ਅੰਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਕੋਲਾਜ ਵਰਕ (ਪੰਨਾ 18) • 4-5: ਤਸਵੀਰ- ਧੁਨੀ ਦਾ ਮਿਲਾਨ - (ਪੰਨਾ 54) • 5-6: ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 43)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ 40	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਲਗ 59	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣੋ, ਸਮਝੋ, ਵਾਕ ਬਣਾਓ 50	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ 82	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ 91	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਸੁੰਘੋ, ਸੁਆਦ ਲਓ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 73	ਲਪੇਟੋ: ਆਕਾਰ, ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ 90	ਆਸਰਾ: ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਓ 75	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 118	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ (ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ) 32	ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਪਰਛਾਈ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 117	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੋ। ਗਿਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਲਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇਣ/ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੱਢੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ। ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ/ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੈੱਸ ਐਂਡ ਟੈੱਲ (ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਕੇ ਦੱਸੋ) ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੋ। ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ - ਰੰਗ, ਸ਼ਕਲ, ਵਰਤੋਂ, ਸਥਿਤੀ, ਬਣਤਰ, ਗੰਧ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਲਾਸਰੂਮ ਜੋੜ ਚਾਰਟ/ਪੋਸਟਰ/ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਧਾਰਣ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।
- ਪੰਜ ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸਧਾਰਨ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੇ ਦੂਜੀ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ
- ਪੀਅਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ, ਉਪਕਰਨ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਮਾਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 2.14	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 2.12	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੁੱਤਾਂ 2.10	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.12	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ: ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 29	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ: ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ 30	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: ਪਛਾਣੋ, ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 27	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਤਰੱਕੀ • ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਨਰ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਡੋਮੇਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਮੇਲਾ • ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 59	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੇ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਕਾਗਜ਼- ਮਾਚੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ 92	ਫੁਰਸ਼ ਤੇ ਕਲਾ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 86	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ 91	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ 64	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹੋ?: ਸਾਂਝੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ 110	ਆਓ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੀਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 31	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨਰਮ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰੋ ਅਕਤੇ ਬਣਾਓ 96	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 118	ਪਰਛਾਈ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 117	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰ/ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵੇਖੋ। ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦੇ ਹਨ			ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ/ਆਟੇ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ - ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ। ਗੱਲ ਕਰੋ, ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ, ਜਾਨਵਰ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ/ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਨ, ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ/ਹਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ/ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ, ਤਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸਥਾਨਿਕ, ਸਮੱਸਿਆ-ਸਮਾਧਾਨ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤਰਕ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬੁਝਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਟਰਨਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।
- ਘਰੇਲੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਭਿੰਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਭਿੰਨ ਅਭਿਆਸਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਦਾਨੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਕੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 2.14	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੁੱਤਾਂ 2.10	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ 2.11	**ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ: ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ 30	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਬੁਝਾਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰੋ: ਪਛਾਣੋ, ਫੈਲਾਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ 27	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • **3-4: ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ (ਪੰਨਾ 42)** • **4-5: ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਤੁਲਨਾ (ਪੰਨਾ 55)** • **5-6: ਭੂਲ-ਭੁਲੱਈਆ - ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ (ਪੰਨਾ 8)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਿਲੇਬਲ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 59	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ 53	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ 91	ਚੁਲ੍ਹੇ ਨੱਚੀਏ!: ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਬੀਟਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ 88	ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ: ਉੱਚੀ/ਨੀਵੀਂ ਆਵਾਜ਼, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 83	ਆਸਰਾ: ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਓ 75	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਪਰਛਾਈ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 117	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 31	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 118	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ (ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ) 32	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ** 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨੱਚਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋ, ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਵਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਗਾ ਕੇ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚੋ।			ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਅਸਲੀ ਸਿੱਕੇ/ ਨੋਟ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਪੈਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਿਓ।		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ/ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਨ, ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ/ਹਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ/ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
- ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੀ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਆਮ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਜਾਂ ਪਾੜ ਕੇ ਫਾਈਨ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤਰਕ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 2.14	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 2.12	**ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 22	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਘੁਲਦਾ ਹੈ, ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। 13	ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ: ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 29	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ: ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ 30	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • **3-4: ਕੋਲਾਜ ਵਰਕ (ਪੰਨਾ 30)** • **4-5: ਨੰਬਰ ਤੁਲਨਾ (ਪੰਨਾ 51) ਅਤੇ ਕੋਲਾਜ ਵਰਕ (ਪੰਨਾ 34)** • **5-6: ਟਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੰਗ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 20) ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਡਰਾਇੰਗ (ਪੰਨਾ 56)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 59	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਿਲੇਬਲ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 59	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਕਲਾਸਰੂਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 89	ਕਲਾਤਮਕ ਸਾਹਸ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਕਾਗਜ਼- ਮਾਚੇ ਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ 92	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ 82	ਕੂੜੇ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਰਤੋ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ। 102	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 31	ਪਹਿਰਾਵਾ: ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 111	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 118	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਇਕੱਠੇ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੇਜ਼ ਵਿਛਾਉਣ, ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਨ, ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਧਾਰਣ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਿਮਾਈਂਡਰ ਵਜੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਚਾਰਟ ਬਣਾਓ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਖਰੇ ਕੱਪੜੇ ਕਿਉਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਬਣਤਰ, ਸ਼ਕਲ, ਤਾਪਮਾਨ, ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਪੂਰਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਸੁਰੱਖਿਆ, ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- • ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਾਉਣ, ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤਰਕ ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਦਾ ਹੈ। ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਦੇਣ-ਲੈਣ-ਗਿਣਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਤ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
	ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)						
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 2.12	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 2.14	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਘਟਾਓ 2.13	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15	**ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 31	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ: ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 29	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ 23	ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 21	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • **3-4: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 47)** • **4-5: ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 49)** • **5-6: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ (ਪੰਨਾ 44)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਿਲੇਬਲ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ 93	ਫ੍ਰਰਸ਼ 'ਤੇ ਕਲਾ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 86	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਕਾਗਜ਼- ਮਾਚੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ 92	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 87	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਸੁੰਘੋ, ਸੁਆਦ ਲਓ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 73	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਪਹਿਰਾਵਾ: ਲੇਰ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 113	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 117	
	ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)						
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ** 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
	ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ						
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ/ਸਕ੍ਰੈਪ ਬੁੱਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ/ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਤਿਆਂ/ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪਾੜ ਕੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ - ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ			ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸਧਾਰਨ, ਬਿਨਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਣ, ਸੁਆਦ, ਸੁੰਘਣ, ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਓ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੀਲ/ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਰਸੋਈ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਟਾਵਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਾਂ ਇੱਟਾਂ/ਪੱਥਰ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਪੁਲ ਬਣਾਓ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ, ਛੋਟੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਾਸਰੂਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਆਪਣੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ, ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਟੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂਆਂ/ਉਪਕਰਨਾਂ/ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਜਾਣੂ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)						
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ 2.3	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 112	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜਾਨਵਰ - ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ 1.8	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ 2.14	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ (ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ) 32	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 29	ਅਜੀਬ ਤਸਵੀਰ/ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ 17	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 31	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਸਿਜ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਿਲੇਬਲ ਤੋੜੋ, ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬਦਲੋ 56	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ 93	ਸਟੈਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ 79	ਇਸਨੂੰ ਲਪੇਟੋ: ਆਕਾਰ, ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ 90	ਕਲਾਸਰੂਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ 89	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ 88	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ 114	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ 96	ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ 101	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 118	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	
	ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)						
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
	ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ						
	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੜਕ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਟਾਇਲਟ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਭੋਜਨ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ।			ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ, ਲੈਣ, ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਗਿਣਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀਆਂ ਪਰੋਸਣਾ, ਪਲੇਟਾਂ ਵੰਡਣਾ ਆਦਿ।		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਖੇਡ (ਮੈਚਿੰਗ ਗੇਮ) ਖੇਡੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਰਗੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋੜਦੇ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ- ਬਾਲਟੀ-ਮੱਗ, ਬੁਰਸ਼-ਟੂੱਥਪੇਸਟ, ਅਤੇ ਤਾਲਾ-ਚਾਬੀ।

ਹਫ਼ਤਾ 32

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।
- ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾਤਮਕ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜੀ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਧਾਰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਣੂ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

	ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	**ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ!** 25 mins	**ਸੁਆਗਤ**	**ਕਸਰਤ ਕਰੋ**	**ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ**	**ਹਾਜ਼ਰੀ**	**ਮੌਸਮ**	**ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ**
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	**ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ**					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	**ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ!** 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ 2.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ 2.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 1.12	**ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਜਿਗਸਾ ਪਜ਼ਲ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ 27	ਘੜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ। ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 33	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	ਘੜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ। ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 33	ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ: ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ 30	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • **3-4: ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾਓ (ਪੰਨਾ 44)** • **4-5: ਰੰਗ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਪੰਨਾ 32)** • **5-6: ਤਸਵੀਰ ਪੂਰੀ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 14) ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਲਿਖਤ (ਪੰਨਾ 38)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ 53	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ: ਬਣਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ 36	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ 59	**ਨਿ ਰੀ ਖ ਣ - ਅ ਧਾ ਰਿ ਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਛੋਟੇ ਲੇਖਕ: ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰੋ 94	ਆਓ ਪਕਾਈਏ: ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਚਾਟ ਬਣਾਓ 71	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਕਾਗਜ਼-ਮਾਚੇ ਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ 92	ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕਲਾ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 86	ਚਲੋ ਨੱਚੀਏ!: ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰਕਤ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਬੀਟਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 77	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ 116	ਛਾਂਟਣ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ: ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ। 103	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ 31	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ 114	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	**ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ** 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਇਕੱਠੇ ਰੰਗੀਨ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਚਾਟ ਬਣਾਓ। ਸੇਬ, ਖੀਰੇ, ਟਮਾਟਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸੁਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚਾਟ ਮਸਾਲਾ ਛਿੜਕੋ।			ਰੰਗੀਨ ਪਾਊਡਰ ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਓ। ਆਪਣੀ ਰੰਗੋਲੀ ਨੂੰ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।		ਘੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਮਾਂ ਦੱਸਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਸਧਾਰਨ ਸਮਾਂ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।
- ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਰੀਖਣ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਥਾਨਕ/ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਲਾ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ।
- ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਦਾ ਹੈ, ਸਟੀਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਲਾਤਮਕ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ, ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਅਨੁਭਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਾਣ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 2.7	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	ਗਾਇਨ ਤੁਕਾਂਤ: ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ 2.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	**ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ** 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਘੜੀ ਦੀ ਖੋਜ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 33	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ 23	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਘੜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 33	ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 28	**ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ:** • **3-4: ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ (ਪੰਨਾ 17)** • **4-5: ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ (ਪੰਨਾ 38)** • **5-6: ਸੁਤੰਤਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ (ਪੰਨਾ 48) ਅਤੇ ਜੋੜ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 53)**
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ : ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ। 58	ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੇਲ ਆਧਾਰ ਮਾਪਦੰਡ 34	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 60	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ 82	ਛੋਟੇ ਲੇਖਕ: ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰੋ 94	ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਡਰਾਇੰਗ 93	ਭੋਜਨ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਸੁੰਘੋ, ਸੁਆਦ ਲਓ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ 73	ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਮੂਨੇ: ਉੱਚੇ/ਨੀਵੇਂ ਸੁਰ, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢੋ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 83	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੌਰਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 120	ਪਹਿਰਾਵਾ: ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ 112	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੌਰਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 120	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ 'ਤੇ ਜਾਓ! ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੱਭੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਕੁਝ ਗੋਲ ਲੱਭੋ" ਜਾਂ "ਕੁਝ ਨਰਮ ਲੱਭੋ"।			ਆਪਣੀ ਰਸੋਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਤਨ, ਪੈਨ ਅਤੇ ਚਮਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤਾਲ ਬਣਾਓ		ਇਕੱਠੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝੋ। ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਰਮਾਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਮਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੁਕਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦਿਮ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਥਾਨਕ ਸਮਝ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਮ ਅੱਖਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਲੋਗੋ ਅਤੇ ਲੇਬਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਧਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।
- ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ 1.16	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ 2.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ 1.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	ਮੁਫ਼ਤ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ/ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 4
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਤਸਵੀਰ ਖੋਜ: ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੇਲ ਆਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ 34	ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ: ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ 30	ਘੜੀ ਦੀ ਖੋਜ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 33	ਜਿਗਸਾ ਪਜ਼ਲ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ 27	ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24	ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਰਕਸ਼ੀਟ: • 3-4: ਸਮਾਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 17) • 4-5: ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ (ਪੰਨਾ 38) • 5-6: ਸੁਤੰਤਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ (ਪੰਨਾ 48) ਅਤੇ ਜੋੜ ਕਰੋ (ਪੰਨਾ 53)
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ: ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 56	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	ਹਫ਼ਤੇ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ: ਨਾਮ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ 55	ਮੈਮਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ 54	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਪਾੜਨਾ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ 74	ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ 93	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ 80	ਇਸਨੂੰ ਲਪੇਟੋ: ਆਕਾਰ, ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ 90	ਸਾਡੇ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜੂਬੇ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ 81	**ਨਿਰੀਖਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ** **ਚੋਣ-ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਇਨਡੋਰ/ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ** **ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁਲਾਕਾਤ** **ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ** 62
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 120	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ (ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ) 31	ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੌਰਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 120	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
	ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ 'ਤੇ ਜਾਓ! ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੱਭੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਕੁਝ ਗੋਲ ਲੱਭੋ" ਜਾਂ "ਕੁਝ ਨਰਮ ਲੱਭੋ"।			ਆਪਣੀ ਰਸੋਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਤਨ, ਪੈਨ ਅਤੇ ਚਮਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤਾਲ ਬਣਾਓ		ਇਕੱਠੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝੋ। ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਮਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਤਾਂ (ਕਾਗਜ਼, ਪਾਵਰ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਰੀਖਣ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ 1.16	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ 2.15	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ 1.16	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ 5	ਤਸਵੀਰ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਨਾਉਣਾ 115
	ਆਓ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ! 30 mins	ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੇਲ ਆਧਾਰ ਮਾਪਦੰਡ 34	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ 23	ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ 108	ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੇਲ ਆਧਾਰ ਮਾਪਦੰਡ 34	ਘੜੀ ਦੀ ਖੋਜ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 33	ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਵਸ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- • ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ: ਹੌਪਸਕੌਚ, ਯੋਗਾ, ਖੇਡਾਂ, ਆਦਿ। • ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ। 58	ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 51	ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 43	ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ: ਕਿਸਮਾਂ, ਸੁਆਦ, ਪਸੰਦ, ਪੋਸ਼ਣ 61	ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਰੁਟੀਨ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ। ਸਫਾਈ ਦੇ ਉਪਕਰਨ 40	
	ਆਓ ਬਣਾਈਏ! 25 mins	ਛੋਟੇ ਲੇਖਕ: ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰੋ 94	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ 88	ਛੋਟੇ ਲੇਖਕ: ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰੋ 94	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਕਾਗਜ਼-ਮਾਚੇ ਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ 92	ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਡਰਾਇੰਗ 93	
	ਆਓ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੀਏ! 20 mins	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੌਰਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 120	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 45	ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 119	ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੌਰਵ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 120	
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। ਘਰ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਟੇਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸੜਕ ਬਣਾਓ। ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੜਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।		ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਨਾਮ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੋੜੋ। ਇਸਨੂੰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ		ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾ

ਇਸ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਨਰਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ/ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਖਾਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ। ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ।
- ਬਿਹਤਰ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ।
- ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ - ਯੋਗਤਾ, ਲਿੰਗ ਆਦਿ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ।
- ਸਾਰੇ ਜੀਵਤ ਰੂਪਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰੇਰਣਾ

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)

ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਥਾਂਵਾਂ, ਸਥਾਨਾਂ, ਸਥਿਤੀਆਂ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ • ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮਝੋ। • ਆਓ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਏ 2.8, 20, 87	ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ • ਕਲਾਤਮਕ ਐਡਵੈਂਚਰ: ਮੁਫ਼ਤ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ • ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ਕ੍ਰਾਫਟ/ਮਣਕੇ ਬਣਾਓ। ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ • ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਕਾਗਜ਼ੀ ਮਾਚੇ ਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ 64, 78, 92	ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: • ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ • ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: • ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ • ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ 1.11, 53, 43	ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: • ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਹੱਲ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: • ਲੈਣਾ • ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.5, 1.15	ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ • ਆਓ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ • ਛੋਟੇ ਲੇਖਕ: ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰੋ 3, 94	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ • ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾਡ਼ਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।					

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)

ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ

ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

	ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ - ਉਹ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਮਾਗਮਾਂ/ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਆਦਿ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੋ ਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ - ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਉੱਚਾ/ਨੀਵਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਲੋਕ-ਕਥਾਵਾਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗਾਣੇ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਧਦਾ ਹੈ।
- ਖੋਜ ਕਰਨ, ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ, ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਭਾਅ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ।
- ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਕਲਾ ਦੇ ਰੂਪ, ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ, ਤਿਉਹਾਰ ਆਦਿ
- ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਅਤੇ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਥਾਂਵਾਂ, ਸਥਾਨਾਂ, ਸਥਿਤੀਆਂ • ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ • ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ • ਜਾਨੂ/ਮਨਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਾਓ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ 5, 91	ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ • ਤਿਉਹਾਰ: • ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ਕਦਰ ਕਰੋ • ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕਲਾ: ਰੰਗੋਲੀ (ਆਕਾਰ, ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ) 88. 86	ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ • ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ: ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰੋ • ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਦੁਨੀਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ 53, 120	ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ • ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ • ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਹੱਲ 1.16, 121	ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ • ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ • ਪਰਛਾਈ ਦੀ ਖੇਡ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ • ਅੰਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 108, 117, 21	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ • ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।					
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।		ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਜਾਂ ਦਿਖਾਓ। "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।		ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਟੱਬ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਤੈਰਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ/ਟ੍ਰੇਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਸੰਗੀਤ, ਤਾਲ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ 6 ਅਭਿਆਸ ਤਾਲਬੱਧ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।
- ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ L ਵਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।
- ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਗਿਣਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ-ਤੋਂ-ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					

ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)

ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: ਰੰਗ • ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ। • ਰੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ੇਡ: • ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ 2.13, 7, 14	ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰੋ • ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੋ • ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ: • ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਦੁਹਰਾਓ ਅਤੇ ਵਧਾਓ • ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ 8, 18, 23	ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਨਾਚ • ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ: ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰਕਤ • ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੈਟਰਨ: ਉੱਚੇ/ਨੀਵੇਂ ਸੁਰ, ਤੇਜ਼/ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ • ਆਓ ਨੱਚੀਏ: ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰਕਤ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਤੇਜ਼/ਹੌਲੀ ਬੀਟਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ 47, 83, 77	ਧੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ • ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ • ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ: ਪਛਾਣਨਾ, ਸਮਝਣਾ, ਬਣਾਉਣਾ • ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ: L1 ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਰਣਮਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ 38, 50, 51	ਸੰਖਿਆਂਵਾਂ • ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ: • ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ • ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: • ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ • ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ: ਦਿਓ, ਲਓ, ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ 2.9, 25, 28	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ • ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।					

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)

ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ

ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

	ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਪੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣ, ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ, ਨਾਮ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਲ 'ਤੇ ਨੱਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਾਂਸ ਮੂਵ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੁਰ/ਤਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ:

- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ, ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਤਾਰਕਿਕ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਖੋਜ ਕਰਨ, ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ, ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ-ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਦੇ, ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ, ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਆਕਾਰ, ਰੰਗ, ਬਣਤਰ, ਵਰਤੋਂ, ਸਥਾਨ ਆਦਿ।
- ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਸੰਕੇਤਾਂ, ਲੋਗੋ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ		ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ	ਆਓ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ! 25 mins	ਸੁਆਗਤ	ਕਸਰਤ ਕਰੋ	ਸਫਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ	ਹਾਜ਼ਰੀ	ਮੌਸਮ	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ
	ਆਓ ਖੇਡੀਏ! 30 mins	ਚੋਣ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
ਸਨੈਕ (10 ਮਿੰਟ)							
ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਖੇਡੋ	ਆਓ ਮਸਤੀ ਕਰੀਏ! 60 mins ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਅਪਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ, ਵਿਭਿੰਨ, ਮਜ਼ੇਦਾਰ, ਖੇਡ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	ਥਾਂਵਾਂ, ਸਥਾਨਾਂ, ਸਥਿਤੀਆਂ • ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ? ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ • ਮੈਮੋਰੀ ਮੈਜਿਕ: ਵਸਤੂਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ, ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ • ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਆਧਾਰ ਮਾਪਦੰਡ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ • ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ 48, 54, 34, 60	ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ • ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਘਰ, ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ • ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ • ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਸਨੂੰ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ 31, 26, 93	ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ • ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ • ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹੋ?: • ਸਾਂਝੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ • ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ 97, 110, 48	ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ • ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ • ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ: • ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ 24, 32	ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ • ਜਿਗਸਾ ਪਜ਼ਲ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ: • ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ • ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: • ਆਧਾਰ ਸੰਖਿਆ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਭਾਰ, ਆਇਤਨ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 9, 11	ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕਰੋ • ਵਰਕਸ਼ੀਟ • ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀਆਂ, ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ • ਪੀਅਰ ਪੇਅਰਿੰਗ • ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ
	ਆਓ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ! 60 mins	ਪੋਸ਼ਣ ਮਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੋਸ਼ਣ ਪਕਵਾੜਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇਸ ਸਲਾਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।					
ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ (30 ਮਿੰਟ)							
ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ	ਆਓ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਏ 20 mins	ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ					
	ਆਓ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ 10 mins	ਸੁਤੰਤਰ ਗੱਲਬਾਤ	ਸੰਖੇਪ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਸਾਫ਼ ਕਰੋ	ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ	ਅਲਵਿਦਾ
ਘਰੇਲੂ ਸਿਖਲਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ							
		ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਕੇ ਦੱਸਣ (ਗੈਸ ਐਂਡ ਟੈੱਲ)ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ। ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ - ਰੰਗ, ਸ਼ਕਲ, ਵਰਤੋਂ, ਸਥਿਤੀ, ਬਣਤਰ, ਗੰਧ ਆਦਿ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ।		ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਲੋਗੋ ਜਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਜਾਂ ਸਟਾਪ ਸਾਈਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।		ਘਰ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਗਾਓ, ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। ਖੇਡਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਅਧਿਆਇ 6: ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

ਅਧਿਆਇ 6: ਖੇਡ ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

6.1 ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਇਸ ਭਾਗ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ AWW ਨੂੰ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ, ਬਹੁ-ਉਮਰ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੂਖਮ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਮਾਵੇਸ਼, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਥੀਮੈਟਿਕ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

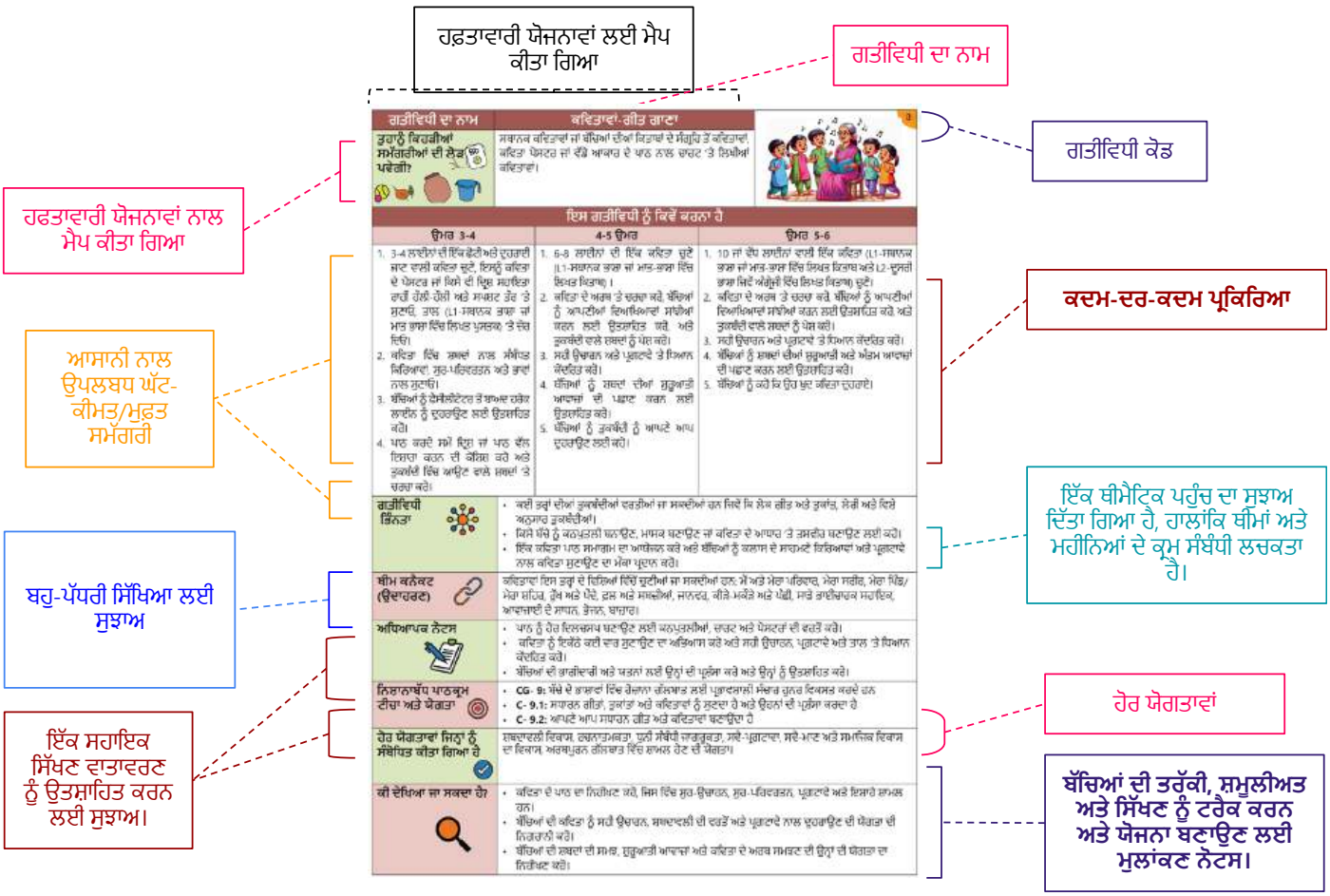

ਹਰੇਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ:

- **ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੋਡ:** ਲਰਨਿੰਗ ਐਂਡ ਪਲੇ ਬਲਾਕ ਦੀ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੋਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ AWW ਸਾਂਝੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ QR ਕੋਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਪਟੇਕ ਦੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਐਕਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- **ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ:** ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ/ਨਾਮ AWW ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਕਲਪ/ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।
- **ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸੂਚੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ, ਘੱਟ/ਮੁਫ਼ਤ DIY ਖਿਡੌਣੇ/ਸਮੱਗਰੀ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ-ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ (TLM) ਅਤੇ ਥੀਮ-ਅਧਾਰਿਤ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ AWW ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਲਾਸਰੂਮ ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- **ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ:** ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ AWC ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁ-ਉਮਰ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਹੁਨਰ ਸੈੱਟਅੱਪ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। NCF ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਸ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਟਿਲਤਾ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਉਤੇਜਨਾ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ AWC ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਆਸਾਨ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਖ਼ਤੀ ਅਤੇ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ

ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 4-5 ਅਤੇ 5-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਫਾਰਮੈਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਕਦਮ 4-5 ਅਤੇ 5-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 5-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ 3-4 ਅਤੇ 4-5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਦਮ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

- **ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ:** ਇਹ ਭਾਗ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਚੱਕਰ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਗਤੀਵਿਧੀ ਪਰਿਵਰਤਨ' ਸੁਝਾਅ ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਵੀਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- **ਥੀਮ ਕਨੈਕਸ਼ਨ:** ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਥੀਮੈਟਿਕ ਅਲਾਈਨਮੈਂਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ AWW ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥੀਮੈਟਿਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ AWWs ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ/ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ/ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਥੀਮ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਥੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਚਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਭਾਗ 3.5 ਵੇਖੋ।
- **ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ:** ਇਹ ਭਾਗ ਸਾਰਿਆਂ (ਲਿੰਗ, ਅਪੰਗਤਾ, ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ) ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਖਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ, ਸੁਝਾਅ ਅਤੇ ਨੁਕਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ ਆਮ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤਾਂ/ਰੂੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਰੰਤਰ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- **ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ:** ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚੇ (NCF) ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ, ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਆਪਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚੇ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।
- **ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:** ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।
- **ਨਿਰੀਖਣ:** ਇਹ ਭਾਗ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ AWWs ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਗਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, AWW 3-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਦਿਲਚਸਪ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ (ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ)	1
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ (ਵੱਡੇ ਚਿੱਤਰਾਂ, ਵੱਡੇ ਟੈਕਸਟ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ), ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬਾਂ (ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ), ਸ਼ਬਦ ਰਹਿਤ ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬਾਂ (ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ), ਟੈਕਸਟਚਰ/ਬੋਰਡ ਕਿਤਾਬਾਂ (ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੱਤੇ 'ਤੇ ਛਪੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਪਾਈ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਪਰਬੋਰਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਟਚਰ ਸਤਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4

ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ

1. ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ, ਟੈਕਸਟਚਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 2 ਮਿੰਟ ਲਈ ਚੁੱਪਚਾਪ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖਣ ਦਿਓ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਤਸਵੀਰ ਸੈਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੰਨੇ ਪਲਟਦਾ ਹੈ।
2. ਆਵਾਜ਼ ਮੋਡੂਲੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਹਾਣੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਇਹ ਕੀ ਹੈ?', 'ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ?', 'ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਹੈ?' ਆਦਿ ਵਿੱਚੋਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖਿੱਚਣ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸੀਲੀਟੇਟਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਡਰਾਇੰਗ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

ਇੱਕੋ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਕਦਮ:

1. ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਕਦਮ ਦੁਹਰਾਓ।
2. ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੌਰਾਨ ਵਾਧੂ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਸੀ?', 'ਕੌਣ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਬਚਾਇਆ?', 'ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਰੰਗ ਕੀ ਹੈ?' ਆਦਿ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਬਲੈਕਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖੋ।

4-5 ਉਮਰ

ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ

1. 3-4 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।
2. ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਪਾਤਰ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ?', 'ਪਾਤਰ ਕੌਣ ਸੀ?', 'ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ/ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ?' ਆਦਿ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਬਲੈਕਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖੋ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪਾਤਰ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸੀਲੀਟੇਟਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਡਰਾਇੰਗ, ਲੇਬਲਿੰਗ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

ਇੱਕੋ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਕਦਮ:

1. ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਕਦਮ ਦੁਹਰਾਓ।
2. ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਉਮਰ 5-6

ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ

1. 3-4 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਪਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਘੱਟ ਟੈਕਸਟ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ।
2. ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ/ਵਿਚਕਾਰ/ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ, ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਤੇ ਰਾਏ-ਅਧਾਰਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?', 'ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?', 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਾਤਰ ਕਿਉਂ ਪਸੰਦ ਆਇਆ?', ਆਦਿ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਬਲੈਕਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖੋ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪਾਤਰ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਰਾਇੰਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ।

ਇੱਕੋ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਕਦਮ:

1. ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਕਦਮ ਦੁਹਰਾਓ।
2. ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?', 'ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਦਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ?', 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ?', 'ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?'।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਖਿੱਚਣ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ, ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ, ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਭੋਜਨ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ 15-18 ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੋ। • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2-3 ਵਾਰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦੁਹਰਾਓ। ਹਰੇਕ ਦੁਹਰਾਓ ਦੌਰਾਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਹੋ। • ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਮਾਡਲ, ਬ੍ਰੇਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-9:** ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-9.5:** ਸੁਣਾਈਆਂ/ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-10.9:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ (L1) ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ; ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ; ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ; ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ; ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੜ੍ਹਨ, ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੇਖੋ। • ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ, ਪੂਰੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ, ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	कहानी सुनाउना (सांझा पढ़ना)	2
तुहाऩूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	सांझी पढ़ाई दौरान वॅडीआं किताबां, कविताएं दे पोसटर, वॅडे चारट पेपर 'ते लिखीआं छोटीआं कहाणीआं जां बॅचिआं दुआरा तिआर कीतीआं लिखतां, जो चारट पेपर/बलैक बोरड 'ते लिखीआं गइआं हन, पढ़ीआं जा सकदीआं हन।	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	उमर 5-6
1. इॅक रंगीन वॅडी किताब (सपशट चित्तरां अते शबदां वाला वॅडा आकार दा टैकसट) चुनै जो पहिलां ही 2-3 वार उॅची आवाज़ विॅच पढ़ी जा चुॅकी है। 2. वॅडी किताब नूं विचकार रॅख के अते बॅचिआं नूं आले-दुआले रॅख के कहाणी पढ़ो। पढ़दे समें आपणीआं उंगलां दी वरतों करके हरेक शबद वॅल इशारा करो। 3. बॅचिआं नूं वसतूआं वॅल इशारा करन अते आम शबदां दा अनुमान लगाउन/भविॅखबाणी करन लई कहो। 4. संदरभ, दृशटीकोन अते दुहराउ दी वरतों करके नवें शबदां नूं पेश करो अते मज़बूत करो। बॅचिआं नूं आपणी गॅलबात विॅच इहनां शबदां दी वरतों करन लई उतशाहित करो। 5. पढ़दे समें अॅखरां, शबदां अते वाकां वॅल इशारा करो। दिखाउ कि किताबां खॅबे तों सॅजे अते उॅपर तों हेठां किवें पढ़ीआं जांदीआं हन, सिरलेख किॅथे है आदि।	1. लंबे वाकां अते वधेरे अमीर शबदावली वालीआं थोड़ीआं होर उॅनत किताबां चुनै। 2. वॅडी किताब नूं विचकार रॅख के अते बॅचिआं नूं आले-दुआले रॅख के कहाणी पढ़ो। पढ़दे समें आपणीआं उंगलां दी वरतों करके हरेक शबद वॅल इशारा करो। 3. बॅचिआं नूं अधिआपक दे नाल कहाणी दे कुझ हिॅसे पढ़न दे मौके प्रदान करो, जिस नाल आतमविशवास अते रवानगी वधे। 4. बॅचिआं नूं नतीजिआं दी भविॅखबाणी करन, मुॅख नुकतिआं दा सार देन, पातरां दीआं प्रेरनावां दा विशलेशण करन, अते टकरावां अते संभावी हॅलां 'ते चरचा करन विॅच शामल करो। 5. कहाणी दी बनतर दी समझ नूं डूंघा करन लई संवाद, विराम चिंन्ह अते टैकसट विशेशतावां वरगे तॅतां नूं पेश करो।

गतीविधी भिंनता	3-5 साल दे बॅचे इॅक सुविधाकरता दी मदद नाल किताब पढ़न दी कोशिश करदे हन, अते 5-6 साल दे बॅचे साथीआं नाल सांझा पाठ कर सकदे हन। बॅचिआं नूं संबंधित गतीविधीआं जिवें कि ड्रराइंग, कहाणी सुनाउना, भूमिका निभाउना, जां सधारन शिलपकारी विॅच शामल करो जो किताब/पाठ नाल जुड़दीआं हन।
थीम कनैकट (उदाहरण)	किताबां/लिखत नूं थीमां विॅचों चुनिआ जा सकदा है जिवें कि- मैं अते मेरा परिवार | मेरा सरीर | मेरा पिंड/मेरा शहिर रुॅख अते पौदे जानवर, कीड़े अते पंछी | साडे भाईचारक सहाइक | आवाजाई दे साधन | तिउहार अते जशन | सिहत अते सुरॅखिआ
अधिआपक नोटस	• विदिआरथीआं नूं आपणे विचार प्रगट करन अते उहनां दा समरथन करन लई उतशाहित करो। • उतशाह नाल सपॅशट तौर 'ते पढ़ो, रवानगी दा प्रदरशन करो अते बॅचिआं नूं शामल करन लई कदे-कदाईं रुकै। • कहाणीआं सांझीआं करन अते दुबारा सांझा करन लई तसवीर किताबां, माडल, कठपुतलीआं, ब्रेल किताबां दी वरतों करो। • शबदावली, समझ अते कहाणी दी समझ नूं मज़बूत करन लई इॅको किताब दे पढ़न नूं दुहराउ। • L1 किताबां नूं उतशाहित करो, भारी पाठ पुसतकां नालों तसवीर किताबां नूं तरजीह दिउ, उह किताबां चुनै जो प्रसंगिक तौर 'ते संबंधित हन अते किसे वी रूड़ीवादी धारना नूं उतशाहित नहीं करदीआं। • नवें पेश कीते गइे शबदां दी तसवीर अते शबद दीवार बनाउ।

निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-10:** बॅचे भाशा 1 विॅच पढ़न अते लिखन विॅच रवानगी विकसत करदे हन
	  • **C-10.5:** छोटीआं कहाणीआं पढ़दा है अते पातरां, कहाणी अते लेखक आपने आप की कहिना चाहुंदा सी दी पछान करके इसदे अरथ नूं समझदा है (L1)
	  • **C-10.2:** इॅक किताब दी मूल बनतर/फारमैट, छपे होइे शबदां दे विचार अते दिशा नूं समझदा है जिस विॅच उह छापे गइे हन, अते मूल विराम चिंन्हां नूं पछानदा है।

होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	बोधातमक विकास, समाजिक-भावनातमक विकास, सकारातमक सिॅखन दीआं आदतां, शबदावली विॅच वाधा, सोचन दे हुनर, धिआन दी मिआद, गॅलबात दे हुनर।
की देखिआ जा सकदा है?	• हाव-भाव, शबदां अते सरीरक भाशा राहीं हरेक बॅचे दी किताब जां पाठ विॅच दिलचसपी दा धिआन रॅखो। • पढ़न दे सैशन नाल सबंधत खुॅल्हे सवालां दे जवाबां दा बॅचे दे जवाबां दा मुलांकन करो। • पढ़न दे सैशन दौरान बॅचा शबदां नूं किवें दुबारा दॅसदा है अते दृशटांतां नूं किवें समझदा है, इस दी निगरानी करो।

ਵਿਸ਼ਾ	ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 1.1
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬੀਰਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬਰਗਦ, ਨਿੰਮ ਅਤੇ ਸਾਗਵਾਨ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਸਨ! ਉੱਥੇ ਮਾਮਾ ਰਿੱਛ, ਪਾਪਾ ਰਿੱਛ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਬੀਰਾ ਸੀ। ਬੀਰਾ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ - ਸੋਨੀ ਸਕੁਇਰਲ, ਦੇਵ ਹਿਰਨ ਅਤੇ ਰੌਨੀ ਖਰਗੋਸ਼ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਧੁੱਪ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰ, ਜਦੋਂ ਬੀਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਗਰਜ! ਗਰਜ! ਗਰਜ! ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੀਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਪਨਾਹ ਲੱਭਣ ਲਈ ਭੱਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਮਿਲੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਤੂਫ਼ਾਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ। ਗੁਫਾ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਤੂਫ਼ਾਨ ਬਾਹਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਬੀਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਨਿੱਘ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ - ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਭੇਦ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਕਿਉਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਆਦਿ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਵਾਲੇ ਸਟੋਰੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਮੋਡੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। • ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ। • ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਕਲਪਨਾ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਿਯਮ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਵਾਤਾਵਰਣ 1.2
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਨੋਨੂ ਜੰਗਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਨੋਨੂ ਗਿਲਹਰੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਦੇਖਿਆ। ਕੁਝ ਰੁੱਖ ਉਦਾਸ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਝੁਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਨੋਨੂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਜੰਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਨੋਨੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਆਉਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਆਉਲੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੰਗਲ ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਇਸਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੋਨੂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸਨੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰ ਦੋਸਤਾਂ - ਸ਼ੇਰ, ਖਰਗੋਸ਼, ਮੋਰ, ਹਾਥੀ, ਗਧਾ, ਤੋਤਾ, ਚਿੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੂੜਾ ਚੁੱਕਣਾ, ਨਵੇਂ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਗਏ, ਜੰਗਲ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਰੁੱਖ ਹਰੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਫੁੱਲ ਚਮਕਦਾਰ ਖਿੜਦੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਨੋਨੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਨੋਨੂ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਿਖਾਈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ - ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਉਹ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੰਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗੰਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਕੂੜਾ ਕਿੱਥੇ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਟੋਰੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਮੋਡੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ 1: ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੜ੍ਹੋ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਕਲਪਨਾ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਿਯਮ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ 1.3
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਗ੍ਰੈਂਡ ਟਾਵਰ ਐਡਵੈਂਚਰ ਜ਼ੋਇਆ, ਟੋਨੀ ਅਤੇ ਕਾਵਿਆ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਘਾਹ, ਝੂਲਿਆਂ, ਸਲਾਈਡਾਂ ਅਤੇ ਸੀਸਾ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਧੁੱਪ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰੰਗੀਨ ਬਲਾਕਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਟਾਵਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜ਼ੋਇਆ ਕੋਲ ਲਾਲ ਬਲਾਕ ਸਨ, ਟੋਨੀ ਕੋਲ ਨੀਲੇ ਬਲਾਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਾਵਿਆ ਕੋਲ ਪੀਲੇ ਬਲਾਕ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਬਲਾਕ ਲਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਟਾਵਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਡਿੱਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਥੰਪ! ਥੰਪ! ਥੰਪ! ਪਰ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ? ਨਹੀਂ! ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜ਼ੋਇਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲ ਬਲਾਕ ਟੋਨੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸਨੇ ਨੀਲੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਚੌੜਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਕਾਵਿਆ ਨੇ ਬਾਕੀ ਨੀਲੇ, ਪੀਲੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਸਟੈਕ ਕੀਤਾ। ਟੀਮ ਵਰਕ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਟਾਵਰ ਬਣਾਇਆ! ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਹ ਹੋਰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਨਸਿਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ? ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਕੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਵਾਲੇ ਸਟੋਰੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਮੋਡੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: • ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਟੀਮ-ਵਰਕ, ਸਾਂਝਾਕਰਨ, ਸਹਿਯੋਗ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਰਕਰ 1.4
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮੈਂ ਹੋਵਾਂਗੀ ਸਿਮਰਨ, ਜ਼ੈਨਬ ਅਤੇ ਜੌਨ ਨਾਮਕ ਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਘਰ ਤੋਂ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਰ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ, ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਿਡੌਣੇ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਦਾ, ਡਾਕਟਰ ਆਪਣੇ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦਾ, ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ, ਮੋਚੀ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਦਾ, ਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਡਰਾਈਵਰ, ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ (ਕਲੀਨਰ) ਸਾਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ, ਮਾਲੀ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਾਰਕ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਾਂ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੋਗੇ?" ਤਿੰਨੋਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਜ਼ੈਨਬ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਹੋਵਾਂਗੀ... ਮੈਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਬਣਾਵਾਂਗੀ"। "ਓਹ! ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪੇਂਟਰ ਬਣੋਗੇ", ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, "ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਹੋਵਾਂਗੀ... ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਾਰ ਚਲਾਵਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣਾਂਗੀ।" ਹੁਣ, ਜੌਨ ਨੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, "ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹੋਵਾਂਗਾ... ਮੈਂ ਇੱਕ ਸ਼ੈੱਫ ਬਣਾਂਗਾ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ, ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ, ਇੱਕ ਪੇਂਟਰ, ਇੱਕ ਸ਼ੈੱਫ, ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਇੱਕ ਤਰਖਾਣ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬਿਲਕੁਲ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਔਰਤ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ!"
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ? ਚਿੱਠੀਆਂ ਕੌਣ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੀਕਾਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਟੋਰੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਮੋਡੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। • ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: • ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਟੀਮ-ਵਰਕ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.5
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮੇਹਰ ਆਨ ਦ ਰੋਡ ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣਾ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇਖਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਟਮਾਟਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੇਹਰ ਨੇ ਸੜਕ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਗੁਬਾਰਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਭੱਜ ਕੇ ਗੁਬਾਰਾ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ! ਪਰ ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਹਰ, ਸਾਨੂੰ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟ ਦੇ ਹਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰੁਕੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।" ਮੇਹਰ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟ ਨੂੰ ਲਾਲ ਤੋਂ ਪੀਲੇ ਤੋਂ ਹਰੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰ, ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕੀਤੀ। ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੀ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ: "ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇਖੋ, ਹੱਥ ਫੜੋ, ਅਤੇ ਹਰੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ।" ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੇਹਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੇ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮ ਸਮਝਾਓ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸਿਗਨਲਾਂ ਦੇ ਮਤਲਬ ਸਮਝਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਕੀ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਸੜਕ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਉਡੀਕ, ਨਿਰੀਖਣ ਹੁਨਰ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ-ਸਮਾਂ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਜਾਨਵਰੀ - ਪਾਲਤੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ 1.6
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਨਾਸਿਰ ਦੀ ਗੁੰਮ ਹੋਈ ਡਾਇਰੀ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੰਮੀ, ਪਾਪਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸੀ, ਰਮਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾਸਿਰ। ਨਾਸਿਰ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਮਸ਼ਾ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਸੀ। ਰਮਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੋਮਾਂਚਕ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਲੁਕਣ-ਮਿੱਚੀ ਖੇਡਦੇ ਸਨ, ਸਿਰਹਾਣੇ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਪਿਕਨਿਕ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਮਸ਼ਾ ਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਨਾਸਿਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਮਸ਼ਾ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਖਿਡੌਣੇ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਨਾਸਿਰ ਉਦਾਸ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਸਕੂਲ ਡਾਇਰੀ ਗੁਆਚ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਮਵਰਕ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਡਾਇਰੀ ਲੱਭੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਰਮਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ, ਨਾਸਿਰ, ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਡਾਇਰੀ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੀ।" ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਡਾਇਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਰਮਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦੀ ਸੋਟੀ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਡਾਇਰੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ। ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਹੋਮਵਰਕ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਰਮਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਵਧੀਆ ਭੈਣ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੌਣ-ਕੌਣ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਖਿਡੌਣਾ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਤੁਸੀਂ ਮਦਦ ਲਈ ਕਿਸ ਕੋਲ ਜਾਓਗੇ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਇਸਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਹੱਲ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? • ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰੋਲ ਪਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ, ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.7
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮੇਹਰ ਆਨ ਦ ਰੋਡ ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣਾ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇਖਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਟਮਾਟਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੇਹਰ ਨੇ ਸੜਕ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਗੁਬਾਰਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਭੱਜ ਕੇ ਗੁਬਾਰਾ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ! ਪਰ ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਹਰ, ਸਾਨੂੰ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟ ਦੇ ਹਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰੁਕੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।" ਮੇਹਰ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟ ਨੂੰ ਲਾਲ ਤੋਂ ਪੀਲੇ ਤੋਂ ਹਰੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰ, ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕੀਤੀ। ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੀ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮੇਹਰ ਨੂੰ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ: "ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇਖੋ, ਹੱਥ ਫੜੋ, ਅਤੇ ਹਰੀ ਬੱਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ।" ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੇਹਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੇ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮ ਸਮਝਾਓ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸਿਗਨਲਾਂ ਦੇ ਮਤਲਬ ਸਮਝਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਕੀ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਸੜਕ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਉਡੀਕ, ਨਿਰੀਖਣ ਹੁਨਰ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ-ਸਮਾਂ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਜਾਨਵਰੀ - ਪਾਲਤੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ 1.8
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਦਿਲਬਰ ਅਤੇ ਮਾਰੀਓ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਂਹ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ, ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਂਦਰ ਮਾਰੀਓ ਅਤੇ ਦਿਲਬਰ ਕੁੱਤਾ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਲਗਭਗ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿਲਬਰ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਮਾਰੀਓ ਬਾਂਦਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈਂ?" ਮਾਰੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਦਿਲਬਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਵੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਰਾਧਿਕਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।" ਦਿਲਬਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਖਾਣਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਰਾਧਿਕਾ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਸ਼ੂ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਗੇਂਦ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।" ਮਾਰੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਜੰਗਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਤੋਂ ਸੇਬ ਅਤੇ ਕੇਲੇ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਉੱਪਰ ਬਣਿਆ ਆਪਣਾ ਘਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਜਾਨਵਰ ਦੋਸਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿੰਟੂ ਜਿਰਾਫ, ਮਿਲਾ ਜ਼ੈਬਰਾ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਹਾਥੀ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।" ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਿਲਬਰ ਨੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ। ਦਿਲਬਰ ਨੇ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਮਾਰੀਓ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਜੰਗਲ ਬਚਾਅ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜੋ ਮਾਰੀਓ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਗਈ। ਦਿਲਬਰ ਰਾਧਿਕਾ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਾਓ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ? ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਥਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਨਾਉਣਾ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸਾਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ (ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) 1.9
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮੀਆ ਦਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਤਾਰਿਆਂ, ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ, ਮੀਆ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੀਆ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੀਆ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਚੰਦ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ, ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਜੋ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਇਹ ਚੰਦ ਹੈ, ਮੀਆ," ਮੰਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਕਦੋਂ ਹੈ।" ਮੀਆ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੀਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। "ਉਹ ਤਾਰੇ ਹਨ, ਮੀਆ," ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, "ਹਰੇਕ ਤਾਰਾ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਚਮਕਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਮੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਤੋਂ ਚੰਦ, ਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਧਰਤੀ, ਮੰਗਲ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਵਰਗੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਉੱਡਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਮੀਆ ਸੌਣ ਲਈ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਇੱਛਾ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆਂ, ਚੰਦ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ। ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਰੇ ਕਦੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। ਸਮਝ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਕਲਪਨਾ, ਨਿਰੀਖਣ ਹੁਨਰ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਦੋਸਤੀ 1.10
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਸਹੇਲੀ ਰਹੇਂਗੀ ਤਾਨਿਆ ਅਤੇ ਮਿਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕੋ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਇੱਕੋ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਲੰਚ ਬ੍ਰੇਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ, ਮਿਲਾ ਨੇ ਸਕੂਲ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਨਵੇਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮੀਲਾ ਨੇ ਨਵੇਂ ਦੋਸਤ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦਿਖਾਇਆ, ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੰਚ ਬ੍ਰੇਕ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੀਆਂ। ਮਿਲਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਤਾਨਿਆ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਲੰਚ ਬ੍ਰੇਕ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਬੈਠ ਕੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਉਹ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿਲਾ ਅਤੇ ਤਾਨਿਆ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ। ਮਿਲਾ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤਾਨਿਆ ਕੁਝ ਸਮੋਸੇ ਖਰੀਦ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਿਲਾ ਨੇ ਤਾਨਿਆ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ। ਉਸਨੇ ਤਾਨਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਣ ਲੱਗੇ। ਮਿਲਾ ਨੇ ਤਾਨਿਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਨਿਆ ਨੇ ਮਿਲਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਲਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਬੁਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਮਿਲਾ ਨੇ ਤਾਨਿਆ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: 'ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਦੋਸਤ ਰਹੇਂਗੀ'। ਤਾਨਿਆ ਨੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੋਸਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਹਰ ਰੋਜ਼, ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਤਾਨਿਆ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਵਾਪਸ ਪਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਨਵੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਮਿਲਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ - ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਕੌਣ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹੋ? • ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਲਈ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 1.11
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦੋਸਤੀ ਇੱਕ ਦਿਨ, ਨਿਤਿਆ ਨੇ ਅਰਜੁਨ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਅਰਜੁਨ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਨਿਤਿਆ ਵਾਂਗ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਿਤਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਹੈਲੋ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੇ ਸੀ, ਨਿਤਿਆ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਰਜੁਨ ਕਈ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਚੁਟਕੁਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੱਸਦਾ ਸੀ, ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ, ਨਿਤਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਝੂਲੇ ਅਤੇ ਸੀ-ਸਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਰਜੁਨ ਨਾਲ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ 'ਤੇ ਪਕੜਮ-ਪਕੜਾਈ ਵੀ ਖੇਡਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਬਹੁਤ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ! ਨਿਤਿਆ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਖਾਸ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਨਿਤਿਆ ਦੀ ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ, ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਨਿਤਿਆ ਅਤੇ ਅਰਜੁਨ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ। ਉਹ ਹੱਸਦੇ ਸਨ, ਖੇਡਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸਤੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ ਕਿਉਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਲੋਕ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ? • ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਲਈ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ	1.12
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੂਰ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਸਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨੂਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਨਹੀਂ! ਨੂਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਉਸਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਉਸਦੇ ਮੰਮੀ, ਪਾਪਾ, ਦਾਦੀ, ਦਾਦਾ, ਵੱਡੀ ਭੈਣ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਨੂਰ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਉਹ ਜਦੋਂ ਕੁੱਝ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲ਼ ਨਾਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਮਿਲੇ। ਨੂਰ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਾਲ ਖਿੱਚਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ, ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੂਰ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਘਰ ਆਈ। ਉਹ ਦੁਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਦੀਦੀ ਸਾਰਾ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਸਾਰਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ। ਨੂਰ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਕੋਲ ਗਈ, ਜੋ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਮੰਮੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨੂਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇਗੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਨੂਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਗੇ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭੇਦ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਗਲਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਬੇਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ • ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣਾ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੂਹ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 1.13
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਬਹਾਦਰ ਰਾਘਵ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਿਆਰੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਘਵ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਘਵ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਕਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਰਾਘਵ ਦੇ ਮੰਮੀ ਅਤੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਛੋਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਜਦੋਂ ਮੰਮੀ, ਪਾਪਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਰਾਘਵ ਦੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੂਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿਖਾਇਆ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਛੂਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ "ਨਹੀਂ" ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਮੀ ਜਾਂ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਰਾਘਵ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਖਿਡੌਣਾ ਕਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਲੱਗਿਆ। ਰਾਘਵ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਬੇਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ "ਨਹੀਂ" ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਕੋਲ ਭੱਜਿਆ, ਜੋ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਰਾਘਵ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਮਾਣ ਹੈ। ਰਾਘਵ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਰਾਘਵ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ, ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਉਹ ਨਾਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ 'ਨਹੀਂ' ਕਹਿਣਾ ਸਿਖਾਓ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। • ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ • ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣਾ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਲਿੰਗ ਸਮਾਵੇਸ਼ 1.14
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮੈਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? ਇੱਕ ਨਿਆਨਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਸੁਪਨਾ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪੁਲ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਫ਼ੋਨ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ! ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰ ਸੀ, ਜੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਸੁਆਦੀ ਭੋਜਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਲਾਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰੇਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖਾਣਾ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਸਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, "ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੰਡੇ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿੰਗ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਮੁੰਡੇ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਖਾਸ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੇ ਅਤੇ ਹੱਸਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਡੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁੜੀਆਂ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਜਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਨਾ ਅਤੇ ਸਮਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕੀ ਹਨ? ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? • ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ • ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣਾ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ 1.15
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਇਕੱਠੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਰਜਤ, ਅਜ਼ੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜੋਸੇਫ ਨਾਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਤੇ, ਬਿੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਵਾਂ ਦੇਖਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਭਜਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵੰਡਦੇ ਸਨ। ਰਜਤ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਜੀਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਆਸਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਅਤੇ ਜੋਸੇਫ ਭੋਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਗਾਵਾਂ, ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਬਿੱਲੀਆਂ ਕੀ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ। ਰਜਤ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਲਈਆਂ, ਜੋਸੇਫ਼ ਨੇ ਰੋਟੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਥੈਲਾ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਅਜੀਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਚੀਥੜੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਲਈਆਂ। ਅਜੀਜ਼ਾ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਜਾਨਵਰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਗੁਆਂਢੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜੋਸੇਫ਼, ਰਜਤ ਅਤੇ ਅਜੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਦਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ ਕਿ ਗਲੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ? • ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ • ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਕੌਣ ਹਨ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪੜ੍ਹੋ 1: ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹੋ। • ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ 2-3 ਵਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਦਮਾਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ 1: ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣਾ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ 1.16
ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ	ਮਹਾਨ ਨਾਇਕ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇ, ਬਿਲਕੁਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿਆਲੂ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਏ। ਉਹ ਤੁਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤੁਰਦੇ-ਤੁਰਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਲੂਣ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਰੋਮਾਂਚ ਵਾਂਗ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸਕਰਾਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਤਰੀਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ। ਹਰ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਲੁਕਲ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਰੋ? • ਕੀ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਕੌਣ ਹਨ? • ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ	ਏਕਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ, ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਣਾ	3
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸਥਾਨਕ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਕਵਿਤਾ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪਾਠ ਨਾਲ ਚਾਰਟ 'ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. 3-4 ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਚੁਣੋ, ਇਸਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਓ, ਤਾਲ (L1-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕ) 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। 2. ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਾਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸੀਲੀਟੇਟਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਪਾਠ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. 6-8 ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਚੁਣੋ (L1-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਕਿਤਾਬ) । 2. ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 3. ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਕਬੰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. 10 ਜਾਂ ਵੱਧ ਲਾਈਨਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ (L1-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ L2-ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਕਿਤਾਬ) ਚੁਣੋ। 2. ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 3. ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਵਿਤਾ ਦੁਹਰਾਏ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੁਕਬੰਦੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਗੀਤ ਅਤੇ ਤੁਕਾਂਤ, ਲੋਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਕਬੰਦੀਆਂ। • ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਨਾਉਣ, ਮਾਸਕ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। • ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ, ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ, ਫ਼ਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ, ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਭੋਜਨ, ਬਾਜ਼ਾਰ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਪਾਠ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਤਾਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG- 9:** ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C- 9.1:** ਸਧਾਰਨ ਗੀਤਾਂ, ਤੁਕਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ • **C- 9.2:** ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਧਾਰਨ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਾਸ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਅਰਥਪੂਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰ-ਉਚਾਰਨ, ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਵਿਸ਼ਾ	ਸਬਜ਼ੀਆਂ 2.1
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ ਆਓ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣੀਏ ਆਓ ਮਜੇ ਕਰੀਏ ਇਸ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਗਾਜਰ... ਗਾਜਰ... ਗਾਜਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ, ਆਓ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣੀਏ ਆਓ ਮਜੇ ਕਰੀਏ ਇਸ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਟਮਾਟਰ... ਟਮਾਟਰ... ਟਮਾਟਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ, ਆਓ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣੀਏ, ਆਓ ਮਜੇ ਕਰੀਏ ਇਸ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਆਲੂ.... ਆਲੂ...ਆਲੂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ, ਆਓ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣੀਏ ਆਓ ਮਜੇ ਕਰੀਏ ਇਸ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਕੱਦੂ... ਕੱਦੂ... ਕੱਦੂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ, ਆਓ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣੀਏ ਆਓ ਮਜੇ ਕਰੀਏ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਾਗ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਣ ਦਿਓ • ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। • ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ, ਮਸਲਣ, ਨਿਚੋੜਨ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਭੋਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਖੋਜ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਣਾ: ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਉੱਪਰ ਨੀਚੇ ਉੱਪਰ ਨੀਚੇ ਘੁੰਮੋ ਘੁੰਮੋ ਛੂਹ ਲਵੋ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਛੂਹ ਲਵੋ ਜ਼ਮੀਨ, ਛੂਹ ਲਵੋ ਅਸਮਾਨ ਅਤੇ ਛੂਹ ਲਵੋ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਥਪਥਪਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਝਪਕਾਓ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਥਪਥਪਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਝਪਕਾਓ ਇੱਕ ਚੁੰਮਣ ਉਡਾਓ ਅਤੇ ਅਲਵਿਦਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾਓ ਇੱਕ ਚੁੰਮਣ ਉਡਾਓ ਅਤੇ ਅਲਵਿਦਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾਓ ------------------------- ਹੱਥ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ, ਹੱਥ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖੋ; ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹੋ, ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਨੱਕ ਨੂੰ, ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗੂਠਿਆਂ ਨੂੰ; ਹੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਨੀਚੇ, ਹੁਣ ਛੂਹ ਲਵੋ ਅਸਮਾਨ! ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਓ, ਇੱਕ-ਦੋ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਓ! ------------------------ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹਾਂ, ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਧੋਂਦੀ ਹਾਂ, ਦੰਦ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਸਿਰ ਤੇ ਖਿੱਚਦੀ ਹਾਂ, ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦੀ ਹਾਂ, ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੜਕ ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ (ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਹਾਂ) ਕਿ ਮੈਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। --------------------------------- ਅੰਮਾ ਕੋਲ ਕੈਂਚੀ ਹੈ ਅੰਮਾ ਕੋਲ ਕੈਂਚੀ ਹੈ, ਕੱਟੋ, ਕੱਟੋ, ਕੱਟੋ। ਅੰਮਾ ਕੋਲ ਰੂਈਂ ਹੈ, ਸਿਲਾਈ, ਸਿਲਾਈ, ਸਿਲਾਈ। ਅੰਮਾ ਕੋਲ ਬਟਨ ਹਨ, ਇੱਕ, ਦੋ, ਤਿੰਨ। ਅੰਮਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ੍ਰੌਕ/ਕਮੀਜ਼ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਾਗ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਣ ਦਿਓ • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ, ਕਲਪਨਾ, ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਣਾ- ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ	2.3
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਧੋਵੋ, ਧੋਵੋ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਧੋਵੋ, ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ। ਰਗੜੋ, ਰਗੜੋ, ਰਗੜੋ ਦੂਰ, ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੇ, ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੇ, ਛੋਟੇ ਹੱਥ, ਸਾਬਣ ਨਾਲ, ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਚਮਕਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਉਂਗਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਗੜੋ, ਰਗੜੋ, ਰਗੜੋ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਾਫ਼ ਰੱਖੋ।	ਧੋਵੋ, ਧੋਵੋ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਧੋਵੋ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੁਸੀ ਭਰਿਆ ਕੰਮ। ਉਹ ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼ ਰਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹੋਗੇ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਾਗ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧੋਣਾ, ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਰਗੜਨਾ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਦੁਹਰਾਓ, ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਧਿਆਨ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ, ਵਧੀਆ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਤਾਲਮੇਲ	

ਵਿਸ਼ਾ	ਫਲ	2.4
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਸੇਬ, ਸੇਬ, ਇੰਨੇ ਗੋਲ ਅਤੇ ਲਾਲ, ਰਸੀਲੇ ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ, ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਤਰੇ, ਸੰਤਰੇ, ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਗੋਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਲੋ, ਆਨੰਦ ਮਿਲੇਗਾ। ਕੇਲੇ, ਕੇਲੇ, ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਪੀਲੇ। ਛਿੱਲੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਸਾਥੀ। ਅੰਗੂਰ, ਅੰਗੂਰ, ਉਹ ਗੁੱਛਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਓ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ!	ਸਟ੍ਰਾਬੇਰੀ, ਸਟ੍ਰਾਬੇਰੀ, ਲਾਲ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੁਣੋ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦੀ ਹਨ। ਬਲੂਬੇਰੀ, ਬਲੂਬੇਰੀ, ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਨੀਲੀ, ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਵਧੀਆ! ਫਲ, ਫਲ, ਇੰਨੇ ਚਮਕਦਾਰ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਖਾਓ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹਨ, ਇੱਕ ਸੁਆਦੀ ਅਨੰਦ, ਫਲ ਖਾਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ!
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਾਗ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਫਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ। • ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਫਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ? • ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। • ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ, ਮਸਲਣ, ਨਿਚੋੜਨ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ, ਕਲਪਨਾ, ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ	

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਸੰਬੰਧਕ ਸੰਕਲਪ – ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ, ਲੰਬਾ-ਮਧਰਾ ਆਦਿ।	2.5
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਇਹ ਵੱਡਾ ਵੱਡਾ ਵੱਡਾ ਹੈ (ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ) ਇਹ ਛੋਟਾ ਛੋਟਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਇਹ ਛੋਟਾ ਛੋਟਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਇਹ ਲੰਬਾ ਲੰਬਾ ਲੰਬਾ ਹੈ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਤੇਜ਼ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਇਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੈ	ਇਹ ਹਾਂ ਹਾਂ ਹਾਂ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਹੈ ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਇਹ ਮਜੇਦਾਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਚੀਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰੋ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਸਥਾਨਕ ਸਮਝ, ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ, ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਖਣਾ, ਕਲਪਨਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ	

ਵਿਸ਼ਾ	ਆਓ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਖਾਈਏ!		2.6
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਮੈਨੂੰ ਫਲ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹਨ ਮੈਂ ਅੰਬ ਖਾਵਾਂਗਾ ਸੁਆਦੀ ਸੁਆਦੀ ਪੀਲਾ ਅੰਬ ਮੈਨੂੰ ਅੰਬ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਵੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਹਾਂ x2 ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੇਬ ਖਾਵਾਂਗਾ ਸੁਆਦੀ ਸੁਆਦੀ ਲਾਲ ਸੇਬ ਮੈਨੂੰ ਸੇਬ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਹਾਂ x2	ਮੈਂ ਕੇਲਾ ਖਾਵਾਂਗਾ ਸੁਆਦੀ, ਨਰਮ ਕੇਲਾ ਮੈਨੂੰ ਕੇਲਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਵੀ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ x2 ਮੈਂ ਅੰਗੂਰ ਖਾਵਾਂਗਾ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਸੁਆਦੀ ਹਰੇ ਅੰਗੂਰ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗੂਰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਹਾਂ x2	ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੰਤਰਾ ਖਾਵਾਂਗਾ ਸੁਆਦੀ ਸੁਆਦੀ ਰਸਦਾਰ ਸੰਤਰਾ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤਰਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਹਾਂ x2 ਮੈਨੂੰ ਫਲ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਹਾਂ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਵਿਤਾ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।		
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਫਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿੱਖਣਾ, ਫਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਰੰਗ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ		

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ	2.7

ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ

ਚੁੱਗ! ਚੁੱਗ! ਚੁੱਗ! ਚੁੱਗ!
ਰੇਲਗੱਡੀ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਛਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛਾਲ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਚੱਲਾਂਗੇ। ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਾਂਗੇ ਅਤੇ ਝੂਲਾਂਗੇ, ਇਸ ਜਾਦੂਈ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ!

ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਹਰੇਕ ਸਿਗਨਲ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਾਹਸੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!
ਇਸ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਖੋਜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ!

ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਹਾਰਨ ਅਤੇ ਜੈਕਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਚੌੜੀਆਂ-ਚੌੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਜੀਵੰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਵਾਂਗੇ, ਅੱਗੇ ਦੇ ਰੋਮਾਂਚ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਪਨੇ ਫੁੱਟਦੇ ਹਨ!

ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ, ਟ੍ਰਿਨ! ਟ੍ਰਿਨ! ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿੱਕਲਦੇ ਹਾਂ। ਤੰਗ ਅਤੇ ਚੌੜੇ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ, ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇੰਨੀ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਮੁਕਤ!

ਹੁਣ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਚੀ ਉਡਾਣ ਭਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਮ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿੱਕਲ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੱਚਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉੱਡਾਂਗੇ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂ
ਉੱਚੀ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਉੱਚੀ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ
ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ

ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂ
ਉੱਚੀ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਉੱਚੀ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ
ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ

ਮੈਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ
ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ

ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ

ਅੱਬੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰ ਖਰੀਦੀ, ਚਾਰ ਪਹੀਏ ਅਤੇ ਹਾਰਨ ਸਮੇਤ, ਚਾਬੀ ਘੁਮਾਓ ਅਤੇ ਇਹ ਚੱਲੇਗੀ, ਭੌਂ..... ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੈ!
ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਓ, ਇਸਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾਓ, ਇਸਨੂੰ ਖੱਬੇ ਮੋੜੋ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਮੁੜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਪੂੰ... ਪੀਂ..., ਅੱਬੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜੋ ਕਾਰ ਮੰਗਵਾਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ।

ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਪੰਜ

ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਪੰਜ ਲੋਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ'
ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।
ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚਾਰ ਲੋਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ, ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ'
ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।
ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ, ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ' ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਦੋ ਲੋਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ, ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ'
ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ, ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਓ'
ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਪੈਡਲ ਤੇਜ਼ ਚਲਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਹੀ ਰਹੀ।

ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ

- ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ

ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਵਿਕਾਸ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ, ਧਿਆਨ ਨਿਰਮਾਣ

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਸਥਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਕਲਪ			2.8
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ-ਹੇਠਾਂ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ। ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ, ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ! ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਨੀਵਾਂ, ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਦੂਰ, ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਤਾਰੇ ਵਾਂਗ। ਡੱਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਸਿੱਖਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ! ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਖਿੜਕੀ ਰਾਹੀਂ, ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ! ----------	ਉੱਪਰ/ਨੀਚੇ ਗਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਤੱਕ, ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਤੱਕ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਲਿਆਕੇ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਉੱਪਰ, ਉੱਪਰ, ਉੱਪਰ! ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨੀਚੇ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਨੀਚੇ ਤੱਕ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਬਹੁਤ ਨੀਚੇ ਵੱਲ, ਬਹੁਤ ਨੀਚੇ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨੀਚੇ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਨੀਚੇ ਤੱਕ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਨੀਚੇ, ਨੀਚੇ, ਨੀਚੇ ----------	ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਕਰ ਲਏ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਕਰ ਲਏ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨੀਚੇ ਕਰ ਲਏ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰ ਲਏ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਲਏ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਠੋਡੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ ਮੇਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ, ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਉੱਡਦੀਆਂ ਹਨ ----------
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।			
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਥਾਨਿਕ ਸਮਝ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਨਵੀਨਤਾ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।			

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ			2.9 (a)
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਇੱਕ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਪੰਜ, ਸੰਖਿਆ ਗਿਣਨਾ ਇੱਕ ਆਨੰਦ ਹੈ।	ਛੇ ਸੱਤ ਅਤੇ ਅੱਠ ਅੰਕ ਗਿਣਦੇ ਰਹੋ, ਕਦੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।	ਨੌਂ ਦਸ, ਪੈੱਨ ਫੜੋ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਆਓ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਦੁਹਰਾਓ!	
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਬੱਚੇ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਗੇ।			
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸੰਖਿਆ ਸੰਕਲਪਾਂ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਗਤੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।			

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ: ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ	2.9 (b)
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	1 ਛੋਟੀ ਮੁਰਗੀ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ 1 ਛੋਟੀ ਮੁਰਗੀ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ 1 ਛੋਟੀ ਮੁਰਗੀ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟੈਪ! (ਕਿਰਿਆ: ਟੈਪ 'ਤੇ ਤਾੜੀ ਵਜਾਓ) ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 2 ਛੋਟੇ ਕੁੱਤੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 2 ਛੋਟੇ ਕੁੱਤੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 2 ਛੋਟੇ ਕੁੱਤੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟੈਪ! (ਕਿਰਿਆ: ਟੈਪ 'ਤੇ ਤਾੜੀ ਵਜਾਓ) ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 3 ਛੋਟੇ ਚੂਹੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 3 ਛੋਟੇ ਚੂਹੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 3 ਛੋਟੇ ਚੂਹੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟੈਪ! (ਕਿਰਿਆ: ਟੈਪ 'ਤੇ ਤਾੜੀ)	4 ਛੋਟੀਆਂ ਮੱਕੜੀਆਂ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ 4 ਛੋਟੀਆਂ ਮੱਕੜੀਆਂ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ 4 ਛੋਟੀਆਂ ਮੱਕੜੀਆਂ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟੈਪ! (ਕਿਰਿਆ: ਟੈਪ 'ਤੇ ਤਾੜੀ) ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 5 ਛੋਟੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 5 ਛੋਟੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ 5 ਛੋਟੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟਿੱਪੀ ਟੈਪ! (ਕਿਰਿਆ: ਟੈਪ 'ਤੇ ਤਾੜੀ)
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਰਿਆ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ: ਮੱਕੜੀਆਂ ਲਈ ਰੇਂਗਣਾ। ਬੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਦੁਹਰਾਉਣਾ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਸੰਖਿਆ ਸੰਕਲਪ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਧਿਆਨ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ, ਵਧੀਆ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਤਾਲਮੇਲ	

ਵਿਸ਼ਾ	ਸੀਜ਼ਨ	2.10
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਉਹ ਸਮਾਂ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਹੈ। ਠੰਢਕ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਹਰ ਕੋਈ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।	ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਬੱਦਲ ਬਾਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਹਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਠੰਢਕ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧੁੱਪ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਹੀਟਰ, ਪੱਖਾ, ਛੱਤਰੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੁੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਰੁੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ, ਕਲਪਨਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦਾ ਕੰਮ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਨਵੀਨਤਾ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ	

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਰੰਗ	2.11
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਟਿਪੀ ਟਿਪੀ ਟੈਪ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਪੀਲਾ ਪੀਲਾ ਅੰਬ ਹੈ, ਪੀਲੀ ਮੱਕੀ ਹੈ, ਪੀਲੀ ਮੇਰੀ ਟੋਪੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ! ਟਿਪੀ ਟਿਪੀ ਟੈਪ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਹਰਾ ਹਰਾ ਡੱਡੂ ਹੈ, ਹਰਾ ਮਟਰ ਹੈ, ਹਰੀ ਮੇਰੀ ਟੋਪੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ! ਟਿਪੀ ਟਿਪੀ ਟੈਪ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਭੂਰਾ ਭੂਰੀ ਚਾਕਲੇਟ ਹੈ, ਭੂਰੀ ਲੱਕੜ ਹੈ, ਭੂਰੀ ਮੇਰੀ ਟੋਪੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ! ਟਿਪੀ ਟਿਪੀ ਟੈਪ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਚਿੱਟਾ ਚਿੱਟਾ ਖਰਗੋਸ਼ ਹੈ, ਚਿੱਟੀ ਮੂਲੀ ਹੈ, ਚਿੱਟੀ ਮੇਰੀ ਟੋਪੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ! ਟਿਪੀ ਟਿਪੀ ਟੈਪ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ- ਲਾਲ ਲਾਲ ਟਮਾਟਰ ਹੈ, ਲਾਲ ਗੁਲਾਬ ਹੈ, ਲਾਲ ਮੇਰੀ ਟੋਪੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ! ਟਿਪੀ ਟਿਪੀ ਟੈਪ-3	
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਹੋ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਰੰਗ ਸਿੱਖਣਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ, ਹੈਰਾਨੀ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦਾ ਕੰਮ, ਸਹਿਯੋਗ, ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਨਵੀਨਤਾ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ।	

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਕਲਾਸਰੂਮ/ਘਰ/ਸੜਕ/ਪਾਰਕ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਯਮ	2.12
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਛੋਟੇ ਹੀਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਉਠਾਕੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਓਹ ਕਿੰਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ, ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਮਨ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਖਿਡੌਣੇ ਵੰਡਦੇ ਹਾਂ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੰਦਗੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਣਾ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤੁਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੌੜਦੇ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਭ ਮਜਾਕ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਟੀਮ ਵਾਂਗ ਹਾਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਰਵੋਤਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ, ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਧੰਨ ਹਾਂ!	
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਕੂੜੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਲਾਈਟਾਂ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਕੂੜਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਵੰਡਦੇ ਹਨ? ਆਦਿ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ, ਹੈਰਾਨੀ, ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਨਵੀਨਤਾ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਜਿਗਿਆਸਾ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ, ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣਾ	2.13
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਮਿਲਾ ਕੋਲ ਪੰਜ ਗੇਂਦਾਂ ਸਨ - ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਓ ਮਿਲਾ ਕੋਲ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗੇਂਦਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਗੇਂਦਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ! ਚਾਰ ਗੇਂਦਾਂ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਓਹ ਕੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਮਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਗੇਂਦਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ! ਤਿੰਨ ਗੇਂਦਾਂ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਓਹ ਕੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਮਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ।	ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੇਂਦ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਗੇਂਦਾਂ ਬਚ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ! ਦੋ ਗੇਂਦਾਂ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀਆਂ ਹਲਕੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੇਂਦ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਗੇਂਦ ਰਹਿ ਗਈ। ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਬਾਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਿਲਾ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਸੱਚਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਹੁਣ ਉਸਦਾ ਬੈਗ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ!
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਸਲੀ ਗੇਂਦ ਅਤੇ ਬੈਗ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਸੰਖਿਆ-ਵਸਤੂ ਸਬੰਧ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ, ਹੈਰਾਨੀ, ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।	

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨ	2.14
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ, ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਓ, ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹੋ। ਇਹ ਉਹ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੌਲੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਹੱਥ ਉੱਪਰ, ਅਸੀਂ ਸੁੰਦਰ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲਵਾਂਗੇ	ਪੂਰਬ ਵੱਲ, ਜਿੱਥੇ ਸੂਰਜ ਉੱਚਾ ਉੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ। ਪੱਛਮ ਵੱਲ, ਜਿੱਥੇ ਸੂਰਜ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੰਛੀ ਆਪਣਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਲੱਭਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਿੱਥੇ ਠੰਡੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਠੰਢ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਨੱਚਾਂਗੇ। ਦੱਖਣ ਵੱਲ, ਆਓ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹੀਏ, ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਥਾਨਿਕ ਸਮਝ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਨਵੀਨਤਾ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।	

ਵਿਸ਼ਾ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ-ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ: ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ	2.15
ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਕਵਿਤਾ/ਗੀਤ	ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ, ਅਸੀਂ ਖੋਜ ਕਰਾਂਗੇ, ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਕੇ, ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂਗੇ। ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ। ਟੂਟੀ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ, ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਇਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਸ਼ ਕਰੋ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਘੁੱਟ ਵਰਤ ਕੇ, ਬੂੰਦ-ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ। ਆਓ ਲਾਈਟਾਂ ਘੱਟ ਕਰੀਏ, ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕੰਮ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕਰੋ	ਊਰਜਾ ਬਚਾਈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ। ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਆਓ ਇਸਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰੀਏ, ਘੱਟ ਬਰਬਾਦੀ, ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡੌਣੇ, ਨਵੀਂ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ, ਆਓ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਧਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ। ਇਕੱਠੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂਗੇ, ਇਕੱਠੇ ਅਸੀਂ ਵਧਾਂਗੇ, ਇੱਕ ਉੱਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਬੀਜਾਂਗੇ ਅਤੇ ਬੀਜਾਂਗੇ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 2 ਤੋਂ 3 ਵਾਰ ਕਵਿਤਾ ਗਾਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਗਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਲਾਈਟਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੂਟੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਿਖੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਲੀਕ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਆਦਿ।
ਸੰਬੋਧਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ	ਸੰਸਾਧਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ, ਹੈਰਾਨੀ, ਯੋਜਨਾ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਨਵੀਨਤਾ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਜਿਗਿਆਸਾ	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਓ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀਏ: ਦੱਸੋ ਕੀ ਦਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ	4
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰਸਾਲੇ, ਅਖ਼ਬਾਰ, ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਬਾਜ਼ਾਰ, ਦੁਕਾਨ, ਸਕੂਲ, ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੇਲਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ, ਮਾਰਕਰ ਜਾਂ ਚਾਕ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪਾਤਰਾਂ, ਪਰਿਵੇਸ਼, ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਨ/ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂਆਂ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?" ਜਾਂ "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਤਰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੋਟਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰਨ ਵਿਰਾਮ, ਅਲਪ ਵਿਰਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝਾਓ। 5. ਬੱਚੇ ਜੋ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਲੈਕਬੋਰਡ 'ਤੇ 4-5 ਸਧਾਰਨ ਵਾਕ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਨਾਮ/ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬੱਚੇ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕਰਣ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਚਿਤਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਹਾਣੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ, ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ, ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਭੋਜਨ, ਬਾਜ਼ਾਰ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰੋ, ਬਲਕਿ ਰੋਚਕ ਫੀਡਬੈਕ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰਥਕ ਪਾਠ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। • ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਤਸਵੀਰ-ਅਧਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਧੀਆਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਸਪਰਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬਨਾਵਟ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG- 9:** ਬੱਚੇ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C 9.7:** ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
	• **CG- 10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C 10.8:** ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਲਿਖੋ (L1)

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਨਿਰੀਖਣ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਨਤਕ ਬੋਲਣ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਾਸ।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ। • ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਕਥਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਚਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬ / ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ	5
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਚਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ, ਪੰਨੇ ਪਲਟਾਉਣ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ, ਪੰਨੇ ਪਲਟਣ ਅਤੇ ਪਾਠ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਨ ਦਿਓ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ?", "ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹੈ?", "ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ", ਆਦਿ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ।	1. 3-5 ਉਮਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। 2. ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਿਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਕੇ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 4. ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?", "ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?", "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪਾਤਰ ਪਸੰਦ ਹੈ?", "ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ- ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਜਾਂ ਸੱਜੇ ਤੋਂ ਖੱਬੇ?", ਆਦਿ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪਾਤਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਚਿਤਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਰੋਲ ਪਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੋ। 5-6 ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਥੀਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਥੀਮ 'ਪਰਿਵਾਰ' ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਮ ਦਾ ਕੋਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। • ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਨਾਉਣ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • ਅਧਿਆਪਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਥਕ ਪਾਠ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। • ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਸਵੀਰ-ਅਧਾਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਜੁੜਾਵ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲਈ ਵੱਡੇ ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਸਪਰਸ਼ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੀਣਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਭਾਰ ਜਾਂ ਬਨਾਵਟ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG- 9:** ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	• **CG- 10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C 9.5:** ਸੁਣਾਈ ਗਈ/ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
	  • **C 10.9:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਚੁਨਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (L1)

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਕਲਪਨਾਤਮਕਤਾ, ਕਥਨ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ; ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ, ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਣ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ, ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ/ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਕਲਪਨਾ, ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਣਾ-ਸੁਨਾਉਣਾ: ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਓ	6
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ? 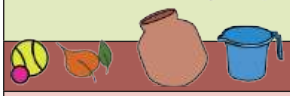	ਮੌਖਿਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਥਾਵਾਂ, ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪਿੰਡ, ਸਕੂਲ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ ਆਦਿ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਹਾਣੀਆਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਚੁਣੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾ-ਭਾਵ, ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ, ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੰਤ ਕਥਾਵਾਂ, ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ ਆਦਿ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 2. ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਯਾਦ ਰਹੇ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ? ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ? ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਸੀ? ਆਦਿ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ ਸੌਂਪੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿਲਕੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. 3-4 ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ- 'ਪਹਿਲਾਂ/ਮੱਧ/ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ?', 'ਕਿਸ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?', 'ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ?' ਆਦਿ 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 3-4 ਸਧਾਰਣ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ ਸੌਂਪੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿਲਕੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।	1. 3-4 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ -ਪਹਿਲਾਂ/ਮੱਧ/ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕਿਸ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ? ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਆਦਿ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ 3-4 ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ ਸੌਂਪੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪਾਤਰਾਂ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ, ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਨਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ, ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ, ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਭੋਜਨ, ਬਾਜ਼ਾਰ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਜੁਰਾਬਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਸੋਟੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਅਤੇ ਨਾਟਕੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 4-5 ਵਾਰ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾਓ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-9**: ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-9.3**: ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
	  • **C-9.5**: ਸੁਣਾਈ ਗਈ/ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
	  • **C-9.6**: ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸੋਚਣ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਵ-ਭਾਵ/ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। • ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰ: ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ	7
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. 1. ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ (ਮੱਝਾਂ, ਬੱਕਰੀਆਂ, ਕੁੱਤੇ, ਬਿੱਲੀਆਂ, ਚੂਹੇ, ਗਾਵਾਂ, ਖਰਗੋਸ਼) ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਣੀ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਆਸਰੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨਾ, ਬਾਰੇ ਦੱਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।	1. ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ/ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 2. ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਫਾਰਮ, ਪਾਰਕ ਜਾਂ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ/ਲੱਛਣਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਪਰਸ਼ ਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਮਲਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਡੀਓ-ਵਿਜੁਅਲ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ (L1) ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2-ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤਾਂ, ਪਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਚਿੜੀਆਘਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ। • ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ। • • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਜਾਨਵਰਾਂ (ਅਨੰਦ, ਖੁਸ਼ੀ, ਡਰ, ਹਮਦਰਦੀ, ਆਦਿ) ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰੋ	8
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਿਡੌਣੇ, ਬਲਾਕ, ਚਾਰਟ, ਫੁੱਲਾਂ, ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਪੇਂਟ ਜਾਂ ਕ੍ਰੇਅੰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖੁਰਦਰਾ ਕਾਗਜ਼।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗਾਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਹਰਾ, ਪੀਲਾ, ਸੰਤਰੀ, ਗੁਲਾਬੀ, ਚਿੱਟਾ, ਕਾਲਾ, ਭੂਰਾ ਅਤੇ ਜਾਮਨੀ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। 4. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗਾਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਹਰਾ, ਪੀਲਾ, ਕਾਲਾ, ਭੂਰਾ, ਗੁਲਾਬੀ, ਗ੍ਰੇ, ਸੁਨਿਹਰਾ, ਚਾਂਦੀ, ਨਾਰੰਗੀ ਅਤੇ ਬੈਂਗਣੀ ਰੰਗ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। 4. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚੇ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਆਨੰਦਮਈ ਪੜਚੋਲ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ) ਅਤੇ ਕਟੋਰੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਕੀ ਹਨ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 4-6 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਤੱਕ ਵਧਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। • ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ: ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **(CG- 2):** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **(C-2.1):** ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਛਾਂਟਣ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਬਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਰੰਗਾਂ, ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਿੰਨੇ ਸਾਰੇ ਆਕਾਰ: ਪਛਾਣੋ, ਲੱਭੋ, ਛਾਂਟੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜੇ ਗੋਲ-ਚੁੜੀ, ਬਿੰਦੀ, ਘੜੀ, ਬੋਤਲ ਦਾ ਢੱਕਨ, ਰੋਟੀ, ਬਟਨ, ਪਹੀਆ, ਟੇਪ, ਥਾਲੀ, ਅੱਧਾ ਨਿੰਬੂ। ਤਿਕੋਣ- ਸਮੋਸਾ, ਤਿਕੋਣਾ ਝੰਡਾ, ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਕੋਨ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਕੋਨ, ਹੈਂਗਰ, ਪਿਰਾਮਿਡ ਚਿੱਤਰ, ਜਨਮਦਿਨ ਦੀ ਟੋਪੀ ਵਰਗ- ਕੈਰਮ ਬੋਰਡ, ਵਰਗਾਕਾਰ ਡਾਇਰੀ, ਬਿਸਕੁਟ, ਸ਼ਤਰੰਜ ਬੋਰਡ, ਰੂਬਿਕ ਕਯੂਬ, ਸਿਰਹਾਣੇ ਦਾ ਕਵਰ, ਬ੍ਰੈਡ ਆਇਤ-ਰਜਿਸਟਰ, ਜਿਓਮੈਟਰੀ ਬਾਕਸ, ਟੇਬਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਖਿਡੌਣਾ, ਸਕੇਲ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਅੰਡਾਕਾਰ- ਅੰਡੇ, ਤਰਬੂਜ, ਡੋਰ ਮੈਟ, ਗੁਬਾਰਾ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਰੈਕੇਟ ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਹੀਰਾ - ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਓ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਆਕਾਰਾਂ (ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ) ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। 2. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ- ਗੋਲ ਪਲੇਟ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਤਹਾਂ (ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਸੈਂਡਪੇਪਰ) 'ਤੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰਾਂ (ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ, ਆਇਤਕਾਰ, ਅੰਡਾਕਾਰ) ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। 2. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ- ਆਇਤਕਾਰ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ। 3. ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣ ਕੇ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਗੁਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕੋਨੇ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ, ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਤਹਾਂ (ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਸੈਂਡਪੇਪਰ) 'ਤੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰਾਂ (ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ, ਆਇਤਕਾਰ, ਅੰਡਾਕਾਰ, ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਹੀਰਾ) ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। 2. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 3. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕੋਨੇ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਤਹਾਂ (ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਸੈਂਡਪੇਪਰ) 'ਤੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚਾਕ/ਟੇਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਣਾਓ, ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ/ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ/ਰੇਂਗਦੇ/ਟੱਪਦੇ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਰਵਾਜੇ ਆਇਤਾਕਾਰ ਹਨ, ਟਾਇਰ ਗੋਲਾਕਾਰ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੇਰਾ/ਸਾਡਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੈ', ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮਰੇ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕੋਨੇ ਅਤੇ ਭੁਜਾਵਾਂ ਹਨ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ:** 3-4 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਆਕਾਰ (ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ ਵਰਗੇ ਆਕਾਰ) ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ 4-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੈਕੰਡਰੀ ਆਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਨਵੇਂ ਆਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ। • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG- 8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • **C-8.12:** ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰ, ਸਥਾਨ, ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਕਲ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਸੂਖਮ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੇ ਹੁਨਰ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੇਰੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ	10
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀ ਕਾਰਡ, ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰੇਅੰਨ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣਾਓ ਜੋ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ', 'ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ', 'ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ' ਆਦਿ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ "ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ" 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ, ਹਰੇਕ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਟੋਰਾ, ਚਮਚਾ, ਖਿਡੌਣਾ, ਕਿਤਾਬ ਆਦਿ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਦਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਿਓ। 2. ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕੋਨੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਸੋਈ, ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਨਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਆਈਟਮਾਂ, ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰੇਅੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਬਾਹਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੌਦਿਆਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ ਦਿਓ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਡੀਓ-ਵਿਜੁਅਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-13:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਰਗੇ ਰਸਮੀ (ਸਿਖਲਾਈ) ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। • **C-13.3:** ਨਿਰੀਖਣ, ਹੈਰਾਨੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਅਤੇ ਖੋਜੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੂਖਮ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ, ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ, ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕਤਾ: ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਮੌਲਿਕਤਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ: ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਬਜ਼ੀਆਂ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਪਛਾਣੋ	11
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਜੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਸਵੀਰ (ਸਬਜ਼ੀਆਂ) ਦੀਆਂ ਪਹੇਲੀਆਂ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ (ਆਲੂ, ਪਿਆਜ਼, ਗੋਭੀ, ਬੈਂਗਣ) ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਸੁਆਦ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਸੁਆਦ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਜੋੜੇ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬਜੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇੜਲੀ/ਸਥਾਨਕ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ, ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਦਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਣੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣਾ • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **(CG-7)** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **(C-7.1)** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ, ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਵੇਖੋ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ - ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸਾਲ ਭਰ ਉਪਲਬਧ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਓ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ: ਨੰਬਰ, ਲੰਬਾਈ, ਆਕਾਰ, ਵਜ਼ਨ, ਆਇਤਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ
ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ?	ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਕਰ, ਬਟਨ, ਮਣਕੇ, ਬੀਜ, ਸੋਟੀਆਂ, ਬਲਾਕ, ਪੱਤੇ, ਪੱਥਰ ਆਦਿ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ- ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਘੱਟ ਪੱਤੇ ਹਨ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ, ਲੰਬੇ-ਛੋਟੇ, ਭਾਰੀ-ਹਲਕੇ ਆਦਿ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਓ। ਉਦਾਹਰਨ-ਪੱਥਰ ਭਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਾ ਹਲਕਾ ਹੈ।	1. ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ, ਲੰਬੇ-ਛੋਟੇ, ਭਾਰੀ-ਹਲਕੇ ਆਦਿ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਅਸਤ ਰੱਖੋ। ਉਦਾਹਰਨ- ਇਹ ਬਲਾਕ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਲਾਕ ਉਸ ਬਲਾਕ ਨਾਲੋਂ ਹਲਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਲਾਕ ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਬਲਾਕ ਹੈ।	1. ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ-ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ-ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰਾ-ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਆਦਿ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲੜੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਅਸਤ ਰੱਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ- ਰੁੱਖ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਵੱਡਾ ਰੁੱਖ-ਛੋਟਾ ਰੁੱਖ
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਮੈਂਬਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਭੋਜਨ ਕੌਣ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀਆਂ 3-4 ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਖਾਸ ਤੋਂ ਸਧਾਰਣ:** ਵੱਧ-ਘੱਟ, ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ, ਲੰਬੇ-ਛੋਟੇ, ਭਾਰੀ-ਹਲਕੇ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • **ਅਸਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:** ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅਸਲ/ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਗਿਆਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸਾ ਵਰਗੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। • **C-8.9:** ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਆਇਤਨ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਮਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੂਰਵ-ਗਣਿਤਿਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਨਿਰੀਖਣ, ਵਰਗੀਕਰਨ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਪੜਚੋਲ, ਭਾਸ਼ਾ, ਤਾਰਕਿਕ ਸੋਚ, ਅਨੁਮਾਨ

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। • ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?' ਜਾਂ 'ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਜਾਂ 'ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਕੀ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?' • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪ-ਤੋਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ 'ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੇਂਦਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਮਾਪ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਖੇਡਦੇ ਹਾਂ?' ਜਾਂ 'ਅਸੀਂ ਦੋ ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?'

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਫਲ: ਨਾਮ, ਸੁਆਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਪਛਾਣੋ	13
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਣੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਿੱਤਰ (ਫਲ) ਪਹੇਲੀਆਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ (ਸੇਬ, ਕੇਲਾ, ਅੰਬ, ਸੰਤਰਾ) ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਫਲਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਸੁਆਦ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਫਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਜੋੜੇ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲ ਖਾਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇੜਲੀ/ਸਥਾਨਕ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ, ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਫਲਾਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਣੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **(CG--7)** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **(C-7.1)** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ, ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਵੇਖੋ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਫਲ ਸਾਲ ਭਰ ਉਪਲਬਧ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਫਲ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪਾਣੀ ਦਾ ਖੇਡ: ਦੇਖੋ ਕੀ ਡੁੱਬੇਗਾ, ਤੈਰੇਗਾ, ਘੁਲੇਗਾ, ਰੰਗ ਬਦਲੇਗਾ ਆਦਿ।	14
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਛੋਟੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਗਲਾਸ/ਟੰਬਲਰ, ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਂਟ, ਨਮਕ, ਖੰਡ, ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ, ਨਾ ਘੁਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੱਥਰ, ਪੱਤਾ, ਚਾਕ ਪਾਊਡਰ ਆਦਿ, ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ/ਕਪੜਾ, ਸਾਬਣ, ਪਾਈਪ (ਸਟ੍ਰਾਅ) ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਟੰਬਲਰ/ਗਲਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਪੇਂਟ, ਨਮਕ, ਖੰਡ, ਪਾਊਡਰ, ਨਾ ਘੁਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ-ਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਟੰਬਲਰ/ਗਲਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਡੁੱਬਣਗੀਆਂ, ਤੈਰਣਗੀਆਂ, ਘੁਲਣਗੀਆਂ, ਬੈਠਣਗੀਆਂ, ਰੰਗ ਬਦਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਟੰਬਲਰ/ਗਲਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦਿਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਟਿਸ਼ੂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਟਿਸ਼ੂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਆਦਿ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਣ ਦੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਡੁੱਬਦੀ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਪਾਣੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕਈ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਖੇਡ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.2:** ਸਧਾਰਣ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁਨਰ, ਸਵੈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਜਾਗਰੂਕਤਾ: ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ, ਆਦਿ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ-ਕਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਹਲਕੀ ਹੈ? ਕਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਤੈਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ੇਡ: ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ	15
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਿਡੌਣੇ, ਬਲਾਕ, ਚਾਰਟ, ਫੁੱਲਾਂ, ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ 5 ਰੰਗਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡ ਕਾਰਡ - ਹਰਾ, ਨੀਲਾ, ਭੂਰਾ ਆਦਿ....	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। 2. ਇੱਕ ਆਕਰਸ਼ਕ ਖੇਡ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿੱਕੇ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ 2 ਸ਼ੇਡ ਕਾਰਡ/ਵਸਤੂਆਂ (ਹਰੇ/ਨੀਲੇ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 5 ਰੰਗਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਕੇ ਤੋਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਫਿੱਕੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਲੜੀਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿੱਕੇ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਕੀ ਹਨ? ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਫਿੱਕਾ ਹੈ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਰੰਗੀਨ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG--2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-2.1:** ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਵੈ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ: ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਬਰੀਕੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਰੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਉਹਨਾਂ ਖੁਦ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫਿੱਕੇ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਤਕਨਾਲੋਜੀ: ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ	16
ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਕਨੀਕੀ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਿਵੇਂ: ਰਿਮੋਟ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਮਿਕਸਰ-ਗ੍ਰਾਈਂਡਰ, ਫਰਿੱਜ ਆਦਿ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਕਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਕਰਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਉਪਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਫਾਇਦੇ/ਨੁਕਸਾਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। 3. ਹਰੇਕ ਉਪਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਡਬੋਰਡ ਕਟਆਉਟ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅਸਤ ਰੱਖੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ, ਕਾਗਜ਼, ਕਾਰਡਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਉਪਕਰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਫੀ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਨਾਉਣਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਨੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਕਿਰਤ ਦਾ ਮਾਣ:** ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG--7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਦੁਆਰਾ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.3:** ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਸਤੂਆਂ/ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣਾ) ਸਵੈ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ, ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ, ਕੰਮ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਕਿਰਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਰਗੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾ ਕਰੋ: ਛਾਂਟੋ, ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਬਣਾਓ	17
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਪੇਂਟ ਦੇ ਰੰਗ, ਪੇਂਟ ਬੁਰਸ਼, ਮਿਕਸਿੰਗ ਪਲੇਟ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਿਡੌਣੇ, ਬਲਾਕ, ਚਾਰਟ, ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਸਮਾਨ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ) ਨਾਮ ਦੇਣ, ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 2 ਤੋਂ 3 ਰੰਗਾਂ (ਪੇਂਟ) ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 2. ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਚੀਜ਼ਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਡਫਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ: ਡਫਲੀ ਖੇਡ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਰੁਕੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੰਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਰੰਗ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵੱਲ ਭੱਜਣਗੇ ਜਾਂ ਉਸ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੱਭਣਗੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿੱਕੇ-ਗੂੜ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨਗੇ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਕਿਹੜੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਰੰਗੀਨ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-2.1:** ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਅੰਤਰ ਸਮਝਣਾ ਜਾਂ ਦੱਸਣਾ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਵੈ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ: ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ, ਛੂਹਣਾ, ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਰੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਚੁਣੋ: ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ
ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮਣਕੇ ਜਾਂ ਮੋਤੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ – ਜਾਨਵਰ, ਪੰਛੀ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਦੇ 2 ਮੋਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗ ਦਾ 1 ਮੋਤੀ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਮੋਤੀ ਪਛਾਨਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਓ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 3 ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ, 2 ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਤੇ 1 ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਾਰਡ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਨਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਦਾਹਰਨ- 2 ਕਾਰਡ ਸਬਜੀਆਂ ਦੇ ਅਤੇ 1 ਕਾਰਡ ਫਲਾਂ ਦਾ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 4-5 ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ, 4 ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਤੇ 1 ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਾਰਡ ਚੁਨਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਦਾਹਰਨ- ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ 4 ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਫ਼ਲਾਂ ਦਾ 1 ਕਾਰਡ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2 ਸਮਾਨ ਚਿੱਤਰ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ 1 ਪੂਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ 2 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਗੁੰਮ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-2.2:** ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਮੈਮਰੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਰੂਪਤਾ, ਭਾਗ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	पैटरन: पछाणो, दुहराओ, विसतार करो अते बणाओ
तुहाणूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	जेड़-तोड़ करन वाली समॅगरी, कुदरती समॅगरी जिवें कि बीज, पॅते, फुॅल, कंकर, खंभ आदि, कॅपड़े दे टुकड़े, आकार दे कॅटे होऐ टुकड़े, रंगदार वसतूआं/खिडॅणे, बटन, बलाक।

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. कुझ लाल अते पीले बलाक लओ। इॅक लाल बलाक अते इॅक पीले बलाक नाल शुरू करके AB-AB पैटरन बणाओ फिर इॅक वार विॅच ABB, AAB, ABC पैटरन 'ते जाओ। बॅचिआं नूं इॅक वार विॅच AB, ABB, AAB, ABC पैटरन दी पछाण करन लई उतशाहित करो। 2. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख रोज़ाना दीआं चीज़ां जिवें कि गिलास, कटेरा, कंकर, पॅते आदि प्रदान करो अते बॅचिआं नूं होर वसतूआं नाल AB, ABB, AAB, ABC पैटरन नूं दुहराउण जां कापी करन लई प्रेरित करो।	1. पॅते, कंकर अते फुॅल लओ। AB-AB पैटरन बणाओ, फिर ABB, AAB, ABC पैटरन 'ते जाओ। बॅचिआं नूं AB, ABB, AAB, ABC पैटरन नूं पछाणन अते कापी करन लई उतशाहित करो। 2. बॅचिआं नूं समान वसतूआं नाल AB, ABB, AAB, ABC पैटरन नूं वधाउण लई प्रेरित करो।	1. बटन, गलास अते चमचा लओ। AB-AB पैटरन बणाओ फिर ABB, AAB, ABC इॅक पैटरन 'ते जाओ। बॅचिआं नूं AB, ABB, AAB, ABC पैटरन नूं पछाणन, कापी करन अते अॅगे वधाउण लई उतशाहित करो। 2. बॅचिआं नूं होर वसतूआं दे नाल आपणे खुद दे AB, ABB, AAB, ABC पैटरन बणाउण लई प्रेरित करो। 3. बॅचिआं नूं रेलिंग पैटरन बनाउण विॅच सहाइता करो जिवें- 1 पॅता-1 पॅथर, 2 पॅते, 2 पॅथर, 3 पॅते-3 पॅथर जां 1 फुॅल-1 सेटी-1 पॅता-2 फुॅल-1 सेटी-1 पॅता-3 फुॅल-1 सेटी-1 पॅता आदि।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नूं सरीरक गतीविधीआं नाल पैटरन बणाउण लई प्रेरित करो जिवें कि 1 ताड़ी-2 ताड़ी-3 ताड़ी, ताड़ी-हॅप, ताड़ी-हॅप-घुंमणा, ताड़ी वजाउणा, कलिॅक करना, घुंमणा अते दुहराउणा। बॅचिआं नूं मेतीआं जां सटैंप कला दी वरतॅ करके पैटरन बणाके आपणी रचनातमकता नूं उजागर करन लई उतशाहित करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा संचालन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा 'रुॅख अते पौंदे' है, तां बॅचिआं नूं वॅख-वॅख किसमां दे पॅते, कंकर, सेटीआं, फुॅल प्रदान करो अते बॅचिआं नूं पैटरन दुहराउण, वधाउण अते बणाउण विॅच शामल करे..
अधिआपक नोटस	• **बॅचिआं लई सुरॅखिअत वातावरन बणाउणा:** बॅचिआं दी गॅल सुणॅ, उनॉं दी प्रशंसा करो अते सवाल पुॅछे। • **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता करन लई, वॅख-वॅख वसतूआं दी वरतॅ करो जिनॉं नूं बॅचे छूह सकण, महिसूस कर सकण अते पैटरन बणा/वधाउण सकण। • **लिंग समानता नूं यकीनी बणाउणा अते उतशाहित करना:** हरेक नूं भागा लैण दे मौके प्रदान करना • **बहु-भाशाई सिॅखिआ दा वातावरन बनाउणा:** बॅचिआं नूं उनॉं दीआं घरेलू भाशावां विॅच हदाइतां प्रदान करो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा (L1) विॅच जवाब देण दिओ। इस तॅ इलावा, L2 दूसरी भाशा जिवें कि अंगरेजी विॅच वसतीआं अते किरिआवां लई सधारन शबदावली वी पेश करो।
निशानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **CG-8:** बॅचिआं विॅच गनिॅत दी समझ अते मातरावां, आकारां अते मापां राहीं दुनीआं नूं पछानण दी योगता विकसत हुंदी है। • **C-8.2:** उहनां दे आले-दुआले दे वातावरन, आकारां अते सॅखिआवां विॅच सधारन पैटरनां दी पछाण करना अते उनॉं दा विसतार करना
होर योगतावां जिनॉं नूं संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, कूमबॅध करन अते पैटरन बनाउण दे बोधातमक हुनर अते वसतूआं दी गिनती अते विवसथा वरगे सॅखिआतमक हुनर दी जान-पछान।
की देखिआ जा सकदा है?	• भागीदारी- सरगरमी नाल भागा लैण वाले बॅचिआं दा निरीखण करो अते पछाण करो। • सरगरम पड़चोल: बॅचिआं नूं आपणीआं इंदरीआं दी वरतॅ करदे होऐ अते रोज़ाना दीआं वसतूआं दी वरतॅ करदे होऐ दुहराउंदे होऐ, विसतार करदे होऐ अते वॅख-वॅख पैटरन बनाउंदे होऐ देखे। • बॅचिआं दुआरा सवालां दा जवाब दिंदे होऐ वरती जाण वाली शबदावली ते धिआन दिओ – हुण किहड़ी वसतू अते किंनीआं वसतूआं आउणगीआं?

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਪਛਾਣ: ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤੇ, ਕੰਕਰ, ਮੋਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ, ਵਾਹਨਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4

1. ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ 3 ਤੱਕ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1 ਸੂਰਜ/ 1 ਨੱਕ/2 ਕੰਨ/ ਪੰਛੀ ਦੇ 2 ਪੈਰ/ ਰਿਕਸ਼ੇ ਦੇ 3 ਪਹੀਏ।
2. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਡੌਟ ਕਾਰਡ ਰੱਖੋ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 3) ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਣਕੇ, ਕੰਕਰ, ਆਦਿ) ਲੱਭੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿੰਦੀ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ।
3. ਬਿੰਦੀ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 3)। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ
4. ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਬਿੰਦੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੋਤੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਗਿਣੋ, ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ।

4-5 ਉਮਰ

1. ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ 2 ਪੈਰ/ਰਿਕਸ਼ੇ ਦੇ 3 ਪਹੀਏ ਜਾਂ ਕਾਰ ਦੇ 4 ਪਹੀਏ/ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀ 5 ਉਂਗਲੀਆਂ।
2. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬਿੰਦੀ ਕਾਰਡ (ਅਧਿਕਤਮ 5) ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ (ਮੋਤੀ, ਕੰਕਰ ਆਦਿ) ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਬਿੰਦੀ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।
3. ਬਿੰਦੀ ਕਾਰਡ (ਅਧਿਕਤਮ 5) ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੋਰ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਬਿੰਦੀ 'ਤੇ ਮੋਤੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਗਿਣੋ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾ, ਰੇਤ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 5 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਉਮਰ 5-6

1. ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 10 ਤੱਕ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ 2 ਪੈਰ/ਰਿਕਸ਼ਾ ਦੇ 3 ਪਹੀਏ ਜਾਂ ਕਾਰ ਦੇ 4 ਪਹੀਏ/ਦੋ ਹੱਥਾਂ ਦੀ 10 ਉਂਗਲੀਆਂ।
2. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬਿੰਦੀ ਕਰਾਡ (9 ਤੱਕ) ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਕੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖਿਆ (9 ਤੱਕ) (ਮੋਤੀ, ਕੰਕਰ ਆਦਿ) ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿੰਦੀ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਢੰਗ ਨਾਲ 1-10 ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ ਦਿਓ। ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਕੋਲ 1 ਨੰਬਰ ਵਾਲਾ ਕਾਰਡ ਹੈ, ਉਹ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ 2 ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾ, ਰੇਤ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 10 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਤਿੰਨ ਕਾਰਡਬੋਰਡ ਲਓ, ਹਰੇਕ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੋਟੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਕਸੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਿਣਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਜਾਂ "ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ" ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਜਾਂ ਹੱਥਾਂ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਗਿਨਣ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੀ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • **C-8.3:** ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਪਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਿੰਨਤਾ।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਗੀਦਾਰੀ- ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ, ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ, ਗਿਣਦੇ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਸਮਝ: ਅੰਦਰ/ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰ/ਹੇਠਾਂ, ਅੱਗੇ/ਪਿੱਛੇ ਆਦਿ ਅੰਤਰ ਸਮਝੋ।	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕਾਗਜ਼, ਰੰਗ, ਬਲਾਕ, ਕੁਰਸੀ, ਮੇਜ਼, ਸਿਰਹਾਣਾ, ਰੱਸੀ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਵੇਦਨਾ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਇੱਥੇ," "ਉੱਥੇ," "ਉੱਪਰ", "ਹੇਠਾਂ" ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। 2. ਸਥਾਨਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਖਿਡੌਣੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਕਸੇ ਦੇ ਉੱਪਰ, ਟੋਕਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪੁੱਛੋ। 4. ਸਾਈਮਨ ਸੇਜ਼ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, "ਸਾਈਮਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਓ" ਜਾਂ "ਸਾਈਮਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛਾਲ ਮਾਰੋ।"	1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਸਥਿਤੀ-ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਪੰਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਬਣਾਓ', 'ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਓ'। 3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੁਕਾਵਟ ਦੌੜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੇਂਗਣਾ, ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਖਿਡੌਣਾ ਰੱਖਣਾ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	1. 3-4 ਅਤੇ 4-5 ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਤਾਂ "ਪਹਿਲਾਂ" ਅਤੇ "ਬਾਅਦ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਰੰਗ ਭਰਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਮਾਂ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ 'ਅੰਦਰ' ਅਤੇ 'ਬਾਹਰ' ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• **ਸਥਾਨਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਮਾਂ:** ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਥਾਨਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। • ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਕ ਹੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਤੇ ਪੰਛੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੰਛੀ ਬੈਠਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਕੌਣ ਬੈਠਿਆ ਹੈ?", "ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕੌਣ ਬੈਠਿਆ ਹੈ?"; ਤੁਹਾਡੇ ਲੰਚ ਬਾਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਹੈ; ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ; ਬਕਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਮੋਤੀ ਰੱਖੋ; ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹੋ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਤਰਤੀਬ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਵੋ। ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ (ਸੱਜੇ/ਖੱਬੇ) ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। • **C-8.8:** ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ, ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਕਲ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਪਰਕ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ, ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਸਮਝਣਾ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਝ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਮਝੀ ਹੈ, ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਆਨੰਦ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ: ਦੇਖੋ, ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗਰਮ-ਠੰਡੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕ੍ਰਮ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਕੁਝ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਰਫ਼, ਗਰਮ/ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ, ਚਾਹ ਅਤੇ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਮੌਸਮਾਂ (ਸਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ) ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਜੋੜੋ- ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਸਰਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹੋ - ਗਰਮ ਜਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹੋ? 3. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗਰਮ ਜਾਂ ਠੰਡੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੇ ਜਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ। 4. ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ- ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗਰਮ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।	1. (ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ) - ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਡੁਬਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ-ਠੰਡੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ-ਉਬਲੀ ਦਾਲ > ਸਧਾਰਣ ਪਾਣੀ > ਬਰਫ਼ 3. ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਬਾਲਟੀ/ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. (ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ)- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਪਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ- ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਫ਼ 'ਤੇ ਪਲੇਟ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਰਮ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗਰਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੀ ਵਾਸ਼ਪ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਚਲੇ ਜਾਵੇਗਾ - ਕਿਉਂ? 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਜਾਂ ਠੰਡੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ? (ਭਾਫ਼ ਵਾਲੀ ਚਾਹ, ਬਿਸਕੁਟ, ਬਰਫ਼ ਆਦਿ)

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਗਰਮ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗਰਮ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਭੋਜਨ' ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ 2 ਵੱਡੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਇੱਕ ਪੰਨੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਠੰਡੇ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਹੋਣ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। • **ਲਿੰਗਕ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-2.5:** ਸਪਰਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
	• **CG--7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਦੁਆਰਾ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
	  • **C-7.2:** ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਬੋਧ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ, ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਗੀਦਾਰੀ - ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ। • ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਸਮਝਣਾ। • ਕੀ ਬੱਚਾ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ, ਤੁਲਨਾ, ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ?

गतीविधी का नाम	समान वसतूआं दी चुनौती: दिॱख विॱच बदलाअ दे आधार 'ते निरीखण करो अते तुलना करो
तुहानूं किहड़ीआं समॱगरीआं दी लोड़ पवेगी?	मनके, बोतल, कटोरा, पाणी अते रॱसी वरगीआं वसतूआं

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॱचिआं नूं बराबर संखिआ विॱच मोतीआं दे दो वॱख-वॱख प्रबंध दिखाओ (मोतीआं दी गिणती 3 तों वॱध ना होवे) - इॱक समूह दे रूप विॱच अते इॱक खितिजी कतार विॱच। बॱचिआं नूं होर मोतीआं वाली विवसथा दी पछाण करन लई कहो। 2. बॱचिआं नूं हरेक प्रबंध विॱच मोतीआं दी गिणती करन लई उतसाहित करो।	1. बॱचिआं नूं बराबर संखिआ विॱच वसतूआं दी 2 वॱख-वॱख विवसथावां दिखाओ। इस गतीविधी नूं लंबाई, मातरा, आइतन, आकार वरगीआं होर धारनावां नाल दुहराओ अते जेकर कोई देखणजोग अंतर है तां बॱचे नूं जवाब देण लई कहो। उदाहरण: -इॱको लंबाई दीआं दो रॱसीआं इस तरीके नाल विवसथित कीतीआं गईआं हन कि इॱक रॱसी दूजी तों अॱगे है। -वॱख-वॱख माप दे दो गिलास समान मातरा विॱच पाणी नाल भरे होऐ हन 2. बॱचिआं नूं 2-3 तों वॱध वसतूआं दे नाल इस गतीविधी नूं करन लई उतसाहित करो।	1. बॱचिआं नूं बराबर संखिआ विॱच वसतूआं दे 3 वॱख-वॱख प्रबंध दिखाओ। इस गतीविधी नूं लंबाई, मातरा, आइतन, आकार वरगीआं होर धारनावां नाल दुहराओ अते बॱचे नूं पुॱछे कि की कोई देखणजोग अंतर है। उदाहरण: - वॱख-वॱख माप दे 3 गिलास समान मातरा विॱच पाणी नाल भरे होऐ हन 2. बॱचिआं नूं 4 तों वॱध वसतूआं नाल इस गतीविधी नूं करन लई उतसाहित करो।

गतीविधी भिंनता	बॱचिआं नूं उनॱहां वसतूआं नाल आपणे अनुभव याद करन लई कहो जो दिखण विॱच इॱको जिहीआं सन पर उचाई, भार, लंबाई जां समरॱथा विॱच वॱखरीआं सन। जिवें कि: चिपस दा वॱडा पैकेट जिस विॱच घॱट मातरा विॱच चिपस होन।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिस विॱच महीने दा विशा 'मैं अते मेरा परिवार' है, तां बॱचिआं नूं इस संकलप नाल संबंधत घर विॱच परिवार दे होर मैंबरां नाल उनॱहां दे अनुभव पुॱछो। उदाहरण वजों, की वॱख-वॱख गिलासां विॱच बराबर मातरा विॱच पाणी परोसण नाल कोई फ़रक पैंदा है? की चाकलेट दे टुकड़े पूरी चाकलेट नालों वॱध हन आदि?
अधिआपक नोटस	• **सारे बॱचिआं नूं शामल करना:** अपाहज बॱचिआं दी सहाइता लई, अजिहीआं सथितीआं दी वरतों करो जिॱथे बॱचिआं नूं वॱखे वॱखरीआं चीज़ां छूहण, महिसूस करन अते बनाउण दे काफ़ी मौके मिलण। • **बहु-भाशाई सिॱखिआ दा वातावरण बनाओ:** बॱचिआं नूं उनॱहां दीआं घरेलू भाशावां विॱच निरदेश प्रदान करो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा (L1) विॱच जवाब देण दिओ। इस तों इलावा, L2 दूसरी भाशा जिवें कि अंगरेजी विॱच वसतूआं अते किरिआवां लई सधारण शबदावली पेश करो। • **बॱचिआं लई इॱक सुरॱखिअत वातावरण बनाउना:** बॱचिआं दी गॱल सुणो, उनॱहां दी प्रशंसा करो अते सवाल पुॱछे • **लिंगक समानता नूं यकीनी बनाओ अते उतशाहित करो:** हरेक नूं भाग लैण दे मौके प्रदान करो
निशानाबॱध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-7:** बॱचे निरीखण अते तरकशील सोच राहीं आपणे आले-दुआले दी दुनीआं नूं समझदे हन • **C-7.1:** वसतूआं दीआं वॱख-वॱख शेनीआं अते उहनां दे विॱच संबंधां नूं देखदा अते समझदा है • **C-7.2:** सधारन परिकलपना बना के कुदरत विॱच कारन अते परभाव संबंधां नूं देखना अते समझना अते आपणी परिकलपना नूं समझाउण लई निरीखणां दी वरतों करना।
होर योगतावां जिनॱहां नूं संबोधित कीता गिआ है	भासा दे हुनर अते बोधातमक हुनर जिवें कि मातरा, लंबाई, समरॱथा, भार, परिकलपना निरमाण अते जांच करन दे संभाल हुनरां दा विकास करना।
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरमी नाल हिॱसा लैण वाले बॱचिआं, उनॱहां दी भाशा पृतिभा, सरीर दीआं गतीविधीआं, गॱलबात विॱच आसानी, आदि नूं वेखो अते उनॱहां दी पछाण करो। • बॱचिआं दुआरा आपणे वातावरण बारे कीती जाण वाली गॱलबात दा निरीखण करो अते परिकलपना बनाउण अते जांच करन वरगे वेरवेआं 'ते धिआन केंदरित करो।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਕਾਰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਖੇਡੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਬਨਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੈਂਚੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਟੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਟ-ਆਉਟ ਅਤੇ ਰੰਗ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਕਟਆਊਟ/ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ?	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ 2-3 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਆਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਆਕਾਰ ਵਰਤੇ ਹਨ, ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਹਨ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਰੰਗ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੋ? 3. ਆਕਾਰ/ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।	1. ਆਕਾਰ/ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ- 3 ਵਰਗ, 1 ਚੱਕਰ, 2 ਤਿਕੋਣ ਅਤੇ 1 ਹੀਰਾ (ਕੁੱਲ 7) ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਗੇ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ - ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਥਾਤ ਇੱਰ ਬੱਚਾ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 2 ਚੱਕਰ ਵੰਡੇਗਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 3 ਵਰਗ, 2 ਆਇਤਕਾਰ, 1 ਤਿਕੋਣ ਅਤੇ 1 ਚੱਕਰ ਵੰਡੇਗਾ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ', 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਜਾਂ 'ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ' ਹਨ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ: • ਆਵਾਜਾਈ: ਕਾਰ, ਸਾਈਕਲ, ਕਿਸ਼ਤੀ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼। • ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀ: ਤੋਤਾ, ਕੁੱਤਾ, ਹਾਥੀ • ਸਵੈ-ਚਿੱਤਰ: ਚਿਹਰੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ:** ਗਤੀਵਿਧੀ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਮੌਜੂਦਾ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। • **C-8.3:** ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ 9 ਤੱਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ • **C-8.12:** ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। • **C-8.13:** ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਸਪੇਸ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਧਾਰਨ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਮਝਣਾ, ਸੂਖਮ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਚੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਹੁਨਰ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਉਹਨਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ/ਟੈਂਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੈਸੇ: ਮੁੱਲ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ, ਦਸ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਨੋਟ ਅਤੇ ਸਿੱਕੇ, ਦਸ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਨੋਟ, ਚੁੰਬਕ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਕਟਆਊਟ, ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਲੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਦਿ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਸਲੀ ਨੋਟ ਅਤੇ ਸਿੱਕੇ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਤਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਕ੍ਰੇਅੋਨ ਨੂੰ ਰਗੜਨ ਦਿਓ।	1. ₹1, ₹2, ₹5 ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ, ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੁੰਬਕ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ₹1 ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਆਦਿ। 2. ਕਲਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਬਣਨ ਲਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹੋ। ਕੀਮਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਗੋਲ ਕਟਆਊਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਤਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਕ੍ਰੇਅੋਨ ਜਾਂ ਪੈਨਸਿਲ ਨੂੰ ਰਗੜੋ।	1. ₹1, ₹2, ₹5, 10 ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ, ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੁੰਬਕ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ₹1 ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਆਦਿ। 2. ਕਲਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਕੀਮਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ 1,5 ਅਤੇ 10 ਅੰਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਗੋਲ ਕਟਆਊਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 1,2,5,1,2,5 4. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਤਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਕ੍ਰੇਅੋਨ ਜਾਂ ਪੈਨਸਿਲ ਨੂੰ ਰਗੜਨ ਦਿਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਜਾਰ/ਬੋਤਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁੱਲਕ/ਪਿਗੀ ਬੈਂਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਗੇ। • ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬਾਲਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ, ਅੰਕੁਰਿਤ ਚਾਟ ਜਾਂ ਫਲਾਂ ਦੀ ਚਾਟ ਆਦਿ ਖਰੀਦਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜਿਵੇਂ ₹10 ਦਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ" ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਿਓ ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਗਾਹਕ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਬਣਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਿਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
	  • **C-8.6:** 2-ਅੰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜੋੜਨਾ, ਘਟਾਉਣਾ, ਜੋੜਕੇ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ।
	  • **C-8.11:** 100 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮਾਜੀਕਰਨ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸੰਚਾਰ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, • ਦੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। • ਕੀ ਬੱਚਾ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? • ਬੱਚਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ: ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ (1-10), ਕੰਕਰ, ਮਣਕੇ, ਪੱਥਰ, ਰੱਸੀ, ਚਾਕ ਅਤੇ ਕਟੋਰਾ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ 5 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਾਮ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਿਣਾ/ਗਾਉਣਾ। 2. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਰੱਸੀ ਜਾਂ ਚਾਕ ਨਾਲ 3 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਤ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 3 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ 9 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਹਿਣਾ/ਗਾਉਣਾ। 2. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੰਕਰ/ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਦਿਓ (ਕੁੱਲ੍ਹ ਸੰਖਿਆ 5 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ)। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 1-5 ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਖਿਆ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਨੇ ਹੀ ਪੱਥਰ/ਕੰਕਰ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2 ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ (1-5) ਰੱਖੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਤੇ ਓਨੇ ਪੱਥਰ/ਮੋਤੀ ਪਛਾਨਣ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਡੀ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ। 4. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ, ਰੱਸੀ ਜਾਂ ਚਾਕ ਨਾਲ 5 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ 'ਤੇ ਤੁਰਨ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਤ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 5 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ 10 ਤੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ (ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ) ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ। 2. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ ਰੱਖੋ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕੰਕਰ, ਮੋਤੀ ਵਰਗੀਆਂ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਰੱਖੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2 ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ (1-10) ਰੱਖੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਓਨੇ ਹੀ ਪੱਥਰ/ਮਣਕੇ ਰੱਖੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਡੀ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ। 4. ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਦੱਸੋ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਤ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 10 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੇਤਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ' ਬਾਜ਼ਾਰ- ਬਾਜ਼ਾਰ' ਖੇਡਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਸੁਣੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ" ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੱਭਣ ਦਿਓ। ਉਦਾਹਰਣ- ਕਾਰ/ਬਾਈਕ ਦੀ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ, ਹੋਰਡਿੰਗ ਜਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਕੇਟ 'ਤੇ ਨੰਬਰ, ਟੀਵੀ ਰਿਮੋਟ ਜਾਂ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਨੰਬਰ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • ਬਹੁਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। • **C-8.3:** ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੂਰਵ-ਗਣਿਤਿਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਨਿਰੀਖਣ, ਖੋਜ, ਭਾਸ਼ਾ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ, ਅਨੁਮਾਨ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਦੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚੇ 9 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸੰਖਿਆ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਗਣਿਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮਾਪੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ: ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਵਸਤੂਆਂ, ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੇਲ, ਇੰਚ-ਟੇਪ, ਤੋਲਣ ਵਾਲਾ ਪੈਮਾਨਾ-ਡਿਜੀਟਲ, ਗੈਰ-ਡਿਜੀਟਲ, ਵਜ਼ਨ ਤੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ, ਸਪੀਡੋਮੀਟਰ, ਉਚਾਈ ਚਾਰਟ ਦੇ ਠੋਸ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ (ਜਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਵੇ)।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4

1. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿਡੌਣਿਆਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖਿਡੌਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਗੇਂਦ।
2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੰਬਾਈ (ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀ) ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਮਾਪਾਂ (ਕਦਮ, ਹੱਥ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਰੱਸੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ) ਨਾਲ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ।
3. ਉਦਾਹਰਣ- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬਲਾਕ ਜਾਂ ਮੇਜ਼ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਮਾਪਣ ਲਈ ਕਹੋ।
4. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦਿਓ।

ਉਮਰ 4-6

1. ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੇਲ, ਇੰਚ-ਟੇਪ, ਵਜ਼ਨ ਤੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ, ਉਚਾਈ ਚਾਰਟ ਆਦਿ ਦੇ ਠੋਸ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਮਾਪਾਂ (ਪੈਰਾਂ, ਹੱਥ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਰੱਸੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ) ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਰੁਝਿਆ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 3-5 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 3 ਪੱਤੇ ਜਾਂ 5 ਰੱਸੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਵੱਡਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰੀ/ਹਲਕੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਿਓ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ - ਸੁੱਕੇ ਸਪੰਜ ਅਤੇ ਗਿੱਲੇ ਸਪੰਜ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਵੇਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਭਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹਲਕੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ਨ ਤੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਬਨ ਜਾਂ ਸੁਤਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਮਾਪਣ ਦਿਓ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੰਧ ਸਹਾਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਮਾਪਣ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। • ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਤੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਤੋਲਣ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ" ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੋਲਿਆ ਅਤੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਨਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • **C-8.12:** ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੰਕਲਪ ਨਿਰਮਾਣ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜੀਕਰਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਖਾਉਣਾ, ਸਾਰਥਕ ਗੱਲਬਾਤ, ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਗੀਦਾਰੀ: ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। • ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ • ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਜਿਗਸਾ ਪਜ਼ਲ: ਖੇਡੋ, ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰੋ	28
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਜਾਣੂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਸ, ਕਾਰ, ਫਲ, ਮੇਜ਼, ਕੁਰਸੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ, ਕੰਘੀ ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ। ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕੈਂਚੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਜਿਗਸਾ ਪਹੇਲੀਆਂ ਬਣਾਓ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਧਾਰਨ ਚਿੱਤਰ ਪਹੇਲੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਸਵੀਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।	1. ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦਿਖਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁੰਮ ਹਿੱਸਾ/ਟੁਕੜਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।	1. ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦਿਖਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁੰਮ ਹਿੱਸਾ/ਟੁਕੜਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ/ਚਿੱਤਰਾਂ/ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਜਾਂ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਹੇਲੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਗੁੰਮ ਹੈ? ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ:** ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 4-6 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ/ਪੰਛੀਆਂ/ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰ/ਕੀੜੇ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਜਾਨਵਰਾਂ/ਪੰਛੀਆਂ/ਕੀੜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਜਾਨਵਰਾਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ • ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ।

गतीविधी का नाम	मेरे कोल किंने हन?: लैन-देन, गिनती अते वंडना
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	बालटी, धागे, रंगीन गोंदां, मोती/कंकर, क्रेऑन, जानवरां अते पंछीआं दे चित्तर कारड

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. सधारन जोड़ अते घटाओ दीआं कविताव़ां गाओ। 2. बॅचिआं नूं इॅक बालटी दिओ अते उन्हां नूं उस विॅच दो लाल गोंदां अते इॅक पीली गोंद पाउन लई कहो, फिर दूजिआं नूं गोंदां दी गिनती गिनन लई कहो अते उॅची आवाज़ विॅच पुॅछे, 'किंनीआं गोंदां हन?' (जोड़ 3 तों वॅध ना होवे) 3. बॅचिआं नूं समूहां विॅच बिठाओ अते उन्हां विॅचों हरेक नूं इॅक धागा अते 3 मोती दिओ। उन्हां नूं मोतीआं नूं परोन लई कहो। हुन कोई वी इॅक संखिआ बोलो, जिवें कि 2 अते बॅचिआं नूं मोतीआं दी संखिआ नूं बोली गई संखिआ नाल मिलाउन लई मोतीआं नूं हटाउना जां जोड़ना होवेगा।	1. सधारनजोड़ अते घटाओ दीआं कविताव़ां गाओ। 2. बॅचिआं नूं समूहां विॅच बिठाओ अते उन्हां विॅचों हरेक नूं इॅक धागा अते 3 मोती दिओ। उन्हां नूं मोतीआं नूं परोन लई कहो। हुन कोई वी इॅक संखिआ बोलो, जिवें कि 2 अते बॅचिआं नूं मोतीआं दी संखिआ नूं बोली गई संखिआ नाल मिलाउन लई मोतीआं नूं हटाउना जां जोड़ना होवेगा। 3. जोड़, घटाओ अते भागा नाल सबंधत छेटे सवाल जां शबद समॅसिआवां पुॅछे (जोड़ 5 तों वॅध ना होवे)। 4. उदाहरन- 'सरला कोल 3 केले हन अते उसने 1 केला खाधा। किंने केले बचे हन?' जां "जेकर इॅक कबुतर दे दो पैर हन, तां दो कबुतरां दे किंने पैर होनगे?"	1. सधारन जोड़ अते घटाओ दीआं कविताव़ां गाओ। 2. बॅचिआं नूं समूहां विॅच बिठाओ अते उहनां विॅचों हरेक नूं इॅक धागा अते 9 मोती दिओ। हुन कोई वी संखिआ बोलो, जिवें कि 5 अते बॅचिआं नूं मोतीआं दी संखिआ नूं बोली गई संखिआ नाल मिलाउन लई मोतीआं नू कॅढना जां जोड़ना होवेगा। 3. जोड़, घटाओ अते भागा (9 तों वॅध नहीं) नाल सबंधत थोड़ी जिही जटिलता वाले छेटे सवाल जां शबद समॅसिआवां पुॅछे। उदाहरन-राहुल कोल 2 सेब हन अते उह 3 केले खरीददा है। उस कोल कुॅल किंने फल हन? 4. बराबर संखिआ विॅच बॅचिआं दे 3-4 छेटे समूह बनाओ। हरेक समूह दे इॅक बॅचे नूं कुॅल मैंबरां दे बराबर पलेटां/रंगा/कागज़ दिओ अते उहनां नूं आपने समूहां दे हरेक मैंबर नूं बराबर वंडन लई कहो।

गतीविधी भिंनता	• कोलाज जां चित्तरकारी करदे समें बॅचिआं नूं रंगां नूं आपस विॅच बराबर-बराबर वंडन दिओ। • बॅचिआं नूं संखिआवां ते आधारत शबद समॅसिआवां जां कहाणीआं बनाउन दिओ।
थीम कनैकट (उदाहरन)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जॅथे महीने दा विशा "फल अते सबज़ीआं" है, तां दुकानां नाल इॅक बाज़ार खेतर सथापत करो अते बॅचिआं नूं 'बाज़ार-बाज़ार' खेडन दिओ अते देखो अते सुनो कि बॅचे खास तौर 'ते जोड़न/घटाउन/गिनन अते पैसे दी वरतों लई किहड़ी शबदावली दी वरतों कर रहे हन।
अधिआपक नोटस	• धीरज रॅखो - बॅचिआं नूं आपने दिमाग विॅच गनतावां करन दिओ अते जिंना समां उह लैना चाहुंदे हन, लैन दिओ। • बॅचिआं नूं गनतावां करन विॅच सहाइता प्रदान करो।

निशानाबॅध पाठकम टीचा अते योगता	• **CG-8:** बॅचिआं विॅच गनित दी समझ अते मातरावां, आकारां अते मापां राहीं दुनीआ नूं पछानन दीआं योगतावां विकसत हुंदीआं हन।
	  • **C-8.6:** 2-अंकां दीआं संखिआवां नूं तुरंत जोड़ना अते घटाउना, जोड़के लिखना अते वॅख-वॅख लिखन दी प्रसतुती।
	  • **C-8.7:** गुना विधी दुआरा वार-वार जोड़ना अते घटाउना जिवें कि किसे वसतु नूं बराबर वंडना।

होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	गनित दे हुनर जिवें कि जोड़, घटाओ अते वंड दी प्रकिरिआ। भागीदारी दे हुनर - उह किंनी सरगरमी नाल हिॅसा लै रहे हन अते जवाबां नूं सपशट तौर ते प्रसतुत कर रहे हन।
की देखिआ जा सकदा है?	• निरीखन-: बॅचिआं दी सरगरम भागीदारी, गिनती दी शुॅधता अते हदाइतां दी पालना करन लई उन्हां दा निरीखन करो। • छेटीआं संखिआवां नूं जोड़ अते घटा सकदे हो (भाव इॅक अते इॅक मिलाके दो)। • तरकशील हुनर - गनितिक किरिआवां नूं लागु करन तों बाअद बॅचे किस तरां उॅतर लई कारन दॅस रहे हन।

गतीविधी का नाम	पहिलां, फिर अते बाअद: लड़ीवार घटनावां नूं लगाओ
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	चित्तर कारड जो किसे वी घटना/प्रकिरिआ दे क्रम नूं दरसाउंदे हन। उदाहरन- बीजन दी प्रकिरिआ (बरतन>मिॅटी>बीज पाउना>मिॅटी>पानी) जां हॅथ धोना (पानी चालू करो>आपने हॅथां नूं गिॅला करो>आपने हॅथां नूं साबन लगाओ>आपने हॅथां नूं इॅक दूजे उॅते रगड़े>आपने हॅथां नूं धोवे>आपने हॅथ सुकाओ)

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं 3 चित्तर कारड/चित्तरकारी प्रदान करो (केला छिॅलन अते खान दी किरिआ, बुरश करन, कॅपड़े पाउन, हॅथ धोने आदि)। बॅचिआं नूं कारड नूं क्रम विॅच लगाउन लई उतशाहित करो अते उनां दुआरा बनाए गए क्रम बारे सांझा करो। 2. इस गतीविधी दे नाल-नाल होर आदतां अते अभिआसां नूं वी मज़बुत करो (सफाई, खान-पीन दीआं आदतां आदि बारे गॅल करो)।	1. बॅचिआं नूं 3 तों 5 चित्तर कारड/चित्तरकारी प्रदान करो (गैजेट चालू करन दा क्रम, चित्तरकारी पुरी करना, खिडौंनिआं दी वरतों करन तों बाअद सफाई करना आदि)। बॅचिआं नूं क्रम विॅच कारड लगाउन लई उतशाहित करो अते उहनां ने जो क्रम बनाइआ है, उस बारे उनां नूं दॅसो। 2. बॅचिआं नूं क्रम बनाउंदे समें "पहिलां, फिर, उस तों बाअद, अते अंत विॅच" वरगी शबदावली दी वरतों करन बारे मारगदरशन दिओ। 3. बॅचिआं नूं चित्तर कारड दिखा के कहाणीआं सुनाओ अते इस तों बाअद उहनां नूं उनां कारडां नूं घटनावां दे सही क्रम विवसथित करन लई प्रेरित करो। 4. इस गतीविधी दे नाल-नाल होर आदतां अते अभिआसां नूं वी मज़बुत करो (सफाई, खान-पीन दीआं आदतां, कुदरत दी देखभाल आदि बारे गॅल करो)।	

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं दे साहमने कुश फलैश कारड रॅखे अते उनां नूं आपनी पसंद दे कोई वी तिंन फलैश कारड चुनन अते उनां विॅचों इॅक कहाणी/क्रम बनाउन लई उतशाहित करो।
थीम कनैकट (उदाहरन)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा 'मैं अते मेरा परिवार' है, तां उहनां दे आले दुआले वॅख-वॅख घटनावां दे क्रम 'ते चरचा करो जिवें कि, केला खान दे कदम जां हॅथ धोन दे कदम।
अधिआपक नोटस	• **बॅचिआं लई इॅक सुरॅखिअत वातावरन बनाउना:** बॅचिआं दी गॅल सुने, उनां दी प्रशंसा करो अते सवाल पुॅछे • **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता लई, सपरश चित्तर कारडां दी वरतों करो जिनां नूं बॅचे छुह अते महिसुस कर सकन अते उनां नूं वॅख-वॅख चित्तरां दी पछान करन विॅच सहाइता करो। • **लिंग समानता नूं यकीनी बनाउना अते उतशाहित करना:** हरेक नूं हिॅसा लैन दे मौके प्रदान करो • बहु-भाशाई सिॅखिआ दा वातावरन बनाओ: बॅचिआं दीआं घरेलु भाशावां विॅच निरदेश प्रदान करो अते उनां नूं उनां दी घरेलु भाशा (L1) विॅच जवाब दिओ। इस तों इलावा, L2 दूसरी भाशा जिवें कि अंगरेजी विॅच वसतूआं अते किरिआवां लई आम शबदावली वी पेश करो।
निशानाबॅध पाठक्रम टीचा अते योगता	• **CG-8:** बॅचे गनित दी समझ अते मातरावां, आकारां अते मापां राहीं दुनीआ नूं पछानन दीआं योगतावां विकसत करदे हन • **C-8.4:** 9 तॅक दी सींखिआ नूं वधदे अते घटदे क्रम विॅच विवसथित करदा है।
होर योगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	शबदावली जिवें कि पहिलां, फिर, उस तों बाअद अते अंत विॅच आदि, याददाशत हुनर, समूह विॅच आपनीआं चुनीआं होईआं घटनावां नूं सांझा करन दा समाजिक हुनर, लड़ीबॅधता अते विवसथा दा बोधातमक अते सींखिआतमक हुनर।
की देखिआ जा सकदा है?	• भागीदारी – उनां बॅचिआं दा निरीखन करो अते पछानो जो सरगरमी नाल हिॅसा लै रहे हन। • बॅचिआं दुआरा कहाणीआं/घटनावां सांझीआं करन लई वरती जांदी शबदावली दा निरीखन करो। • भावनातमक प्रतीकिरिआवां: किसे खास घटना प्रती आपनी पसंद अते नापसंद दा प्रगटावा करना।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ; ਬਣਾਓ, ਪੜ੍ਹੋ, ਸਮਝੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ/ਸ਼ੀਟਾਂ, ਮਾਰਕਰ, ਕ੍ਰੇਅੌਨ, ਪੈਂਸਿਲ, ਇਰੇਜ਼ਰ, ਸਕੇਲ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ? 2. ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ - ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ – ਕਿੱਥੇ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾਓ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੱਸਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ- ਸਾਹਮਣੇ / ਪਿੱਛੇ / ਵਿੱਚਕਾਰ। 3. ਵਿਚਕਾਰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਵਸਤੂ (ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਖਿਡੌਣਾ) ਚੁਣੋ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਬਾਰੇ ਮੌਖਿਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਤੱਕ ਦੇ ਰਸਤੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ - ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ? ਜਾਂ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਯਾਦ ਹੈ? ਜਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ? 2. ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਸੈਰ ਕਰੋ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਾਰਗ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਵਾਧੂ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣ ਦੇ ਰਸਤੇ, ਘਰ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਨਕਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ 4. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਖੱਬੇ, ਸੱਜੇ, ਸਿੱਧਾ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਬਾਥਰੂਮ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ। ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 5. ਵਿੱਚ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਵਸਤੂ (ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਖਿਡੌਣਾ) ਚੁਣੋ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਬਾਰੇ ਮੌਖਿਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰੇਅੌਨ ਦਿਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ (ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਕ, ਮੰਦਰ)। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ' ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਸਵਾਰੀ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • **ਲਿੰਗਕ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
	  • **C-8.8:** ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਯੋਗ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ
	• **CG-13:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਰਗੇ ਰਸਮੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਨਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ
	  • **C-13.4:** ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮ: ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਥਾਂਵਾਂ/ਸਥਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ/ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਗੀਦਾਰੀ - ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ/ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ। • ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ।

गतीविधी का नाम	आओ बनाईऐ: घर, पुल, सड़कां अते होर बहुत कुश
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	फलैश़कारड, कागज़, कैंची, गुंद, फेवीकोल, रंग, कारडबोरड, पॅथर

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख किसमां दीआं इमारतां दिखाउन लई बाहर सैर ‘ते लै जाओ। 2. उन्हां नूं इमारतां अते उन्हां दे निरमाण विॅच वरती जाण वाली समॅगरी बारे चरचा करन लई उतश़ाहित करो। 3. घरां दी महॅतता ‘ते चरचा करो अते वॅख-वॅख किसमां दे घर जिवें कि पॅका अते कॅचे घरां बारे दॅसो।	1. वॅख-वॅख किसमां दे घरां जिवें कि पॅके/कॅचे घरां दी तसवीर दिखाउन लई फलैश़कारड दी वरतों करो। 2. उहनां नूं आपणे घर दी किसम बारे गॅल करन अते उस विॅच वरती जाण वाली समॅगरी ‘ते चरचा करन लई उतश़ाहित करो। 3. बांस नाल बणे घरां, इगलू, आदि दे चित्तर दिखाओ, अते समूह चरचावां विॅच श़ामल होवो। 4. उहनां नूं आपणी पसंद दे घर बणाउन अते रंग भरन लई उतश़ाहित करो अते वॅख-वॅख मौसमां लई उहनां दी महॅतता अते अनुकूलता ‘ते चरचा करो।	1. पाठ नूं वधाउन अते समझ नूं डूंघा करन लई आडीओ-विज़ुअल साधनां दी वरतों करो। 2. वॅख-वॅख किसमां दे घरां अते वॅख-वॅख वातावरणां लई उन्हां दी अनुकूलता बारे चरचा दा मारगदरश़न करो। 3. बॅचिआं नूं विभिंन समॅगरीआं दी वरतों करके घर बणाउन विॅच श़ामल करो अते उन्हां नूं ज़रूरी विश़ेश़तावां नूं श़ामल करन लई उतश़ाहित करो। 4. पुल, फलाईओवर, सड़क, जहाज़ जां किश़तीआं वरगे होर ढांचे बणाउन लई इस अभिआस नूं दुहराओ।

गतीविधी भिंनता	वॅख-वॅख किसमां दे घरां दी समझ अते चरचा नूं वधाउन लई आडीओ-विज़ुअल साधनां दी वरतों करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	तुसीं इस गतीविधी नूं “मैं अते मेरा परिवार” विश़े दौरान आयोजित कर सकदे हो जिस नाल बॅचिआं नूं परिवार दे संदरभ विॅच घर दी महॅतता नूं समझण लई उतश़ाहित कीता जा सके।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं श़ामल करना:** अपाहज बॅचिआं नूं घर बणाउन दी गतीविधी विॅच सरगरमी नाल हिॅसा लैन विॅच सहाइता प्रदान करो। • **बॅचिआं दी घरेलू भाश़ा नूं श़ामल करना:** समावेश़ अते श़मूलीअत नूं उतश़ाहित करन लई बॅचिआं दी घरेलू भाश़ा विॅच चरचा नूं उतश़ाहित करो।

निश़ानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **CG-7:** बॅचे निरीखण अते तरकपुरन सोच राहीं आपणे आले दुआले दी दुनीआं नूं समझदे हन।
	  • **C-7.1:** वॅख-वॅख श़ेणीआं दीआं वसतूआं अते उन्हां विॅच सबंधां नूं देखदा अते समझदा है।
	  • **C-7.2:** सधारन परिकलपना बणा के कुदरत विॅच कारन अते प्रभाव संबंधां नूं देखणा अते समझणा अते आपणी परिकलपना नूं समझाउन लई निरीखणां दी वरतों करना

होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	समॅसिआ हॅल करना, आलोचनातमक सोच दे हुनर, सकारातमक सिॅखण दीआं आदतां, सहियोगी कंम, नवीनता अते कलपना, वॅख-वॅख समॅगरीआं दी पड़चोल करना अते उन्हां नाल खेडणा।
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरम खोज: बॅचिआं दी वॅख-वॅख किसमां दे घरां नूं पछाणन दी योगता। • भावनातमक प्रतीकिरिआ: गतीविधी दौरान खुश़ी, उतसुकता अते आनंद दे प्रगटावे नूं देखणा। • प्रश़न उॅतर: घर दी महॅतता नाल सबंधत खुॅल्हे अते बंद सवालां दे वॅख-वॅख जवाबां दा मुलांकण करो। • भाश़ा अते रचनातमकता: घर अते उसारी विॅच वरती जाण वाली समॅगरी दी पछाण दौरान श़बदावली दी वरतों अते रचनातमकता दा निरीखण करो।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹ/ਲੋਗੋ ਪਛਾਣੋ: ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਬਾਥਰੂਮ, ਭੋਜਨ, ਖ਼ਤਰਾ ਆਦਿ।	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	• ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ • ਲੋਗੋ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ (ਪੈਕੇਟ, ਬਕਸੇ, ਆਦਿ) • ਲੋਗੋ ਸਟਿੱਕ ਕਾਰਡ • ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੇ ਆਡੀਓ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਸਰੋਤ • ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਪਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਓ। 2. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।	1. ਖਾਣੇ ਦੇ ਪੈਕੇਟਾਂ ਜਾਂ ਡੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਗੋ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਹਰੇਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਲੋਗੋ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3. ਲੋਗੋ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਸੈਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਿੱਥੇ ਦੇਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਸਮਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਡੀਓ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਸਰੋਤ ਵੇਖੋ। 3. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਲੋਗੋ ਸਟਿੱਕ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸੈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ: • ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸੈਟਿੰਗ ਬਣਾਓ। • ਬੱਚੇ ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਪਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-10.2:** ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਬਣਤਰ/ਫਾਰਮੈਟ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਛਪੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਛਪੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ • ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ: ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪਛਾਣ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ। • 4-5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ: ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਯੋਗਤਾ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ। • 5-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋ ਦਾ ਉੱਨਤ ਗਿਆਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਘੜੀ ਦੀ ਖੋਜ: ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਘੜ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਅਤੇ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਠੋਸ ਚਿੱਤਰ - ਐਨਾਲਾਗ, ਡਿਜੀਟਲ, ਘੰਟਾ, ਗੁੱਟ ਵਾਲੀ ਘੜੀ, ਕੰਧ ਵਾਲੀ ਘੜੀ, ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਘੜੀ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਦਿਖਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਘੜੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ? ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਵੇਂ ਹਨ?	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਦਿਖਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਘੜੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ? ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸੂਈ, ਮਿੰਟ ਦੀ ਸੂਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੂਈ ਵੱਲ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੰਟਾ, ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਸਕਿੰਟ ਦੀ ਸੂਈ ਵੱਲ ਖਿੱਚੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ - ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਹਰੇਕ ਸੂਈ ਦਾ ਕੰਮ – ਸਕਿੰਟ ਵਾਲੀ ਸੂਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਕਿੰਟ ਗਿਣਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• 10 ਸਕਿੰਟ, 1 ਮਿੰਟ, 1 ਘੰਟਾ, 1 ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ। ਇਹ ਇੱਕ ਡੇਟਾ ਐਂਟਰੀ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ/ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਦੌੜਨ, 5 ਵਾਰ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ। ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਡੇਟਾ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੌਣ ਵਿਅਸਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:** ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ • **C-8.10:** ਮਿੰਟਾਂ, ਘੰਟਿਆਂ, ਦਿਨ, ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਮਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਅੱਜ, ਕੱਲ੍ਹ, ਪਰਸੋਂ ਆਦਿ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਹੁਨਰ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਮਝਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ – ਅੱਧਾ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਲਈ, 15 ਮਿੰਟ ਲਈ, ਚੌਥਾਈ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਗੀਦਾਰੀ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ ਜੋ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਜੋ ਉਹ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ। • ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਭਾਲ: ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵਸਤੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 4-6
1. ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਕਈ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ ਫੈਲਾਓ। 2. ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਚਿੱਤਰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਸਧਾਰਣ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ ਜੋ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਪੀਲੀ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ, ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਆਦਿ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।	1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਲਈ 2-3 ਸਧਾਰਨ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਪੀਲੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭੋ ਜਿਸਦਾ ਸੁਆਦ ਮਿੱਠਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਗੋਲ ਚੀਜ਼ ਲੱਭੋ ਜਿਸਨੂੰ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਕੋਈ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭੋ ਜਿਸਦੇ ਦੋ ਦੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁੰਡ ਹੋਵੇ ਆਦਿ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ', ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ' ਆਦਿ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਤਿੱਖੀਆਂ ਜਾਂ ਨੁਕੀਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। • ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ। • ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ; ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ; ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ; ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਨਿਗਰਾਨੀ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੋਟ ਕਰੋ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਸੰਦ। • ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, '"ਪਰਿਵਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ?' ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂ: ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ, ਗੱਲ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸਾਦਾ ਕਾਗਜ਼, ਰੰਗ/ਕ੍ਰੇਅੰਨ, ਧਾਗੇ ਅਤੇ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। "ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ?" "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ?" "ਤੁਹਾਡਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਦੋਸਤ ਕੌਣ ਹੈ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸੰਬੰਧ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ/ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ?" "ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ?" 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ/ਐਲਬਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ', 'ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ' ਹੈ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ, ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ • **C-4.1:** 'ਆਪਣੇ ਆਪ' ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮਝ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਰਗੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਿਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ: ਬਨਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰੋ	37
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਪਲੇਟਾਂ, ਚਮਚਾ, ਕਟੋਰੀ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਪਲੇਟ, ਰੇਤ, ਪੱਥਰ, ਕੰਕਰ, ਫੁੱਲੀਆਂ, ਰਾਜਮਾ, ਮੂੰਗਫਲੀ, ਚਾਬੀਆਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4

1. ਖੁਦ ਉੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
2. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਲੇਟ ਅਤੇ ਚਮਚ, ਚਾਬੀਆਂ, ਤਾੜੀਆਂ, ਥਪਥਪਾਹਟ ਆਦਿ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਲੱਕੜ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਚਮਚ-ਕਟੋਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਚਮਚੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇਗੀ।
4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

4-5 ਉਮਰ

ਉਮਰ 5-6

1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
2. ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੁਸਫੁਸਾਹਟ, ਗੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੀਕਣ ਵਰਗੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਿੱਚ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ "ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼" (ਘੱਟ ਆਵਾਜ਼), "ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼" (ਮੱਧਮ ਆਵਾਜ਼), ਅਤੇ "ਚੀਕਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼" (ਉੱਚ ਆਵਾਜ਼) ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਦੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਚ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਆਵਾਜ਼ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਬਿੱਲੀ ਕਿਹੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਇੱਕ ਕਾਰ ਕਿਹੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਇਹਨਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਨਾਉਣ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ/ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ, ਪੰਛੀ' ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚ ਵਾਲੀਅਮਾਂ (ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਆਵਾਜ) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬਿੱਲੀ, ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਘੰਟੀ, ਆਟੋ ਹਾਰਨ, ਟਰੱਕ ਹਾਰਨ, ਅਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ: ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG- 2:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ • **C 2.3:** ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰ, ਵਾਲੀਅਮ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ, ਵਾਲੀਅਮ ਅਤੇ ਗਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਬਣਾਵਟ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਨਾ। • ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਹੋਵ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ?' • ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਧਾਰਣ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਲ, ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ, ਵਾਹਨ, ਜਾਨਵਰ ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਪਹੇਲੀਆਂ ਪੁੱਛੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, "ਮੈਂ ਇੱਕ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਹਾਂ ਜੋ ਠੰਡਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਫਰਿੱਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ?" (ਆਈਸ ਕ੍ਰੀਮ) ਇੱਕ ਫਲ ਜੋ ਪੀਲਾ, ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਛਿੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। (ਕੇਲਾ) 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਿਖਣ ਦਿਓ।	1. ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਰੰਗ, ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, "ਮੈਂ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਹਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਸੁੰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੈ" (ਹਾਥੀ) ਜਾਂ "ਮੈਂ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਹਾਂ ਜੋ ਲੰਬਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਗਰਦਨ ਲੰਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਘਾਹ ਖਾਂਦਾ ਹੈ" (ਜਿਰਾਫ) 2. ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: "ਇਹ ਵਾਹਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖੰਭ ਹਨ। ਇਹ ਕੀ ਹੈ?" (ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼) 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਰਡ ਚੁਣਨ ਦਿਓ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।	1. ਪੌਦੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, "ਪੌਦੇ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਭੋਜਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੀ ਹੈ?" (ਪੱਤਾ) ਜਾਂ "ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਆਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮਿੱਠਾ, ਖੱਟਾ।" (ਫਲ/ਸਬਜ਼ੀ) 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜਵਾਬ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ, ਪੌਦੇ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਦਾ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ। ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੰਗ, ਕਾਰਜ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਧੁਨੀ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਵੱਡੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਜਾਨਵਰ" ਜਾਂ "ਪੌਦੇ" ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਆਦਿ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਮੰਡਲੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ। • ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-4.6:** ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ (ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ; ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਆਦਿ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਬਨਾਵਟ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਨਾ। • ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।' • ਪੌਦਿਆਂ/ਜਾਨਵਰ/ਫਲਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

गतीविधी का नाम	आवाज़ां का खेड: शुरूआत/अंत दीआं आवाज़ां दी पछान अते उन्हां विच अंतर
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	L1 विच सपशट अते खास शुरूआती आवाज़ां वाले चित्तर कारड जां वसतूआं, बॅचिआं दे नाम दे टैग, L1 विच अॅखर कारड दा सैट

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. कुझ आम वसतूआं जिवें कि नल, कॅप, कटेरी आदि प्रदरशित करो अते बॅचिआं नूं उन्हां नूं पछानन अते आपणी घरेलू भाशा विच नाम दॅसन लई कहो। 2. हरेक वसतू दीआं शुरूआती आवाज़ां नूं पेश करो। जिवें- कटेरी लई /का/ अते नल लई /ना/। 3. बॅचिआं नूं वसतू दा नाम अते इसदी शुरूआती आवाज़ नूं दुहराउन लई उतशाहित करो।	1. बॅचिआं नूं आपणे आले-दुआले दीआं वसतूआं दी शुरूआती आवाज़ां दी पछान करन दिओ। 2. वसतूआं दे ढेर विचों, बॅचिआं नूं इॅक ही शुरूआती आवाज़ वाली वसतूआं दी पछान करन दिओ। 3. आम वसतूआं दी पहिली आवाज़ दी पछान करन तों बाअद, बॅचिआं नूं उन्हां दे नावां दीआं शुरूआती आवाज़ां दी पछान करन लई प्रेरित करो। जिवें कि, कमल दी शुरूआती आवाज़ 'का' है। 4. बॅचिआं नूं इॅको जिही पहिली आवाज़ वाले समूह बणाउन अते ओही आवाज़ वाली होर वसतूआं दे नाम दॅसन लई कहो। 5. वॅख-वॅख कमां लई बॅचिआं दे नाम लओ, उन्हां दे नाम दी पहिली आवाज़ अते बाकी रहिंदी आवाज़ नूं तोड़े अते उन्हां नूं इह अंदाज़ा लगाउन दिओ कि किसदा नाम लिआ गिआ है।	1. बॅचिआं नूं शुरूआती आवाज़ नाल वसतूआं नूं याद करन अते नाम दॅसन दिओ। उन्हां तों अजिहे सवाल पुॅछे, जिवें कि किहड़े शबद /का/, /मा/ जां /पा/ तों शुरू हुंदे हन? 2. बॅचिआं नूं उसे शुरूआती आवाज़ वाले होर शबद जोड़न लई उतशाहित करो। वाधू चुनौती लई, इॅक टाईमर सैट करो अते देखे कि उह दिॅते गए समें विच किंने शबद बणा सकदे हन। 3. इॅक वार जदों शुरूआती आवाज़ विभाजन सपशट होन जावे, तां उसे तरां अंतम आवाज़ विभाजन शुरू करो। उदाहरनां दिओ अते बॅचिआं नूं अंतम आवाज़ां दी पछान करन दा अभिआस करन दिओ।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नूं हरेक वसतू दा नां दॅसन अते पछानन दिओ, अते वॅखरे किसम दी आवाज़ नूं पछानन दिओ। इस नूं इॅक खेड विच बदलिआ जा सकदा है जिॅथे बॅचे वारी-वारी वॅखरे किसम दी शुरूआती आवाज़ चुनदे हन। वॅडी उमर दे बॅचे वी अंतम आवाज़ां लई नूं इही खेड नूं खेड सकदे हन।
थीम कनैकट (उदाहरन)	विशे नाल जुड़े नवें शबद पेश करो अते बॅचिआं नूं शुरूआती/अंतम आवाज़ां दी पछान करन दिओ। उदाहरन लई, 'हवा' दे विशे दौरान, बॅचिआं नूं हवा दी पहिली आवाज़ दी पछान करन दिओ।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता करन लई, अजिहे चित्तर कारड जां छोटे खिडौंनिआं दी वरतों करो जिन्हां नूं बॅचे छुह अते महिसुस कर सकन। • **बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नूं शामल करना:** बॅचिआं नूं उन्हां दी घरेलू भाशावां विच सारे नामां बारे जान-पछान दिओ अते उहनां नूं आपणी घरेलू भाशा विच जवाब देन दिओ
निशानाबॅध पाठकम टीचा अते योगता	• **CG-10:** बॅचे भाशा 1 विच पड़न अते लिखन विच रवानगी विकसित करदे हन • **C-10.1:** धुनी संबंधी जागरूकता विकसित करदा है अते धुनीआं/अॅखरां नूं शबदां विच मिलाउंदा है अते शबदां नूं L1 विच धुनीआं/उचारखंडां विच वंडदा है।
होर योगताओं जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	समाजिक-भावनातमक विकास, सकारातमक सिॅखन दीआं आदतां, रोज़ाना दी गॅलबात लई शबदां नूं जानना, मौखिक निरदेशां नूं समझना अते आवाज़ां विच अंतर करना।
की देखिआ जा सकदा है?	• बॅचिआं नूं वातावरन विच आपणीआं इंदरीआं दी वरतों करदे होए देखो, जिवें कि बनावट नूं छुहना जां आवाज़ां सुनना। • खुशी, उतसुकता, डर, आदि दे प्रगटावेआं ते धिआन दिओ। • भाशा अते सिरजनातमकता: धिआन नाल देखो कि बॅचे कवितावां/गीत गाउंदे हन, उचारखंडां दी नकल करदे हन अते उन्हां नूं दुहराउंदे हन, तुकांत शबदां, शुरूआती अते अंतम शबदां दी पछान करदे हन, शबदां नूं मिलाके सौखे शबद बनाउंदे हन, आवाज़ां नूं मिलाके परिचित शबद बनाउंदे हन।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਗੰਧ ਪਛਾਣੋ: ਸੁਗੰਧ ਅਤੇ ਦੁਰਗੰਧ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰੋ	40
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਫਲ/ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿੰਬੂ, ਸੰਤਰਾ, ਫੁੱਲ ਜਿਵੇਂ ਗੁਲਾਬ, ਗੇਂਦਾ, ਚਮੇਲੀ, ਜਾਂ ਅਤਰ, ਸਾਬਣ, ਟੈਲਕਮ ਪਾਊਡਰ, ਕੌਫੀ, ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਲਸਣ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੜੇ ਹੋਏ ਪੱਤੇ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੜਿਆ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਆਦਿ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁੰਘਣ ਦਿਓ। 2. ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਵਸਤੂ ਸੁੰਘਣ ਲਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਹ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧ ਅਤੇ ਦੁਰਗੰਧ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੰਧ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਤਰ, ਸਾਬਣ, ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ, ਲਸਣ, ਅਚਾਰ, ਸੜੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲ, ਸੜੇ ਹੋਏ ਪੱਤੇ ਆਦਿ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਘਣ ਲਈ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁੰਘਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਦਿਓ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਅਤਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮਾਨ ਗੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 4. ਸੁਗੰਧ ਅਤੇ ਦੁਰਗੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਦ ਜਾਂ ਦੁਰਗੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਲ/ਲੈਅ ਨਾਲ ਪੁੱਛੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਗੰਧ ਸੁਖਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਗੰਧ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਸੁਖਦ/ਨਾ ਖਾਣਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗੰਧ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੜੇ ਹੋਏ ਅੰਡੇ, ਜਾਂ ਰੂੰਈਂ ਦੇ ਫੰਬੇ 'ਤੇ ਸਪਿਰਿਟ ਦੀ ਗੰਧ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਦ ਅਤੇ ਅਸੁਖਦ ਗੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਪਛਾਨਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਨੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦੀ ਅੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫਲ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਦੀਨਾ, ਧਨੀਆ, ਕੜੀ ਪੱਤਾ, ਸੜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਭੋਜਨ', 'ਹਵਾ', 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਗੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ-ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲਕੇ ਗੰਧ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦੀ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਗੰਧ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਐਲਰਜੀ ਜਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C 2.4:** ਕਈ ਗੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ, ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ, ਛਾਂਟਣ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਅਨੁਭਵ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁੰਘਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ। • ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੜੀਆਂ-ਗਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਕੂੜੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?'

गतीविधी का नाम	सिहत अते सफाई: रुटीन, सरीर दे अंग, साफ़ रॅखण दे तरीके
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	सफाई दे संद जिवें कि कंघी, दंदां दा बुरश़, साबण, नेल कटर, कंघी, चॅपल, तौलीआ, बालटी, भोजन कवर, साफ़ कॅपड़े आदि दे फलैश़कारड। ड्रैस-अप कॅपड़े (डाकटर दा कोट, सटैथोसकोप, पॅटीआं, आदि) मैडीकल किॅट जां पॅूपस (खिडौंने दी सरिंज, बैंड-एड़, कपाह दे फंबे) दा दिखावा करो।

41

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. 1. टूॅथबरश़, साबण, अते नेल कटर वरगे सधारण सफाई दे संदां नूं दरसाउण वाले फलैश़कारड दिखाओ। फिर, हेठां दिॅते सवाल पूॅछे: a इह संद तुहानूं किॅथों मिलेगा? b. तुसीं इस संद दी वरतों कदों करदे हो? c. तुसीं इस संद दी वरतों किवें करदे हो? d. तुसीं इस संद दी वरतों किउं करदे हो? 2. साडी रोज़ाना रुटीन विॅच सफाई बणाई रॅखण दे महॅतव बारे चरचा विॅच श़ामल होवो। 3. बॅचिआं नूं सफाई अभिआसां बारे आपणे अनुभव अते समझ सांझी करके चरचा विॅच हिॅसा लैण लई उतसाहित करो।	1. सफाई उपकरन फलैश़ कारड (कंघी, टूथबरश़, साबण, नेल कटर, चॅपलां, तौलीआ, बालटी, भोजन कवर, साफ़ कॅपड़े) प्रदरश़ित करो। 2. अजिहे सवाल पूॅछे - इह किॅथे पाइआ जांदा है? इसदी वरतों कदों कीती जांदी है? इसदी वरतों किवें कीती जांदी है? इसदी वरतों किउं कीती जांदी है? 3. बॅचिआं नाल उनां दे रोज़ाना दे कंमां बारे गॅलबात करो अते सफाई बणाई रॅखण दे महॅतव बारे चरचा करो। 4. बीमारी दी रोकथाम अते समॅची तंदरुसती लई सफाई दी महॅतता 'ते ज़ोर दिओ।	1. छोटे-छोटे समूहां विॅच रोल-पले दा आयोजन करो, जिस विॅच बॅचिआं नूं भूमिकावां सौंपीआं जाण: डाकटर, बिमार लड़का, अधिआपक अते माता-पिता। उनां नूं निरदेश़ दिओ कि उह इॅक दृिश़ दी भूमिका निभाउण जिवें कि लड़का अधिआपक अते माता-पिता नाल डाकटर कोल जांदा है। 2. बॅचिआं नाल सिहतमंद भोजन खाण दी महॅतता बारे चरचा करो। उदाहरन दे लई, उनां नूं समझाओ कि फल अते सबज़ीआं खाण नाल साडूं मज़बूत बनण अते तंदरुसत रहिण विॅच मदद मिलदी है।

गतीविधी भिंनता	अजिही कहाणी सुणाओ जां कविता सुणाओ जिस विॅच चंगे अते माड़े सफाई अभिआसां 'ते धिआन केंदरित कीता गिआ होवे। बॅचिआं नूं कहो कि दॅसीआं गईआं गतीविधीआं नूं चंगी अते माड़ी सफाई विॅच शे्णीबॅध करो।
थीम कनैकट (उदाहरन)	जेकर तुसीं इह गतीविधी आयोजित कर रहे हो जिस विॅच महीने दा विश़ा 'मेरा सरीर' है, तां बॅचिआं नाल सरीर दे वॅख-वॅख अंगां, सरीर दे हरेक अंग दे कारजां बारे चरचा करो।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं श़ामल करना:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता करन लई अजिहे चिॅतर कारड जां साबण, टूथबरश़ आदि वरगीआं वसतूआं दी वरतों करो जिनां नूं बॅचे छुह सकण अते महिसुस कर सकण। • **बॅचिआं दीआं घरेलू भाश़ावां नूं श़ामल करना:** सारे नामां नूं बॅचिआं दीआं घरेलू भाश़ावां विॅच दॅसो अते उनां नूं आपणी घरेलू भाश़ा विॅच जवाब देण दिओ।
निश़ानाबॅध पाठकरम टीचा अते जोगता	• **CG-1:** बॅचे अजिहीआं आदतां विकसित करदे हन जो उहनां नूं सिहतमंद अते सुरॅखिअत रॅखदीआं हन • **C-1.2:** मूॅढली सवै-देखभाल अते सफाई दा अभिआस करो
होर जोगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	रचनातमकता, कलपनातमकता, सुहज भावना, समॅगरी अते सधारन उपकरनं दी सुरॅखिअत वरतों, तालमेल अते लचकता, सहिजोगी विवहार, सहाइता दा प्रदरश़न करना।
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरम खोज: बॅचिआं नूं श़रीर दी सफाई बणाई रॅखण विॅच आपणीआं इंदरीआं दी वरतों करदे होए देखो। • भावनातमक प्रतीकिरिआवां: सफाई बारे चरचा करदे समें खुश़ी, उतसुकता, डर, आदि दे प्रगटावे ते धिआन दिओ। • सवाल-जवाब: खुॅल्हे सवालां दे वॅखे-वॅखरे जवाबां दा मुलांकन करो, जिवें कि 'जेकर तुसीं सफाई दा धिआन नहीं रॅखदे हो तां की होवेगा?' • भाश़ा अते रचनातमकता: सरीर दी सफाई अते देखभाल दे दौरान श़बदावली दी वरतों दा निरीखन करो, अते खेड़ विॅच कुदरती समॅगरीआं दी रचनातमक वरतों ते धिआन दिओ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ: ਨਾਮ, ਭੂਮਿਕਾ, ਉਪਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ	42
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਚਿੱਟਾ ਕੋਟ, ਚਿਕਿਤਸਾ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ, ਦਵਾਈਆਂ, ਪੇਂਟ, ਬੁਰਸ਼, ਰੰਗ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਗਬਾਨੀ ਉਪਕਰਨ, ਹੈਲਮੇਟ, ਨਲੀ ਪਾਈਪ, CO2 ਸਿਲੰਡਰ, ਫਾਇਰ ਵੈਨ, ਗੇਂਦ, ਬੱਲਾ, ਹੈਲਮੇਟ, ਪੈਮਾਨਾ, ਵਜ਼ਨ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਬੱਟੇ, ਫਲ/ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਆਦਿ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। • ਡਾਕਟਰ: ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਚਿੱਟਾ ਕੋਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ, ਦਵਾਈਆਂ, ਆਦਿ। • ਚਿੱਤਰਕਾਰ: ਪੇਂਟ, ਬੁਰਸ਼, ਰੰਗ। • ਮਾਲੀ: ਬਾਗਬਾਨੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਕਰਨ। • ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ: ਹੈਲਮੇਟ, ਨਲੀ ਪਾਈਪ, CO2 ਸਿਲੰਡਰ, ਫਾਇਰ ਵੈਨ। • ਹਰੇਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਉਪਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਨਲੀ ਪਾਈਪ/ਹੋਜ਼ ਪਾਈਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।		1. ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿੰਗਕ ਸਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਔਰਤਾਂ ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਫਾਇਰਫਾਈਟਰ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 2. ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਕ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੋ। ਭੂਮਿਕਾ-ਖੇਡ ਨੂੰ ਸੁਗਮ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਲਿੰਗਕ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ", "ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ", "ਬਾਜ਼ਾਰ" ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ, ਦਵਾਈਆਂ, ਪੇਂਟ, ਬੁਰਸ਼, ਰੰਗ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਗਬਾਨੀ ਉਪਕਰਨ, ਹੈਲਮੇਟ, ਨਲੀ ਪਾਈਪ, ਪੈਮਾਨਾ, ਵਜ਼ਨ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਬੱਟੇ, ਫਲ/ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ • **C-4.1:** 'ਖੁਦ' ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਕਲਪਨਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਵਹਾਰ, ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 'ਜੇਕਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਉਪਕਰਨ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?' • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਫੂਡ ਚਾਰਟ: ਨਾਮ, ਸਵਾਦ, ਸਿਹਤਮੰਦ/ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਦੀ ਪਛਾਣ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚੌਲ, ਜੂਸ, ਫਲ, ਨਿੰਬੂ, ਚਾਕਲੇਟ, ਸਿਰਕਾ, ਅਦਰਕ, ਨਮਕੀਨ ਬਿਸਕੁਟ ਵਰਗੀਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜ ਪਦਾਰਥਾਂ (ਪਕਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਕੱਚੇ) ਅਤੇ ਪੇਅ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ: ਚੌਲ, ਜੂਸ, ਫਲ ਆਦਿ। 2. ਖਾਣ ਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾ ਖਾਣ ਯੋਗ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਖਾਣ ਯੋਗ ਭੋਜਨ/ਪੇਅ ਪਦਾਰਥ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ – ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ (ਸੁਆਦ, ਰੰਗ) ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਭੋਜਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਜਿਵੇਂ ਚਾਵਲ, ਰੋਟੀ, ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਠਾਈਆਂ, ਸਨੈਕਸ। 2. ਉਹਨਾਂ ਭੋਜਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾਓ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੰਡ, ਨਮਕ, ਤੇਲ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿਪਸ, ਬਰਗਰ, ਚਾਕਲੇਟ ਆਦਿ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਭੋਜਨ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ।	1. ਭੋਜਨ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਵਾਦ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠਾ, ਨਮਕੀਨ, ਖੱਟਾ, ਕੌੜਾ ਸੁਆਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਦ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ; ਨਿੰਬੂ, ਚਾਕਲੇਟ, ਸਿਰਕਾ, ਅਦਰਕ, ਨਮਕੀਨ ਬਿਸਕੁਟ ਆਦਿ 2. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਸੁਆਦ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। - ਸੁਆਦ ਅਨੁਸਾਰ - ਇਹ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਕਿੰਨੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹਨ - ਇਸਨੂੰ ਰੋਜਾਨਾਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਪਾਰਟੀਆਂ/ਦਾਅਵਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਚੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਜਾਂ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਪੋਸਟਰ ਦਿਖਾਓ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦਿਓ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਵੰਡਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਣ, ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ
	  • **C-1.1:** ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
	• **CG--2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-2.4:** ਕਈ ਗੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਨਿਰੀਖਣ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਸੰਚਾਰ, ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸਫਾਈ, ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਮੈਮੋਰੀ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਚੱਖਣਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਸੰਦ, ਭੋਜਨ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ। • ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਮਿੱਠਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਮਕੀਨ?' ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪਰਿਵਾਰ: ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਓ, ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਪਰਿਵਾਰਕ ਫੋਟੋ, ਕਾਗਜ਼, ਕ੍ਰੇਅੌਨ, ਰੰਗ, ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਿਓ (ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਤਾ, ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ)। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ, ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫੋਟੋਆਂ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 3. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਕੋਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਦਿ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ - ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕਦਰ, ਦੂਜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੈਂ ਖੁਦ' ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-4.1:** ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੋਟ ਕਰੋ। • ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ "ਪਰਿਵਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

गतीविधी का नाम	रोज़ाना रुटीन: समझो, पछाणो, दिन के समें नुं होर गतीविधीआं नाल संबंधत करो
तुहाणुं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	फलैशकारड, चारट पेपर, क्रेऑन

45

इस गतीविधी नुं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं दीआं दिन भर दीआं गतीविधीआं दे क्रम 'ते फलैशकारड दिखाओ (जिवें कि जागणा, दंद साफ़ करना, नाशता करना, सकुल आउणा, खेडण दा समां, दुपहिर दा खाणा, झपकी, नाशता, रात दा खाणा, सौंण दा समां आदि)। 2. हरेक बॅचे नाल उनां दे रोज़ाना रुटीन 'ते चरचा करो। बॅचिआं नुं पुॅछो: • जदों तुसीं जागदे हो तां तुसीं की करदे हो? • सकुल आउण तों पहिलां तुसीं की करदे हो? • घर वापस जाण तों बाअद सौंण तॅक तुसीं की करदे हो, आदि? 3. कारडां नुं उलझाओ अते बॅचिआं नुं उहनां नुं सही क्रम विॅच विवसथित करन दिओ।	1. 3-4 साल दी उमर दी गतीविधी दे कदमां नुं दुहराओ। 2. बॅचिआं नाल दिन दे वॅख-वॅख हिॅसिआं अते दिन दे हरेक हिॅसे विॅच कीतीआं जाण वालीआं गतीविधीआं बारे चरचा करो: • सवेर - दंद साफ़ करना, मापिआं नाल सैर करना, नहाउणा, कॅपड़े पाउणा, नाशता करना आदि • दुपहिर - पिता जी पशुआं नुं खुआउंदे/ नहिलाउंदे हन, दुपहिर दा खाणा खांदे हन, थोड़ी जिही नींद लैंदे हन आदि • शाम अते रात नुं खेडण दा समां, रात नुं भोजन करना, दंद बुरश करना आदि 3. बॅचिआं नाल गॅल करदे समें, 'पहिलां' अते 'बाअद' वरगे संकलप शामल करो। 4. बॅचिआं नाल चरचा करो: • उनां ने कॅल्ह की कीता? • उनां ने कॅल्ह रात दे खाणे विॅच की खाधा? • उह अॅज कलास विॅच किहड़ी चिॅतरकारी करना चाहुंदे हन? • उह कॅल्ह किहड़ा खेड खेडणा चाहुंदे हन?	1. तिंन तों चार घटनावां वाली कहाणी दॅसो अते कहाणी पुरी होण तों बाअद, बॅचिआं नुं घटनावां दे वापरन नाल सबंधत सवाल पुॅछे, जिवें कि बाअद विॅच की होइआ, पहिलां की होइआ, आदि। 2. बॅचिआं नुं इकॅठे कंम करके इॅक घड़ी बणाउण दिओ। घड़ी विॅच समां किवें देखणा है इस बारे अधिआपक संखेप विचार देवेगा। बॅचिआं नुं उहनां दुआरा बणाई गाई घड़ी दी वरतों करके इॅक खेड खेडण लई कहो। इॅक बॅचा घड़ी दीआं सुईआं नुं विवसथत कर सकदा है अते दूजा बॅचा दॅस सकदा है कि घड़ी किंना समां दिखा रही है।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नाल पिछले दिन/छुॅटी/खास मौके/तिउहार वाले दिन कीतीआं गाईआं गतीविधीआं बारे चरचा करो। 'सरकल टाईम' दौरान, डिसपले बोरड वॅल इशारा करके हफ़ते दे दिन बारे गॅल करो अते बॅचिआं नुं दिन पछानाण दिओ, उदाहरण लई उनां तों पुॅछे कि "अॅज किहड़ा दिन है?"
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी नुं कर रहे हो, जिॅथे महीनावार गतीविधी दा विशा 'मैं अते मेरा परिवार' है, तां इस विॅच मेरी रोज़ाना रुटीन बारे चरचा करो।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नुं शामल करना:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता लई, अजिहे सपरश चिॅतर कारड जां असल वसतूआं दी वरतों करो जिनां नुं बॅचे छुह सकदे हन, सुआद लै सकदे हन अते महिसुस कर सकदे हन। • **बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नुं शामल करना:** सारे नाम बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच दॅसो अते उहनां नुं आपणी घरेलू भाशा विॅच जवाब देण दिओ।
निशानाबॅध पाठकम टीचा अते योगता	• **CG-7:** बॅचे निरीखण अते तरकशील सोच राहीं आले-दुआले दी दुनीआं नुं समझदे हां • **C-7.2:** सधारन परिकलपना बणा के कुदरत विॅच कारन अते प्रभाव संबंधां नुं देखणा अते समझणा अते आपणी परिकलपना नुं समझाउण लई निरीखणां दी वरतों करना।
होर योगतावां जिनां नुं संबोधित कीता गिआ है	बॅचिआं दा निरीखण करो कि की उनां विॅच समें दी समझ, रचनातमक अते सुहज हुनर, कलपना, हॅथां अते अॅखां विॅच तालमेल आदि विकसत होऐ है।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ, ਸਮਾਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੁਟੀਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਡਰ। • ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਨ ਦਾ ਮਨਪਸੰਦ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?" "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਹੈ?" ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ, ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ: ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰੰਗ, ਕਾਰਡਬੋਰਡ, ਟੇਪ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਸਧਾਰਨ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਜਾਂ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਸੰਬੰਧਤ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ। 3. ਖੇਡ - ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੋ। ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ: ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬੋਰਡ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੌੜੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਬੋਰਡ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰੁਕ ਜਾਣ।	1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਟੇਪ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜ਼ੈਬਰਾ ਕਰਾਸਿੰਗ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਜ਼ੈਬਰਾ ਕਰਾਸਿੰਗ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸੀਟਬੈਲਟ, ਹੈਲਮੇਟ ਪਹਿਨਣਾ, ਫੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਵਰਗੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਫਿਰ 4 ਤਰਫਾ ਕਰਾਸਿੰਗ ਵਾਲੀ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰੋ।	1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ 4-5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਕਦਮ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਸੈਰ ਕਰੋ। ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਜੋਂ ਲਾਲ, ਹਰੇ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਓ। ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸਿਗਨਲ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਵੀਡਿਓ ਦਿਖਾਓ/ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਓ/ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ (ਰੋਲ ਪਲੇ) ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਆਵਾਜਾਈ' ਹੈ, ਤਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। • ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ • ਲਿੰਗਕ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ • **C-1.5:** ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਤੁਰਨਾ, ਦੌੜਨਾ, ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ; ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ; ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਆਦਿ। ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਆਕਾਰ, ਰੰਗ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਟੀਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਆਦਿ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ੈਬਰਾ ਕਰਾਸਿੰਗ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਨ।

गतीविधी का नाम	साडे आले-दुआले दीआं चीज़ां: फल़ां, सबज़ीआं, जानवरां अते पंछीआं दी पछान करो अते वरनन करो।
तुहाडूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	जानवरां, पंछीआं अते कीड़े-मकौड़िआं, खान-पीन वालीआं चीज़ां दे चिॅकर कारड; छांटन लई बकसे/टरे, पॅते, पॅथर, कंकर, टाहणीआं, फूॅल; वॅख-वॅख जानवरां, पंछीआं, लोकां, पौंदिआं, फूॅलां आदि दीआं चिॅतर पहेलीआं।

47

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4

1. बॅचिआं नूं छेटे-छेटे समूहां विॅच बिठाओ। फलां दे फलैशकारड दिखाओ अते बॅचिआं नूं हरेक फल दे नाम अते विशेशताव़ां दी पछान करन विॅच मदद करो। उदाहरन वजों; सेब, अंब, केला, अंगूर, तरबूज आदि
2. फलां दीआं वॅख-वॅख विशेशताव़ां बारे गॅल करो अते सवाल पूॅछो: उदाहरन वजों:
   - इह किॅथे मिलदे हन?
   - फल दा रंग की है?
   - उहनां दा मनपसंद फल किहड़ा है?
   - की फल विॅच बीज हुंदे हन?
   - की फल भारी है जां हलका?
   - की फल वॅडा है जां छेटा?
   - फल दा आकार की है? की इह गोल है जां लंमा?
   - की फल नरम है जां सख़त?
   - की उन्हां नूं इह फल खाना पसंद है जां नहीं?

4-5 उमर

1. बॅचिआं नूं छेटे-छेटे समूहां विॅच बिठाओ। सबज़ीआं दे फलैशकारड दिखाओ अते बॅचिआं नूं हरेक सबज़ी दे नाम अते विशेशताव़ां दी पछान करन विॅच मदद करो। उदाहरन वजों; बीनज़, पिआज़, टमाटर, आलू, गाजर, चुकंदर, भिंडी आदि
2. सबज़ीआं दीआं वॅख-वॅख विशेशताव़ां बारे गॅल करो अते सवाल पूॅछो: उदाहरन वजों:
   - इह किॅथे मिलदे हन?
   - सबज़ी दा रंग की है?
   - उहनां दी पसंदीदा सबज़ी किहड़ी है?
   - सबज़ी भारी है जां हलकी?
   - सबज़ी वॅडी है जां छेटी?
   - सबज़ी दा आकार की है? की इह गोल है जां लंमी?
   - सबज़ी नरम है जां सख़त?
   - की उहनां नूं इह सबज़ी खाना पसंद है जां नहीं?

उमर 5-6

1. बॅचिआं नूं छेटे-छेटे समूहां विॅच बिठाओ। जानवरां अते पंछीआं दे फलैशकारड दिखाओ अते बॅचिआं नूं हरेक जानवर अते पंछी दे नाम अते विशेशताव़ां दी पछान करन विॅच मदद करो। उदाहरन वजों; शेर, बाघ, हाथी, जिराफ, कुॅता, बिॅली, तेंदा, कबूतर, मोर, चिड़ी, कां आदि।
2. जानवरां अते पंछीआं दीआं वॅख-वॅख विशेशताव़ां बारे गॅल करो अते सवाल पूॅछो: उदाहरन वजों:
   - उह किॅथे रहिंदे हन?
   - जानवर जां पंछी दा रंग की है?
   - उन्हां दा मनपसंद जानवर जां पंछी किहड़ा है?
   - जानवर वॅडा है जां छेटा?
   - पंछी वॅडा है जां छेटा?
   - जानवर लंबा है जां छेटा?
   - उह की खांदे हन?
3. बॅचिआं नूं होर सवाल पूॅछो:
   - सारे जानवर आपनीआं भिंनताव़ां दे बावजुद इकॅठे किवें रहिंदे हन?
   - घरेलू अते जंगली जानवरां विॅच की अंतर है?
   - जानवरां अते मनुॅखां विॅच की अंतर है?
   - की जानवर अते पंछी नहाउंदे हन?
   - जदों उह बिमार हो जांदे हन तां उह की करदे हन?
   - उह साडी रोज़ाना ज़िंदगी विॅच किवें सहाइता करदे हन?
4. बॅचिआं नाल उन्हां दे आले-दुआले दे जानवरां अते पंछीआं बारे गॅल करो अते उन्हां नूं इह समझण विॅच मदद करो कि उह उन्हां प्रती किवें दिआलू हो सकदे हन, उदाहरन वजों, पानी, भोजन, आसरा आदि दे के।

गतीविधी भिंनता	छेटे बॅचिआं लई विकरेता कोल जान दी योजना बनाओ। वॅडे बॅचिआं लई, जानवरां, पंछीआं आदि नूं देखन लई नेड़ले खेत/खेड दे मैदान/पारक/चिड़ीआघर जान दी योजना बनाओ। बॅचिआं नूं आपने आले-दुआले आम जानवरां अते पंछीआं, जिवें कि मॅझां, बॅकरीआं, कुॅते, बिॅलीआं, चूहे, गावां, खरगोश, चिड़ीआं, कां, मुरगीआं, आदि नूं देखन दे बहुत सारे मौके प्रदान करो। बॅचिआं नूं आपने आले-दुआले जानवरां अते पंछीआं दी मौजुदगी दा आनंद लैन दिओ।
थीम कनैकट (उदाहरन)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीनावार गतीविधी दा विशा "मेरा पिंड/मेरा शहिर", "रुॅख अते पौंदे", "फल अते सबज़ीआं", "जानवर", "कीड़े अते पंछी" है, तां असीं इहनां विशिआं नाल सबंधत सवाल पूॅछ सकदे हां जिवें कि घटनावां दे प्रभाव दी भविॅखबाणी अते अनुमान लगाउंना, जां हॅल विचारां नूं सांझा करना आदि
अधिआपक नोटस	• **बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नूं शामल करना:** सारे नाम बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच पेश करो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा विॅच जवाब देन दी आगिआ दिओ।

निशानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **CG-7:** बॅचे निरीखन अते तरकपुरन सोच दुआरा आले-दुआले दी दुनीआ नूं समझदे हन"
	  • **C-7.1:** वॅख-वॅख शेनीआं दीआं वसतूआं अते उहनां विॅच संबंधां नूं देखदे अते समझदे हन
	• **CG-9:** बॅचे दो भाशावां विॅच रोज़ाना दी गॅलबात लई प्रभावशाली संचार हुनर विकसत करदे हन
	  • **C-9.7:** रोज़ाना दी गॅलबात नूं प्रभावशाली ढंग नाल करन लई काफ़ी शबदां नूं जानदा अते वरतदा है अते मौजुदा शबदावली दी वरतों करके नवें शबदां दे अरथां दा अंदाज़ा लगा सकदा है।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਲ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ, ਜਾਂ ਹੱਲ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਸਾਨੂੰ ਫਲ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਖਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ?" ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਪੰਛੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਹੁੰਦੇ?" • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

गतीविधी का नाम	निरदेशां दी पालणा करो: सरीरक गतीविधीआं	48
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	कोई नहीं	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6

• बॅचिआं नूं इॅक घेरे विॅच खड़ा होन दिओ
• बॅचिआं नूं सूचित करो कि तुसीं कुझ हिदाइतां दवेगे अते उन्हां नूं धिआन नाल सुनना होवेगा अते उस अनुसार जवाब देना होवेगा।
• खेड़ नूं होर मज़ेदार बनाउन लई तुसीं किसे जानवर/पंछी/चरिॅतर दा मुखौंटा पहिन सकदे हो, इस नूं नाम दे सकदे हो अते हदाइतां देन लई वरत सकदे हो। उदाहरन लई: टूटू नाम दे तोते दा मुखौंटा पहिन के, तुसीं कहिंदे हो "टूटू कहिंदा है, आपने नॅक नूं छूहो" तां बॅचे आपने नॅक नूं छूनगे।
• बॅचिआं नूं हेठ लिखीआं सरल हिदाइतां दिओ अते वेखो कि की उह हदाइतां दी सही पालना कर रहे हन।
  • कुझ होर उदाहरनां इह हो सकदीआं हन- टूटू कहिंदा है, आपने सिर/पैर दीआं उंगलां नूं छूहो, आपनी नॅक वॅल इशारा करो, ताड़ीआं वजाओ आदि।
	1. बॅचिआं नूं इॅक चॅकर विॅच खड़े होन लई कहो
	2. बॅचिआं नूं सूचित करो कि तुसीं 2-3 कदमां दीआं हिदाइतां देवेगे अते उन्हां नूं अधिआपक दे अनुसार हदाइतां दी पालना करनी होवेगी। उदाहरन लई: जेकर अधिआपक बेबो नाम दे हाथी दा मुखौंटा पाउंदा है अते कहिंदा है "बेबो कहिंदा है, छाल मारो अते ताड़ी मारो" तां बॅचे पहिलां छाल मारनगे अते फिर ताड़ीआं वजाउनगे।
	3. बॅचिआं नूं सधारन हिदाइतां दिओ अते वेखो कि की उह हदाइतां दी सही तरीके नाल पालना कर रहे हन। निरदेशां दी गुंझलता नूं हौली हौली वधाओ, जिवें-
	  • बेबो कहिंदा है, आपने हॅथ उॅपर उठाओ अते फिर छाल मारो
	  • बेबो कहिंदा है, सिर 'ते किताब रॅखके चॅलो
	  • बेबो कहिंदा है, आपने हॅथ हिलाओ अते चॅलो
	  • बेबो कहिंदा है, सिर दे उॅपर आपने हॅथ रॅख के आपने पैरां दीआं उंगलां 'ते चॅले
	  • बेबो कहिंदा है, इॅक वार ताड़ी मारो, 2 वार छाल मारो अते 3 कदम अॅगे चॅलो
	  • बेबो कहिंदा है, आपने पैरां नूं छूहो, पासे वॅल छाल मारो, इॅक पैर 'ते उछलो	

गतीविधी भिंनता	संगीत वजाओ अते बॅचिआं नूं कमरे विॅच चारों पासे घुंमन लई उतसाहित करो। संगीत नूं विॅच-विॅच रोको अते सधारन हिदाइतां दिओ, जिवें कि "खरगोश दी तरां छाल मारो" जां "डांसर वांग घुंमो।" मौज-मसती करदे होए हदाइतां नूं सुनन अते उन्हां दी पालना करन 'ते ज़ोर दिओ।
थीम कनैकट (उदाहरन)	जेकर तुसीं इस गतीविधी नूं आयोजित कर रहे हो जिॅथे मही़ने दा विशा "मेरा सरीर" है, असीं सरीर दे वॅख-वॅख हिॅसिआं अते उहनां दे उपयोगां बारे चरचा कर सकदे हां। असीं सरीर दे हरेक अंग दुआरा कीतीआं जान वालीआं वॅख-वॅख किरिआवां बारे वी चरचा कर सकदे हां।
अधिआपक नोटस	• **बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नूं शामल करना:** सारे नाम बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच दॅसो अते उहनां नूं आपनी घरेलू भाशा विॅच जवाब दिओ। • **अपाहज बॅचिआं नूं शामल करना:** यकीनी बनाओ कि दिॅतीआं गईआं हदाइतां इस तरां दीआं होन कि सारे बॅचे गतीविधी विॅच शामल हो सकन।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-9:** बॅचे दो भाशावां विॅच रोज़ाना गॅलबात लई प्रभावशाली संचार हुनर विकसित करदे हन • **C-9.4:** किसे गुंझलदार कंम लई मौंखिक हिदाइतां नूं समझदे हन अते दूजिआं नूं इसे कंम लई सपॅशट ज़ुबानी निरदेश दिंदे हन
होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, भाग लैन दी इॅछा, उचित शबदावली नूं समझना अते प्रदरशित करना, मौंखिक हिदाइतां नूं समझना अते पालना करना आदि।
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरम पड़चोल: गतीविधी विॅच शामल बॅचिआं नूं वेखो अते दिॅतीआं हिदाइतां दी पालना करो • भावनातमक प्रतीकिरिआवां: गतीविधी विॅच उहनां दी भागीदारी दे दौरान खुशी, उतसुकता, डर, आदि दे प्रगटावे ते धिआन दिओ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ?: ਛੋਹਵੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੋਲ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਹੋ। 4. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਾਓ। 2. ਵਸਤੂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ। ਬੁਝਾਰਤ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: 'ਮੈਂ ਲੰਬਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਚਮਕਦਾਰ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ/ਚੁਨਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੀ ਹਾਂ?' (ਇੱਕ ਚਮਚਾ)। 3. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਸਤੂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ 4. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦਿਓ। 5. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਉਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ - ਭਾਰ, ਆਕਾਰ, ਬਣਤਰ, ਗੰਧ, ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਛੂਹਣ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੋਰੀ ਜਾਂ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਸਦੇ ਭਾਰ, ਆਕਾਰ, ਬਣਤਰ, ਗੰਧ, ਆਦਿ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਇਆ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ 'ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ', ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ' ਆਦਿ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ: ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਣ, ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਤਿੱਖੀਆਂ ਜਾਂ ਨੁਕੀਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• CG- -2: ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਯੋਗਤਾ -2.5: ਛੂਹਣ ਰਾਹੀਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • CG--9: ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • C-9.7: ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਪਰਿਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?' ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣਾ ਆਦਿ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੌਸਮ: ਨਾਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	A4 ਆਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਮੌਸਮ ਸੰਬੰਧੀ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ- ਗਰਮੀਆਂ, ਸਰਦੀਆਂ, ਬਸੰਤ, ਪਤਝੜ, ਮਾਨਸੂਨ; ਮੌਸਮੀ ਵਸਤੂਆਂ (ਕੱਪੜੇ, ਭੋਜਨ, ਤਿਉਹਾਰ, ਮੌਸਮ), ਰੰਗ, ਕ੍ਰੇਅੌਨ, ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4

1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ (ਗਰਮੀ, ਸਰਦੀ, ਬਸੰਤ, ਪਤਝੜ, ਮਾਨਸੂਨ) ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਭੋਜਨ, ਮੌਸਮ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤਜ਼ਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੱਪੜੇ ਕਦੋਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਾਂ?", "ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?", "ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਸਮ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?", "ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ (ਉਹ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ)?", "ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹੋ?" "ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਭੋਜਨ ਸਮੱਗਰੀ ਤੁਸੀਂ ਖਾਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ?", ਆਦਿ।
3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮੌਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ।
4. ਰੁੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਓ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਉਮਰ 4-6

1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ।
2. ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਮੌਸਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਸਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੱਪੜੇ, ਭੋਜਨ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠੰਡ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?", "ਜੇਕਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਪੈਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਛਤਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?", ਆਦਿ। ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਮੌਸਮ ਦੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਿਓ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਕੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤਿਉਹਾਰ', 'ਪੌਦੇ', 'ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਜਾਂ 'ਭੋਜਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਮੌਸਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੌਦੇ ਉਗਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੱਤੇ ਝਾੜਦੇ ਹਨ, ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਡੀਓ-ਵਿਜੁਅਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • **ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਦੂਸਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਬਨਾਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਨਿਰੀਖਣ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੌਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ। • ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਠੰਡ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?', 'ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?' ਮੌਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਮੌਸਮੀ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ: ਪਛਾਣੋ, ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਲੜੀ ਬਣਾਓ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਪਛਾਣੋ, ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਓ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੇਰਾ ਬਣਾਕੇ ਬਠਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਧੁਨੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਤੁਕਾਂਤ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਣ ਤਾਂ ਤਾੜੀ ਵਜਾਉਣ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾਉਣ। ਤੁਕਾਂਤ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਕੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਬਣਾਕੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖੇਡ ਖੇਡੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾ, ਮਾ, ਰਾ, ਕਾ, ਲਾ, ਸ਼ਾ, ਪਾ, ਯਾ...ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਜੋੜੇ।	1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਦਮ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲਾ, ਤਾਲ, ਕਲਾ, ਨਾਲਾ... ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਥਪੂਰਣ ਤਾਰਾਂ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਖੜੀ, ਲਖਧੀ, ਕੱਕੜੀ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਖੇਡ ਖੇਡੋ। • ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਲੱਭੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਅਰਥਪੂਰਨ/ਅਰਥਹੀਣ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ', ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ' ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-10.1:** ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੁਨੀਆਂ/ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ L1 ਵਿੱਚ ਧੁਨੀਆਂ/ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ; ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ; ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ; ਕਲਪਨਾਤਮਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ; ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ; ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਤੁਕਾਂਤਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਰ ਨਾਲ ਕਰਨ, ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਆਦਿ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਵਾਬ: ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੋਟ ਕਰੋ। • ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ? "ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਕਬੰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ?" • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ: ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ	52
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ, ਪੱਤਰ ਕਾਰਡ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 4-6
1. ਉਸ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ- ਉਸੀ ਧੁਨੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਚੁਨਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਢੇਰ ਤੋਂ ਛਾਂਟੋ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧੁਨੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧੁਨੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧੁਨੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਚੁਨਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਧੁਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ (ਅੱਖਰ) ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਰੇਤ, ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਰੰਗ, ਆਟੇ ਜਾਂ ਉਂਗਲ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੀ ਹੋਈ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਅੱਖਰ ਲਿਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਪੈਂਫਲੇਟਾਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਅੱਖਰ ਦੀ ਸਤਰ ਬਣਾਓ- ਬੱਚੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਮਿਊਜ਼ਿਕਲ ਚੇਅਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਖਰ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ, ਹਰੇਕ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਰੱਖੋ – ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਅੱਖਰ ਪਛਾਨਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਸਤੂ/ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਨਹੀਂ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-10.3:** ਲਿਪੀ (L1) ਦੀ ਵਰਣਮਾਲਾ (ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਾਸ; ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ; ਮੈਮੋਰੀ; ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ; ਖੋਜ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਧੁਨੀ/ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	चलो नाटक करो: परिवार, रिश्ते और पेशा
तुहानूँ किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	वॅख-वॅख तिउहारां अते जनमदिन दे समागमां लई वॅख-वॅख वसतूआं, वॅखे-वॅखरे पहिरावे, सहाइक उपकरण, वॅख-वॅख पेशेआं नाल संबंधत उपकरन

53

इस गतीविधी नूँ किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. ड्रैसिंग-अॅप समॅगरी (उदाहरन लई, मुॅछां, ऐनकां, सोटीआं, सकारफ़, लंबीआं कमीज़ां) तैआर करके भईमिका निभाउन वाली गतीविधी दा संचालन करो। 2. बॅचिआं नूँ परिवार दे मैंबरां दी भूमिकावां निभाउन लई उतशाहित करो। 3. दूजे बॅचिआं दुआरा प्रसतुत कीते जा रहे किरदार दा अंदाज़ा लगाउन लई कहो।	1. वॅख-वॅख पेशिआं नाल संबंधत समॅगरी दे नाल रोल-पले गतीविधी दा संचालन करो, जिस विॅच उपकरनां दी वरतों वी शामल होवे। 2. बॅचिआं नूँ वॅख-वॅख पेशेवरां (जिवें कि डाकटर, अधिआपक, चौंकीदार, डाकीआ) दीआं भूमिकावां निभाउन लई उतशाहित करो। 3. दूजे बॅचिआं दुआरा प्रसतुत कीते जा रहे किरदार दा अंदाज़ा लगाउन लई कहो।	1. वॅख-वॅख भूमिकावां लई समॅगरी दे नाल भूमिका निभाउन वाली गतीविधी दा संचालन करो। 2. जनमदिन दी पारटी जां तिउहार दा जशन वरगीआं विवसथावां बारे पहिलां तों ही फैसला लै लओ 3. बॅचिआं नूँ वॅख-वॅख भूमिकावां निभाउन अते उहनां सथितीआं नूँ निभाउन लई उतशाहित करो जिनूं दा उहनां ने अनुभव कीता है जां जिनूं बारे उनूं ने सुनिआ है। 4. उहनां दे प्रदरशन विॅच सुधार अते रचनातमकता दी इजाज़त दिओ।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नूँ इॅक चॅकर विॅच बैठन अते आपनीआं अॅखां बंद करन लई कहो, अते कुझ मिंटां तॅक सोचे कि उहनां ने आपना पिछला दिन जां हफ़ते दा अखीरला दिन किवें बिताइआ है। उहनां नूँ भूमिका निभाउन दिओ अते समूह नाल सांझ करो।
थीम कनैकट (उदाहरन)	मैं अते मेरे परिवार अते भाईचारक सहाइकां नूँ विशे नाल जोड़े अते उहनां दे भूमिका निभाउन दे हुनर नूँ उतशाहित करो।
अधिआपक नोटस	• बॅचिआं नूँ आपनी गॅल कहिन लई उतशाहित करो। • दूजिआं दीआं भावनावां दा आदर करो। • उहनां दे भूमिका निभाउन दे हुनर दी प्रशंसा करो। • हरेक बॅचे दी भागीदारी नूँ यकीनी बनाओ।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-9:** बॅचे दो भाशावां विॅच रोजाना दी गॅलबात लई प्रभावशाली संचार हुनर विकसत करदे हन। • **C-9.3:** रवानगी नाल गॅलबात कर सकदे हन अते सारथक गॅलबात कर सकदे हन।
होर योगतावां जिनूं नूँ संबोधित कीता गिआ है	वॅख-वॅख भावनावां/लोकां दी पछाण, सहिज गॅलबात, शबदां दी प्रभावशाली वरतों, सरीरक लचकता दा विकास, साथीआं अते बालगां नाल गॅलबात, इॅक समूह (परिवार अते भाईचारे) नाल संबंधत विअकती वजों आपने-आप नूँ पछानना।
की देखिआ जा सकदा है?	• बॅचिआं नूँ बोलदे होऐ, भूमिका निभाउंदे होऐ देखो। • उहनां दे आतमविशवास दे पॅधर, नियमत गॅलबात विॅच शबदावली अते खुद नूँ प्रगट करदे समें उनूं दे आतम-विशवास दा निरीखण करो।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੇਰਾ ਰੰਗੀਨ ਭਾਰਤ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਕਸ਼ੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ, ਨਾਚ, ਤਿਉਹਾਰ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਆਦਿ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ, ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦਾ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4

1. ਕੰਧ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਨਕਸ਼ਾ ਚਿਪਕਾਓ, ਸਾਰੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਅਰਧ-ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ।
2. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਭੋਜਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੇ ਜਾਂ ਖਾਧੇ ਹਨ।
3. "ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਪਕਵਾਨ ਹੈ?", "ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪਕਵਾਨ ਕਿੱਥੇ ਖਾਧਾ?", "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?" ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਚੁਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਸ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖੋ।
4. ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ, ਭੋਜਨ, ਨਾਚ, ਪਹਿਰਾਵੇ, ਤਿਉਹਾਰ ਆਦਿ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰੋ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੋ।

ਉਮਰ 4-6

1. ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਲੋਕ ਗੀਤ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨੱਚਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਰਾਜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਭੰਗੜੇ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨੱਚਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
2. "ਪੰਜਾਬ ਕੌਣ ਗਿਆ ਹੈ?", "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੈ?", "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚੀਜ਼ ਖਾਧੀ ਹੈ?" ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿਆਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਚ, ਭੋਜਨ, ਪਹਿਰਾਵੇ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾ ਕੇ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰੋ।
4. ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਜਾਣੂ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਪਕਵਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪਕਵਾਨ ਬਾਰੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਭਾਈਚਾਰਾ, ਤਿਉਹਾਰ, ਭੋਜਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਭੋਜਨ, ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬਦਲਾਅ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। • ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਨਾਓ। • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-4.6:** ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ (ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਮਦਦ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.2:** ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਬਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਆਨੰਦਮਈ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-12.5:** ਕਲਾ, ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
	• **CG-13:** ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਰਗੇ ਰਸਮੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਨਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
	  • **C-13.3:** ਨਿਰੀਖਣ, ਅਚੰਭੇ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਅਤੇ ਖੋਜ: ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੂਖਮ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਮਝ, ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਵਰਗੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਭੋਜਨ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਆਦਿ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

गतीविधी का नाम	मैमरी मैजिक वसतूआं, शबदां अते पैटरनां नूं याद करो	
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	कोई नहीं	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	उमर 4-6	उमर 5-6
1. बॅचिआं दे नाल इॅक घेरा बणाके बैठो। 2. उॅची आवाज़ विॅच कोई शबद बोलो, अॅगे बैठा बॅचा उस शबद नूं दुहरावे अते इॅक होर शबद जोड़े अते फिर अगला बॅचा वी उही शबद दुहरावे। 3. विशागत शबदावली बणाउण लई इह खास विशिआं दे आले-दुआले वी हो सकदा है। उदाहरन लई: फल, सबज़ीआं, भाईचारक सहाइक, जानवर, कीड़े-मकॅड़े अते पंछी आदि	1. बॅचिआं दे नाल इॅक घेरे विॅच बैठो। 2. कानाफूसी खेडो - अधिआपक बॅचे दे कॅन विॅच इॅक शबद कहिंदा है, बॅचा शबद नूं दुहराउंदा है अते इॅक होर जोड़के अॅगे दॅसदा है आदि। 3. विशागत शबदावली बणाउण लई इह खास विशिआं दे आले-दुआले वी हो सकदा है। उदाहरन लई: फल, सबज़ीआं, भाईचारक सहाइक, जानवर, कीड़े-मकॅड़े अते पंछी आदि	

गतीविधी भिंनता	5 वसतूआं दिखाओ अते उहनां दा नाम दॅसो, कुझ सकिंटां बाअद वसतूआं नूं लुकाओ। बॅचे याद कर सकदे हन कि उह वसतूआं की सन अते इसनूं दूजिआं नाल सांझा कर सकदे हन।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इह गतीविधी आयोजित कर रहे हो जिॅथे महीनावार गतीविधी दा विशा है 'मेरा सरीर, फल अते सबज़ीआं, जानवर, कीड़े अते पंछी, आवाजाही दे साधन' है, तां इस विशे नाल सबंधत शबदां दी वरतों कीती जा सकदी है।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करो:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता करन लई, अजिहे चिॅतर कारड जां असल वसतूआं दी वरतों करो जिनां नूं बॅचे छुह सकदे हन, सुआद लै सकदे हन अते महिसुस कर सकदे हन। • **बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नूं शामल करना:** सारे नाम बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच दॅसो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा विॅच जवाब देण दिओ।
निशानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **CG-13:** बॅचे विॅच सिॅखण दीआं अजिहीआं आदतां विकसित हुंदीआं हन जो उहनां नूं सकुल दे कलासरूम वरगे रसमी सिखलाई दे माहौल विॅच सरगरमी नाल शामल होण दे योग बनाउंदीआं हन। • **C-13.2:** याददाशत अते मानसिक लचकता: छुकवीं कारजशील याददाशत, मानसिक लचकता (धिआन नूं सही ढंग नाल बणाई रॅखण जां बदलण लई), अते सवै-निर्यंतरण (आवेगी कारवाईआं जां प्रतीकिरिआवां दा विरोध करन लई) विकसित करदा है जो उहनां नूं ढांचागत वातावरण विॅच सिॅखण विॅच सहाइता करेगा।
होर योगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	संवेदनातमक धारनावां अते सरीर दीआं गतीविधीआं, शबदां दी याद, याददाशत, याद करना, खेडण दौरान सहियोग, आनंद आदि विॅच तालमेल दिखाउंदा है।
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरम पड़चोल: वातावरण विॅच बॅचिआं दीआं इंदरीआं दी वरतों नूं देखके इसदा निरीखण करो। • भावनातमक प्रतीकिरिआवां: खेड़ां खेडदे समें खुशी, उतसुकता, डर, आदि दे प्रगटावेआं ते धिआन दिओ। • सवाल-जवाब: वॅख-वॅख शबदां बारे जागरूकता, भागीदारी अते शमूलीअत, उतसुकता, याददाशत, याद करना, धिआन देना, फैसला लैना। • भाशा अते रचनातमकता: वॅख-वॅख विशिआं 'ते शबदावली ते धिआन दिओ अते देखो कि खेड विॅच कुदरती समॅगरीआं दी रचनातमक वरतों किवें कीती जांदी है।

गतीविधी का नाम	हफ़्ते अते महीने: नाम, चरचा अते संबंधत घटनावां
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	चारट पेपर, रंग/क्रेऑन अते इॅक कलंडर

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4

1. बॅचिआं नूं आपने तजरबे सांझे करन लई कहो जिवें कि आंगणवाड़ी तों वापस आउन तों बाअद उन्हां ने कॅल्ह की कीता, कॅल्ह रात दे खाने विॅच उन्हां ने की खाधा, घर वापस जान तों बाअद उह अॅज की करना चाहुंदे हन, कॅल्ह उह किहड़ी खेड खेडना चाहुंदे हन। गॅल करदे समें, कॅल्ह, अॅज अते कॅल्ह वरगीआं धारनावां शामल करो।
2. "तुसीं आंगणवाड़ी कदों आउंदे हो?", "तुसीं आंगणवाड़ी कदों नहीं आउंदे?" "तुसीं आपने हफ़्ते दे अंत/छुॅटीआं विॅच की करदे हो?"वरगे सवाल पुॅछ के बॅचिआं नूं हफ़्ते दे अंत अते छुॅटीआं दी धारना बारे दॅसो।
3. कैलंडर 'ते बॅचिआं दे जनमदिन अते तिउहारां नूं चिंनित करो अते उहनां नूं आपने जनम दिन अते उन्हां दुआरा मनाए जान वाले तिउहारां बारे सांझा करन अते उहनां बारे गॅल करन लई उतशाहित करो, जिवें कि, "तुसीं आपने जनम दिन 'ते की करना पसंद करदे हो?", "तुसीं (नाम) तिउहार 'ते की खांदे/पहिनदे हो?", ""तुसीं आपना जनम दिन किस नाल बिताउना पसंद करदे हो?"
4. इॅक डिसपले बोरड डिज़ाइन करो जिॅथे तारीख, दिन अते महीना हर रोज़ दरसाइआ जा सके।

उमर 4-6

1. 3-4 साल दी उमर दी गतीविधी अनुसार कदमां नूं दुहराओ।
2. बॅचिआं नाल इॅक चारट ते उन्हां दे खेडन जां दुपहिर दे भोजन दे समें बारे इॅक हफ़्तावारी रुटीन योजना बनाओ अते जिस विॅच हफ़्ते दे दिनां दे नाम वी शामल होन, अते रुटीन दी पालना करन लई रोजाना योजना दी वरतों करो।
3. 'सरकल टाईम' दौरान, डिसपले बोरड वॅल इशारा करके तारीख, हफ़्ते दे दिन अते महीने बारे गॅल करो अते बॅचिआं नूं दिन दी पछाण करन दिओ। उदाहरन लई, उहनां नूं पुॅछे "अॅज किहड़ा दिन अते मिती है?"
4. 'सरकल टाईम' दौरान रोजाना डिसपले बोरड अते कैलंडर नूं फिर तों देखे अते आंगणवाड़ी विॅच तारीख़, दिन दे नाम, महीने अते किसे विशेश मौके 'ते चरचा करो।

गतीविधी भिंनता	छोटे बॅचिआं लई, हरेक महीने दी शुरुआत विॅच बॅचिआं दे जनमदिन अते तिउहारां दे नाल इॅक आंगणवाड़ी कैलंडर बनाओ अते आंगणवाड़ी विॅच जनमदिन, तिउहारां अते छुॅटीआं बारे चरचा करन लई इसनूं वेखे। वॅडे बॅचिआं लई, बॅचिआं नूं कैलंडर विॅच आपनी जनम-मिती, दिन, छुॅटीआं दी पछाण करन लई कहो अते 'सरकल टाईम' दौरान कलास नाल उन्हां दिनां बारे गॅल करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी नूं आयोजित कर रहे हो जिॅथे महीनावार गतीविधी दा विशा 'मैं अते मेरा परिवार', 'मेरा भाईचारा' है, तां देश भर विॅच परिवारक मैंबरां दे जनमदिन अते तिउहारां बारे चरचा करो।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करो:** अपाहज बॅचिआं दी सहाइता करन लई, अजिहे चिॅतर कारड जां असल वसतूआं दी वरतों करो जिन्हां नूं बॅचे छुह सकदे हन, उन्हां दा सुआद लै सकदे हन अते महिसुस कर सकदे हन। • **बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नूं शामल करना:** सारे नाम बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच पेश करो अते उहनां नूं आपनी घरेलू भाशा विॅच जवाब दिओ।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-8:** बॅचिआं विॅच गनित दी समझ अते मातरावां, आकारां अते मापां राहीं संसार नूं पछाणन दीआं योगतावां विकसित हुंदीआं हन। • **C-8.10:** मिंटां, घंटिआं, दिन, हफ़तिआं अते महीनिआं विॅच समें दा सधारन माप करदे हन
होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	कमबॅध करन दे हुनर, प्रगटावे दी योगता, निरीखण योगता, वरगीकरन आदि, चंगी तरां गॅलबात करदे हन, सधारन समॅसिआवां नूं हॅल करदे हन, मौखिक निरदेशां नूं समझदे हन।
की देखिआ जा सकदा है?	• बॅचिआं दा धिआन रॅखे जेकर उहनां ने समें अते कम दी कुझ समझ विकसित कीती है। • देखे कि की बॅचे पिछलीआं घटनावां नूं याद करन अते आपने अनुभव सांझे करन दे योग हन। • भाशा, शबदावली, निरीखण अते रचनातमकता।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਡ: ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੋ ਅਤੇ ਜੋੜੋ, ਬਦਲੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਅਕਸ਼ਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ 'ਮਾ... ਮਾ... ਮਾ...' ਵਰਗੀ ਧੁਨ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ 'ਕਾ... ਕਾ... ਕਾ...' ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਇੱਕ ਅੱਖਰੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਓ। 2. ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇੱਕ ਅੱਖਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇੱਕ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. 3-4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਇੱਕ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਠਾਕੇ ਕਿਸੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੀ ਜਾਣੂ ਵਸਤੂ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅੱਖਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾੜੀ ਵਜਾਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਬਾ (ਤਾੜੀ)... ਸਾ (ਤਾੜੀ)' ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਨਾ-ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਕਾ (ਤਾੜੀ)... ਮਾ (ਤਾੜੀ)... ਲਾ (ਤਾੜੀ)' ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।	1. 4-5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੱਖਰ ਕਾਰਡ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਮ ਚਿੱਤਰ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਾਲ, 'ਕਾ...ਲਾ...ਮਾ...' ਉਚਾਰਣ ਦੁਹਰਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਖਰ ਕਾਰਡ ਕਾ...ਲਾ...ਮਾ... ਰੱਖੋ। 4. ਅੱਖਰ ਕਾਰਡ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਉਚਾਰਣ ਨੂੰ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਵਸਤੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰ ਕੋਨੇ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਖਰ/ਪੋਸਟਰ ਕਾਰਡ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਰੱਖੋ। ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਜਾਂ 'ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-10.1:** ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁਨੀਆਂ/ਉਚਾਰਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ L1 ਵਿੱਚ ਧੁਨੀਆਂ/ਉਚਾਰਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ।
	  • **C-10.3:** ਲਿਪੀ (L1) ਦੇ ਵਰਣਮਾਲਾ (ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਰੀਰਕ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ; ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਬਨਾਉਣਾ; ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ; ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਵੈ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇ, ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਅਖੀਰਲਾ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ: ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ/ਨਾਪਸੰਦ/ਇੱਛਾਵਾਂ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ? 	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ, ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ, ਅਖਬਾਰ, ਕੈਂਚੀ, ਗੂੰਦ, ਕ੍ਰੇਅੌਨ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਓ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੋ। ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਰੁਕੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ-ਪਸੰਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਭਾਵ (ਖੁਸ਼, ਉਦਾਸ, ਗੁੱਸੇ ਆਦਿ) ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।	1. ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਕੈਂਚੀ, ਗੂੰਦ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੰਸਦ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਖਿਡੌਣੇ, ਜਾਨਵਰ, ਭੋਜਨ) ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲਾਜ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ (ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ, ਹੈਰਾਨੀ) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਫਿਰ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਮਿਲਣਾ, ਕੋਈ ਖਿਡੌਣਾ ਗੁਆਉਣਾ)। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨਪਸੰਦ ਯਾਦ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ, ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਮੌਖਿਕ ਸਾਂਝਾਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਸ਼, ਉਦਾਸ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਡੀਓ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਚਿੱਤਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, L2 ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-4.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸੂਖਮ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ: ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਨੀਲਾ ਹੈ" ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਰਲ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੋਵੇ • ਇੱਕ ਆਬਜੈਕਟ ਲੱਭੋ ਜੋ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਹੈ • ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਹੈ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਨਰਮ ਹੋਵੇ • ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਭਾਰੀ ਹੈ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਹਰਾ ਹੋਵੇ	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਨੀਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲਾ" ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲਾਕਾਰ ਹੈ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਰਲ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਵਰਗਾਕਾਰ ਹੋਵੇ • ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੈ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਲਾਲ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਦੋਵੇਂ ਹੋਵੇ • ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੈ • ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭੋ ਜੋ ਲਾਲ ਅਤੇ ਨਰਮ ਦੋਵੇਂ ਹੋਵੇ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਸਫੈਦ ਅਤੇ ਅੰਡਾਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹੋਵੇ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਹਰਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ • ਨੋਟ - ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 3 ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਲੱਭੋ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੱਖੋ" ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣਗੇ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਰਲ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਵਰਗਾਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚ ਰੱਖੋ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਭੂਰਾ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖੋ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੋ • ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਲੱਭੋ ਜੋ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਚੱਕਰ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਰੱਖੋ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਅਤੇ ਨਰਮ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਡਰਾਅ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੋ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਸਫੈਦ ਅਤੇ ਅੰਡਾਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਲਮਾਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖੋ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ • ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲੱਭੋ ਜੋ ਹਰਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਸ਼ੈਲਫ ਵਿੱਚ ਸਲੀਪ ਕਰੋ • ਨੋਟ - ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬਾਹਰੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ "ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ", "ਜਾਨਵਰ", "ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ" ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਇੱਕ ਸੇਬ ਲੱਭੋ ਜੋ ਲਾਲ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਟੋਕਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ। • ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ • ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-9:** ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-9.4:** ਕਿਸੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੰਮ ਲਈ ਮੌਖਿਕ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਦਿ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਵਾਬ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	• ਤਸਵੀਰ ਡਾਇਰੀ ਜਾਂ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ • ਰੰਗਦਾਰ ਮਾਰਕਰ • ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ (ਮਾਪੇ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੋਸਤ)

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। 3. ਸਧਾਰਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 4. ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ - ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਨੁਭਵ. 5. ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਡਾਇਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਮਾਰਕਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 6. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੋਸਤ। ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 7. ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਸਵੀਰ ਡਾਇਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ।	1. 3-4 ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲਈ ਉਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਪਰ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਰੋ। 2. ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। 3. ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਅਤੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਸੁੱਚੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 5. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਨੋਟਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤਸਵੀਰ ਡਾਇਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਿਛਲੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। 2. ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 3. ਨਿੱਜੀ ਸਪੇਸ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਬੇਅਰਾਮੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਓ। 4. ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਿਆਲੂ ਜਾਪਦੇ ਹੋਣ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਤਸਵੀਰ ਡਾਇਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਅਤੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਥੀਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਥੀਮ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ। • ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ b ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਜੋੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ • **C-1.6:** ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ • ਪਰਸਪਰ ਸੰਚਾਰ • ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ.

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ. • ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ। • ਚਿੱਤਰ ਡਾਇਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ.

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ?: ਸੋਚੋ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਤਰਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ... ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ/ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ ਜੇਕਰ... 2. ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ - ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ "ਸਵੱਛਤਾ" ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ • ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਧੋਤੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਿੱਠੇ ਸਨੈਕਸ ਖਾਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੰਦ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ? • ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹੋ? • ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਕੱਪੜੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਧੋਤੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਹੁੰ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਖਾਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? 3. ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਿਓ	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦਿਓ। 2. STEM ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: • ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬੀਜ ਬੀਜਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਧੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, • ਜੇ ਕਈ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਡਸਟਬਿਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲੂਣ, ਖੰਡ, ਰੇਤ, ਚੱਟਾਨ, ਤੇਲ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਪਾਓ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਬਚੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • . ਜੇਕਰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? • ਜੇਕਰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਪਾਰਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? 3. ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਿਓ	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: • ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖੁਸ਼, ਉਦਾਸ, ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ? • ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ? • ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ? • ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਪੈਨਸਿਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰੇਅਨ ਹੈ ਅਤੇ 5 ਬੱਚੇ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋਗੇ? • ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਜੋ ਦੂਸਰੇ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹੋਗੇ? • ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰੋਗੇ? ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ/ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ ਹਨ, • ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੇਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? 3. ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਸਵੈ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਚੱਕਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਨੈਕ ਟਾਈਮ ਜਾਂ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਭੋਜਨ", "ਖੇਡਣਾ", "ਗੁੱਡ ਟੱਚ ਬੈਡ ਟਚ", "ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ" ਆਦਿ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਥੀਮ 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ', "ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ", "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ", "ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ", "ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ", "ਜਾਨਵਰ", "ਕੀੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ" ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ, ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਆਦਿ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.2:** ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਅਤੇ ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਆਰਟਸ ਵਿੱਚ ਕਾਬਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-12.3:** ਕਲਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ
	  • **C-12.5:** ਕਲਾ, ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਦੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਪੜਚੋਲ: ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਣਾ, ਜਾਂ ਹੱਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਵਾਬ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੋਟ ਕਰੋ। • ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 'ਸਾਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਿਉਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?" ਸਾਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 9 ਘੰਟੇ ਕਿਉਂ ਸੌਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?" • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਲਈ ਦੇਖੋ।

गतीविधी का नाम	खाना खजाना: किसम, सुआद, पोशण, पसंद
तुहाऩूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	असल भोजन पदारथ अते ना खाण वाल्लीआं वसतूआं जां वॅख-वॅख खाण वाले पदारथ जां ना-खाण वाल्लीआं वसतूआं दे चित्तर कारड

62

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख फलां, सबजीआं, पॅके अते कॅचे खाद पदारथां, पीण वाले पदारथां अते बाहर/अंदर दे खाध पदारथां दे कटआउट/चित्तर छांटण विॅच विअसत रॅखे। 2. बॅचिआं नूं सुआद (मिॅठा, खॅटा, नमकीन), रंग अते इह कि उह गरमी दे मौसम विॅच खाण वाले जां सरदी दे मौसम विॅच खाण वाले पदाथ हन, दे आधार ते उन्हां नूं शे्णीबॅध करन लई उतशाहित करो। 3. चरचा करो कि हरेक खाण वाला पदारथ किॅथे उगदा है (ज़मीन दे अंदर, रुॅख, बूटे आदि)। 4. बॅचिआं नूं उन्हां दी भोजन संबंधी विअकतीगत तरजीहां, पसंद अते ना पसंद दे बारे गॅल करन लई उतशाहित करो।	1. 3-4 साल दी उमर तॅक दे बॅचिआं लई इही कदम दुहराओ। 2. बॅचिआं नूं कॅचे फलां अते सबजीआं नूं उन्हां दे पके होऐ फ़लां अते सबजीआं नाल मिलाउण लई कहो। भोजन दे सवाद, बनावट अते रुप विॅच होण वाले बदलाव बारे वी गॅल करो। 3. बॅचिआं नूं कटआउट/चित्तरां दी वरतों करके सिहतमंद भोजन दी आपणी विअकतीगत पलेट चुनण अते बनाउण लई उतशाहित करो। संपुरन सिहत अते तंदरुसती लई संतुलित आहार दे लाभां ते चरचा करो। 4. बॅचिआं नूं भोजन-विशे वाली कला अते शिलप गतीविधीआं करन दिओ, जिवें कि कॅटे होऐ फलां नूं सटैंप दे रुप विॅच वरतके फलां दे प्रिंट बनाउणा जां सबजीआं दा कोलाज बनाउणा।	1. 3-4 अते 4-5 साल दी उमर विॅच इही कदम दुहराओ। 2. बॅचिआं नूं भोजन देण वाले पौंदिआं दी पछाण करन अते उन्हां दे पोशण मुॅल ते चरचा करन लई प्रकिरती दी सैर ते लै जाओ। 3. सधारन पकवानां दुआरा बुनिआदी भोजन पकाउण दीआं तकनीकां नाल जानू करांओ जिन्हां नूं बनाउण विॅच बॅचे सहाइता कर सकदे हन। 4. चित्तरां अते चरचावां दुआरा बॅचिआं नूं वॅख-वॅख सथानक, राशटरी अते अंतर-राशटरी भोजन पदारथां दी जाणकारी दिओ।

गतीविधी भिंनता	• शाकाहारी अते मासाहारी भोजनां दे नाल-नाल पौंदिआं-अधारित बनाम जानवर-आधारित उतपादां दी धारना 'ते चरचा करो। • उन्हां नूं भोजन दी बरबादी ना करन अते लोड़वंद लोकां नाल भोजन सांझा करन लई जागरुक करो। पारटीआं/दाअवत दौरान बचे होऐ भोजन दीआं तसवीरां/पोसटर दिखाओ जां डसटबिन विॅच सुॅटे गऐ भोजन अते खाण लई कोई भोजन ना मिल रिहा होवे। • बॅचिआं नूं वॅख-वॅख सथानक भोजनां, राशटरी अते अंतर-राशटरी, तसवीरां अते विचार-वटांदरे दुआरा पेश करो.
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इहनां गतीविधीआं दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा है 'फल अते सबज़ीआं' अते 'भोजन' आदि, भोजन विॅच भिंनता बारे चरचा करो अते बॅचिआं नूं उहनां नाल आपणे अनुभव सांझे करन लई उतशाहित करो।
अधिआपक नोटस	• सारे बॅचिआं नूं शामल करना: बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच सारे नाम पेश करो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा विॅच जवाब देण दी इजाज़त दिओ। • विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता करो। • बॅचिआं लई सुरॅखिअत अते सुरॅखिअत माहौल बनाउणा • लिंग समानता नूं यकीनी बनाओ अते उतशाहित करो
निशानाबॅध पाठकम टीचा अते योगता	• सारे चैनलां नूं शामल करना: मिंटां दे जवाब विॅच सारे नाम पेश करो अते नाल ही उहनां दे पासिओ जवाब दिओ। • आडिट लोड़ां वाले वाईट दी चौंकसी रॅखे। • सवेर लई सुरॅखिआ अते सुरॅखिआ बनाउणा • तुहाऩूं बनाउणा अते बनाउणा है
होर योगताआं जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	निरीखण, शबदावली विकास, सिरजणातमक सवै-प्रगटावे, संचार, सवै-संभाल अते सफाई, संवेदी धारना, विज़ुअल मैमोरी, सिहतमंद भोजन लई पसंद नूं दरसाउंदा है अते भोजन नूं बरबाद ना करना सिॅखदा है।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਖਾਂਦਾ ਹੈ • ਭੋਜਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਭੋਜਨ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਦਿ। • ਬੱਚਾ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ • ਖਾਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਟੈਂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ: ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ, ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ (ਪੱਤੇ, ਟਹਿਣੀਆਂ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ), ਗੈਰ-ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਰੰਗ ਜਾਂ ਰੰਗ (ਹਲਦੀ, ਰੋਲੀ, ਆਦਿ), ਰੰਗਾਂ/ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਕਟੋਰੇ, ਪੇਂਟ ਬਰੱਸ਼, ਐਪਰਨ/ਪੁਰਾਣੀ ਕਮੀਜ਼, ਅਖਬਾਰ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਤੁਰੰਤ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤੇ, ਟਹਿਣੀਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲ) ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਿਆਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। 2. ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਰੰਗਾਂ/ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦਿਓ। 3. ਕਾਗਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਟੈਂਪਡ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਆਰਟਵਰਕ ਬਣਾਓ।	1. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੈੱਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਣਾਓ।	1. ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। 3. ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੰਧ ਜਾਂ ਫਰਸ਼ ਦੀ ਰੰਗੋਲੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਰੰਗਾਂ/ਰੰਗਾਂ (ਹਲਦੀ, ਰੋਲੀ/ਕੁਮਕੁਮ) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਦੋਵੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਸਾਡੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ" ਵਰਗੇ ਥੀਮ ਨਾਲ ਕਨੈਕਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਵਧੇਰੇ ਟਿਕਾਊ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੋਤ ਕੀਤੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। • ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਓ। • ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਨਿਰੀਖਣ, ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ, ਟੀਮ ਵਰਕ, ਸਵੈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ। ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। • ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਹੱਥ-ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ। • ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ/ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (5-6 ਸਾਲ): ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	कलात्मक साहस: मुफ्त पेंटिंग और ड्राइंग
तुहानूँ किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	पुराणीआं अखबारां, कागज़ दीआं चादरां, क्रेअन, पेंट बरॅश, पाणी दे कटोरे, ऐपरन, अखबार।

64

इस गतीविधी नूँ किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅच्चिआं नूँ साधारन आकारां अते जाणीआं-पछाणीआं वसतूआं जिवें कि उन्हां दे मनपसंद खिडौने, जानवर जां परिवारक मैंबर बनाउन लई उतशाहित करो। 2. उहनां दीआं ड्राइंगां बारे सधारन सवाल पुॅछे, जिवें कि "तुसीं की खिॅचिआ?" जां "तुहाडे दुआरा वरते गाए रंगां बारे मैनूँ दॅसो।" 3. उहनां दे यतनां अते रचनातमकता नूँ सवीकार करन लई सकारातमक मज़बूती अते प्रशंसा दी वरतॅ करो।	1. कागज़ अते क्रेअन नाल जारी रॅखे, प्रयोग करन लई वाटर कलर पेश करो। 2. सधारन सवाल पुॅछे जिवें- "तुहाडी ड्राइंग तुहानूँ किवें महिसूस करदी है?"	1. वॅडे कागज़ अते वाधू सपलाई जिवें कि गुंद, चमक, अते कॅट-आउट आकार पेश करो। उहनां नूँ इह कहि के प्रेरित करो "साडे समूह कलाकारी लई इॅक वॅडे विचार बारे सोचो। सानूँ मिल के की बनाउना चाहीदा है?" 2. समूह गतीविधीआं नूँ उतशाहित करो, बॅच्चिआं नूँ इॅक कंध जां समूह प्रेजैकट 'ते सहियोग दिओ।

गतीविधी भिंनता	कुदरत ड्राइंग जां निरीखन ड्राइंग पेश कीती जा सकदी है। बॅच्चिआं दे कंम नूँ इॅक वॅडा चित्तर बनाउन लई जोड़िआ जा सकदा है। वॅडे बॅच्चिआं लई, तुसीं उहनां नूँ सधारन छोटीआं कहाणीआं नूँ दरसाउन लई वी कहि सकदे हो।
थीम कनैकट (उदाहरन)	इस गतीविधी दी वरतों वॅख-वॅख थीमां जिवें कि 'तिउहारां अते जशनां' दौरान कीती जा सकदी है जिस विॅच बॅचे सथानक तिउहारां अते सॅभिआचारक जशनां नाल सबंधत ड्राइंगां विॅच शामल हो सकदे हन, 'माई कमिउनिटी' जिॅथे बॅचे वॅख-वॅख दृशां जिवें कि मारकीट सीन जां 'फैनटसी' नूँ दरसा सकदे हन जिॅथे बॅच्चिआं नूँ आपनी रचनातमकता दी पड़चोल करन लई उतशाहित कीता जांदा है।
अधिआपक नोटस	• इॅक सहाइक अते निरनाइक माहौल प्रदान करो जिॅथे बॅचे कला दुआरा आपने आप नूँ प्रगट करन लई सुतंतर महिसूस करदे हन। • बॅच्चिआं नूँ सरगरमी नाल सुनॅ जदों उह उहनां दी कलाकारी बारे चरचा करदे हन, उहनां दी रचनातमकता लई सॅची दिलचसपी अते प्रशंसा दिखाउंदे हन। • सथानक सॅभिआचारक तॅतां नूँ उतशाहित करो, जिस नाल बॅच्चिआं नूँ उन्हां दे नेड़ले माहौल तों प्रेरना प्राप्त हो सकदी है। • कला प्रती हरेक बॅचे दी विलॅखन पहुंच दी कदर करदे होए अंतम नतीजे दी बजाए रचना दी प्रकिरिआ 'ते धिआन केंदरत करो।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते परफारमिंग आरटस विॅच काबलीअत अते संवेदनावां विकसित करदे हन, अते कला दुआरा अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल आपनीआं भावनावां नूँ प्रगट करदे हन। • **C-12.1:** वॅख-वॅख आकारां विॅच दे-अधामी अते तिंन-अधामी कलाकृतीआं बनाउन लई कई तरहां दीआं समॅगरीआं अते साधनां नाल पड़चोल अते खेड़दा है
होर योगतावां जिन्हां नूँ संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, भावनातमक हुनर जिवें कि जानवरां अते पंछीआं प्रती हमदरदी, समाजिक रिशतिआं दी समझ, वातावरन दी संभाल।
की देखिआ जा सकदा है?	• वधीआ मोटर हुनर: बॅच्चिआं दी पकड़ अते ड्राइंग औज़ारां दी हेराफेरी, जिवें कि पैनसिल अते क्रेअन। • रचनातमकता अते कलपना: विॅच प्रदरशित मौलिकता अते रचनातमकता नूँ धिआन विॅच रॅखना • बॅच्चिआं दी कलाकारी, जिस विॅच रंग, आकार अते कलपनातमक तॅतां दी वरतॅ शामल है • भाशा विकास: इह देखना कि उह आपने चित्तरां दा वरनन किवें करदे हन, आपने विचार प्रगट करदे हन अते साथीआं नाल विचार-वटांदरे विॅच शामल हुंदे हन। • धिआन अते फोकस: बॅच्चिआं दा धिआन बनाई रॅखन अते उहनां दी कलाकारी 'ते केंद्रत करन दी योगता, अते नाल ही उहनां दीआं ड्राइंगां जां पेंटिंगां नूँ पुरा करन विॅच उहनां दी लगन नूँ वेखे।

गतीविधी का नाम	सैंडी डिसकवरीज़: मुफत रेत दी खेड	65
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	रेत जां मिॅटी दा आटा, वॅख-वॅख मुरती बणाउण वाले टूल (पलासटिक दे चाकू, कुकी कटर, शेपर, छेटे कंटेनर) अते कुझ कुदरती समॅगरी जिवें कि छेटे कंकर, टहिणीआं जां पॅते जोड़न लेई खेडे।	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं आपणे हॅथां अते उंगलां नाल समॅगरी दी पड़चोल करदे होऐ रेत अते मिॅटी दे आटे दी बणतर नूं महिसुस करन लेई उतशाहित करो। 2. बॅचिआं नूं रेत जां मिॅटी दे आटे दी वरतों करके उहनां दी कलपना तों सधारन वसतूआं जां आकार बणाउण लेई पेरित करो, जिवें कि इॅक गोंद, इॅक सॅप, जां इॅक फुॅल।	1. सधारन मूरतीकारी टूल पेश करो जिवें कि मिंनी शोवल, सपैटुला, जां टैकसटचर रोलर बॅचिआं नूं उहनां दे पिछले तजरबे दे आधार 'ते, होर उॅनत मुरतीआं दीआं तकनीकां दी पड़चोल करन दी इजाज़त देण लेई। विकलपक तौर 'ते, तुसीं छेटे खिडौंणिआं, खाली डॅबिआं, कॅपां जां चमचिआं दी वरतों रेत नूं कॅढण, डोलुण जां खोदण लेई कर सकदे हो।	1. उहनां दी रचना नूं सजाउण लेई टहिणीआं, फुॅलां, रंगां आदि दी वरतों करन लेई उहनां नूं मारगदरशन करो। 2. वॅडे बॅचिआं नूं छेटे बॅचिआं नूं खेडण अते उहनां नाल गॅलबात करन विॅच मदद करन दिओ, उहनां नूं संदां दी चंगी तरूं वरतों करन लेई मारगदरशन करो, उहनां दे कॅपड़े अते जुॅतीआं नूं गंदा ना करो।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नूं इॅक कारट लेई पहीऐ विॅच ढालण लेई मिॅटी प्रदान करो। पहीऐ सुॅक जाण तों बाअद, बॅचिआं नूं पेंट करन अते सजाउण दिओ। फिर, इॅक छेटी कारट बणाउण लेई सटिकस, पहीऐ अते सतर दी वरतों करन विॅच उहनां दी अगवाई करो। उह आपणीआं गॅडीआं नूं खिॅच के अते वसतूआं दी इॅक थां तों दूजी तॅक आवाजाही नूं नाटकी रूप दे के कलपनातमक खेड विॅच वी शामल हो सकदे हन।
थीम कनैकट (उदाहरण)	भारती सॅभिआचारक थीमां नूं पेश करके गतीविधी नूं वधाओ जिॅथे बॅचे मिॅटी दे इॅक टुकड़े नूं दीवे, भांडिआं, जां जानवरां दे सधारन रूपां विॅच ढाल सकदे हन। तुसीं बॅचिआं नूं उहनां दीआं मुरतीआं विॅच शामल करन लेई इॅक खास थीम जां पेंपट वी चुन सकदे हो।
अधिआपक नोटस	• **सुरॅखिआ:** यकीनी बणाओ कि वरती गाई समॅगरी उमर-मुताबक अते गैर-ज़हिरीली है। • किसे वी दुरघटना नूं रोकन लेई डंडिआं अते तारां दी वरतों दौरान बॅचिआं दी निगरानी करो। • **शमूलीअत:** सारे बॅचिआं नूं गतीविधी विॅच हिॅसा लैण लेई उतशाहित करो, लोड़ अनुसार सहाइता अते सहाइता प्रदान करो तां जो इह यकीनी बणाइआ जा सके कि हर कोई कलपनातमक खेड विॅच शामल हो सके। • **कहाणी सुणाउणा:** बॅचिआं नूं आपणीआं कहाणीआं जां बिरतांत सांझे करन लेई पेरित करो किउंकि उह आपणीआं रचनावां नाल खेडदे हन, भाशा दे विकास अते रचनातमकता नूं उतशाहित करदे हन।

निशानाबॅध पाठकम टीचा अते योगता	• **CG-4:** बॅचे भावनातमक बुॅधी विकसित करदे हन
	  • **C-4.6:** लोड़ पैण 'ते दूजिआं (जानवरां, पौंदिआं समेत) प्रती दिआलता अते मदददगारता दिखाउंदा है
	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते परफारमिंग आरटस विॅच काबलीअत अते संवेदनावां विकसित करदे हन, अते कला दुआरा अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल आपणीआं भावनावां नूं पगट करदे हन।
	  • **C-12.1:** वॅख-वॅख आकारां विॅच दे-अधामी अते तिंन-अधामी कलाकृतीआं बणाउण लेई कई तरूं दीआं समॅगरीआं अते साधनां नाल पड़चोल अते खेडदा है

होर योगतावां जिनूं नूं संबोधित कीता गिआ है	रेत अते मिॅटी दे आटे दी वरतों दुआरा संवेदी खेज अते सपरश विकास; सिरजणातमकता अते कलपना अते मुरती बणाउण दे साधनां अते समॅगरीआं दी हेराफेरी दुआरा वधीआ मोटर हुनर विकास। संचार अते पगटावे जिवें कि उह साथीआं नाल आपणीआं रचनावां नूं सांझा अते चरचा करदे हन।
की देखिआ जा सकदा है?	• सॅभिआचारक तॅत: देखे कि किवें बॅचे आपणे आले-दुआले दे सॅभिआचारक पतीकां जां तॅतां नूं आपणीआं मुरतीआं विॅच जोड़दे हन, भारती परंपरावां अते कुदरत नाल उनूं दे सबंध नूं दरसाउंदे हन। • वधीआ मोटर हुनर: उहनां दे हॅथ-अॅखां दे तालमेल अते उंगलां दी निपुंनता नूं वेखे किउंकि उह कुदरती समॅगरीआं अते मिॅटी दे आटे विॅच हेराफेरी करदे हन, इॅक संवेदी संदरभ विॅच उहनां दे वधीआ मोटर हुनर विकास दा मुलांकण करदे हन।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੇਰਾ ਸਟੋਰੇਜ ਬਾਕਸ: ਸਜਾਓ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟੋਰੇਜ ਬਾਕਸ ਬਣਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਗੈਰ-ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਪੇਂਟ, ਵੱਡੇ ਸਟਿੱਕਰ, ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਮਾਰਕਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੈਂਚੀ (ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਲਈ)	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੁੱਤੀ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ/ਗੱਤੇ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਦਿਓ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਡੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਪੇਂਟ, ਵੱਡੇ ਸਟਿੱਕਰ ਅਤੇ ਫੈਬਰਿਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ- "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?" 3. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਛੋਹਾਂ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮਾਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ- "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ?"	1. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਪੇਸਟ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਦੇ ਹਨ।	1. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੋਰੇਜ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਜਾਵਟ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ- "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸਜਾਵਟਾਂ (ਮਣਕੇ, ਰਿਬਨ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?" "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਟੋਰ ਕਰੋਗੇ?" 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਛੋਟੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤੇ, ਕੰਕਰ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਣ। ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਕਸੇ ਸਜਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਗਰੂਕਤਾ' ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ 'ਜਨਮਦਿਨ' ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਹਰੇਕ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। • ਕੈਂਚੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟੋਰੇਜ ਬਕਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ • **C-1.3:** ਸਕੂਲ/ਕਲਾਸਰੂਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ, ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਹਰਕਤ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਹੱਥ-ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ, ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ; ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੱਟਣ, ਪੇਸਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਵਿੱਚ। • ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਮੋਜ਼ੇਕ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਰਾਇੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਬਾਲ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਚਿਪਕਾਓ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਅਖ਼ਬਾਰ, ਓਰੀਗਾਮੀ ਕਾਗਜ਼, ਗੂੰਦ, ਕੈਂਚੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ, ਆਦਿ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾੜਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 2. ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਤਾਵਰਣਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। 2. ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲਾਜ ਬਾਰੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਣਨ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਭਿੰਨਤਾ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਟੈਕਸਟਚਰ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਤੀ ਗੇਂਦਾਂ, ਧਾਗੇ, ਜਾਂ ਫੈਬਰਿਕ ਸਕ੍ਰੈਪ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵੇਦੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਟੀਮ ਵਰਕ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾ' ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ 'ਭੋਜਨ' ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਫਲਾਂ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।.
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। • ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਰਾਹੀਂ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਰੇਖਾ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਦੀ ਪਲੇਸਮੈਂਟ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਓਰੀਗਾਮੀ ਮਜ਼ਾ: ਪੇਪਰ ਫੋਲਡਿੰਗ	68
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕਾਗਜ਼/ਅਖਬਾਰ, ਰੁਮਾਲ, ਰੁਮਾਲ, ਤੌਲੀਆ, ਰੰਗ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲ ਅਤੇ ਰੁਮਾਲ ਦਿਓ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋੜਨ ਦਿਓ। 3. ਤੌਲੀਏ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 2 ਜਾਂ ਵੱਧ ਤਹਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼/ਅਖਬਾਰ ਦਿਓ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੋੜਨ ਦਿਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ, ਪੰਛੀ, ਟੋਪੀਆਂ, ਮੱਛੀ, ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਰਲ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼/ਅਖਬਾਰ ਦਿਓ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋੜਨ ਦਿਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ, ਪੰਛੀ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼, ਮੱਛੀ, ਆਈਸ ਕਰੀਮ, ਫੁੱਲ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਰਲ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਫੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਫੋਲਡ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜਾਨਵਰ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜੋ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। • ਇੱਕ ਬਹੁਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ • **ਸੰਦਰਭੀ ਵਾਤਾਵਰਣ:** ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਟਿਕਾਊ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸੰਦਰਭੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ ਅਤੇ ਬਣਾਓ। • ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦਿਓ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **(CG-12)** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। • **(C-12.1)** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਤਹਿ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। • ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਹੱਥ-ਅੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ। • ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (5-6 ਸਾਲ): ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	जानवरां दे चिहरे दा मासक: बणाओ अते भूमिका निभाओ
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	सादे चिॅटे कागज़ दीआं चादरां, सटैंसिल, मोटे क्रेअन, खाणे दे खिडौंणे जां खाणे दीआं ड्रराइंगां/तसवीरां वाले कारड

69

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. छोटे बॅचिआं नूं चिहरे दे मासक प्रदान करो। 2. उनां नूं जानवरां दी पछाण करन, आवाज़ां कॅढण अते उनां दे तुरन दी नकल करन लई उतशाहित करो। 3. कलपनातमक जानवरां दे खेड़ विॅच शामल हुंदे होए इॅक खेड़-भरे माहौल नूं उतशाहित करो।	1. पहिलां तों कॅटे होऐ फेस मासक अते वॅख-वॅख भोजनां/भोजन खिडौंणिआं दीआं ड्रराइंगां वंडो। 2. बॅचिआं नूं जानवरां दीआं खाण-पीण दीआं आदतां दे आधार 'ते फेस मासक दी पछाण करन, रंग करन अते छांटण लई पेरित करो। 3. जानवरां दे निवास सथानां, भोजन अते जानवरां दे घरेलू जां जंगली वरगीकरन 'ते चरचावां दी सहूलत दिओ।	1. बॅचिआं नूं आपणे जानवरां दे चिहरे दे मासक बणाउण अते रंग करन लई सटैंसिलां नाल लैस करो। 2. रिहाइश, भोजन पसंदां अते वरगीकरन बारे गॅलबात शुरू करो। 3. दो-अखामी कलाकृतीआं दी सिरजणा दुआरा रचनातमक पेगटावे नूं उतशाहित करो।

गतीविधी भिंनता	फारम 'ते जाओ, फारम दे जानवरां दी देखभाल बारे गॅल करन, देखण अते चरचा करन लई।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जानवर
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता लई, चिहरे दे मासक दी बजाऐ, सपरश तसवीर कारड जां छोटे जानवरां दे खिडौंणिआं दी वरतों करो जिनां नूं बॅचे छूह अते महिसूस कर सकण। तुसीं वॅख-वॅख तसवीरां दी पछाण करन विॅच उहनां दी मदद करन लई जानवर/पंछीआं दीआं आवाज़ां वी बणा सकदे हो। • जदों बॅचे वॅख-वॅख जानवरां वांग नाटक करदे हन, आवाज़ां कॅढदे हन जां तुरदे हन तां उहनां नूं आरामदाइक बणाओ।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **(CG-7)** बॅचे निरीखण अते तरकपुरन सोच राहीं आले दुआले दी दुनीआं नूं समझदे हन • **(C-7.1)** वसतूआं दीआं वॅख-वॅख शेणीआं अते उनां विचकार सबंधां नूं देखदे अते समझदे हन • **(CG-12)** बॅचे विज़ुअल अते पेदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनावां विकसत करदे हन, अते कला राहीं आपणीआं भावनावां नूं अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल पेगट करदे हन • **(C-12.1)** वॅख-वॅख आकारां विॅच दो-अखामी अते तिंन-अखामी कलाकृतीआं बणाउण लई कई तरां दीआं समॅगरीआं अते औंज़ारां दी पड़चोल करदे हन अते खेड़दे हन।
होर योगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, कलातमक हुनर, जानवरां दे निवास सथान/होर जानकारी बारे आम गिआन, वरगीकरन दे हुनर
की देखिआ जा सकदा है?	• बोलण अते आपसी तालमेल दे हुनरां दा विकास करना • गतीविधी विॅच भागीदारी दा पॅधर • जानवरां दा रचनातमक पेदरशन • जानवरां दे मासक बणाउण विॅच वधीआ मोटर हुनर अते हॅथ-अॅख दा तालमेल

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਾਡੇ ਮਦਦਗਾਰਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ – ਧੰਨਵਾਦ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	1. ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਔਜ਼ਾਰ 2. ਸਾਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ 3. ਪਤਲੀ ਅਤੇ ਮੋਟੀ ਕ੍ਰੇਅਨ, ਫੇਵੀਕੋਲ 4. ਸਜਾਵਟ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲ, ਮਣਕੇ, ਚਮਕ, ਪੱਤੇ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਚਰਚਾ ਰਾਹੀਂ ਸਹਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। 2. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। 3. ਕ੍ਰੇਅਨ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਜਾਵਟ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ।	1. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ। 2. ਖਾਸ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ। ਫੁੱਲਾਂ, ਪੱਤਿਆਂ, ਮਣਕਿਆਂ, ਚਮਕ, ਸਟਿੱਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਓ।	1. ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਓ। 2. ਫੁੱਲਾਂ, ਪੱਤਿਆਂ, ਮਣਕਿਆਂ, ਚਮਕ, ਸਟਿੱਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕਾਰਡ ਵੰਡਣ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ) ਨਾਮ (ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ) ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **(CG-4)** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ • **(C-4.1)** ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ • **(CG-12)** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ • **(C-12.1)** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹਾਇਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਸਹਾਇਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਹਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ • ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਾਸ • ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰ

गतीविधी का नाम	आओ पकाईऐ: फलां अते सबज़ीआं दी चाट बणाओ	71
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	ताज़े कॅटे होऐ फल अते सबज़ीआं, वॅडे अते छोटे कटेरे, चॅमच, नमक, मिरच	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं पहिलां तों कॅटे होऐ फल अते सबज़ीआं दिखाओ, उहनां नूं हरेक नूं पछाणन लई प्रेरित करो। 2. सुआद, रंग, गंध अते फिर उहनां दे मनपसंद फल अते सबज़ीआं बारे गॅल करो। 3. बॅचिआं नूं चाट दिओ। चाट दे मिशरत सुआद बारे पुॅछे, उहनां दीआं इंदरीआं दी पड़चोल करो।	1. सुआद, बणतर, गंध, रंग अते उहनां नूं खाण दे फाइदिआं बारे उहनां नूं पता होण वाली किसे वी चीज़ बारे गॅल करो। 2. बॅचिआं नूं सफाई दी महॅतता ‘ते ज़ोर दिंदे होऐ, उतपादां नूं सुतंतर तौर ‘ते धोण अते कॅटण लई मारगदरशन करो। 3. चाट बणाउण विॅच इॅक सहिजोगी जतन दी सहूलत दिओ, जिस नाल 5-6 साल दे बॅचे सहाइता कर सकण अते अगवाई दी भूमिका निभा सकण।	1. बॅचिआं नूं आपणे कटेरिआं विॅच नमक अते मिरच पा के आपणी चाट बणाउण लई कहो। 2. 3-4 अते 4-5 साल दे बॅचिआं नूं चाट बणाउण विॅच मदद करन लई कहो। 3. सुआद, बणतर, गंध बारे पुॅछे।

गतीविधी भिंनता	तसवीरां दी वरतों करके उहनां भोजनां दी पछाण करो जो खाधे जा सकदे हन अते नहीं। इस दे नाल ही वॅख-वॅख भोजनां नूं वॅखरे ढंग नाल किवें खाधा जांदा है।
थीम कनैकट (उदाहरण)	फल अते सबज़ीआं
अधिआपक नोटस	• सारे बॅचिआं नूं शामल करना: विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता लई, पुरे फल अते सबज़ीआं दी वरतों करो जो कॅटीआं नहीं जांदीआं तां जो बॅचे छुह सकण, महिसुस कर सकण अते पछाण सकण। • नाल ही जिहड़े लोक बोल नहीं सकदे, उन्हां नूं कॅटीआं होईआं सबज़ीआं नाल ना कॅटीआं होईआं सबज़ीआं दा मेल करन लई कहो। • बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां नूं शामल करना: उन्हां नूं आपणी घरेलू भाशा विॅच जवाब देण दी आगिआ दिओ।

निशानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **(CG-1)** बॅचे अजिहीआं आदतां विकसत करदे हन जो उन्हां नूं सिहतमंद अते सुरॅखिअत रॅखदीआं हन
	  • **(C-1.1)** पौशटिक भोजन दी पसंद अते समझ दिखाउंदा है अते भोजन बरबाद नहीं करदा
	• **(CG-2)** बॅचे संवेदी धारनावां विॅच तिॅखापन विकसत करदे हन
	  • **(C-2.4)** कई गंधां अते सुआदां नूं वॅखरा करदा है

होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	अनुभवी हुनर (सुआद, गंध, रंग), भाशा हुनर
की देखिआ जा सकदा है?	• सवाल जवाब: खुॅल्हे सवालां दे वॅख-वॅख जवाबां दा मुलांकण, भाशा शबदावली दा विकास, आदि। • सरगरम खेज: बॅचिआं नूं वातावरण विॅच इंदरीआं नूं शामल करदे होऐ देखो, उदाहरन लई, चाट नूं छुहण, गंध अते सुआद।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮਿੱਟੀ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਰੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦਿਖਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਲੰਬੇ ਸੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਸੋਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੋਟੀ ਰੋਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਕਿਸ ਕੋਲ ਘੱਟ ਹੈ, ਕਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।	1. ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਟਿਕਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਟਾਈਮਰ ਸੈੱਟ ਕਰੋ। 2. ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਟਿਕਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। 3. ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਕਲ/ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਈ ਗਈ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਸਾਡਾ ਵਾਤਾਵਰਣ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ - ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣੀ ਅਸਲ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਸਕਣ (ਲੰਬਾ, ਛੋਟਾ, ਹੋਰ, ਘੱਟ)

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **(CG-8)** ਬੱਚੇ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **(C-8.9)** ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਆਇਤਨ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਮਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ
	• **(CG-12)** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **(C-12.1)** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ, ਕਲਾਤਮਕ, ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਤੁਲਨਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਹੁਨਰ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਆਦਿ। • ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਚਾਟ ਨੂੰ ਛੂਹਣ, ਗੰਧ ਅਤੇ ਸੁਆਦ।

गतीविधी का नाम	भोजन का जादू: गंध, सुआद, बणतर नूं पछाणे अते पकाओ
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	आम फल, सबज़ीआं अते मसाले - नमक, मिरच, निंबू, संतरा, केला, अंब, खीरा, टमाटर, पिआज़, धनीआ, करेला आदि।

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. केला, चुना अते नमक वरगीआं खाण-पीण वाल्लीआं चीज़ां दी जाण-पछाण करवाओ। 2. उन्हां नूं सुंघ के सुआद दा अंदाज़ा लगाउण लई उतशाहित करो। 3. बॅचिआं नूं चीज़ दा सुआद चॅखण दिओ अते दॅसो कि उन्हां दे अंदाज़े सही सन जां नहीं।	1. बॅचिआं नूं आपणीआं अॅखां बंद करो अते सुंघ के भोजन दी चीज़ दा अंदाज़ा लगाओ। 2. सफाई 'ते ज़ोर दिओ, बॅचिआं नूं हॅथ धोण दी हदाइत करो। 3. सैंडविच वरगे सधारन पकवान तिआर करन, सुआद अते बणतर 'ते चरचा करन विॅच उन्हां दी अगवाई करो। 4. इकॅठे तिआर कीते पकवानां दा आनंद लैंदे होऐ इॅक सहियोगी वातावरण नूं उतशाहित करो।	1. उतसुकता नूं उतशाहित करदे होऐ, वॅख-वॅख समॅगरीआं अते सुआदां दी पड़चोल करो। 2. लॅडू अते भेलपुरी वरगे पकवानां नूं तिआर करन विॅच सहाइता करो। 3. भोजन सुरॅखिआ अते पोशण संबंधी पहिलूआं 'ते चरचा करो। 4. घर विॅच अज़माउण लई सधारन, अॅग-रहित पकवानां दी इॅक सुची सांझी करो।

गतीविधी भिंनता	फलां अते सबज़ीआं दे सैंडविच बणाओ, इस दौरान खाणा पकाउण तों पहिलां सफाई अते हॅथ धोण बारे गॅल करो। इकॅठे खाओ अते आनंद माणो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	भोजन/फल अते सबज़ीआं/सिहत अते सुरॅखिआ (सिरफ़ गतीविधी भिंनता विॅच)
अधिआपक नोटस	• बॅचिआं नूं शामल करन नाल बॅचे भोजन दी चीज़ सिरफ़ दिखाउण दी बजाऐ बॅचिआं नूं सौंप के छुह अते महिसुस कर सकदे हन। • सारे बॅचिआं दी पुरी भागीदारी नूं यकीनी बणाओ।

निशानाबॅध पाठकॅम टीचा अते योगता	• **C-1 :**बॅचे अजिहीआं आदतां विकसत करदे हन जो उन्हां नूं सिहतमंद अते सुरॅखिअत रॅखदीआं हन
	  • **C-1.1:** पौशटिक भोजन दी पसंद अते समझ दिखाउंदा है अते भोजन बरबाद नहीं करदा
	• **C-2:** बॅचे तिॅखापन विकसत करदे हन
	  • **C-2.4:** संवेदी धारनावां विॅच, कई गंधां अते सुआदां नूं वॅखरा करदा है

होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, समाजिकरन, सवै-संभाल अते सफाई, गंध अते सुआद, पसंद/नापसंद, पसंदां नूं वॅखरा करदे हन।
की देखिआ जा सकदा है?	• सवाद दी पछाण करन विॅच शुॅधता • गतीविधी दा आनंद • सवादां विॅच अंतर करना • सवाद दी पछाण करना - मिॅठा, नमकीन, कौड़ा, मसालेदार, आदि।

गतीविधी का नाम	कलात्मक साहस: पाड़ना और चिपकाउणा	74
तुहाऩूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	कागज़ दीआं वॅडीआं चादरां, रंगीन कागज़/ओरीगामी चादरां, ग्रुंद अते कुझ सजावट समॅगरी (मणके, रिबन आदि)।	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. कागज़ दी इॅक वॅडी शीट 'ते इॅक सधारन, विशाल रूप-रेखा बणाओ। 2. रूप-रेखा दे अंदर ग्रुंद लगाओ। 3. बॅच्चिआं नूं रंगीन कागज़ दिओ अते उन्हां नूं रूप-रेखा वाले खेतर दे अंदर पाड़न अते चिपकाउण लई उतशाहित करो।	1. इॅक वॅडे कागज़ दे टुकड़े 'ते किसे जानवर जां वसतू दी रूप-रेखा बणाओ। इस 'ते ग्रुंद लगाओ। 2. बॅच्चिआं नूं दिॅते गए कागज़ दे टुकड़िआं नूं पाड़न लई कहो अते कागज़ दे टुकड़िआं नूं रूप-रेखा दे अंदर चिपकाओ। रूप-रेखा इॅक दरॅखत, इॅक श्हैंपड़ी, इॅक गोंद, इॅक बिॅल्ली, आदि दी हो सकदी है।	1. बॅच्चिआं नूं ज़ुॅती जां तोहफ़े दे डॅबे नूं फेअरिंग अते पेसटिंग दी वरतों करके सजाउण दिओ। 2. वॅख-वॅख रंगां दे कागज़ प्रदान करो अते डॅबे दीआं सीमावां दे अंदर रचनातमकता नूं प्रगट करन विॅच उहनां दी अगवाई करो। 3. कंम करदे समें आकारां अते रंगां 'ते गॅलबात नूं उतशाहित करो।

गतीविधी भिंनता	बॅच्चिआं नूं आपणी पसंद दी कोई वी रूप-रेखा/ड्रराइंग बणाउण लई कहो अते फिर टीअर-पेसटिंग गतीविधी करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जानवर, रंग
अधिआपक नोटस	• बॅच्चिआं नूं उही करन दिओ जिस तरां उह करना चाहुंदे हन • उन्हां दी कलपना अते सिरजणातमकता नूं जग्हा दिओ
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-3:** बॅचे इॅक तंदरुसत अते लचकदार सरीर विकसत करदे हन • **C-3.3:** आपणे हॅथां अते उंगलां नाल कंम करन विॅच शुॅधता अते निखंतरण दिखाउंदे हन • **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते प्रदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनशीलतावां विकसत करदे हन, अते कला राहीं आपणीआं भावनावां नूं अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल प्रगट करदे हन • **C-12.1:** वॅख-वॅख आकारां विॅच दो-अखामी अते तिंन-अखामी कलाकृतीआं बणाउण लई कई तरां दीआं समॅगरीआं अते साधनां दी पड़चोल करदे हन अते खेड़दे हन।
होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	रचनातमकता अते कलपना, हॅथां दी हरकत, शुॅधता अते निखंतरण, हॅथ-अॅखां दा तालमेल, आकारां अते रंगां नूं वॅखरा करदा है।
की देखिआ जा सकदा है?	• बॅचे दी पाड़न अते चिपकाउण दी योगता, • मौखिक हदाइतां दी समझ • गतीविधी करन विॅच नवीनता • कलपनातमक तौर 'ते कंम करना।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਸਰਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਸਰਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ; ਮਿੱਟੀ, ਪੱਥਰ, ਪੱਤੇ, ਘਾਹ, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਇੱਟਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼ਿਲਪ ਸਮੱਗਰੀਆਂ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰ, ਪੰਛੀ, ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਲ੍ਹਣਾ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕੇਨਲ।	1. ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾ-ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ। 3. ਮਨੁੱਖੀ ਘਰ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾ-ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿੱਟੀ, ਪੱਥਰ, ਘਾਹ ਅਤੇ ਸੋਟੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼ਿਲਪ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸੁਵਿਧਾਕਰਤਾ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟਿਕਸ, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਕਪਾਹ, ਆਦਿ ਪੇਸਟ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਆਸਰਾ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ। • ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ (ਖੁਸ਼ੀ, ਖੁਸ਼ੀ, ਡਰ, ਹਮਦਰਦੀ, ਆਦਿ) ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਖੇਡ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ/ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਬਣਾਓ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਓ, ਚੁਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮਾਡਲਿੰਗ ਮਿੱਟੀ, ਹਾਰਡਬੋਰਡ, ਟੀਵੀ, ਰਿਮੋਟ, ਮੋਬਾਈਲ, ਕੈਮਰਾ, ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ, ਗ੍ਰਾਈਂਡਰ, ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ, ਥਰਮਾਮੀਟਰ, ਲੈਪਟਾਪ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ, ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ, ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ, ਆਦਿ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਟੀਵੀ, ਰਿਮੋਟ, ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਵਰਗੇ ਸਧਾਰਨ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਮ, ਰੰਗੀਨ ਮਿੱਟੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।	1. ਲੈਪਟਾਪ, ਕੈਮਰਾ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਮ, ਰੰਗੀਨ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਹਨ?" ਵਰਗੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।	1. ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ, ਗ੍ਰਾਈਂਡਰ, ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਮ, ਰੰਗੀਨ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਇਸ ਔਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ? ਇਹ ਔਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਢਾਲ ਕੇ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਲੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕ੍ਰਿਊਡ੍ਰਾਈਵਰ, ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਦਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ, ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਟੇਥੋਸਕੋਪ ਆਦਿ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣੋ, ਕਦਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਛੂਹਦੇ ਹਨ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾ/ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। • **ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ:** ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ • **ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • **ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:** ਵਧੇਰੇ ਟਿਕਾਊ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.3:** ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। • ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ, ਟੀਮ-ਵਰਕ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਔਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। • ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਹੱਥ-ਅੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ। • ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (5-6 ਸਾਲ): ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	चलो नॅचदे हां!: सूरीर दी हरकत दे पैटरन बणाओ अते तेज़/हौली बीटस 'ते प्रदरशन करो
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	ढोलक/ढोलक, ड़ाफली, मोबाईल 'ते संगीत

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख गती 'ते ताड़ी वजाउंदे समें तुहाड़ी नकल करन लई कहि के इॅक खेड़ शुरू करो जिवें कि तेज़, हौली। 2. इसे गतीविधी नूं वॅख-वॅख सरीरक गतीविधीआं जिवें कि ताड़ी वजाउना, टैप करना, तुरना आदि नाल दुहराओ। 3. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख सरीरिक गतीविधीआं दुआरा आवाज़ां पैदा करन लई उतशाहित करो।	1. बॅचिआं नूं समुहां विॅच वंडे अते उन्हां नूं कुश किरिआवां दुआरा इॅक ड़ांस मूवमैंट बणाउन लई कहो। इह गतीविधी कलास दे नाल इॅक वॅडे समुह दे रूप विॅच वी कीती जा सकदी है। 2. बॅचे दो वॅख-वॅख सुरां / टैंपो नाल इॅको क्रम विॅच चालां नूं दुहराउंदे हन। धुन मोबाईल जां किसे वी संगीत यंतर 'ते वजाई जा सकदी है।	1. बॅचिआं नूं समुहां विॅच वंडे अते उन्हां नूं कुश किरिआवां दुआरा इॅक ड़ांस मूवमैंट बणाउन लई कहो। इह गतीविधी कलास दे नाल इॅक वॅडे समुह दे रूप विॅच वी कीती जा सकदी है। 2. बॅचे दे तों वॅध वॅख-वॅख सुरां / टैंपो नाल इॅको क्रम विॅच चालां नूं दुहराउंदे हन। धुन मोबाईल जां किसे वी संगीत यंतर 'ते वजाई जा सकदी है।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नूं वॅख-वॅख संगीत यंतरां जां सरीरक हरकतां दी वरतों करके आपणीआं बीटां बणाउन लई उतशाहित करो। आवाज़ां नूं दुहरा के उन्हां दे वॅख-वॅख पैटरनां दी पड़चोल करन विॅच उन्हां दी मदद करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा 'पॅदे अते रुॅख' है, तां बॅचिआं नूं आपणे आले दुआले दीआं कुदरती चीज़ां जिवें कि टहिणीआं नूं ठोकना, पॅतिआं दा सरसराहट, ड़ॅबे विॅच पॅथरां तों संगीत यंतर बणाउन लई कहो। बॅचिआं नूं आपणे संगीत यंतरां बारे गॅल करन लई उतशाहित करो।
अधिआपक नोटस	• **बॅचिआं लई इॅक सुरॅखिअत अते सुरॅखिअत वातावरण बणाउना:** बॅचिआं नूं सुनो, कदर करो अते सवाल पुॅछो। • **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दा समरथन करन लई, वॅख-वॅख वसतूआं दी वरतों करो जिन्हां विॅच बॅचे छुहदे हन, महिसुस करदे हन अते पैटरन बणा/विसतार कर सकदे हन। • **लिंग समानता नूं यकीनी बणाओ अते उतशाहित करो:** उहनां विॅचों हरेक नूं हिॅसा लैण दे मौके प्रदान करो • **इॅक बहु-भाशाई सिॅखण वातावरण बणाओ:** बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच निरदेश प्रदान करो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा (L1) विॅच जवाब देण दी आगिआ दिओ। इस तों इलावा, उहनां दी L2 विॅच वी वसतूआं अते किरिआवां लई आम शबदावली पेश करो। • **प्रसंगिक तौर 'ते संबंधित समॅगरी दी वरतों:** वधेरे टिकाऊ पहुंच लई सथानक तौर 'ते प्रापत समॅगरी दी वरतों 'ते ज़ोर दिओ।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते प्रदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनावां विकसत करदे हन, अते कला राहीं आपणीआं भावनावां नूं अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल प्रगट करदे हन। • **C-12.2:** संगीत, भूमिका निभाउणी, नाच अते गती बणाउन लई आपणी आवाज़, सरीर, थावां अते कई तरां दीआं वसतूआं दी पड़चोल करदा है अते खेड़दा है। • **C-12.4:** कलावां विॅच सहियोग नाल कंम करदा है
होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	• भाशा दे हुनर, करम अते पैटरनिंग दे बोधातमक हुनर अते गिणती दे हुनरां दी जाण-पछाण जिवें कि बॅचे पैटरन बणाउंदे हन • सुहज भावना, टीम-वरक, सवै-जागरूकता अते सरीरक मोटर विकास।
की देखिआ जा सकदा है?	• भागीदारी: उहनां बॅचिआं दा धिआन रॅखे अते पछाणे जो सरगरमी नाल हिॅसा लै रहे हन। • सरगरम खोज: बॅचिआं नूं आपणीआं इंदरीआं नूं जोड़दे होऐ अते रोज़ाना वसतूआं दी वरतों करदे होऐ देखो जदों उह वॅख-वॅख पैटरनां नूं दुहराउंदे, वधाउंदे अते बणाउंदे हन। • रचनातमकता: पैटरन वॅख-वॅख हो सकदा है जिवें कि ABAB, ABCABC , AABB।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੈਟਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਕਲਾ/ਕਰਾਫਟ/ਮਣਕਿਆਂ/ਸਰੀਰ-ਚਾਲ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮਣਕੇ, ਧਾਗਾ, ਤਿੰਨ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਗੈਰ-ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਰੰਗ/ਰੰਗ, ਪਾਣੀ, ਰੰਗਾਂ ਲਈ ਕਟੋਰੇ ਜਾਂ ਪਲੇਟਾਂ, ਚਿਪਕਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ, ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਾਗੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਲਾਲ, ਤਿੰਨ ਨੀਲੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੀਲੇ ਮਣਕੇ ਦਿਓ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਲ, ਨੀਲਾ ਅਤੇ ਪੀਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕ੍ਰਮ ਦੁਹਰਾਓ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਣਕਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੰਗਾਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ ਅਤੇ ਪੀਲਾ) ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਟੀਆਂ ਪਾੜਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।	1. ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਛਾਪਣ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮਲ ਦੀ ਡੰਡੀ/ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਭਿੰਡੀ) ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਿੰਡੀ ਲਈ ਲਾਲ ਰੰਗ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੀ ਡੰਡੀ ਲਈ ਹਰਾ ਰੰਗ) 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਟਰਨ ਛਾਪਣ ਲਈ ਕਹੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2 ਲਾਲ ਪ੍ਰਿੰਟ ਨਿਸ਼ਾਨ, 1 ਹਰਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਨਿਸ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਦੁਬਾਰਾ 2 ਲਾਲ ਪ੍ਰਿੰਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) 4. ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਇੱਕ ਖੇਡ ਖੇਡੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਫਿਰ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਕੁਝ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ: (a) ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ, ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ, ਘੁੰਮੋ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਓ। (b) ਛਾਲ ਮਾਰੋ, ਸਿਰ ਹਿਲਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਰੱਖੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਜੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਰੰਗਾਂ/ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। • ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਕਦਰਦਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-8:** ਬੱਚੇ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-8.2:** ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ, ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਵਧੀਆ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਤਾਲਮੇਲ, ਸੰਗੀਤਕ ਸਮਝ, ਧਿਆਨ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੰਮ, ਨਿਰੀਖਣ, ਨਵੀਨਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ: ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ: ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। • ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੱਥ-ਅੱਖ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ: ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ	79
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ, ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀਆਂ (ਪੱਤੇ, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ), ਪੇਂਟ ਰੰਗ ਜਾਂ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ, ਕੁੱਕਮ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਟੋਰਾ, ਪੇਂਟ ਬੁਰਸ਼, ਹਾਰਡਬੋਰਡ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ। ਨੇੜਲੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਤੇ, ਟਾਹਣੀਆਂ, ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਗੋਲਾ, ਧਾਗਾ ਆਦਿ)। 2. ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦਿਓ। 3. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।	1. ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਡੁਬੋ ਕੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਵਰਤੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ (ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ, ਚੱਕਰ, ਅੰਡਾਕਾਰ, ਤਾਰਾ, ਆਦਿ) ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ। 2. ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦਿਓ। 3. ਵਰਤੇ ਗਏ ਰੰਗਾਂ, ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ, ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਡਰਾਇੰਗਾਂ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਿੰਡੀ, ਆਲੂ, ਪਿਆਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਕੱਟ ਆਊਟ ਅਤੇ ਟੁਕੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ੀਟਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਡਰਾਇੰਗਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਰਾਇੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਵਧੇਰੇ ਟਿਕਾਊ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। • ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਕਦਰਦਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਨਿਰੀਖਣ, ਸੁਹਜ ਭਾਵਨਾ, ਟੀਮ ਵਰਕ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। • ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਹੱਥ-ਅੱਖ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ। • ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (5-6 ਸਾਲ): ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਭਾਵਨਾ ਕਾਰਡ, ਕਾਗਜ਼, ਕ੍ਰੇਅਨ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਕੱਟਆਊਟ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 2. ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਕਾਰਡ ਚੁਣਨਗੇ। 3. ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਆਦਿ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਕੱਟ ਆਊਟ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਕੱਟ ਆਊਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ, ਡਰਾਇੰਗਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰੇਅਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰੇਅਨ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਤਰਤੀਬ ਸਥਿਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚਿਹਰਾ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਭਰਵੱਟੇ, ਬੁੱਲ੍ਹ ਆਦਿ ਦੇ ਕੱਟਆਉਟ ਨਾਲ ਬਣਾਓ। ਬੱਚੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੈਲਕ੍ਰੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਚਰਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ" ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਣੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਿਓ। • ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-4.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਹੁਨਰ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ: ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। • ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ: ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। • ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ: ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਾਡੇ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨੀ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਉਹ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੀਸਾਈਕਲ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਗੱਤੇ ਦੇ ਡੱਬੇ/ਟੈਟਰਾ ਪੈਕ, ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ, ਅਖਬਾਰ, ਬੋਤਲਾਂ ਆਦਿ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੈਂਚੀ, ਗਲੂ ਸਟਿੱਕ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਛਿਲਕੇ -

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਤੇ ਦੇ ਡੱਬੇ/ਟੈਟਰਾ ਪੈਕ, ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਗੈਰ-ਖਪਤਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਪਤਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਖਪਤਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਪੌਦਿਆਂ, ਸਟੋਰੇਜ ਸਪੇਸ, ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਖਪਤਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਇਓਡੀਗ੍ਰੇਡੇਬਲ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬਾਇਓਡੀਗ੍ਰੇਡੇਬਲ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਖਾਦ ਟੋਏ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਦ ਟੋਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਸਾਲ ਭਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰੋ, ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ, ਖਾਦ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਬਾਗਬਾਨੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕੀਤੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਜ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਰੁੱਖ" ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਮਲੇ ਵਾਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਬੱਚਿਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ:** ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਯਾਨੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ, ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। • ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ: ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ। • ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਗਰੂਕਤਾ: ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ • ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। • ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਕਦਰਦਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। • **C-1.3:** ਸਕੂਲ/ਕਲਾਸਰੂਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਸਤੂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਸੰਵੇਦੀ ਖੋਜ, ਕੱਟਣ ਦੁਆਰਾ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਤਰਜੀਹਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਕੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਕਾਰਨ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ। • ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂਯੋਗਤਾ। • ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ, ਆਦਿ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟੋ/ਪਾੜੋ	82
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਅਖ਼ਬਾਰ/ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੈਂਚੀ, ਗੂੰਦ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੱਟਆਊਟ - ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ, ਅਸਮਾਨ, ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਆਕਾਰਾਂ (ਚੱਕਰ, ਵਰਗ, ਤਿਕੋਣ) ਦੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਕੈਂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦਿਖਾਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲਾਂ, ਆਵਾਜਾਈ, ਘਰੇਲੂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਥੀਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੈਂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 3. ਨੂੰ ਆਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਓ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੱਟਆਉਟ ਪੇਂਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੰਗੀਨ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਪਕਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 3. ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਰੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ "ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ" ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਅਤੇ ਕੱਟਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਟ-ਆਉਟਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ:** ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 4-6 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। • **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਨਾਲ ਹੀ, ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੈਂਚੀ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਹੈਂਡਲ, ਮੋਟਾ ਕਾਗਜ਼ ਵਰਗੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਓ। • **ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ • ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਕਦਰਦਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।
	  • **C-1.4:** ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ (ਜਾਨਵਰਾਂ/ਪੰਛੀਆਂ/ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ), ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੇ ਹੁਨਰ (ਜਾਨਵਰ/ਕੀੜੇ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ), ਖੋਜ ਲਈ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ (ਸੁਣਨਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜੀਵਾਂ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ), ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ (ਤਸਵੀਰਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਕੱਟਣਾ) ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ (ਕਿਸੇ ਪਾਤਰ/ਜੀਵ/ਵਸਤੂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ)।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ, ਆਦਿ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ-ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਲੰਬੀ ਹੈ? ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ?

गतीविधी का नाम	संगीत के नमूने: बनाओ, तुलना करो- ऊँच/नीवीं आवाज़, ऊँची/नरम आवाज़ां
तुहानूँ किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	सटील कैटेरी, सेटीआं / चमचे, गॅत्ते, गुंद, पॅथर, घुंगरू, चॅल / दाल

इस गतीविधी नूँ किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बेतलां नूँ दाला, पॅथरां, जां चॅलां दे दाणिआं नाल भरो अते उन्हां नूँ सुरॅखिअत ढंग नाल सील करो। 2. बॅचिआं नूँ मुफ़त संगीत बनाउण लई बेतलां नूँ हिलाओ।	1. बेतलां नूँ दाला, पॅथरां, जां चॅलां दे दाणिआं नाल भरो, अते उहनां नूँ सुरॅखिअत ढंग नाल सील करो। विकलपक तॅर 'ते, सटील दे कटेरिआं नूँ वॅख-वॅख पॅथरां दे पाणी नाल भरो। 2. बॅचिआं नूँ बेतलां नूँ हिलाउण अते पाणी नाल भरे सटील दे कटेरिआं नूँ डंडिआं/चमचिआं नाल मारन लई मारगदरशन करो। 3. बॅचिआं नूँ आवाज़ां दे वॅख-वॅख पैटरन पैदा करन लई उतशाहित करो।	1. पिछली गतीविधी दुहराओ, पर इस वार, बॅचिआं नूँ इह पछाणन विॅच मदद करो कि की पाणी अते दाल दी मातरा वधाउण जां घटाउण वेले आवाज़ां दी सुर वॅखरी हुंदी है।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं नूँ तसवीर कारड जां असल जीवन दे संगीत यंतर दिखाओ अते उन्हां नूँ इन्हां यंतरां दी वरतों दी प्रकिरिआ दी पछाण करन लई उतशाहित करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	बॅचिआं नूँ आपणे आले दुआले वॅख-वॅख आवाज़ां दी पछाण करन लई कहि के गतीविधी नूँ "जानवर, कीड़े-मकॅड़े अते पंछी" वरगे विशिआं नाल इकसार करो। इस बारे चरचा करन लई उतशाहित करो कि उह किहड़ीआं आवाज़ां नूँ ज़िआदा सुनना चाहुंदे हन अते पारक दे नेड़े सुनीआं जाण वालीआं आवाज़ां अते सड़क दे नेड़े सुनीआं जाण वालीआं आवाज़ां विॅच अंतर की हन।
अधिआपक नोटस	• **संकलप दी प्रगती:** सधारन रोज़ाना वसतूआं नाल शुरूआत करो अते वॅडी उमर समूहां लई वधेरे गुंझलदार वसतूआं वॅल तरॅकी करो। • **सारे बॅचिआं नूँ शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं लई सहाइता प्रदान करो, जिस विॅच सपरश तसवीर कारड अते बहुभाशाई निरदेश शामल हन। • **प्रशंसा दी भावना नूँ उतशाहित करो:** खेज अते प्रयोग दुआरा वातावरण अते सथानक सरेतां लई प्रशंसा नूँ उतशाहित करो।

निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते प्रदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनशीलतावां विकसत करदे हन, अते अरथपूरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल कला राहीं आपणीआं भावनावां नूँ प्रगट करदे हन।
	  • **C-12.1:** वॅख-वॅख आकारां विॅच दो-अयामी अते तिंन-अयामी कलाकृतीआं बनाउण लई कई तरहां दीआं समॅगरीआं अते साधनां दी पड़चोल करदा है अते खेड़दा है।
	  • **C-12.2:** संगीत, भूमिका-निभाउणी, नाच अते गती बनाउण लई आपणी आवाज़, सरीर, सपेस अते कई तरहां दीआं वसतूआं दी पड़चोल करदा है अते खेड़दा है।

होर योगतावां जिन्हां नूँ संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर (जानवरां/पंछीआं/कीड़िआं नाल सबंधत शबदावली), याददाशत दे हुनर (वॅख-वॅख आवाज़ां नूँ याद करना), संगीत नूँ महिसूस करदे समें अते सिरजदे समें सरगरम खेज लई इंदरीआं दी वरतों।
की देखिआ जा सकदा है?	• उहनां बॅचिआं दा धिआन रॅखे अते पछाणे जो सरगरमी नाल हिॅसा लै रहे हन, उहनां दी भाशा प्रतिभा, सरीर दीआं हरकतां, गॅलबात विॅच आसानी, आदि। • बॅचिआं दे आपणे वातावरण बारे किस तरहां दीआं गॅलबातां अते उह किस कारन-प्रभाव सबंधां नूँ समझदे हन, दा धिआन रॅखे। • बॅचिआं दी शबदावली दा धिआन रॅखे जदों उह सवालां दे जवाब दिंदे हन जिवें कि किहड़ी वसतू ऊँची/नरम है? की नहीं वॅजेगा अते किऊं? तुहानूँ की लॅगदा है कि जेकर असीं किसे होर वसतू दी बजाए वसतूआं दा इॅक सैॅट रॅखीऐ तां की होवेगा?

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ: ਵਕਰਦਾਰ, ਜ਼ਿਗ-ਜ਼ੈਗ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮਿੱਟੀ, ਚਾਕ, ਕ੍ਰੇਅਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਕਾਰਡ, ਦੁਪੱਟਾ, ਰੇਤ, ਸੋਟੀ, ਪਾਣੀ, ਮਣਕੇ, ਬਟਨ, ਰੱਸੀ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਕਾਰਡ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਮਿੱਟੀ, ਚਾਕ, ਜਾਂ ਕ੍ਰੇਅਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੀਆਂ, ਵਕਰਦਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ, ਰੇਤ, ਪੇਂਟ ਅਤੇ ਰੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੀਆਂ, ਵਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੱਗਜ਼ੈਗ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ, ਛਾਲ ਮਾਰਨ, ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਰੀਂਗਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਰੱਸੀ ਜਾਂ ਦੁਪੱਟੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਣ।	1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਟੇ ਕ੍ਰੇਅਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀਆਂ, ਵਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਲਾਈਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈਟਰਨਾਂ ਜਾਂ ਬਣਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਕਦਰ ਵਧਾਓ। • ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ, ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ। • ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾ: ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨਾ। • ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਛੂਹਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਂਗਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟਰ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ। • ਚੋਣਵੇਂ ਧਿਆਨ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ। • ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (5-6 ਸਾਲ): ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ।

गतीविधी का नाम	आकार नाल मसती: रंग बणाओ, टरेस करो अते पेंट करो/आकार
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	कागज़/अखबार/मिॅटी दीआं चादरां, क्रेअन, सटैंसिल, सटैंप जां जिओमैट्रिक आकार वालीआं वसतूआं जिवें कि बेतल दे ढॅकण आदि, सुॅके पॅते, पॅथर।

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. आले-दुआले तों कुझ वसतूआं इकॅठीआं करो जो सटैंसिल वजों कंम करनगीआं। बॅचिआं नाल वसतू अते उसदी शकल दी पछाण करो। 2. बॅचिआं नूं क्रेअन दी मदद नाल चिॅकड़/कागज़ विॅच उनां वसतूआं नूं टरेस करन अते इस बारे गॅल करन लई उतशाहित करो।	1. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख आकारां नूं टरेस करके रंगोली डिज़ाइन बणाउण लई उतशाहित करो अते डिज़ाइन बारे गॅल करो कि किहड़े चिॅतर दुहरा रहे हन? 2. बॅचिआं नूं पॅथरां, सुॅके पॅतिआं आदि नाल रूप-रेखावां नूं सजाउण लई कहो।	1. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख आकारां नूं टरेस करके रंगोली डिज़ाइन बणाउण लई उतशाहित करो अते डिज़ाइन विॅच वरते गए आकारां बारे गॅल करो जिवें कि किहड़े चिॅतर दुहरा रहे हन? 2. बॅचिआं नूं हरेक आकार दी रूप-रेखा दे अंदर रंग करन अते पॅथरां, सुॅके पॅतिआं आदि नाल रूप-रेखा नूं सजाउण लई कहो। 3. इस गतीविधी नूं वसतूआं दे सुमेल नाल दुहराओ।

गतीविधी भिंनता	बॅचे कागज़ 'ते वॅख-वॅख सटैंसिलां/वसतूआं दी वरतों करके तसवीरां बणाउणगे। बॅचिआं नूं क्रेअन अते पेंट रंगां दी वरतों करके रूप-रेखा दे अंदर रंग करन लई उतशाहित करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा 'रुॅख अते पौंदे' है, तां बॅचिआं नूं सुॅके पॅतिआं, होर कुदरती चीज़ां नूं सटैंसिल वजों वरतण अते कागज़ 'ते टरेस करन लई उतशाहित करो। बॅचिआं नूं बारीक वेरवेआं जिवें कि पॅतिआं दीआं नाड़ीआं, टूॅटण वॅल धिआन देण विॅच मदद करो अते सवाल पूॅछे कि की वॅख-वॅख पॅतिआं लई निशान वॅखरे दिखाई दिंदे हन आदि।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता लई, सपरश समॅगरी दी वरतों करो जो बॅचे छूह अते महिसूस कर सकण। • **इॅक बहुभाशाई सिॅखण वातावरण बणाओ:** बॅचिआं दीआं • घरेलू भाशावां विॅच निरदेश प्रदान करो अते उहनां नूं उहनां दी घरेलू भाशा (L1) विॅच जवाब देण दी आगिआ दिओ। इस तों इलावा, उहनां दी L2 विॅच वी वसतूआं अते किरिआवां लई आम शबदावली पेश करो। • **बॅचिआं लई इॅक सुरॅखिअत अते सुरॅखिअत वातावरण बणाउणा:** बॅचिआं दे जवाबां अते भागीदारी लई उहनां दी कदर करो • **संदरभी वातावरण:** इॅक वधेरे टिकाऊ पहुंच लई सथानक तौर 'ते उपलबध सरोतां दी वरतों। • **कलासरूम विॅच लिंग समानता नूं यकीनी बणाओ अते उतशाहित करो:** सारिआं नूं हिॅसा लैण दे बराबर मौके दिओ
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **(CG-8)** बॅचे मातरावां, आकारां अते मापां दुआरा दुनीआ नूं पछाणन लई गणितिक समझ अते योगतावां विकसत करदे हन। • **(CG-8.1)** मातरावां, आकारां, सपेस अते मापां नाल सबंधत संकलपां अते प्रकिरिआवां नूं समझण अते प्रगट करन लई छुकवीं अते छुकवीं शबदावली विकसत करदे हन। • **(CG-12)** बॅचे दृशटीगत अते प्रदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनशीलतावां विकसत करदे हन, अते अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल कला राहीं आपणीआं भावनावां नूं प्रगट करदे हन। • **(C-12.1)** वॅख-वॅख आकारां विॅच दो-अखामी अते तिंन-अखामी कलाकृतीआं बणाउण लई कई तरां दीआं समॅगरीआं अते औंज़ारां दी पड़चोल करदा है अते खेडदा है।
होर योगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	निरीखण, सुहज भावना, टीम-वरक, सवै-जागरूकता अते सरीरक मोटर विकास।

ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਣਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ। ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। • ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ: ਹੱਥ-ਅੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ। • ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ (5-6 ਸਾਲ): ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	फरश़ कला: रंगोल़ (आकार, पैटरन अते होर)
तुहान्नूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	रंगोली पाउडर, घाह, पॅथर, पेंट, सेफ शीशे, बोतल दे ढॅकण, पॅते, दालां, पेंट कीते पॅथर

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. फरश़ ‘ते 4-5 भागां वाली इॅक सधारन रंगोली दी रूप-रेखा बनाओ। 2. बॅचिआं नूं लाल, पीले वरगे सधारन पैटरन दी पालणा करदे होए इस विॅच रंग भरन लई कहो, फिर दुहराओ। 3. बॅचिआं नूं प्रकिरिआ विॅच मारगदरश़न करके रंगोली नूं पुरा करन विॅच मदद करो।	1. फरश़ ‘ते वॅख-वॅख अते खास आकारां अते डिज़ाईनां नूं दुहराउंदे होए इॅक रंगोली दी रूप-रेखा बनाओ। 2. बॅचिआं नूं इॅको जिहीआं वसतूआं अते रंगां नाल खास आकारां अते डिज़ाईनां नूं सजाउन लई कहो। उदाहरन वजों, सारे चॅकरां नूं लाल रंग दिओ, सभ तों बाहरी रूप-रेखा ‘ते पॅथर लगाओ, अंदर बणीआं पॅटीआं ‘ते घाह लगाओ, आदि।	1. फरश़ ‘ते चाक नाल रंगोली दी रूप-रेखा डिज़ाईन बनाओ। 2. बॅचिआं नूं रचनातमकता अते कलपना नूं उतशाहित करदे होए, रंगां अते सथानक तौर ‘ते उपलबध समॅगरी नाल भरन लई कहो। 3. बॅचिआं नूं फलैश़कारडां नाल वॅख-वॅख राजां विॅच रंगोली दे वॅख-वॅख नावां नाल जान्नू करवाओ, जिवें कि महाराश़टर विॅच रंजोली, असाम अते पॅछमी बंगाल विॅच अलपना, तामिलनाडू विॅच कोलम अते राजसथान विॅच मंडाना।

गतीविधी भिंनता	सॅभिआचारक विभिंनता अते परंपरावां दी पड़चोल करन लई बॅचिआं नाल राज-विश़ेश़ रंगोलीआं बनाओ।
थीम कनैकट (उदाहरन)	बॅचिआं दे वॅख-वॅख राज-विश़ेश़ सजावट अते सुहज भावना दे गिआन नूं वधाउन लई गतीविधी नूं तिउहारां अते जश़नां दे थीम नाल जोड़ो।
अधिआपक नोटस	• बॅचिआं नूं आपने कुदरती वातावरन दी पड़चोल करन लई उतशाहित करो अते सथानक तौर ‘ते उपलबध समॅगरी दी वरतों ‘ते ज़ोर दिओ। • गतीविधी राहीं बॅचिआं दे जिओमैट्रिकल डिज़ाईन अते सॅभिआचारक विभिंनता बारे गिआन वधाओ। • सहिजोग, रचनातमक प्रगटावा, भाश़ा, बोधातमक अते समाजिक-भावनातमक विकास नूं उतशाहित करो। • विहारक अनुभव राहीं कलपना, श़बदावली अते सुहज भावना विकसत करो।
निश़ानाबॅध पाठकरम टीचा अते जोगता	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते प्रदरश़न कलावां विॅच जोगतावां अते संवेदनश़ीलतावां विकसत करदे हन, अते कला राहीं आपणीआं भावनावां नूं अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल प्रगट करदे हन। • **C-12.1:** वॅख-वॅख आकारां विॅच दे-अधामी अते तिंन-अधामी कलाकृतीआं बनाउन लई कई तरां दीआं समॅगरीआं अते साधनां दी पड़चोल करदा है अते खेड़दा है।
होर जोगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	• सहिजोग अते साथी आपसी तालमेल। • मोटर हुनर विकास, जिस विॅच वधीआ मोटर हॅथ दीआं हरकतां अते अॅखां-हॅथ तालमेल श़ामल हन।
की देखिआ जा सकदा है?	• निरीखन हुनर- बॅचिआं दी सरगरम भागीदारी, भेग-भुलेखा अते दिमागी तौर ‘ते धिआन दिओ। • साथी आपसी तालमेल- दूजे बॅचिआं नाल सहिजोग अते श़मुलीअत दा मुलांकन करो • मोटर हुनर- वधीआ मोटर हॅथ दीआं हरकतां दी वरतों। • अॅखां-हॅथ तालमेल

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਓ ਬਣਾਈਏ: ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ (ਕਾਗਜ਼, ਗੱਤੇ, ਮਿੱਟੀ, ਕੱਪੜਾ, ਸੋਟੀਆਂ, ਆਦਿ), ਕੈਂਚੀ ਗੂੰਦ ਮਾਰਕਰ ਜਾਂ ਪੇਂਟ। ਸਾਂਝੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ, ਪਾਰਕ, ਸਕੂਲ, ਆਦਿ) ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਚਿੱਤਰ, ਮਾਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ, ਪਾਰਕ, ਸਕੂਲ, ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਤੁਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹੋ?)	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਘਰ, ਗੱਤੇ ਦੇ ਪਾਰਕ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਸੰਦ ਹੈ?)।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰ, ਫੈਬਰਿਕ ਪਾਰਕ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 2. ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪਾਰਕ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?)।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਕਸਟਚਰ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਫੈਬਰਿਕ ਵਰਗੀਆਂ ਸਪਰਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਘਾਹ ਲਈ ਫੈਬਰਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ)। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਮੈਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਯਾਦ ਹੈ")।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ" ਦੇ ਥੀਮ ਨਾਲ ਜੋੜੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਹਰੇਕ ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ)।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਅੱਜ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ")। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਅਤੇ ਗੂੰਦ ਕਰਨਾ ਦਿਖਾਉਣਾ)। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਝੂਲੇ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜੇ!")।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਦੁਆਰਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਟੀਮ ਵਰਕ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਤਰਕ ਦੇ ਹੁਨਰ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?")। • ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ?")। • ਸਮੂਹ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਤੁਸੀਂ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ?")।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਤਿਉਹਾਰ: ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖੋ/ਕਦਰ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸਟੇਸ ਨਰੀ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸੰਮਲਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਤਿਉਹਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਕਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਜਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਗਏ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਕਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇੰਗ, ਰੰਗ, ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਲਿਖਣ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਿਉਹਾਰ ਜਾਂ ਖਾਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦਿਓ, ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੌਂਪੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਥੀਮ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਬੱਚਾ ਮੁੱਲਵਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ। • ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। • ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਏਕੀਕਰਨ, ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਲਾਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ। • ਸਾਂਝਾਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। • ਡਰਾਇੰਗ, ਰੰਗ, ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਲਾਸਰੂਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਰ/ਕੰਧ ਬਣਾਉਣਾ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ, ਇੱਕ ਮਾਰਕਰ, ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੂੜਾ ਡਸਟਬਿਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣਾ, ਹੱਥ ਚੁੱਕਣਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 2. ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੂੜਾ ਡਸਟਬਿਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣਾ, ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੋਲਣਾ, ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨਾ, ਆਦਿ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰੋ।	1. ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 2. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਆਈਕਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰੋ। 2. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਆਈਕਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 3. ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ, ਵਾਰੀ ਲੈਣ, ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਜਾਂ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਖਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ/ਮੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ" ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਥੋਪਣ ਤੋਂ ਬਚੋ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। • ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਹਰੇਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। • ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਗੱਤੇ ਦੇ ਕੱਟਆਉਟ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਲਾਸਰੂਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਮ ਚਿੱਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-4.5:** ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਦੁਆਰਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.2:** ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
	• **CG-13:** ਬੱਚੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਰਗੇ ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
	  • **C-13.4:** ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਨਿਯਮ: ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ, ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਕਲਾਸਰੂਮ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ। • ਸਾਂਝਾਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਵਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ। • ਡਰਾਇੰਗ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ।

गतीविधी का नाम	इसनूँ समेटणा: आकार, डब्बे अते सजावट	90
तुहानूँ किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	अख़बार, बबल रैप, टेप, रॅसी, गुंद, सादा कागज़, वॅख-वॅख आकारां अते आकारां दे डॅब्बे।	

इस गतीविधी नूँ किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅच्चिआं नूँ वसतूआं अते पैकिंग समॅगरी प्रदान करो। 2. उहनां नूँ अंदरली समॅगरी (जिवें कि सख़त, नरम, खुरदरा, निरविघन) अते प्रदान कीतीआं गइीआं वसतूआं दी बणतर नूँ छूहण, महिसूस करन अते वरणन करन लई उतसाहित करो। 3. बॅच्चिआं नूँ अख़बार दी वरतों करके वसतूआं नूँ खोलण अते फिर दुबारा पैक करन विॅच सहाइिता करो।	1. बॅच्चिआं नूँ अख़बार नाल पैक करन लई वॅख-वॅख आकारां दीआं वसतूआं (जिवें कि गोंद, छोटा डॅबा, शंकुदार टोपी) प्रदान करो। 2. चरचा करो कि किहड़ीआं वसतूआं नूँ पैक करना आसान जां मुशकल सी अते उनां दे आकार दूजिआं तों किवें वॅखरे सन। 3. बॅच्चिआं नूँ अख़बार दी वरतों करके वसतूआं नूँ खोलण अते फिर दुबारा पैक करन विॅच सहाइिता करो।	1. बॅच्चिआं नूँ अख़बार नाल पैक करन लई वॅख-वॅख आकारां दीआं वसतूआं (जिवें कि गोंद, छोटा डॅबा, शंकुदार टोपी, हीरा अते तारे दे आकार दीआं वसतूआं) प्रदान करो। बॅचे इनां नूँ रॅसी, कंकर आदि वरगीआं समॅगरीआं नाल सजा सकदे हन। 2. चरचा करो कि किहड़ीआं वसतूआं नूँ पैक करना आसान जां मुशकल सी अते उनां दे आकार दूजिआं तों किवें वॅखरे सन। 3. बॅच्चिआं नूँ अख़बार दी वरतों करके वसतूआं नूँ खोलण अते फिर दुबारा पैक करन विॅच सहाइिता करो।

गतीविधी भिंनता	बॅच्चिआं नूँ आपणे साथीआं दुआरा पैक कीतीआं वसतूआं दी शकल दा अंदाज़ा लगाउण लई उतसाहित करो। बॅच्चिआं नूँ महिसूस करन दिओ कि की पैक कीता गिआ है अते अंदरली वसतू दा अंदाज़ा लगाओ।
थीम कनैकट (उदाहरण)	इस गतीविधी नूँ "रुॅख अते पौंदे" दे विशे नाल जोड़े, बॅच्चिआं नूँ पैकिंग दे उदेशां लई वॅख-वॅख पॅतिआं, कंकरां दी वरतों करन लई उतसाहित करो। उनां नूँ पुॅछे कि कागज़, रिबन आदि दी थां 'ते किहड़े पॅते वरतणे सभ तों वधीआ रहिणगे।
अधिआपक नोटस	• पैकिंग प्रकिरिआ दौरान लोड़ अनुसार बॅच्चिआं नूँ सहाइिता प्रदान करो। • दृशटीहीण बॅच्चिआं नूँ उहनां वसतूआं नूँ समझण विॅच सहाइिता करो जिनां नूँ उह छूहदे हन। पैकिंग लई सपरश समॅगरी दी वरतों करो। • सिॅखण नूँ वधाउण लई गतीविधी दौरान खोज अते चरचा नूँ उतसाहित करो।

निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-2:** बॅचे संवेदी धारनावां विॅच तिॅखापन विकसत करदे हन
	  • **C-2.5:** छेह दे अरथां विॅच विततकरा विकसत करदे हन
	• **CG-3:** बॅचे इॅक तंदरुसत अते लचकदार सरीर विकसत करदे हन
	  • **C-3.3:** आपणे हॅथां अते उंगलां नाल कंम करन विॅच शुॅधता अते नियंतरण दिखाउंदे हन
	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते परदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनशीलतावां विकसत करदे हन, अते कला राहीं आपणीआं भावनावां नूँ अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल परगट करदे हन
	  • **C-12.1:** वॅख-वॅख आकारां विॅच दे-अयामी अते तिंन-अयामी कलाकरितीआं बनाउण लई कई तरहां दीआं समॅगरीआं अते साधनां दी पड़चोल करदे हन अते खेडदे हन।

होर योगतावां जिनां नूँ संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, समाजिककरन, संवेदी धारना, मौंखिक निरदेशां नूँ समझदा है, चंगी तरहां गॅलबात करदा है, कई तरहां दीआं वसतूआं दी पड़चोल करदा है अते खेडदा है, सहियोग नाल कंम करदा है।
की देखिआ जा सकदा है?	• संवेदी धारना: बॅचे सख़त अते नरम, खुरदरी अते निरविघन सतहां विॅच फरक करदे हन। • तुलना करन दी योगता: बॅचे छुकवीं शबदावली दी वरतों करके बनतर दे आधार 'ते वसतूआं दी तुलना करदे हन। • छांटण दे हुनर: बॅचे बनतर दे आधार 'ते वसतूआं नूँ सही ढंग नाल छांटदे हन। • मोटर हुनर: बरीक मोटर मासपेशीआं दी वरतों दा निरीखण। • अॅख-हॅथ तालमेल: पैकिंग गतीविधीआं दौरान तालमेल दा निरीखण।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤੁਕਬੰਦੀ/ਗੀਤ ਬਣਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਜਾਨਵਰਾਂ, ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ, ਮੋਟੇ ਕ੍ਰੇਅਨ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਰੱਖੋ। 2. ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਲਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਚੁਣੇਗਾ ਅਤੇ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 3. ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਾਲਬੱਧ ਗੀਤ ਸੁਣਾਓ। ਬੱਚੇ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਦੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਕ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥੀਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਥੀਮ "ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ" ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਛੋਟੀਆਂ ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ, ਆਸਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਤੁਕਾਂਤ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਲਬੱਧ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਕਵਿਤਾਵਾਂ/ਗਾਣੇ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-9:** ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-9.6:** ਸਪਸ਼ਟ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ, ਸਰਲ ਗੀਤ/ਤੁਕਾਂਤ ਬਣਾਉਣਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤਣਾ, ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਤਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ। • ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ - ਤਾਲ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ: ਪੇਪਰ-ਮਾਚੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ	92
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਅਖ਼ਬਾਰ, ਕਟੋਰਾ, ਪਲੇਟ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ, ਪੇਂਟ ਬੁਰਸ਼, ਗੁੰਦ, ਪਾਣੀ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ/ਵਰਤੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਪੇਪਰ ਮਾਚੇ ਪੇਸਟ ਦਿਓ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਮਾਚੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟ 'ਤੇ ਚਾਦਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਓ। 3. ਚਾਦਰ ਨੂੰ ਸੁੱਕਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਮੇਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਮੇਚ ਅਤੇ ਗੁੰਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਾ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੀਮਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਮਾਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਮਾਸ਼ ਅਤੇ ਗੁੰਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਾ ਵਸਤੂਆਂ, ਉਪਯੋਗੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੀਮਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਮਾਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਥੀਮ 'ਪੌਦੇ' ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 'ਜਾਨਵਰ' ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਫੁੱਲ, ਪੱਤੇ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ/ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ, ਉਪਯੋਗੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਅੱਖਾਂ-ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਸਥਾਨਿਕ ਭਾਵਨਾ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ - ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਜੋਂ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨਾ। • ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ। • ਮੋਟਰ ਤਾਲਮੇਲ - ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਮਾਚ ਨੂੰ ਢਾਲਣ, ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ, ਪਾੜਨ ਵਿੱਚ ਬਰੀਕ ਮੋਟਰ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਬਣਾਓ: ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਧਾਰਤ ਡਰਾਇੰਗ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	3-D ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਘਣ-ਆਕਾਰ ਦਾ ਡੱਬਾ, ਕੋਨਿਕਲ ਕੈਪ, ਵੱਡਾ ਪਾਸਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ 2-D ਚਿੱਤਰ, ਸਾਦੇ ਕਾਗਜ਼, ਕ੍ਰੇਅਨ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਇੱਕ 3-ਡੀ/ਘਣ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਫੜੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਵਸਤੂ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਚਿਹਰੇ, ਕਿੰਨੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਹੈ ਆਦਿ)। 2. ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 3. ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ ਕਿ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ (ਘਣ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ, ਸ਼ੰਕੂਦਾਰ ਟੋਪੀ, ਵੱਡਾ ਪਾਸਾ ਆਦਿ) ਰੱਖੋ। ਉਹ ਕੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ 3-D ਵਸਤੂ (ਘਨ ਬਕਸਾ, ਸ਼ੰਕੂਦਾਰ ਟੋਪੀ, ਵੱਡਾ ਪਾਸਾ ਆਦਿ) ਰੱਖੋ। 2. ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 2D ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ/ਜੀਵ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ/ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਸਤੂ/ਜੀਵ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਆਸਰਾ' ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਰਗੋਸ਼-ਖੁਰਦ, ਕੀੜੀਆਂ-ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ/ਪਹਾੜੀਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਕਾਰਾਂ (ਚੌਕਸ, ਚੱਕਰ, ਅੰਡਾਕਾਰ, ਤਿਕੋਣ ਆਦਿ), ਲਾਈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ (ਸਿੱਧੀਆਂ, ਵਿੰਗੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਆਦਿ) ਆਦਿ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਡਰਾਇੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। • ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਪਰਸ਼ ਵਸਤੂਆਂ/ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਸਾਂਝੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਖੋਜ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-12.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
	  • **C-12.5:** ਕਲਾ, ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਅੱਖਾਂ-ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਥਾਨਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ, ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਛਾਂਟਦਾ ਹੈ, ਖੋਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਨਿਰੀਖਣ - ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਾਰੀਕ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਸੰਚਾਰ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਚੋਣਵਾਂ ਧਿਆਨ - ਪੂਰੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਛੋਟੇ ਲੇਖਕ: ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਖੁਦ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਖਾਲੀ ਚਾਦਰਾਂ, ਰੰਗ, ਬੁਰਸ਼, ਕ੍ਰੇਅਨ, ਗੂੰਦ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਕਿਤਾਬ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਇੱਥੇ, ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਲਾਟ, ਇਸਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਇੱਥੇ, ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਲਾਟ, ਇਸਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੋਚਣ, ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਾਲ-ਮੇਲਾ, ਮਾਪੇ-ਅਧਿਆਪਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਸੁਣੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ? ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅੰਤ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚੋਗੇ? ਆਦਿ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਪਰਸ਼ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਖੋਜ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-10.9:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (L1)
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਨਿਰੀਖਣ - ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਅਤੇ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਜੋੜਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ - ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ • ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ ਇੱਕ ਹੁਨਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ • ਆਪਣੇਪਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਵਕਾਲਤ ਦਾ ਸਵੈ-ਵਕਾਲਤ - ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਜਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ/ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ • ਹੋਰ ਉੱਭਰਦੇ ਸਾਖਰਤਾ ਹੁਨਰ - ਪੰਨੇ ਪਲਟਣਾ, ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਂਗਲ ਰੱਖਣਾ ਆਦਿ।

गतीविधी का नाम	मैनूं उँथे रॅखो जिॅथे मैं हां: वसतूआं नूं चुकवें ढंग नाल छांटो अते सटॅर करो
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	खाली डॅबे, जुॅते, पुराने रसाले अते अख़बार, भांडे, खिडौंने, सबज़ीआं दे छिलके, ग्रूंद, चारट।

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं इॅक दिलचसप खेड़ खेतर सैॅटॲप लई सॅदा दिओ अते संगठन दी महॅतता 'ते ज़ेर दिंदे होऐ मुफ़त खेज नूं उतशाहित करो। 2. खेड़न दे समें तों बाअद चीज़ां नूं निरधारत थावां 'ते वापस रॅखण लई उन्हां दी अगवाई करो।	1. सबज़ीआं दे छिलकिआं जां रहिंद-खूंहद नूं डसटबिन विॅच सुॅटण दा कंम शुरू करो। 2. सफाई दी महॅतता 'ते समूहिक चरचा दी सहूलत दिओ। 3. निॅजी अते समूहिक तंदरुसती 'ते सकारातमक प्रभाव बारे चरचा करो।	1. बॅचिआं नूं चीज़ां लई चुकवें सथानां नूं दरसाउंदे विज़ुअल चारट बणाउण विॅच मारगदरशन करो। 2. विवसथा बणाई रॅखण दे फाइदिआं 'ते चरचा दी सहूलत दिओ। 3. तुसीं बॅचिआं नूं खाली डॅबे, अखबारां आदि दी वरतों करके कलासरूम दीआं वसतूआं लई संगठित थावां बणाउण लई वी कहि सकदे हो।

गतीविधी भिंनता	सवॅछ भारत अभिआन पहिलकदमी दे अनुसार, पाठ नूं इॅक गलिआरे जां सकूल दे मैदान दी सजावट अते सफाई मुहिंम विॅच शामल करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	इस गतीविधी नूं रुटीन गतीविधीआं जिवें कि घर दे अंदर खेड़ना, शिलपकारी दा कंम आदि नाल जोड़िआ जा सकदा है जिॅथे बॅचे संगठन दे हुनरां दा अभिआस करदे हन अते रोज़ाना सफाई बणाई रॅखदे हन।
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं नूं पूबंध अते सफाई विॅच सहाइता करना। • **बॅचिआं दी घरेलू भाशा नूं शामल करना:** गतीविधी 'ते चरचा करो अते उन्हां दी घरेलू भाशा विॅच जवाबां नूं उतशाहित करो।
निशानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **CG-1:** बॅचे अजिहीआं आदतां विकसत करदे हन जो उन्हां नूं सिहतमंद अते सुरॅखिअत रॅखदीआं हन। • **C-1.3:** सकूल/कलासरूम नूं साफ़-सुथरा अते संगठित रॅखदा है।
होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	भाशा दे हुनर, सहिजोग दे हुनर, समाजिक रिशतिआं दी समझ, सफाई बणाई रॅखण बारे हमदरदी।
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरम खेज: बॅचिआं नूं चीज़ां नूं सही जग्रा 'ते रॅखदे होऐ देखो। • भावनातमक प्रतीकिरिआ: संगठन दौरान खुशी, उतसुकता अते डर दे प्रगटावे नोट करो। • प्रशन जवाब: समॅगरी दी पलेसमैंट बारे प्रशनां दे वॅखो-वॅखरे उॅतरां तॅक पहुंच करो।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਉਗਾਓ: ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੋ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਬੂਟੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਉਪਕਰਣ, ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ, ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ, ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਸਹਾਇਤਾ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਦਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਬਾਗਬਾਨੀ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੌਦਾ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। 2. ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ, ਖਾਦ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 3-4 ਪੌਦਿਆਂ ਜਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। 2. ਪੌਦੇ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਖਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ।	1. ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਏਡਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਝਾੜੀਆਂ, ਜੜ੍ਹੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰੰਗਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਸੋਈ ਬਾਗ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠ ਨੂੰ ਵਧਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ" ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੀਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਮਾਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। • **C-4.6:** ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ (ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਮਦਦਗਾਰਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ, ਦਿਆਲਤਾ, ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਡਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੋਟ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। • ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਵਾਬ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ-ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕਾਰਡ, ਕਾਗਜ਼, ਕ੍ਰੇਅਨ, ਚਾਕ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਟ-ਆਊਟ ਬਣਾਓ। 2. ਇਹਨਾਂ ਕੱਟ-ਆਊਟਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਟ-ਆਊਟ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਅੰਦਰ 5 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 3. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ 6 ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਓ। 2. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 3. ਆਪਣੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਟੀ ਦਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਜਾਂ ਦਹੀਂ ਦਾ ਰੰਗ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਇਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ, ਆਕਾਰ ਕੱਟ-ਆਊਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ, ਅਤੇ ਅਧੂਰੀਆਂ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਵਧਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਕੁਦਰਤ" ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੱਭਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਰੰਗ ਅੰਨ੍ਹੇਪਣ ਵਰਗੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਸਮਾਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾਪਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-2.1:** ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
	• **CG-8:** ਬੱਚੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-8.12:** ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਸਪੇਸ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੰਮ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਕੈਵੇਂਜਰ ਹੰਟ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ। • ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ: ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ-ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਉੱਚੀ ਜਾਂ ਨਰਮ: ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ, ਵੱਖਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਓ	98
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਨਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਉੱਚੀ। 2. ਸਵੇਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਰਮ। 3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ-ਪਿਚ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਨਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਉੱਚੀ। 2. ਸਵੇਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਰਮ। 3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ-ਪਿਚ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਤਾਲ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੱਚਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਦੇ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਯੰਤਰ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀ/ਸੰਗੀਤ/ਹੋਰ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾਪਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-2.3:** ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਚ, ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਚ, ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ, ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਦਰ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼, ਸਾਫ਼: ਹੱਥ ਧੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਲਟੀ, ਸਾਬਣ ਦਾ ਤੌਲੀਆ, ਸੀਕੁਐਂਸ ਕਾਰਡ, ਨਕਲੀ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਧੋਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 2. ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ। 2. ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮ ਕਾਰਡ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਦਿਓ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਸਨੈਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ, ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਰਗੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਓ। • ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ (5-6) ਲਈ: ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ 'ਸੱਪ ਅਤੇ ਪੌੜੀਆਂ' ਖੇਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੈਟਸੋਨਿਕ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ 'ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ', 'ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ' ਥੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੱਥ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਹਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਖਾਸ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧੋਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ • **C-1.3:** ਸਕੂਲ/ਕਲਾਸਰੂਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਾਸ, ਸਫਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਉਮਰ 3-4: ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣਾ। • ਉਮਰ 4-5: ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ। • ਉਮਰ 5-6: ਉਪ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਨਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ। ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਤਰਕ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਤਸਵੀਰਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰੋ।	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ, ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਘਰੇਲੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। 2. ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ/ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ। 3. ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਕਹੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। 2. ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦਿਓ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਕੀੜਿਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ/ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ। 4. ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ।	1. ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਉਪ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ - ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਤੁਸੀਂ ਛਾਂਟੀ ਨੂੰ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੱਭਣ (ਨੇਚਰ ਹੰਟ) ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਸਟੌਪਵਾਚ ਜਾਂ ਟਾਈਮਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ (5-6 ਸਾਲ) ਨੂੰ ਸਮਾਂ-ਅਧਾਰਤ ਛਾਂਟੀ ਵੱਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਘਰ', 'ਸਕੂਲ', 'ਬਾਜ਼ਾਰ', 'ਪਾਰਕ/ਬਾਗ਼', 'ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ' ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਤੁਸੀਂ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਛਾਂਟੀ, ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਉਮਰ 3-4: ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣਾ। • ਉਮਰ 4-5: ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ। • ਉਮਰ 5-6: ਉਪ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਨਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ। ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਤਰਕ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ: ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਪੈਨਸਿਲ, ਰਬੜ, ਡਸਟਰ, ਕੁਰਸੀ, ਕਿਤਾਬ, ਕਾਗਜ਼, ਸਾਬਣ, ਬੋਤਲ, ਬਿਸਤਰਾ, ਛੱਤਰੀ, ਚੱਪਲਾਂ, ਕੈਂਚੀ, ਮੋਬਾਈਲ, ਆਦਿ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ; ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ (ਮੋਰਾਬਾਂ-ਜੁੱਤੇ, ਦਸਤਾਨੇ-ਹੱਥ, ਟੀਵੀ-ਰਿਮੋਟ, ਕੀਪੈਡ-ਕੰਪਿਊਟਰ, ਕੈਮਰਾ-ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ, ਬੋਤਲ-ਢੱਕਣ, ਚਾਕ-ਬਲੈਕਬੋਰਡ, ਆਦਿ)।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ- "ਇਹ ਇੱਕ ਪੈਨਸਿਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੈਨਸਿਲ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?" 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਰ ਵਸਤੂ ਲਈ ਦੁਹਰਾਓ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। 2. ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦਿਓ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਅਸੀਂ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹੋ?" ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।	ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ: 1. ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਸਤੂਆਂ ਰਾਹੀਂ। 2. ਹਰੇਕ ਜੋੜੇ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ- "ਅਸੀਂ ਮੋਜ਼ੇ ਕਿਉਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਾਂ? ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?" 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੋੜੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਵਸਤੂ-ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਜੋੜੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਕਾਰ: ਕਮਰੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਲੁਕਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਦਤਾਂ' ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 'ਔਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ' 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਮਾਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
	  • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ
	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ
	  • **C-1.2:** ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਨਿਰੀਖਣ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਹੁਨਰ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਉਮਰ 3-4: ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਣਾ। • ਉਮਰ 4-5: ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ। • ਉਮਰ 5-6: ਉਪ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਨਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ। ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਤਰਕ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਹਵਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ: ਵੇਖੋ ਕਿ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	• ਕੁਝ ਹਲਕੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ (ਖੰਭ, ਥਰਮੋਕੋਲ ਗੇਂਦਾਂ) • ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਗੇਂਦਾਂ • ਉੱਨਤ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਲਈ ਕਾਗਜ਼, ਪਲਾਸਟਿਕ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਗਰੀਆਂ

102

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਹਵਾ (ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅਦਿੱਖ ਦੋਸਤ) ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਣਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਹਵਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ (ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਲੈਣਾ)। 3. ਹਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਖੰਭਾਂ ਜਾਂ ਹਲਕੇ ਵਸਤੂਆਂ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੋਪਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।	1. ਹਵਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਧਾਓ (ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ)। 2. ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਸੂਤੀ ਗੇਂਦਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਵਾ ਫੂਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	1. ਹਵਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਹੋਰ ਉੱਨਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ (ਕਾਗਜ਼, ਪਲਾਸਟਿਕ, ਆਦਿ) 'ਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਧਾਰਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚੇ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਲਕੇ ਭਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਲਈ ਹਵਾ ਫੂਕਦੇ ਹਨ, ਹਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	**ਹਵਾ ਅਤੇ ਮੌਸਮ:** • ਹਵਾ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। • ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਹਵਾ ਕਿਵੇਂ ਹਵਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਗਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਹਵਾ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਗਾਓ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਵਾ ਦੇ ਸਰਸਰਾਹਟ ਵਾਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੋ। • ਗਾਈਡਡ ਐਕਸਪਲੋਰੇਸ਼ਨ: ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਹਵਾ ਉਡਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-7.2:** ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਬੱਚੇ ਹਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ ਦੋਵੇਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਉਮਰ 3-4 ਸਾਲ: ਹਵਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਮਝ। ਹਲਕੇ ਭਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਨਿਰੀਖਣ। • ਉਮਰ 4-5 ਸਾਲ: ਹਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਪਛਾਣ। ਹਵਾ ਵਗਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ। • ਉਮਰ 5-6 ਸਾਲ: ਹਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉੱਨਤ ਸਮਝ। ਹਵਾ ਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।

गतीविधी का नाम	छांटी गतीविधी: रंग, आकार, आकार और होर मापदंडां दे आधार 'ते छांटी करो
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	वॅख-वॅख आकारां, रंगां अते आकारां नूं दरसाउंदीआं वसतूआं (कारड जां असल वसतूआं) परिवरतन गतीविधी लई थुंदले बैग जां बकसे।

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. मुॅढले आकारां, रंगां अते आकारां नूं पेश़ करो। 2. वॅख-वॅख आकारां, रंगां अते आकारां नूं दरसाउंण लई कारड जां असल वसतूआं वरगीआं विज़ुअल एडज़ दी वरतों करो। 3. बॅचिआं नूं इॅक विशेश़ता (जिवें कि सारीआं लाल चीज़ां) दे आधार 'ते वसतूआं नूं समुहबॅध करन लई कहि के छांटी दा प्रदरशन करो।	1. कई विशेश़ताव्वां नूं श़ामल करन लई छांटी गतीविधी दा विसतार करो। 2. रंग, आकार अते आकार विॅच भिंनताव्वां वाल्लीआं वसतूआं दा मिश़रण प्रदान करो। 3. बॅचिआं नूं इॅक तों वॅध विशेश़ताव्वां दे आधार 'ते वसतूआं नूं छांटण लई मारगदरशन करो, जिवें कि लाल चॅकर जां छेटीआं नीलीआं चीज़ां दा समुह बणाउणा।	1. आकारां, रंगां अते आकारां विॅच गुंझ़लदार अंतर वाल्लीआं कई तरूं दीआं वसतूआं नूं पेश़ करो। 2. बॅचिआं नूं मुॅख समुहां दे अंदर उप-समुह बणाउण लई उतसाहित करो, भार, खेतरफल वरगे होर गुण जोड़ो। 3. उहनां दुआरा वरते गऐ मापदंडां बारे चरचा करो जो उहनां ने छांटी लई वरते, आलोचनातमक सोच नूं उतसाहित कीता।

गतीविधी भिंनता	**रहॅसमई छांटी:** • वसतूआं नूं अपारदरशी बैगां जां डॅबिआं विॅच रॅखो। • बॅचे वसतूआं नूं देखे बिनां महिसुस करदे हन अते उन्हां दीआं विशेश़ताव्वां दे आधार 'ते उन्हां नूं छांटदे हन।
थीम कनैकट (उदाहरण)	**कुदरत दी पड़चोल:** • छांटी दी गतीविधी नूं कुदरत नाल जोड़ो। • चरचा करो कि कुदरत विॅच वसतूआं वॅख-वॅख रंगां, आकारां अते आकारां विॅच किवें आउंदीआं हन, बॅचिआं नूं कुदरती संसार विॅच विभिंनता दी पड़चोल करन अते कदर करन लई उतसाहित करदे होऐ।
अधिआपक नोटस	• सारे बॅचिआं नूं श़ामल करना: विशेश़ लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता लई, सपरश़ तसवीर कारड जां छेटे जानवरां दे खिडौंणिआं दी वरतों करो जिन्हां नूं बॅचे छूह अते महिसुस कर सकण। तुसीं वॅख-वॅख तसवीरां दी पछाण करन विॅच उहनां दी मदद करन लई जानवर/पंछीआं दीआं आवाज़ां वी कॅढ सकदे हो। • बॅचिआं दीआं घरेलू भाश़ावां नूं श़ामल करना: बॅचिआं दीआं घरेलू भाश़ावां विॅच सारे नाम पेश़ करो अते उहनां नूं आपणी घरेलू भाश़ा विॅच जवाब देण दिओ।

निश़ानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-8:** बॅचे गणितिक समझ अते मातरावां, आकारां अते मापां राहीं दुनीआ नूं पछाणन दीआं योगताव्वां विकसत करदे हन
	  • **C-8.1:** इॅक तों वॅध गुणां दे आधार 'ते वसतूआं नूं समुहां अते उप-समुहां विॅच छांटदा है
	• **CG-2:** बॅचे संवेदी धारनाव्वां विॅच तिॅखापन विकसत करदे हन
	  • **C-2.1:** आकारां, रंगां अते उहनां दे रंगां विॅच अंतर करदा है

होर योगताव्वां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	वसतूआं नूं छांट के हॅथ-अॅख तालमेल अते वधीआ मोटर हुनर विकसत करदा है। मुॅढले जिओमैट्रिक आकारां नूं पछाणदा है अते पछाणदा है, जो श़ुरूआती गणित/बोधातमक हुनरां विॅच योगदान पाउंदा है।
की देखिआ जा सकदा है?	**उमर 3-4** • इॅक विशेश़ता (जिवें कि रंग) दे आधार 'ते मुॅढली पछाण अते छांटी। • आकारां, रंगां अते आकारां विॅच समानताव्वां अते अंतरां दे सधारन निरीखण। **उमर 4-5** • कई विशेश़ताव्वां दे आधार 'ते छांटी करन दी बिहतर योगता। • मुॅढलीआं छांटी रणनीतीआं दा विकास। **उमर-5-6** • उॅनत छांटी दे हुनर, जिस विॅच उप-समुह बणाउणा श़ामल है। • वधी होई आलोचनातमक सोच अते छांटी दे मापदंडां नूं सपश़ट करन दी योगता।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ: ਪਛਾਣੋ, ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ, ਕੱਟ-ਆਊਟ, ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿਰੀਖਣ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਹਨਾਂ/ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਫਲੈਸ਼/ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ/ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹਨਾਂ/ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ 3 ਸਮੂਹ ਬਣਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ ਦਿਓ। 2. ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੰਗ ਦਿਓ - ਜ਼ਮੀਨ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ। 3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਦੇ ਕੱਟ-ਆਊਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਟ-ਆਊਟ ਚਾਰਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੋਲ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ "ਮਾਮਾਜੀ" ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। 5. ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੂਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਢੰਗ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਹੋ - ਦੂਰੀ, ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਕੀ ਉੱਥੇ ਸਮੁੰਦਰੀ/ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਖੇਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਜ਼ਮੀਨ-ਹਵਾ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਖੇਡ- ਫਰਸ਼ ਦੇ ਭਾਗ ਦੁਪੱਟੇ ਜਾਂ ਰੰਗੀਨ ਚਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 3 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਢੰਗ" ਹੈ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ। • ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕੱਟ-ਆਊਟ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ • ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ • ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ • ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਵਿਕਾਸ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਸਰਕਲ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਸਰਕਲ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਆਨੰਦ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੱਟ ਆਊਟ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਰੱਖੋ।

गतीविधी का नाम	मेरा परिवार किहो जिहा दिखदा है!: मिॅटी दी वरतें करके चिॅतरकारी करो, पेंट करो, बणाओ
तुहाणूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	माडलिंग मिॅटी, हारडबोरड

इस गतीविधी णूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. उहनां णूं आपणे माफिआं अते भैणां-भरावां दे चिहरे बणाउणे लई उतशाहित करो। 2. उहनां णूं अॅखां, नॅक अते मूंह वरगे मुॅढले वेरवे जोड़न लई मारगदरशन करो। 3. जिवें-जिवें बॅचे चिॅतरकारी करदे हन, परिवार दे हरेक मैंबर बारे सधारन सवाल पुॅछो। उहनां दे माफिआं अते भैण-भरावां बारे चरचा विॅच शामल होवे।	1. बॅचिआं णूं माडलिंग मिॅटी दिओ। 2. उनां णूं मिॅटी दी वरतें करके चिहरे बणाउणे लई उतशाहित करो। 3. उनां णूं अॅखां, नॅक अते मूंह वरगे सधारन वेरवे जोड़न लई मारगदरशन करो। बॅचिआं णूं आपणे परिवार लई इॅक सैटिंग बणाउणे लई कहो - इॅक घर जां ज़मीन। 4. विभिंनता दी कदर करदे होऐ, परिवार दे हरेक मैंबर बारे चरचा दी सहूलत दिओ।	1. बॅचिआं णूं परिवार दे मैंबरां अते दोसतां दे चिहरे बणाउणे लई उतशाहित करो। 2. बॅचिआं णूं चिहरिआं 'ते बागीक वेरवे जोड़न लई कहो जिवें कि: नॅक, अॅखां, कंन आदि अते उहनां णूं घर/ज़मीन 'ते खिॅचे। 3. परिवार दे हरेक मैंबर दी पछाण करके बॅचिआं नाल चरचा विॅच शामल होवे अते वॅख-वॅख किसमां दे परिवारां दी कदर करो।

गतीविधी भिंनता	बॅचिआं णूं आपणे अते आपणे परिवारक मैंबरां, दोसतां दीआं उंगलीआं दीआं कठपुतलीआं बणाउणे लई उतशाहित करो। बॅचिआं णूं परिवार दे वॅख-वॅख मैंबरां दी भूमिका निभाउणे विॅच शामल करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा 'मैं अते मेरा परिवार' है, तां बॅचिआं णूं वॅख-वॅख परिवारक मैंबरां अते दोसतां दीआं कठपुतलीआं, मिॅटी दे सांचे बणाउणे लई कहो। वॅख-वॅख सवालां 'ते चरचा करो जिवें कि: तुहाडा मनपसंद परिवारक मैंबर कौंण है अते उस वांग नाटक करो, परिवार दा हरेक मैंबर किहड़े कंमां विॅच रुॅझिआ होइआ है? आदि।
अधिआपक नोटस	• **बॅचिआं लई इॅक सुरॅखिअत अते सुरॅखिअत वातावरण बणाउणा:** बॅचिआं णूं सुणे, कदर करो अते सवाल पुॅछे। • **सारे बॅचिआं णूं शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता लई, वॅख-वॅख वसतूआं दी वरतें करो जिनां विॅच बॅचे छूहदे हन, महिसूस करदे हन अते पैटरन बणा/वधा सकदे हन। • **लिंग समानता णूं यकीनी बणाओ अते उतशाहित करो:** उहनां विॅचें हरेक णूं हिॅसा लैण दे मौके प्रदान करो। हरेक परिवार दे मैंबर दे कंम दी कदर करना सिॅखणा; किरत दा मान। • **इॅक बहु-भाशाई सिॅखण वातावरण बणाओ:** बॅचिआं दीआं घरेलू भाशावां विॅच निरदेश प्रदान करो अते उहनां णूं उहनां दी घरेलू भाशा (L1) विॅच जवाब देण दी आगिआ दिओ। इस तों इलावा, उहनां दी L2 विॅच वी वसतूआं अते किरिआवां लई आम शबदावली पेश करो। • **प्रसंगिक तौर 'ते संबंधित समॅगरी दी वरतें:** वधेरे टिकाऊ पहुंच लई सथानक तौर 'ते प्रापत समॅगरी दी वरतें 'ते ज़ोर दिओ।

निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-4:** बॅचे भावनातमक बुॅधी दा विकास करदे हन
	  • **C-4.1:** आपणे आप णूं परिवार अते भाईचारे नाल सबंधत इॅक विअकती वजों पछाणना शुरू करदा है
	  • **C-4.3:** दूजे बॅचिआं अते बालगां नाल आराम नाल गॅलबात करदा है

होर योगतावां जिनां णूं संबोधित कीता गिआ है	भाशा विकास: परिवार दे वॅख-वॅख मैंबरां अते रिशतिआं णूं संबोधन करन लई चुकवीं शबदावली दी वरतें करना बिनां किसे रुकावट दे सथिती दे अनुकुल भावनावां प्रगट करदा है।
की देखिआ जा सकदा है?	• खोज, रचनातमक हुनर, संचार, समाजिक परसपर प्रभाव, सवै अते समाजिक विकास, कहाणी सुनाउणा

गतीविधी का नाम	कुदरत दी सैर: वॅख-वॅख वसतूआं नूं छांटो अते वरगीकृत करो	106
तुहाडूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	पॅते, कंकर, सोटीआं, घाह दे खंभ अते फुॅल आदि।	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं कुदरत दी सैर ‘ते सॅदा दिओ अते उन्हां नूं वॅख-वॅख चीज़ां इकॅठीआं करन दिओ। 2. बॅचिआं नूं चीज़ां नूं फेरां विॅच वंडन लई उतशाहित करो, जिवें कि पॅते, कंकर अते सोटीआं। 3. बॅचिआं नाल चरचा करो कि किहड़ीआं चीज़ां ज़िआदा हन अते किहड़ीआं घॅट, मातरा दी भावना नूं उतशाहित करो।	1. बॅचिआं नूं कुदरत दीआं सैरां ‘ते चीज़ां इकॅठीआं करन अते उन्हां नूं आकार दे क्रम विॅच (वॅडे तों छोटे जां छोटे तों वॅडे) विवसथित करके वरगीकृत करन लई सॅदा दिओ। 2. वॅडे अते छोटे बारे चरचा दी सहूलत दिओ, बॅचिआं नूं वॅख-वॅख आकारां दीआं विशेशतावां बारे गॅल करन लई उतशाहित करो।	1. बॅचे वसतूआं इकॅठीआं करदे हन अते भार दे आधार ‘ते उहनां नूं वरगीकृत करदे हन, हलके तों भारी जां भारी तों हलके तॅक विवसथित करदे हन। 2. हलके अते भारी बारे चरचावां दी सहूलत दिओ, बॅचिआं नूं भार दीआं विशेशतावां दी पड़चोल करन लई पेरित करो।

गतीविधी भिंनता	होर खोज अते वरगीकरन लई फुॅलां, घाह, चिॅकड़ अते खंभां वरगीआं चीज़ां नाल पाठ नूं वधाओ।
थीम कनैकट (उदाहरण)	• जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा “साडा आले-दुआले” है
अधिआपक नोटस	• **सारे बॅचिआं नूं शामल करना:** विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दी सहाइता करना, उन्हां नूं गतीविधी विॅच शामल होन विॅच मदद करना। • **बॅचिआं दी घरेलू भाशा नूं शामल करना:** बॅचिआं नाल उन्हां दी घरेलू भाशा विॅच गतीविधी बारे चरचा करना अते उन्हां नूं उन्हां दी घरेलू भाशा विॅच जवाब देन लई उतशाहित करना।

निशानाबॅध पाठकम टीचा अते योगता	• **CG-7:** बॅचे निरीखण अते तरकपुरन सोच राहीं आपणे आले दुआले दी दुनीआं नूं समझदे हन।
	  • **C-7.2:** सधारन परिकलपना बना के कुदरत विॅच कारन अते प्रभाव सबंधां नूं वेखदा अते समझदा है अते आपणी परिकलपना नूं समझाउन लई निरीखणां दी वरतों करदा है।
	• **CG-8:** बॅचे मातरावां, आकारां अते मापां राहीं दुनीआ नूं पछाणन लई गणितिक समझ अते योगतावां विकसत करदे हन।
	  • **C-8.1:** इॅक तों वॅध गुणां दे आधार ‘ते वसतूआं नूं समूहां अते उप-समूहां विॅच छांटदा है।
	  • **C-8.9:** उहनां दे तुरंत वातावरण विॅच वसतूआं दी लंबाई, भार अते आइतन दे सधारन माप करन लई छुकवें अंज़ारां अते इकाईआं दी चोन करदा है।

होर योगतावां जिन्हां नूं संबोधित कीता गिआ है	• भाशाई हुनर • समाजिक हुनरां दी समझ • सरीरक अते मोटर विकास • रचनातमक अते सुहज विकास
की देखिआ जा सकदा है?	• सरगरम खोज: सरगरमी नाल हिॅसा लैन वाले बॅचिआं नूं वेखो अते पछाणो। • भाशा अते रचनातमकता: शबदावली ‘ते नज़र रॅखो, चीज़ां नूं याद रॅखो अते गतीविधी दौरान हदाइतां दी पालना करो अते धिआन दिओ कि चरचा दौरान रचनातमकता किवें हुंदी है.. • भावनातमक प्रतीकिरिआ: चीज़ां नूं इकॅठा करन अते चीज़ां दी छांटी दौरान खुशी, उतसुकता, आनंद आदि दे प्रगटावे नूं नोट करो। • प्रशन उॅतर: खुॅले अते बंद प्रशनां दे वॅखो-वॅखरे उॅतरां तॅक पहुंच करो जिवें कि, ‘वॅडा अते छोटा की है?’

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ: ਪਛਾਣੋ, ਨਾਮ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ/ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ, ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਕਟਿੰਗ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ/ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ ਦਿਓ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਜਾਨਵਰਾਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਓ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਕੱਟਆਊਟ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਿਰਲੇਖਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਨਵਰ, ਪੰਛੀ) ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਟਆਊਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਓ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।	1. ਘਰ ਤੋਂ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਤੱਕ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁਫ਼ਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ (ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਬਾਂਦਰ) ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ- ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਜੰਗਲੀ ਜਾਂ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਹਨ? 4. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ- ਕੀ ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠ ਨੂੰ ਵਧਾਓ। ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਡਿਸਪਲੇ ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਲਗਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ "ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ" ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰ • ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਰਗੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ। • ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮਝ • ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਲ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਆਨੰਦ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਕੱਟ ਆਊਟ ਰੱਖੋ। • ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ: ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਉੱਤਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 'ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?'

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ: ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ, ਪਤਾ ਲਗਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਬੈਗ, ਬੋਤਲ, ਡੱਬਾ, ਮਾਰਕਰ, ਡੱਬਾ, ਵੱਡੀ ਗੇਂਦ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਿਲੰਡਰ ਬਲਾਕ ਜਾਂ ਡੱਬਾ ਜਾਂ ਗੱਤੇ ਦੀ ਟਿਊਬ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਮੇਲਿੰਗ ਟਿਊਬ), ਵਰਗਾਕਾਰ ਜਾਂ ਆਇਤਾਕਾਰ ਬਲਾਕ, ਲੱਕੜ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ, ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ, ਸਕੈਚ ਪੈੱਨ।	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਬੈਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 2. ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰ ਕੇ "ਰੋਲ ਐਂਡ ਸਲਾਈਡ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਬੈਗ ਰੋਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਹੜੀ ਵਸਤੂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਕੀ ਹਨ।	1. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਟੋਕਰੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਰੋਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤੀ ਤੋਂ ਖਿਸਕਾ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਦਿਓ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਖਿਸਕਦੀ ਹੈ।	1. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਟੋਕਰੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਰੋਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤੀ ਤੋਂ ਸਲਾਈਡ ਕਰਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਦਿਓ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਖਿਸਕਦੀ ਹੈ। 4. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਰੋਲਿੰਗ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਟ 'ਤੇ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਕਰ, ਸਮਤਲ ਸਤਹ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਰੋਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਕੇ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਛਾਂਟੀ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜੋੜੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ • ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ • **C-8.8:** ਮੂਲ ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਯੋਗ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਧਦੇ ਹਨ। • ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਖੋਜ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। • ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਕਿਵੇਂ ਹਿੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। • ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਉਮੀਦ: ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। • ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰ: ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਡੀਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਗੱਲ ਕਰੋ, ਲੇਬਲ ਲਗਾਓ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ? 	ਇਮੋਜੀ ਚਾਰਟ, ਪੋਸਟਰ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ, ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਡਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਇਮੋਜੀ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਬਣਾਓ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰਟ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਮੋਜੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦਿਓ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਇਮੋਜੀ ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। 2. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਾਰਕ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ)। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ - "ਟਿਆ ਇੱਕ ਮਿੱਠਾ ਸੇਬ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?" 3. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਸੈਟਿੰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।	1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। (ਖੁਸ਼, ਉਦਾਸ, ਗੁੱਸਾ, ਡਰ, ਈਰਖਾ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ)
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਸਵਾਗਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। • ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂਚ ਸਮਾਂ ਰੱਖੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। • **ਇੱਕ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਓ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ L2 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-4.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ। • ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ • ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ: ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਡਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੋਟ ਕਰੋ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਪਸੰਦ।

गतीविधी का नाम	की तुसीं मैनूं लॱभ सकदे हो?: सांझे मापदंडां दे आधार ‘ते वसतूआं लॱभो	110
तुहानूं किहड़ीआं समॱगरीआं दी लोड़ पवेगी?	किसे समॱगरी दी लोड़ नहीं, सिरफ़ कलास नूं सही ढंग नाल विवसथित करो।	

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. सिखिआरथीआं नूं सारीआं वसतूआं दिखाओ अते उहनां नूं हरेक नूं छूहण दिओ। 2. उहनां नूं आपणीआं अॱखां बंद करन अते कलास विॱच इॱक वसतू लुकाउण लई कहो। 3. उहनां नूं लुकी होई वसतू दा नाम देण लई कहो अते उहनां नूं इसदी खेज करन लई उतसाहित करो।	1. सारीआं वसतूआं दिखाओ अते उहनां नूं हरेक नूं छूहण दिओ। 2. इॱक वसतू नूं लुकाओ अते उहनां नूं कलास विॱच इॱक गोल आकार दी, पीले रंग दी चीज़ लॱभण लई निरदेश दिओ।	1. सारीआं वसतूआं दिखाओ अते उहनां नूं हरेक नूं छूहण दिओ। 2. इॱक वसतू नूं लुकाओ अते उहनां नूं खुरदरी बनतर वालीआं, लॱकड़ दीआं वसतूआं लॱभण लई निरदेश दिओ।

गतीविधी भिंनता	इह गतीविधी आले दुआले दी पड़चोल करन लई कलास तों बाहर कीती जा सकदी है। कलास दे सॱजे पासे तों गुलाबी रंग दी, वरगाकार-आकार वाली वसतू लॱभण वरगीआं होर खास हदाइतां जोड़ के जटिलता वधाओ।
थीम कनैकट (उदाहरण)	• रंग पछाण • संवेदी खेडां जिवें कि छूह अते अहिसास • आकार दी पछाण
अधिआपक नोटस	• सिॱखण विॱच भिंनतावां नूं संभालो • बॱचिआं लई इॱक सुरॱखिअत अते सुरॱखिअत वातावरण बनाउणा • लिंग समानता नूं यकीनी बनाओ अते उतसाहित करो • अपंगता वाले बॱचिआं नूं धिआन नाल शामल करना यकीनी बनाओ
निशानाबॱध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-9:** बॱचे दो भाशावां विॱच रोज़ाना गॱलबात लई प्रभावशाली संचार हुनर विकसत करदे हन • **C-9.4:** इॱक गुंझलदार कंम लई मौॱखिक निरदेशां नूं समझदा है अते दूजिआं नूं इसदे लई सपॱशट मौॱखिक निरदेश दिंदा है।
होर योगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	• उमीद • निरीखण • पछाण • खेज
की देखिआ जा सकदा है?	• सवाल जवाब: सवालां दे वॱख-वॱख जवाबां दा मुलांकण करो, जिवें कि, ‘की तुहानूं लॱगदा है कि इह वसतू है?’ • भाशा अते रचनातमकता: परिवार दे मैंबरां ‘ते शबदावली ‘ते नज़र रॱखो अते धिआन दिओ कि खेड विॱच कुदरती समॱगरीआं दी रचनातमक वरतों किवें कीती जांदी है। • हदाइत नूं समझणा अते इसदा पालण करना।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਛੂਹੋ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ, ਪਛਾਣੋ: ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਨਰਮ ਗੇਂਦ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੇਂਦ, ਖੰਭ, ਕੰਕਰ, ਸਕ੍ਰਬ, ਸੈਂਡਪੇਪਰ, ਮਖਮਲੀ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਇੱਕ ਬੈਗ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਇੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪਾਉਣ, ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਣਤਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਂ ਖੁਰਦਰਾ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਣਤਰ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਬਣਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਿਓ। 4. ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਇੱਕ ਉੱਨਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਹੋਣ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਬੜ-ਖਾਬੜ, ਦਾਣੇਦਾਰ, ਮਖਮਲੀ)। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਓ। 3. ਇੱਕ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਛੋਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਣਤਰ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਜਿਵੇਂ - ਨਰਮ ਬਣਤਰ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਖੰਭ, ਮਖਮਲੀ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਪੋਮ-ਪੋਮ, ਟੈਸਲ ਆਦਿ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਰੰਗ ਪਛਾਣ • ਸੰਵੇਦੀ ਖੇਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛੂਹ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ • ਆਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਇੱਕ ਬਹੁਭਾਸ਼ਾਈ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਓ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ L2 ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। • ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-2:** ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖਾਪਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-2.5:** ਛੋਹਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਉਮੀਦ • ਨਿਰੀਖਣ • ਪਛਾਣ • ਖੋਜ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ • ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੱਸਣਾ। • ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕਰਨਾ

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪਹਿਰਾਵਾ: ਲੋੜ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ, ਪੈਂਟ-ਸ਼ਰਟ ਕੋਟ ਪਹਿਨੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਧੋਤੀ ਕੁੜਤਾ ਅਤੇ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਮਰਦ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਪਹਿਨਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਕੱਪੜੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਓ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛਾਂਟਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣਾ ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। 3. ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਪਿੰਗ, ਹੁੱਕ, ਬੈਲਟ, ਲੇਸਿੰਗ ਕੱਪੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਇੱਕ ਚਾਦਰ 'ਤੇ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਰਵਾਇਤੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਓ। • ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਫੈਬਰਿਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਿੰਟਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਣਾ • ਛਾਂਟੀ • ਰੁੱਤਾਂ • ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਬਿਨਾਂ ਬਟਨ ਲਗਾਏ) ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਨਿਰੀਖਣ • ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ • ਕਲਪਨਾ • ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਸਰਕਲ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਸਰਕਲ ਗੇਮ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਆਨੰਦ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੱਟ ਆਊਟ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਰੱਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਪਛਾਣੋ, ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਅੱਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਜਾਂ ਹੈਂਕੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਤੀ ਗੇਂਦਾਂ ਲੱਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਡੀਓਵਿਜ਼ੁਅਲ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ। 2. ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਹੈਂਕੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਖੇਡ ਨੂੰ ਵਧਾਓ। 2. ਸੁਣਨ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹੋ ਅਤੇ ਲੋਕੋਮੋਟਰ ਅਪੰਗਤਾ ਲਈ ਲੱਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੋ। 3. ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।	1. ਅਪਾਹਜਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। 3. ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।.

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਡੀਓਵਿਜ਼ੁਅਲ ਦਿਖਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ: • ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। • ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜੀਵੰਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।
	  • **C-4.1:** 'ਆਪਣੇ ਆਪ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
	  • **C-4.3:** ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
	  • **C-4.4:** ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਦੁਆਰਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
	  • **C-7.3:** ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। • ਬੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	**ਉਮਰ 3-4:** • ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਧਾਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ। • ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ। **ਉਮਰ 4-5:** • ਨਕਲੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ। • ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ। **ਉਮਰ 5-6:** • ਅੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਉੱਨਤ ਚਰਚਾਵਾਂ। • ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਓ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ: ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ (ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਬਿਜਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਅਜਨਬੀ ਖ਼ਤਰਾ, ਆਦਿ) AWC ਲਈ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਾਰਟ ਚਾਈਲਡ ਹੈਲਪਲਾਈਨ, ਪੁਲਿਸ, ਮੈਡੀਕਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ, ਆਦਿ ਲਈ ਨੰਬਰ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਸਧਾਰਨ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। 2. ਕਿਸੇ ਬਾਲਗ ਨਾਲ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 3. ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਪੇ, ਅਧਿਆਪਕ, ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। 4. ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਮਦਦ ਲਈ ਕਿਸ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 2. ਹਰੇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ। 3. ਬਿਜਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਅਜਨਬੀ ਖ਼ਤਰੇ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।	1. ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰੋ। 2. ਚਰਚਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। 3. ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4. ਚਾਈਲਡ ਹੈਲਪਲਾਈਨ, ਪੁਲਿਸ, ਮੈਡੀਕਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ, ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	• ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੋੜੋ • ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਚੋਣਾਂ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• **ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। • **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:** ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-1:** ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ • **C-1.6:** ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	• ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ • ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ • ਮਦਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	**ਉਮਰ 3-4:** • ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪਛਾਣ। • ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। **ਉਮਰ 4-5:** • ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਯੋਗਤਾ। • ਮਦਦ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ। **ਉਮਰ 5-6:** • ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉੱਨਤ ਚਰਚਾਵਾਂ। • ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਮਝ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਲੋਗੋ ਵਾਲ / ਸ਼ਬਦ ਵਾਲ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਰਡ, ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2) ਵਿੱਚ ਲੇਬਲਿੰਗ, ਵੱਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਬਣਤਰ/ਬੋਰਡ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਰੈਪਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਲੰਡਰ/ਚਾਰਟ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-5	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2) ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਮ ਦੇ ਕਾਰਡ ਸੌਂਪੋ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਰੈਪਰ ਅਤੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਬਿਸਕੁਟ, ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਲੋਗੋ, ਟੌਫੀ, ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਡੱਬੇ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ, ਲੋਗੋ, ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 3. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਰਸੀ, ਮੇਜ਼, ਖਿੜਕੀ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੋਤਲ, ਬੈਗ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2) ਵਿੱਚ ਲੇਬਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕ-ਸ਼ਬਦ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਗੋ, ਚਿੰਨ੍ਹ, ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਲੇਬਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।	1. 3-5 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ "ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ" ਅਤੇ "ਸਾਂਝਾ ਪੜ੍ਹਨਾ" ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 3. ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ/ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ/ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਗੋ, ਚਿੰਨ੍ਹ, ਸ਼ਬਦਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਲੇਬਲ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ਼ਬਦ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	N/A
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2) ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ, ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ, ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ, ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। • ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੇਬਲਿੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ (L1) ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ (L2) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। • ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਰੈਪਰ, ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਲੰਡਰ ਆਦਿ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-10:** ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-10.2:** ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਬਣਤਰ/ਫਾਰਮੈਟ, ਛਪੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਸ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ
	  • **C-10.3:** ਲਿਪੀ (L1) ਦੇ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ (ਅਕਸ਼ਰਾ ਦੇ ਰੂਪ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮਝ; ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ; ਕਲਪਨਾ; ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ; ਖੋਜ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਨਾਮ ਕਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਰੈਪਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੇਬਲ ਕੀਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ-ਸ਼ਬਦ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਗੋ, ਪ੍ਰਤੀਕ, ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਵੱਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ: ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	• ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ • ਡਰਾਇੰਗ/ਪੇਂਟਿੰਗ ਸਪਲਾਈ • ਕੰਧ ਚਾਰਟ ਸਮੱਗਰੀ (ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ, ਮਾਰਕਰ) ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ (ਖੁਸ਼, ਉਦਾਸ, ਗੁੱਸੇ)। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।	1. ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। 2. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। 3. ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ (ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਓ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਲਓ, ਖਿੱਚੋ)।	1. ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਣਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, 1..." ਵਰਗੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ, ਗਿਣਤੀ, ਜਾਂ ਡਰਾਇੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ। • ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, • ਅਭਿਆਸ ਸੈਸ਼ਨ: ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ, ਪਸੰਦੀਦਾ ਢੰਗ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ। • ਦਿਖਾਓ ਕੰਧ ਚਾਰਟ: ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਚਾਰਟ ਬਣਾਓ। • ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਯਾਦ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਟਕਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਯਾਦ-ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ: ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਓ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ: ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਪਰਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਛੂਹ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਨਵਰ/ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-4:** ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-4.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਸਵੈ-ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਉਮਰ 3-4: ਭਾਵਨਾਵਾਂ (ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ) ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਰਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ। • ਉਮਰ 4-5: ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ। • ਉਮਰ 5-6: ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉੱਨਤ ਪਛਾਣ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਸ਼ੈਡੋ ਗੇਮ: ਸਮਝੋ, ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਓ	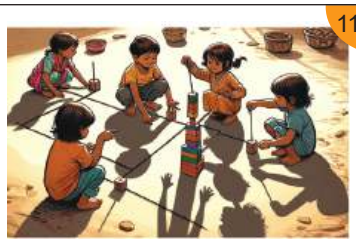
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮਸ਼ਾਲ, ਕਾਗਜ਼, ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਪੱਥਰ, ਠੋਸ ਡੱਬਾ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁੱਖਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਪਰਛਾਵੇਂ ਕਿਉਂ ਬਣਦੇ ਹਨ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ (ਸਵੇਰ, ਦੁਪਹਿਰ, ਸ਼ਾਮ) ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ। 2. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁੱਖਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕੋਣਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।	1. ਕਾਗਜ਼, ਰਸਾਲੇ, ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਠੋਸ ਬਕਸੇ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪਰਛਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਟਾਰਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 2. ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਕੇ ਕਈ ਪਰਛਾਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਨੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੱਦਾ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। 4. ਪਰਛਾਵੇਂ ਕਿਉਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋਣਾਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ, ਉਂਗਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ "ਪੌਦਾ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ" ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਸਮਾਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੰਮ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇਖਣਾ। • ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ: ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ-ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਚਿੱਤਰ ਪਛਾਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਲ ਜਵਾਨੀ → ਬੁਢਾਪਾ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਪੜਾਅ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਹਨ ਪਰ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਾਲਗ ਬਣਨਗੇ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਵਾਂਗ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।	1. ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਜ → ਪੌਦਾ → ਰੁੱਖ। 2. ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਅੰਬ ਦਾ ਪੌਦਾ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਬਣਦਾ ਹੈ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੌਦਿਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।	1. ਮਨੁੱਖਾਂ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਨਮ ਅਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 3. ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਤਾਵਰਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ "ਪੌਦਾ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ" ਥੀਮ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਸਮਾਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-6:** ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਤਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-6.1:** ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ
	• **CG-7:** ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਦੁਆਰਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
	  • **C-7.1:** ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ, ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦੇ ਹੁਨਰ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੰਮ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਰਗਰਮ ਖੋਜ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। • ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਖੁਸ਼ੀ, ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ। • ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ: ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ-ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

गतीविधी का नाम	देश अते सँभिआचार: दुनीआं बारे जाणे अते समझे
तुहानूं किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	दुनीआं दा नकशा, वॅख-वॅख सँभिआचारक पहिरावे दे फलैश कारड, उदाहरण वजों कशमीर तों फेरान, जपान तों किमोनो, अते वॅख-वॅख मशहूर रवाइती खाण-पीण दीआं वसतूआं, समारकां, मुदरा, सँभिआचारक चिंनां, वाहनां, A4 आकार दीआं शीटां, रंगां दे फलैश कारड।

इस गतीविधी नूं किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूं इकॅठे करो अते उनां नूं दुनीआ दा नकशा दिखाओ। 2. तसवीर फलैशकारड दिखाउंदे होऐ, उनां नूं वॅख-वॅख देशां बारे इॅक सधारन गॅलबात विॅच शामल करो। 3. वॅख-वॅख देशां दे लोकां दीआं तसवीरां दिखाओ, जो दिॅख, कॅपड़े, वालां दे सटाईल, भोजन पसंद, डांस सटाईल आदि विॅच अंतर नूं उजागर करदीआं हन। उनां नूं अंतरां नूं धिआन विॅच रॅखण अते चरचा करन लई उतशाहित करो।	1. चरचा पोसट करो, सँभिआचारक विभिंनता नूं दरसाउंदे फलैशकारड जां तसवीरां पूदरशित करो, जिवें कि रवाइती कॅपड़े, भोजन वसतूआं अते सथान। 2. उनां नूं आपणे मनपसंद सँभिआचारक पहिरावे बणाओ। 3. बॅचिआं नूं भारत दे वॅख-वॅख राजां जां देशां दे मशहूर सथानां, जानवरां जां सँभिआचारक पूतीकां दीआं तसवीरां दिखाओ। उनां नूं राज जां देश नाल तसवीरां मेलण लई उतशाहित करो। 4. दुनीआ/देश दे खास कोने चुणे अते खेतरां, सँभिआचार विॅच समानतावां/असमानतावां, मौसम आदि बारे गॅल करो।	1. वॅख-वॅख सँभिआचारां दा सतिकार करन अते उनां दी कदर करन दी महॅतता बारे चरचा दी सहूलत दिओ। सवीकृती अते समावेश दा सुनेहा देण लई सरल भाशा दी वरतों करो। 2. तुसीं दूजे देशां दे बॅचिआं बारे वीडीओ वी दिखा सकदे हो जां कहाणीआं पड़ सकदे हो। 3. बॅचिआं नूं वॅख-वॅख सँभिआचारां तों पूरित कला अते शिलपकारी पोजैकट बणाउण विॅच शामल करो। उदाहरण वजों, उह कागज़ अते कूअन वरगीआं सधारन समॅगरीआं दी वरतों करके जापानी कागज़ दे पॅखे बणा सकदे हन।

गतीविधी भिंनता	• वॅख-वॅख सभिआचारां दे संगीत अते नाच नूं शामल करो, तां जो बॅचे हरकतां अते तालां दी नकल कर सकण। • वॅख-वॅख देशां दे झंडिआं जां पूतीकां नाल सबंधत सधारन शिलपकारी जां रंगदार शीटां पूदान करो। वॅख-वॅख भाशावां दे मुॅढले सवागत अते होर शबदां नूं पेश करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	इस गतीविधी नूं "साडा भारत" थीम नाल जोड़े अते उहनां नूं वॅख-वॅख सँभिआचारां दी पड़चोल करन, समझण जां "मौसमां" थीम नाल जोड़े अते बॅचिआं नूं वॅख-वॅख मौसमी तबदीलीआं अते नतीजे वजों भोजन अते कॅपड़िआं विॅच तबदीलीआं आदि बारे होर जाणन लई उतशाहित करो।
अधिआपक नोटस	• घरेलू भाशा विॅच छोटे बॅचिआं लई छुकवीं सपॅशट अते संखेप भाशा दी वरतों करो। • सँभिआचारक भिंनतावां पूती संवेदनशील रहो अते चरचावां विॅच रूड़ीवादी विचारां जां पॅखपात तों बचो। • सारे बॅचिआं नूं शामल करना: विशेश लोड़ां वाले बॅचिआं दा समरथन करन लई, सपरश तसवीर कारड जां छोटे जानवरां दे खिडौंणिआं दी वरतों करो जिनां नूं बॅचे छुह अते महिसुस कर सकदे हन, वॅख-वॅख सिॅखण दे ढंगां दा समरथन करन लई आडीओ विज़ुअलस दी वरतों करदे होऐ।
निशानाबॅध पाठकूम टीचा अते योगता	• **CG-12:** बॅचे विज़ुअल अते पूदरशन कलावां विॅच योगतावां अते संवेदनावां विकसत करदे हन, अते कला राहीं आपणीआं भावनावां नूं अरथपुरन अते अनंदमई तरीकिआं नाल पूगट करदे हन • **C-12.5:** कला, सथानक सँभिआचार अते विरासत दे वॅख-वॅख रूपां नूं सिरजदे अते अनुभव करदे होऐ कई तरां दीआं पूतीकिरिआवां दा संचार अते कदर करदे हन।
होर योगतावां जिनां नूं संबोधित कीता गिआ है	वॅख-वॅख सभिआचारां नाल सबंधत शबदावली (जिवें कि देशां दे नाम, भोजन, कॅपड़े) राहीं भाशा विकास अते दूजिआं दे भिंनतावां लई हमदरदी अते सतिकार नूं उतशाहित करके समाजिक-भावनातमक विकास।
की देखिआ जा सकदा है?	• शमूलीअत: देखो कि की बॅचे सरगरमी नाल हिॅसा लै रहे हन अते दिलचसपी दिखा रहे हन • समझ: देखे कि की उह चरचा कीते जा रहे संकलपां नूं समझ रहे हन। • संचार: धिआन दिओ कि उह आपणे आप नूं ज़ुबानी किंनी चंगी तरां पूगट करदे हन। • पूशंसा: वॅख-वॅख सभिआचारां अते विभिंनता पूती सतिकार अते समझ दे संकेतां दी भाल करो।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ (ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਣੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਬਾਈ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਰ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ, ਲਾਲ ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ, ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ, ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ, ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਕੱਟਆਉਟ, ਇੱਕ ਨਾਟਕ, ਤੀਰਨ ਅਤੇ 4 ਦੇ ਪ੍ਰੋ 4 ਨਾਟਕ।

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਭਾਰਤੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। 2. ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ) ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। 3. ਸਧਾਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਸਕਣ, (ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ)। 4. ਤੁਸੀਂ ਤਿਰੰਗਾ ਕੱਟਆਉਟ ਨੂੰ ਰੰਗ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।	1. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਪਸ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। 3. ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਤਰ ਰੂਪਰੇਖਾਵਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾਟਕੀਕਰਨ ਲਈ ਸਕਿਟ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ, ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ, ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਥੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। • ਸਾਡੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-12:** ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ • **C-12.5:** ਕਲਾ, ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਦੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੰਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ: ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। • ਸਮਝ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ: ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਾਇਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। • ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ: ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।

गतीविधी का नाम	गेंद सुँटो अते फड़ो
तुहानूँ किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	वॅड़े अते छोटे आकार दे हलके भार वाले गुबारे

इस गतीविधी नूँ किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. बॅचिआं नूँ पूरे समूह विॅच जां छोटे समूहां विॅच मुफ़त खेडण लई इॅक हलका बाल दिओ। 2. बॅचिआं नूँ गेंद नूँ रोल करन जां सुॅटण लई मारगदरशन करे अते दूजिआं नूँ इसनूँ फड़न दिओ। 3. तुसीं इॅक टाइर जां टोकरी वी लटक सकदे हो अते बॅचिआं नूँ इस विॅचों इॅक बाल सुॅटण लई कहि सकदे हो।	1. इॅक खाली बालटी जां डॅबा विचकार रॅख के इॅक चॅकर बणाओ। 2. हरेक बॅचे नूँ उस विॅच इॅक गेंद सुॅटण लई कहो। 3. जिॅथे वी कोई गेंद टोकरी विॅच दाखल हुंदी है, बॅचिआं नूँ सवाल पुॅछ के गिणती रॅखण लई कहो - हुण, टोकरी विॅच किंनीआं कालां हन?	1. इॅक चॅकर दे विचकार खड़े होवे। गेंद नूँ हर बॅचे वॅल बेतरतीबे नाल सुॅटो। बॅचिआं नूँ इसनूँ फड़न लई कहो। 2. जेकर खुंझ जांदा है, तां उह बॅचा विचकार जांदा है अते दूजिआं वॅल गेंद सुॅटणा शुरू कर दिंदा है। जदों अगला बॅचा गेंद खुंझ जांदा है, तां उह विचकार आउंदे हन। 3. खेड नूँ उदों तॅक जारी रॅखो जदों तॅक हर बॅचे नूँ विचकार आउण दा मौका ना मिल जावे।

गतीविधी भिंनता	• हरेक बॅचे नूँ उन्हां दे नाम वाले गुबारे वंडो। छोटे बॅचिआं लई, मुफ़त खेडण लई इॅक गुबारा फुॅको अते वॅडे बॅचिआं लई, उन्हां नूँ मुफ़त खेडण लई आपणे आप गुबारा फुॅको। • इॅक चॅकर बणाओ। इॅक बॅचा गेंद फड़दा है, दूजे बॅचे दा नाम कहिंदा है, अते गेंद उन्हां वॅल सुॅटदा है। धिआन अते धिआन देण लई उतशाहित करो। • खाली कागज़ दे गलास जां बेतलां दा इॅक पिरामिड बणाओ अते बॅचिआं नूँ पिरामिड 'ते गेंद सुॅटण लई कहो। पिरामिड गेंद सुॅटण 'ते डिॅग जांदा है, फिर बॅचिआं नूँ दुबारा इकॅठे पिरामिड बणाउण लई कहो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी नूँ कर रहे हो जिॅथे मासिक विशा 'फल अते सबज़ीआं' जां 'जानवर अते पंछी' है, तां गेंद दे हरेक सुॅटण अते फड़न दे नाल उन्हां दे नावां 'ते चरचा करो।
अधिआपक नोटस	• अपाहज बॅचिआं लई खेडां नूँ सोधो। दृशटीगत अते सुणन संबंधी संकेतां लई उन्हां दे अंदर चमकदार रंगां दीआं गेंदां अते घंटीआं शामल करो। • वातावरण नूँ सुरॅखिअत अते संमलित रॅखो। • मुंडिआं अते कुड़ीआं विचकार बराबर भागीदारी नूँ उतशाहित करो।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG-3:** बॅचे तंदरुसत अते लचकदार बणदे हन • **C-3.2:** वॅख-वॅख सरीरक गतीविधीआं विॅच संतुलन, तालमेल अते लचकता दिखाउंदा है।
होर योगतावां जिन्हां नूँ संबोधित कीता गिआ है	इकागरता, धिआन, सहियोग, आपणी वारी दी उडीक।
की देखिआ जा सकदा है?	• सुॅटण अते बणाउण वरगीआं गतीविधीआं विॅच दूरीआं दा सही अंदाज़ा लगाउंदा है। • तेज़ थकावट तों बिनां सरीरक गतीविधीआं विॅच सरगरमी नाल हिॅसा लैंदा है। • झुक के, मरोड़ के, जां आसानी नाल पहुंच के लचकता दा पदरशन करदा है। • सरीरक गतीविधीआं विॅच ताकत अते सहिणशीलता बणाई रॅखदा है।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰੱਸੀ, ਚਾਕ ਇੱਟਾਂ ਜਾਂ ਹੂਲਾ-ਹੂਪ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਦੋ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲਣ ਦਿਓ। 2. ਇਸਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਚਾਕ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ/ਇੱਕ ਲੱਤ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਸਿੱਧੀਆਂ, ਵਕਰੀਆਂ, ਜਾਂ ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੱਸੀ/ਇੱਟਾਂ ਵਿਛਾਓ। 2. ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਦਮ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੈਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।	1. ਇੱਕ ਦੌੜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਬਿਨਾਂ ਡੁੱਲੇ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਨਿੰਬੂ ਵਾਲਾ ਚਮਚਾ ਬਿਨਾਂ ਸੁੱਟੇ)। 2. ਇਸਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, 2-3 ਇੱਟਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਡੱਬੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਦੌੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿਕੋਣੀ, ਵਰਗ, ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਝੁਕੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਤੁਰ ਕੇ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਖੇਡਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਿਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਮਰ, ਬਾਂਹ ਜਾਂ ਲੱਤ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੂਲਾ ਹੂਪ ਨੂੰ 5-10 ਵਾਰ ਘੁੰਮਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਸਕੇ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧੋ। ਅਨੁਕੂਲ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। • ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ • **C-3.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਲਚਕਤਾ, ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ, ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ, ਹਰਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਚੁੱਕਣ, ਧੱਕਣ ਜਾਂ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਟਕਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। • ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ। • ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਯੋਗਾ ਕਸਰਤ: ਸਾਹ ਲੈਣਾ, ਖਿੱਚਣਾ, ਵਧਾਉਣਾ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਟ

123

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਉੱਪਰ ਵੱਲ, ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਵਰਗੀਆਂ ਖਿੱਚਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਰਕਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦਮ ਦਰ ਕਦਮ ਖਿੱਚਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਗਾ ਪੋਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਿਤਲੀ ਪੋਜ਼, ਪਹਾੜੀ ਪੋਜ਼, ਬਿੱਲੀ-ਗਾਂ ਪੋਜ਼, ਚੂਹੇ ਦੀ ਪੋਜ਼, ਸੱਪ ਪੋਜ਼, ਆਦਿ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡੱਡੂ, ਰੁੱਖ, ਪੁਲ, ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਮੋੜ, ਤਖ਼ਤਾ, ਵੱਡਾ ਅੰਗੂਠਾ, ਕੁਰਸੀ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਨਤ ਯੋਗਾ ਆਸਣਾਂ ਲਈ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਣੇ ਰਾਹੀਂ ਕਸਰਤ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜਨ ਅਤੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ- ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਅੰਦਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ; ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਅੰਦਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਬੂਗੀ ਵੂਗੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ!

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਾ ਪੋਜ਼ ਕਰਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੋਜ਼ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਿਓ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਗਾ ਆਸਣਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧੋ। ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਏਡਜ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਬਿਹਤਰ ਪਕੜ ਲਈ ਟੈਕਟਾਈਲ ਮੈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਸਰਲ ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਰੇਕ ਪੋਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਘੰਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯੋਗਾ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਕਰਨਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਭਿਆਸ ਬਣਾਓ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਸਰੀਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
	  • **C-3.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
	  • **C-3.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਲਚਕਤਾ, ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ, ਹਰਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਵੈ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। • ਫੀਡਬੈਕ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਓ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਦਰਮਿਆਨਾ/ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਗੇਂਦ, ਵੱਡਾ ਡੱਬਾ, ਚਾਕ	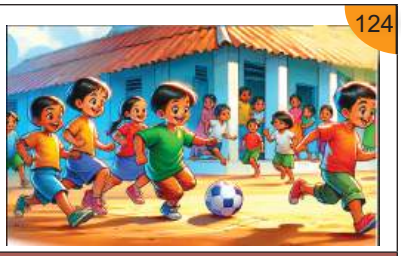

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਗੇਂਦ ਮੁਫ਼ਤ ਖੇਡਣ ਲਈ ਦਿਓ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਗੇਂਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।	1. ਚਾਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਰੱਖੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੋ। ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਫਿਰ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਈਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।	1. ਕੰਧ ਜਾਂ ਗੋਲਪੋਸਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਚਾਕ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਖਿੱਚੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਗੋਲਪੋਸਟ ਜਾਂ ਕੰਧ ਵੱਲ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਅਤੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਾਈਨ ਖਿੱਚੋ। 3. ਹਰੇਕ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਦਿਓ। ਹਰੇਕ ਜੋੜੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਬਣਾਓ ਜਿਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਕਰਤਾ ਹੋਵੇ। ਸੁਵਿਧਾਕਰਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਨਾਲ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਗੇਂਦ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਗੇਂਦ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਜੋ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧੋ। ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਗੇਂਦਾਂ ਨਾਲ ਢਾਲੋ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ
	  • **C-3.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
	  • **C-3.2:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਇਕਾਗਰਤਾ, ਤਾਲਮੇਲ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਅਨੁਮਾਨ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਸਹੀ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਗਤੀ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਕਿੱਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। • ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਕੇ ਟੀਚੇ ਜਾਂ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। • ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰੰਗੀਨ ਚਾਕ, ਰੰਗੋਲੀ ਦਾ ਆਟਾ, ਟੇਪ, ਡਫਲੀ ਜਾਂ ਢੋਲ, ਨਿੰਬੂ, ਚਮਚਾ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	ਉਮਰ 4-6
1. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚੌੜੀਆਂ, ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਜਾਂ ਵਕਰੀਆਂ ਖਿੱਚੋ। 2. ਇੱਕ ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ, ਜਾਂ ਹੌਲੀ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਤੁਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। 3. ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਥੀ, ਬਾਂਦਰ, ਜਾਂ ਕਬੂਤਰ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਚੱਲਣ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਫਰਸ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਇਤਾਕਾਰ, ਤਿਕੋਣ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹਨਾਂ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, "ਆਓ ਚੱਲੀਏ, ਆਓ ਤਿਕੋਣ 'ਤੇ ਚੱਲੀਏ।" 3. ਢੋਲ ਜਾਂ ਡਫਲੀ ਦੀ ਬੀਟ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਲੈਅ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਬੀਟ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰਨ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਤੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ। 4. ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਢੋਲ/ਡਫਲੀ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੀਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਤੇਜ਼' ਤੋਂ 'ਹੌਲੀ' ਤੋਂ 'ਤੇਜ਼' ਤੱਕ ਦੁਬਾਰਾ, ਆਦਿ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਤੁਰਨ ਦੀ ਗਤੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	• • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ਨ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਮਚੇ ਵਿੱਚ ਨਿੰਬੂ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਗੇਂਦ ਆਦਿ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਹਮ ਆਗੇ, ਆਗੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ; ਹਮ ਪੀਚੇ, ਪੀਚੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਵਰਗੀਆਂ ਬੀਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। • ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਟੇਪ ਚਿਪਕਾਓ ਜਾਂ ਚਾਕ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ/ਵਕਰਦਾਰ ਲਾਈਨਾਂ/ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ ਲਾਈਨਾਂ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ/ਟਾਇਲਟ ਆਦਿ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਿੱਲਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾਂ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਜਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹਿਲਾਉਣਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧੋ। ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਤੁਰਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪ ਸੰਵੇਦੀ ਮਾਰਗ ਬਣਾਓ। • ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਿਓ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ • **C-3.4:** ਚੁੱਕਣ, ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਦੌੜਨ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਇਕਾਗਰਤਾ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ, ਲਚਕਤਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ, ਤਾਕਤ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ	126
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. "ਹਾਥੀ," "ਬਿੱਲੀ," "ਕਬੂਤਰ," "ਸ਼ੇਰ," "ਕਾਰ," ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਆਸਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਇੱਕ ਗਾਣਾ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਨੱਚਣ ਲਈ ਕਹੋ 3. ਸੰਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗਾਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਰੁਕ ਜਾਓ।	1. "ਘੋੜਾ," "ਸੱਪ," "ਤਿਕੋਣ," "ਚੱਕਰ," "ਰੇਲਗੱਡੀ," ਜਾਂ ਆਕਾਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਨਾਮਾਂ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਬੋਲੋ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣ ਦਿਓ। ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਰੋਕੋ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਿਲਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ। 4. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਾਨਵਰ, ਆਕਾਰ, ਵਾਹਨ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ।	

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਆਕਾਰ, ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਗੇ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਚ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ, ਨੱਚਣਾ, ਜਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਮੌਖਿਕ ਵਰਣਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ.. • ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ • **C-3.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਇਕਾਗਰਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਤਾਲਮੇਲ, ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ, ਲਚਕਤਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਮੌਖਿਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਤਾਕਤ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰੀਂਗਣਾ, ਰੀਂਗਣਾ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਣਾ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰੱਸੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਰਡ, ਰੇਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੱਟ ਲਟਕਦੀ ਰੱਸੀ ਫੜਨ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੀਂਗਣਾ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਣਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੋਲਣਾ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 3. ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ, ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਉੱਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਲੱਤ ਨਾਲ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ "ਰੌਕ ਐਂਡ ਰੋਲ" ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਦਿਖਾਓ। 2. ਇੱਕ ਕਾਰਡ ਚੁਣੋ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ, ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਹਰੇਕ ਤਸਵੀਰ ਕਾਰਡ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਓ। 4. ਟੇਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਟੇਪ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।	1. ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੀਂਗਣਾ, ਰੀਂਗਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਰੋਲ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ। 3. ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਨ, ਛਾਲ ਮਾਰਨ, ਘੁੰਮਣ, ਦੌੜਨ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ। ਵਾਧੂ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ, ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੋ ਜਾਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਹਰਕਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਟੇਪ ਨਾਲ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਕਰਵ ਅਤੇ ਜ਼ਿਗ-ਜ਼ੈਗ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਜਾਂ ਰੀਂਗਣ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿਲਾ ਕੇ ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੁੰਮਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਦੌੜਨਾ, ਰੀਂਗਣਾ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ, ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਤੁਰਨਾ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਸਰਤਾਂ ਸਿਖਾਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੱਟ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਸੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੀਂਗਣਾ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। • ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। • ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਨਵੀਨਤਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ • **C-3.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਨਿਊਰੋਮਸਕੁਲਰ ਤਾਲਮੇਲ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਗਤੀ, ਇਕਾਗਰਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ, ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਹਿਯੋਗ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰਕਤ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। • ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। • ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

गतीविधी का नाम	दौड़ो, साथी, दौड़ो!	128
तुहानूँ किहड़ीआं समॅगरीआं दी लोड़ पवेगी?	चाक, इॅक वॅडी रोंद, रॅसी जां कॅपड़े दे टुकड़े	

इस गतीविधी नूँ किवें करना है

उमर 3-4	4-5 उमर	उमर 5-6
1. चाक दी वरतों करके ज़मीन 'ते 7 सिॅधीआं लाईनां खिॅचो, हरेक लाईन दे विॅच जग्गा छॅडी जावे। 2. जिॅतण लई 6 बॅचिआं नूँ हर दो लाईनां विॅच दौड़के साहमणे वाली दिवार नूँ छुहण लई कहो। 3. बॅचिआं नूँ वॅख-वॅख तरीकिआं नाल दौड़न लई कहो जिवें कि पिॅछे वॅल दौड़ना, हॅथ हिलाउंदे होए दौड़ना, जां जिॅतण लई हॅथ उॅपर उठाके दौड़ना। 4. बॅचिआं दे जोड़े बनाओ, जिस विॅच हरेक बॅचे नूँ कमरे/ज़मीन दे उलट सिरे 'ते होवे। 5. पहिला बॅचा गोंद लैके दौड़दा है, फिर उह गोंद दूजे बॅचे नूँ दिंदा है, अते फिर उलटे सिरे वॅल वापस दौड़दा है।	1. रॅसी जां कॅपड़े दी वरतों करके इॅक बॅचे दे खॅबे पैर नूँ दूसरे बॅचे दे सॅजे पैर नाल बंनके बॅचिआं दे जोड़े बनाओ। 2. जोड़िआं नूँ दूरी दे इॅक सिरे 'ते खड़ा करो। 3. उलट सिरे 'ते कोई वसतू रॅखो। 4. जोड़िआं नूँ वसतू तॅक पहुँचन लई तिंन-पैरां वाली दौड़ विॅच हिॅसा लैन लई निरदेश दिओ, जिस विॅच पहिलां पहुँचन वाली जोड़ी जिॅत जावेगी। 5. हरेक बॅचे नूँ इॅक पैर नाल दौड़ के वसतू तॅक पहुँचन दी कोशिश करन लई कहो।	1. डॅंज बाल - 2 बॅचिआं नूँ चॅकर दे केंदर विॅच खड़ा करो, अते उन्हां नूँ निरदेश दिओ कि उह आपने हेठले सरीर नूँ गोंद नाल छुहण तों बचाओ। 2. गोंद नूँ घेरे 'ते खड़े बॅचिआं दुआरा सुॅटिआ जावेगा। 3. जेकर विॅच बैठे बॅचे दे सरीर दे किसे वी हेठले हिॅसे 'ते गोंद लॅग जांदी है, तां उह घेरे विॅच शामल हो जांदे हन, अते खेड जारी रहिंदी है।

गतीविधी भिंनता	"बांधी चैन," "पकड़म-पकड़ाई" वरगीआं खेड़ां खेड़ो अते 4-6 साल दी उमर दे बॅचिआं लई इॅक रुकावट जां रीलेअ दौड़ दा आयोजन करो।
थीम कनैकट (उदाहरण)	जेकर तुसीं इस गतीविधी दा आयोजन कर रहे हो जिॅथे महीने दा विशा 'आवाजाई दे साधन' है, तां दौड़ां अते गतीविधीआं दा आयोजन करो जिन्हां विॅच आवाजाई दे वॅख-वॅख साधन शामल होन, जिवें कि कारां अते रेलगॅडीआं वरगे वॅख-वॅख वाहनां दी नकल करदे होए दौड़ लगाउणी।
अधिआपक नोटस	• अपाहज बॅचिआं लई विकलपिक गतीविधीआं दी आगिआ दे के अते दृशि संकेतां जिवें कि समरथन प्रदान करके दौड़न दे खेड नूँ अनुकूलित करो। उदाहरण वजों, दिशा लई दृशिटी मारकरां दे रूप विॅच रंगीन कोन दी वरतों करो। • बॅचिआं नूँ सरीरक गतीविधीआं विॅच शामल होन तों पहिलां तिआरी लई कसरत करवाओ।
निशानाबॅध पाठकरम टीचा अते योगता	• **CG--3:** बॅचे तंदरुसत अते लचकदार बनदे हन • **C-3.4:** चुॅकन, तुरन अते दौड़न विॅच ताकत अते सहिणशीलता दिखाउंदा है।
होर योगताव्वां जिन्हां नूँ संबोधित कीता गिआ है	दूरी दा अंदाजा, इकागरता, तालमेल, सरीर दी ताकत, मौखिक निरदेशां नूँ समझना उन्हां दी पालना करना, धिआन, संचार, शबदावली विकास।
की देखिआ जा सकदा है?	• बॅचिआं नूँ दौड़दे होए उन्हां दी गती दे नाल-नाल उन्हां दे सरीर दीआं गतीविधीआं दे तालमेल दा निरीखण करो। • उन्हां दी शबदावली दी वरतों दा निरीखण करके भाशा विकास दी निगरानी करो। • मोटर विकास दे हिॅसे वजों उन्हां दे सकल मोटर हुनरां दा मुलांकण करो। • खेड़ां दौरान मुकाबले वालीआं सथितीआं विॅच उन्हां दी ताकत अते यतनां दा मुलांकण करो।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਉੱਪਰ ਛਾਲ ਮਾਰੋ, ਹੇਠਾਂ ਛਾਲ ਮਾਰੋ, ਛਾਲ ਮਾਰੋ ਚਾਰੇ ਜਗ੍ਹਾ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ, ਚਾਕ, ਛੋਟੇ-ਦਰਮਿਆਨੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਨਰਮ ਅਤੇ ਮੋਟਾ ਗੱਦਾ, ਨਰਮ ਖਿਡੌਣੇ

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਚਾਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਗੋਲਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤਲਾਅ ਕਹੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡੱਡੂ ਬਣਨ ਅਤੇ ਗੋਲੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹੋ। 2. ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ "ਡੱਡੂ ਪਿਆਸਾ ਹੈ," ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪਾਣੀ ਪੀ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ "ਡੱਡੂ ਹੁਣ ਪਿਆਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਤਾਂ ਉਹ ਗੋਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। 3. ਚੌੜੀ ਟੇਪ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਾਓ, ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੱਡੂ ਜਾਂ ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ।	1. ਨੰਬਰ ਕਾਰਡ (1-10) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 1 ਛਾਲ, 2 ਛਾਲ, 3 ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਘੁੰਮਣਾ, 4 ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, 5 ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਆਦਿ) ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੋ। 2. ਇੱਕ ਕਾਰਡ ਚੁਣੋ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। 3. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਿਡੌਣੇ, ਨਰਮ ਗੱਦਾ, ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲੀ ਛਾਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰੋ।	1. ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਚਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਹੌਪਸਕਾਚ ਗਰਿੱਡ ਬਣਾਓ। 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਤਤਕਾਲ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਰਿੱਡ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ। 3. "ਸਟਾਰਟ" ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਸਟਾਰਟ" ਤੋਂ 2, ਫਿਰ 4, ਫਿਰ 6, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧੋ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੰਖਿਆ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ, ਉਸਨੂੰ ਜੋਰ ਨਾਲ ਬੋਲਣ। 5. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੈਰ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹਿਕੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚੁਣੌਤੀ ਜੋੜੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੈਰ ਪਹਿਲੇ 1 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਫਿਰ 3 'ਤੇ, ਫਿਰ 5 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉੱਪਰ ਰੱਸੀ ਫੜਨ ਨੂੰ ਕਹੋ। ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਰੱਸੀ ਉੱਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਾਨਵਰ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਅਤੇ ਪੰਛੀ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਸੇ ਹੋਣ 'ਤੇ "ਤਲਾਬ" ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਡੱਡੂਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਸੀਂ ਡੱਡੂਆਂ ਦੀ ਦੌੜ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। • ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੰਗੀਨ ਟੇਪ ਵਰਗੇ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਡੱਡੂ ਤਲਾਅ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਓ, ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬੈਠਕੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੈਰ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ • **C-3.4:** ਚੁੱਕਣ, ਤੁਰਨ ਅਤੇ ਦੌੜਨ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਦੂਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਇਕਾਗਰਤਾ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। • ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਸਮਝ ਸਮੇਤ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਹੁਨਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। • ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਰਿਬਨ ਡਾਂਸ	
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ?	ਰਿਬਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਡਫਲੀ/ਢੋਲਕ/ਡਰੱਮ, ਸਪੀਕਰ/ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ	

ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਉਮਰ 3-4	4-5 ਉਮਰ	ਉਮਰ 5-6
1. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਰਿਬਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਬਨ ਫੜ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਡਾਂਸ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। 2. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਬੀਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੱਚਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਇਸਨੂੰ ਸਰਲ ਰੱਖੋ, 4-5 ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।	1. ਬੀਟਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਗਾਣਾ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੇ ਰਿਬਨ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਾਂਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਿਓ। 2. ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ 7-8 ਤੱਕ ਵਧਾਓ। 3. ਹੱਥ, ਪੈਰ ਅਤੇ ਕਮਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ। 4. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ।	1. ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰਿਬਨ ਬੰਨ੍ਹੋ। ਤਾਲਬੱਧ ਬੀਟ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਡਫਲੀ/ਢੋਲਕ/ਢੋਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਬੱਚੇ ਤਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣਗੇ, ਲੋਟਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਹਿਲਾਉਣਗੇ। 2. ਤਾਲ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਟਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। 3. ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਹੋ, ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਨੱਚਣਗੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ਭਿੰਨਤਾ	ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਜਾਂ ਤੁਕਬੰਦੀ ਗਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਰਿਬਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲਗਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਗੀਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ: ਸਿਰ, ਮੋਢੇ, ਗੋਡੇ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ।
ਥੀਮ ਕਨੈਕਟ (ਉਦਾਹਰਣ)	ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਤਾਲ' ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਰਿਬਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਚ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਤੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੀਟਾਂ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਓ।
ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਸ	• ਸਧਾਰਨ ਡਾਂਸ ਸਟੈਪਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਹੀ ਕਰ ਸਕਣ। • ਸਟੈਪਸ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੰਬੀਆਂ ਬੀਟਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਅਤੇ ਤਾਲਬੱਧ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਰਿਬਨ ਨਾਲ ਡਾਂਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਓ, ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ	• **CG-3:** ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੰਬੀਆਂ ਬੀਟਾਂ। • **C-3.1:** ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਹੋਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਇਕਾਗਰਤਾ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਤੁਕਾਂਤਬੰਦੀ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਾਸ।
ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?	• ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ • ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਨਾਚ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਵੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। • ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਧਿਆਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਤਾਲ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਚ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਨੁਬੰਧ

ਅਨੁਬੰਧ

ਅਨੁਬੰਧ I - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (Early Childhood Care and Education, ECCE) ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ, 2024

ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (Early Childhood Care and Education, ECCE) ਪਾਠਕ੍ਰਮ, 2024 'ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ

ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ (ToR) ਅਤੇ ਰਚਨਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ (NEP) 2020, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਤੱਕ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, 3-8 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ECCE ਦੇ ਪੂਰੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚੇ (NCF-FS) 2022 ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨੀਤੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ (ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਸਥਿਤ), ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਕਲਾਸਾਂ (ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ), ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ECCE ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (MWCD) ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚੇ (2013), ECCE ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾ ਮਿਆਰ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਕਿੱਟ, ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਵਰਕਬੁੱਕ ਅਤੇ ਬਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ (2017) ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੋਤ ਸਾਰੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ (AWCs) 'ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ MWCD ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ 2013 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਰਚ 2022 ਵਿੱਚ MWCD ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ECCE ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚੇ 2013 ਦੀ NEP, 2020 ਅਤੇ NCF-FS, 2022 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਪਬਲਿਕ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਚਾਈਲਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (NIPCCD) ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (3-6 ਸਾਲ) ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਉਤੇਜਨਾ (0-3 ਸਾਲ) ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ 2013 ਨੂੰ NCF-FS, ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ, ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿਗਿਆਨ, ਅਤੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ:

- **ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ:** ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ECCE ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ 0-3 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ, ਉਤੇਜਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇਖਭਾਲ ਸੁਝਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 0-3 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ C-ਅਧਾਰਤ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵਿਸ਼ਾਗਤ ਪਹੁੰਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।
- **NCF-FS ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ:** ECCE ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ, NCF-FS ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਕਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।
- **ਰਾਜ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ:** ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਉੜੀਸਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਹਰਿਆਣਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਪੰਜਾਬ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਸਮੇਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 15 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵਿਸ਼ਾ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਢਾਂਚਾ, ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸੁਝਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- **ਉਤੇਜਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ:** 0 ਤੋਂ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਤੇਜਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਚਾਰ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਢਾਂਚਾਗਤ, ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਉਤੇਜਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ।

- **ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਵਾਂ:** 3 ਤੋਂ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਯੋਗਤਾ ਅਧਾਰਤ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਥੀਮੈਟਿਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਸਮਰਿੱਧ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ (4 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲ), ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ (6 ਦਿਨ) ਅਤੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਖਮਤਾਵਾਂ, ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ, ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ/ਹੁਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਗਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ, ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- **ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ (CCE) ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੁਲਾਂਕਣ:** ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਤਿਮਾਹੀ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ, ਚੈੱਕਲਿਸਟਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਆਪਕ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (Early Childhood Care and Education, ECCE) ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਫਰੇਮਵਰਕ, 2024, MWCD ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ		
ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਨਾਮ	ਅਹੁਦਾ
1.	ਪ੍ਰੋ: ਵਨੀਤਾ ਕੌਲ, ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਐਮਰੀਟਾ, ਅੰਬੇਦਕਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ-ਦਿੱਲੀ	ਪ੍ਰਧਾਨ
2.	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਗੁਰਹਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ (MWCD) ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (NIPCCD)	ਸਦੱਸ
3.	ਡਾ ਸ਼ੁਭਰਾ ਚੈਟਰਜੀ, ਵਿਕਰਮਸ਼ਿਲਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ	ਸਦੱਸ
4.	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਨੀਸ਼ਾ ਆਹੂਜਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਹਿਰ	ਸਦੱਸ
5.	ਡਾ. ਰੀਤੂ ਚੰਦਰਾ, ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ (ECCE ਅਤੇ FLN ਨੀਤੀ), MOE	ਸਦੱਸ
6.	ਡਾ ਵਿਭਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ, ਉਮੀਦ	ਸਦੱਸ
7.	ਪ੍ਰੋ: ਸੁਨੀਤੀ ਸਨਵਾਲ, ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ, NCERT	ਸਦੱਸ
8.	ਡਾ: ਸ਼ੋਭਨਾ ਗੁਪਤਾ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ (ਬਾਲ ਸਿਹਤ ਅਤੇ RBSK), MoHFW	ਸਦੱਸ
9.	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਮਿਆ ਮਹਾਜਨ, ਸਹਿ-ਸੰਸਥਾਪਕ, ਰਾਕੇਟ ਲਰਨਿੰਗ	ਸਦੱਸ
10.	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੋਤਿਕਾ, ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ, MWCD	ਸਦੱਸ
11.	ਡਾ. ਗੀਤਾ ਚੋਪੜਾ, ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਹੋਮ ਇਕਨਾਮਿਕਸ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ	ਸਦੱਸ
12.	ਡਾ. ਰੀਟਾ ਪਟਨਾਇਕ, ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, NIPCCD	ਸਦੱਸ

ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੇਟੀ ਸਦੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ, NIPCCD ਤੋਂ ਡਾ. ਰੀਤਾ ਪਟਨਾਇਕ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ ਲਰਨਿੰਗ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਖਨਾ ਸਾਹਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਜਨਾ ਮਨਕਤਲਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਭਾਲਾਇਰ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਸਮੂਹ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਨੁਬੰਧ 2 - ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਸ਼ਡਿਊਲ (DSS)

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ: ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਸ਼ਡਿਊਲ (DSS) ਬਚਪਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ-ਅਧਾਰਤ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੂਲ ਹੈ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਕਰੈਚ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਆਸ਼ਾ (ASHA) ਸਮੇਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 'ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤਾਂ' ਜਾਂ 'ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਲਈ DSS ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। DSS ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਪਾਹਜਤਾ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਨਿਦਾਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨਿਦਾਨਕ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਪੀਐਚਸੀ/ਸੀਐਮਓ/ਡੀਈਆਈਸੀ/ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਦਾਇਤਾਂ:

1. AWW ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੌਖੀ ਇਹ ਚੈੱਕਲਿਸਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਚੈੱਕਲਿਸਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਭਟਕਾਅ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3. ਜੇਕਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ 'ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ/ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਕੇਤ/ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਿਵਯਾਂਗ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੈਫਰਲ ਲਈ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
4. AWW ਨੂੰ ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

1. ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ:
2. ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਮ:
3. ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ:
4. ਪਤਾ:
5. ਬੱਚੇ ਦਾ ਲਿੰਗ:
   a. ਲੜਕਾ
   b. ਲੜਕੀ
6. ਜਨਮ-ਤਾਰੀਖ:
7. ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ:
   a. 0-3 ਮਹੀਨੇ
   b. 3-6 ਮਹੀਨੇ
   c. 6-12 ਮਹੀਨੇ
   d. 1-2 ਸਾਲ
   e. 2-3 ਸਾਲ
   f. 3-4 ਸਾਲ
   g. 4-5 ਸਾਲ
   h. 5-6 ਸਾਲ।

ਭਾਗ A: ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ/ਨਿਰੀਖਣ ਅਧੀਨ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਭਰੋ।

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਸਵਾਲ	ਹਾਂ/ਨਹੀਂ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ
	ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਸ਼ੂਗਰ, ਅਨੀਮੀਆ, ਜਾਂ ਖਸਰਾ, ਕਨੇਡੂ, ਜਾਂ ਰੁਬੇਲਾ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ?		ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
	ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਡਿਲੀਵਰੀ, ਸਰਜਰੀ, ਫੋਰਸੇਪਸ ਡਿਲੀਵਰੀ, ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਘੱਟ ਭਾਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।		
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਆਈ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਰੋਣਾ, ਪੀਲੀਆ, ਨੀਲਾਪਨ, ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ।		
	ਕੀ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਰੰਗ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ? (ਨੀਲਾ/ਪੀਲਾ/ਫਿੱਕਾ)		
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਦੌਰਾਨ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਣ ਜਾਂ ਨਿਗਲਣ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਈਆਂ?		
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਕਦੇ ਦੌਰੇ ਪਏ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਕਸਰ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਵਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਸ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਵਰਗਾ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚਾ ਅਕਸਰ ਕੰਨ ਦਰਦ ਜਾਂ ਸਿਰ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਗਾਇਬ ਜਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚਾ ਉਸੇ ਉਮਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਸਵਾਲ	ਹਾਂ/ਨਹੀਂ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਜਾਂ ਝਟਕੇਦਾਰ ਹਰਕਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੀ ਬੱਚੇ ਦਾ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਸੰਤੁਲਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚਾ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚਾ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਕੀ ਬੱਚੇ ਨੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੰਢ ਜਾਂ ਉਭਾਰ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਿਰਛੀਆਂ ਹਨ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਸਲੇਟੀ ਜਾਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਹਨ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚਾ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਗਾਇਬ ਹਨ?		ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਿਡੌਣਾ ਜਾਂ ਪੈੱਨ, ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਭਗ 12-20 ਇੰਚ ਹਿਲਾਓ। ਇਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮਾਓ। ਕੀ ਬੱਚਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੈਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੋ।
	ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 1-3 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੈਟਲ/ਘੰਟੀ/ਭਾਂਡਾ ਰੱਖੋ। ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਬੱਚਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਨਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ, ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ/ਧੜਪ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਕਰੋ। ਕੀ ਬੱਚਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵੱਲ ਮੋੜਦਾ ਹੈ?		ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੇਖੋ।

ਭਾਗ B: ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ

ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਿਦਾਨ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰਮ ਸੰਖਿਆ	ਮੀਲ ਪੱਥਰ	ਇਸ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ	ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ/ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ
	ਕੋਈ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਿਆਰੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਹੀਂ	6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ		
	ਢਿੱਡ ਤੋਂ ਪਿੱਠ ਵੱਲ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਢਿੱਡ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ	7-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਬਿਨਾ ਸਹਾਰੇ ਤੋਂ ਬੈਠਣਾ	9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਮੁਸਕਰਾਹਟਾਂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।		
	'ਬਾ ਬਾ' 'ਮਾ ਮਾ' 'ਦਾ ਦਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੀਆਂ ਆਵਾਜਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ	12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ		
	ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ, ਦਿਖਾਉਣਾ, ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਹੱਥ ਹਿਲਾਉਣਾ ਵਰਗੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ		
	ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਦਾ ਹੈ	16 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ	18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਇੱਥੇ ਆਓ' ਜਾਂ 'ਮੈਨੂੰ ਗਲਾਸ ਦਿਓ'	18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।	24 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ	
	ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ।	3 ਸਾਲ ਤੱਕ	
	ਟਾਇਲਟ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	4 ਸਾਲ ਤੱਕ	
	ਸਾਧਾਰਨ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ	4 ਸਾਲ ਤੱਕ	
	ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਂਦਾ ਹੈ	4 ਸਾਲ ਤੱਕ	

ਅਨੁਬੰਧ 3 - ਨਿਪੁਨ ਭਾਰਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ

ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
CG--1: ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।	C-1.1: ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਤਰਜੀਹ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।	ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ • ਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਅਨਾਜ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਲ, ਫਲੀਆਂ, ਮੇਵੇ, ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਚੀਜਾਂ) ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ
		• ਕੁਝ ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।	• ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਕੁਝ ਭੋਜਨ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕਿਉਂ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੋਜਨ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ/ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। • ਚੰਗੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾਮ ਦੱਸੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਂਡੇ ਅਤੇ ਦਾਲ ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਾਲਕ 'ਖੂਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ', ਦੁੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੰਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ)
			• ਸਧਾਰਨ ਸਨੈਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਪਕਵਾਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਸਨੈਕਸ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਛੋਲੇ, ਅੰਕੁਰਿਤ ਸਲਾਦ, ਭੇਲਪੁਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ) ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
			• ਬਿਨਾਂ ਡੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਬਰਬਾਤ ਕੀਤੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ	• ਜਦੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੋਜਨ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-1.2: ਆਪਣੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਟਾਇਲਟ ਜਾਂ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸੁਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਟਾਇਲਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਅਤੇ ਸੁਕਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਟਾਇਲਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਅਤੇ ਸੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ (ਕੰਘੀ, ਟੂਥਬਰੱਸ਼) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਮੁਰੰਮਤਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਈ ਅਤੇ ਧਾਗੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	
	C-1.3: ਸਕੂਲ/ ਕਲਾਸਰੂਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਗ, ਬੋਤਲਾਂ, ਜੁੱਤੀਆਂ, ਰੁਮਾਲ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।	• ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ
		ਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਗੰਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ	• ਸਾਫ਼ ਗਿਲਾਸਾਂ ਅਤੇ ਪਲੇਟਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੰਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।	• ਆਪਣੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦਾ ਹੈ
		• ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੂੜੇਦਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੂੜੇਦਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਕੂੜੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ
	C-1.4: ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਅੱਗ, ਗਰਮ ਸਟੋਵ, ਚਾਕੂ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਲੱਗ ਵਰਗੀਆਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ	• ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕੈਂਚੀ, ਚਾਕੂ, ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ ਕੈਂਚੀ, ਚਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-1.5: ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਪੈਦਲ, ਦੌੜਨਾ, ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਬਾਲਗਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ	• ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਸਾਥੀਆਂ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਹੈ	• ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ (ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨਾ, ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ) ਦੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਸਿਗਨਲ ਲਾਈਟਾਂ, ਜ਼ੈਬਰਾ ਕ੍ਰਾਸਿੰਗ, ਯੂ-ਟਰਨ, ਪੁਲ/ਰੇਲਵੇ ਪੁਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਆਦਿ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-1.6: ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਅਜਨਬੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ • ਅਜਨਬੀਆਂ ਤੋਂ ਖਿਡੌਣੇ, ਚਾਕਲੇਟ, ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ	• ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੋਹ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ • ਅਜਨਬੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ • ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਸੱਟ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਛਿੱਲਿਆ ਗੋਡਾ, ਸਾੜ, ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਝਟਕਾ) • ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ - ਡਾਕਟਰ, ਫਾਇਰ-ਫਾਈਟਰ, ਆਦਿ
CG--2: ਬੱਚੇ ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ	C-2.1: ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ (ਲਾਲ, ਨੀਲਾ, ਪੀਲਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਮ ਰੰਗਾਂ (ਕਾਲਾ, ਚਿੱਟਾ, ਭੂਰਾ) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਰੰਗਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਫਿੱਕਾ ਨੀਲਾ, ਗੂੜ੍ਹਾ ਨੀਲਾ, ਫਿੱਕਾ ਹਰਾ, ਗੂੜ੍ਹਾ ਹਰਾ) ਦੇ ਸ਼ੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਜਦੋਂ ਦੋ ਰੰਗ ਮਿਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਬਣੇਗਾ ਇਸਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਨੀਲਾ ਅਤੇ ਪੀਲਾ ਰੰਗ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲਹਰਾ ਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-2.2: ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਯਾਦ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਇੱਕੋ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ, ∞ ਨਾਲ ∞ ਮਿਲਾਓ)	• ਇੱਕੋ ਪੈਟਰਨ ਪਰ ਵੱਖਰੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ, ∞ ਨਾਲ ∞ ਮਿਲਾਓ)	• ਮੈਮਰੀ ਤੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੈਮਰੀ ਗੇਮ)
	C-2.3: ਧੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰਾਂ, ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਰ, ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਗਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਧੁਨੀ, ਤਾੜੀਆਂ, ਥਪਥਪਾਹਟ ਦੀ ਧੁਨੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਧੁਨੀ ਆਦਿ	• ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਨੀਵੇਂ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਧੁਨੀ (ਮੱਧਮ ਸਵਰ) ਵਿੱਚ ਮੱਧ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
		• ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਨਰਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਤਾਲਬੱਧ ਬੀਟਸ (ਤਾਲ) ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਟੈਂਪੋ (ਹੌਲੀ, ਤੇਜ਼ ਗਤੀ) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਂਪੋ (ਗਤੀ) ਵਿੱਚ ਮੱਧ-ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ
	C-2.4: ਕਈ ਗੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਗੰਧ (ਅਤਰ, ਫੁੱਲ, ਕੂੜਾ ਆਦਿ) ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਫੁੱਲਾਂ, ਅਤਰ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ	• ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਧੂੰਆਂ, ਸੜੇ ਹੋਏ ਅੰਡੇ)
		• ਮਿੱਠੇ, ਨਮਕੀਨ, ਕੌੜੇ, ਖੱਟੇ ਅਤੇ ਗਰਮ (ਮਸਾਲੇਦਾਰ) ਸਵਾਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ
	C-2.5: ਛੂਹਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਕਠੋਰ ਅਤੇ ਨਰਮ, ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੀ, ਖੁਰਦਰੀ ਅਤੇ ਚੀਕਣੀ ਸਤਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਰਮ, ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੇ, ਖੁਰਦਰੀ ਅਤੇ ਚੀਕਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• 3-5 ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਚੀਕੜੀ, ਚੀਕਣੀ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਖ਼ਤ, ਮੱਧਮ ਸਖ਼ਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ) ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਰਮ, ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਡੀ, ਮੋਟੀ ਅਤੇ ਚੀਕਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-2.6: ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਫੂਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ	• ਹਲਕੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਮੋੜਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਾਗਜ਼)	• ਤਾਲਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਹ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਦਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਜਾਂ ਲੇਟੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ	• ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
CG--3: ਬੱਚੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ	C-3.1: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਦ ਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਗੇਂਦਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ, ਸੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵੱਡੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਗੇਂਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟਦਾ ਅਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ • ਘੱਟ ਦੂਰੀ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਟੀਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ, ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-3.2: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਤ ਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	•ਸਹਾਇਤਾ/ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੈਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ	• ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪੈਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ • 4-5 ਕਦਮ ਉੱਛਲਦਾ ਹੈ	• 4-5 ਕਦਮ ਉੱਛਲਦਾ ਹੈ
		• ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲੱਤ 'ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ	• ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਤਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਟਾਂ, ਪੌੜੀਆਂ)	• ਸਿਰ/ਹੱਥ 'ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਨਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰਨਾ) • ਸਰੀਰ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੰਤੁਲਨ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-3.3: ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਟੀਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਸਧਾਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ, ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਮਾਰਨਾ, ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਪਾੜਨਾ, ਚਿਪਕਾਉਣਾ, ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗ ਭਰਨਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ)	• ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮੋਟਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੂਖਮ-ਮੋਟਰ, ਮੱਧਮ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਅੱਖਾ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵੱਡੇ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ, ਵੱਡੇ ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਪਰੋਣਾ, ਬਟਨ ਲਗਾਉਣਾ, ਬੋਤਲ ਦੇ ਢੱਕਣਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ/ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨਾ)	• ਉਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਖਮ ਮੋਟਰ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪੈਂਸਿਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਕੱਟਣਾ, ਛੋਟੇ ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਪਰੋਣਾ, ਸਪਸ਼ਟ ਅੱਖਰ ਲਿਖਣੇ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਬਨਾਉਣਾ, ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਭਰਨੇ।)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨਾਂ • ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਗਲਾਸ ਫੜਦਾ ਹੈ • ਅੰਗੂਠੇ ਅਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਕ੍ਰੇਅੌਨ ਫੜਦਾ ਹੈ • ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਮਾਰਨਾ, ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਰੰਗ ਭਰਨਾ • ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾਂ ਜਾਂ ਵੀਂਗੇ-ਟੇਢੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਕਰੋ • ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਡੋਲ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਚਮਚਾ ਫੜਦਾ ਹੈ • ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਪੱਧਰੀ ਤਹਿ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ • ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਪਰੋਣ, ਛੋਟੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛੇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਕਰਨ, ਵੱਡੇ ਬਟਨ ਲਗਾਉਣ, ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਟਣ, ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨਾਂ • ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਦਾ ਹੈ। • ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚਮਚ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀਆਂ (ਕ੍ਰੇਅੌਨ, ਬੁਰਸ਼, ਫਿੰਗਰ ਪੇਂਟ, ਆਦਿ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਜਾਂ ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਕੱਟਦਾ ਹੈ • ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਟਣਾ, ਡੋਲ੍ਹਣਾ, ਬਟਨ ਲਗਾਉਣਾ, ਵੱਡੇ ਜ਼ਿੱਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਆਦਿ। • ਛੋਟੇ ਬਲਾਕਾਂ ਦਾ ਟਾਵਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (8-10 ਬਲਾਕ) • ਸਟ੍ਰਿੰਗਿੰਗ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਟ੍ਰਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਂਦਾ ਹੈ (ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰੇ) • ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਛਾਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ • ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	
	C-3.4: ਚੁੱਕਣ, ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਦੌੜਨ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ • ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਤੁਰਦਾ ਹੈ • ਟਿਪਟੋ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ (6+ ਕਦਮ) • ਚਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗਤੀ ਬਦਲਦਾ ਹੈ	• ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਘੁਮਾਵਦਾਰ ਲਾਈਨ/ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ • ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਨਾਲ 6-ਇੰਚ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਵਾਲੇ ਬੀਮ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ • ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦਾ ਹੈ • ਸੁਰੰਗਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੇਂਗਦਾ ਹੈ।	• ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਅਤੇ ਦੌੜਦਾ ਹੈ • ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ 10 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਤਾੜ ਆਸਣ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		• ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ (ਉਚਾਈ 22-3 ਫੁੱਟ)	• ਦੋਨਾਂ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ/ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ	• ਉਚਿਤ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 2 ਜਾਂ 3 ਕਦਮ, 3 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦਾ ਬੈਂਚ)
		• ਸਾਧਾਰਨ ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਰੇਤ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੱਗ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾਣਾ)	• ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਫਰਨੀਚਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ)	• ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਖੇਡਣਾ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
CG--4: ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਭ ਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ	C-4.1: 'ਆਪਣੇ-ਆਪ' ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮਨਪਸੰਦ ਕਮੀਜ਼ ਜਾਂ ਬੈਗ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ)	• ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਸਕੂਲ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਨਣਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ	
		• ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ (ਆਖਰੀ) ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਹੋਰ ਪਛਾਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ)	• ਨਿੱਜੀ ਪਛਾਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਸਕੂਲ, ਆਦਿ
	C-4.2: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਭਰਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ) • ਸਧਾਰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ (ਡਰ, ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ	• ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ • ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੌਖਿਕ ਢੰਗਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਸ਼ਾਰੇ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ) ਦੁਆਰਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਬਲਾਕ ਟਾਵਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ) • ਦੂਜਿਆਂ (ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਜਾਣੂ ਵਿਅਸਕ) ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਪਰੇਸ਼ਾਨ / ਗੁੱਸੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
	C-4.3: ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਦੱਸਾਂ/ਖਾਸ ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ/ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ • ਜਾਣੂ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ		• ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਸਕਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
		• ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਜਾਣੂ ਵਿਅਸਕਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ	• ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਸੀ ਨਿਯਮਾਂ, ਗੱਲਬਾਤ, ਖੇਡਣ ਲਈ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਵਿਅਸਕਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੀ ਦੋਸਤੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ • ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਬਾਲਗਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ
	C-4.4: ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ	• ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੀ, ਕਿਵੇਂ, ਕਦੋਂ ਖੇਡਣਾ ਹੈ)
	C-4.5: ਕਲਾਸਰੂਮ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ	• ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, • ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ • ਆਪਣੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ
		ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਧਾਰਨ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਛੋਟੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵਿਅਸਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯਾਦ ਕਰਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-4.6: ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ (ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ
	C-4.7: ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਛੋਕੜ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ	• ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੱਦ, ਲਿੰਗ, ਚਮੜੀ ਦਾ ਰੰਗ, ਬੋਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਤਰਜੀਹਾਂ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
CG--5: ਬੱਚੇ ਉਤਪਾਦਕ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸ ਜਾਂ 'ਸੇਵਾ' ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਆ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।	C-5.1: ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ	• ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪਲੇਟ ਜਾਂ ਟਿਫ਼ਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਘਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਖਿਡੌਣੇ ਰੱਖਣਾ, ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ)
CG--6: ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ	C-6.1: ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ	• ਸਥਾਨਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ • ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਅਰਾਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬਾਗ ਜਾਂ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
CG--7: ਬੱਚੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ	C-7.1: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੇ-ਆਪ ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ/ ਮਾਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਵੇਰਵੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ)
		• ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ 3-5 ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ 4-6 ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੜੀਵਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ • ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਵਸਤੂ ਦੇ ਬਦਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੇਲੇ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ) • ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਚਮਚਾ ਖਾਣ ਲਈ ਹੈ, ਬਾਲਟੀ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਮਕੈਨਿਕ ਗੈਰੇਜ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਹੈ)		
	C-7.2: ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦਾ ਦੂਜੀ ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਘੁਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਧੁੱਪੇ ਬਰਫ਼ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪਿਘਲ ਜਾਵੇਗੀ) • ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜੋਰ ਨਾਲ ਲੱਤ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਓਨੀ ਹੀ ਦੂਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) • ਕਾਰਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਬਦੁਲ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਪੌਦਾ ਮਰ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪਿਆ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
				• ਕਾਰਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੇ ਬੱਦਲ ਹਨ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ)
		• ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਮ ਭੋਜਨ 'ਤੇ ਫੂਕ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ)	• ਨਵੇਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਬਲਾਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ)	• ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੋਲ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ - ਟਾਇਰ, ਚੂੜੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ "ਗੋਲ" ਹੁੰਦਾ ਹੈ)
		• ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ	• ਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ (ਸੂਰਜ, ਚੰਦ, ਤਾਰੇ, ਬੱਦਲ)	• ਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ • ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ
		• ਚੋਣਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ, ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	• ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਕੀ ਤੈਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਚੁੰਬਕ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ)
		• ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ/ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਟੂਟੀ ਬੰਦ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)	• ਪੌਦਿਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸਾਂਝੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪਾਣੀ ਸਾਡੇ, ਪੰਛੀ, ਪੌਦੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-7.3: ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ/ਰੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਧਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਖੇਡਣ ਵੇਲੇ ਸਧਾਰਨ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ • ਡਿਜੀਟਲ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਇੰਟਰੈਕਟ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਜ਼ਮੀਨੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਕਲਾ/ਕ੍ਰਾਫਟ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਕੰਮ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਮਾਰਟਫ਼ੋਨ/ਟੈਬਲੇਟ ਵਰਗੀ ਡਿਜੀਟਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ
CG--8: ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।	ਯੋਜਨਾ-8.1: ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟਦਾ ਹੈ	• ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰ (ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ, ਲੰਬੇ-ਮਧਰੇ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ 2 ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਕਾਰ, ਲੰਬਾਈ, ਉਚਾਈ, ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ 3 ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ, ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ – ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ)	• ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-8.2: ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਵਸਤੂਆਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ, ਆਕਾਰ (ਪੱਤਾ, ਫੁੱਲ, ਪੱਤਾ, ਫੁੱਲ, ਆ ਬਾਬਾ ਆ ਆਬਾਬਬਾ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ) • ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਦਾ-ਮਾ-ਗਾ, ਦਾ-ਮਾ-ਗਾ, ਆਦਿ) • ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਹੌਪ-ਸਟੈਂਡ, ਹੌਪ-ਸਟੈਂਡ)	• ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 3 ਤੋਂ 4 ਵਸਤੂਆਂ/ਚਿੱਤਰਾਂ/ਆਕਾਰ ਦੇ ਦੁਹਰਾਓ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ABC (ABC ABC ABC ਵਿੱਚ ਪੈਨਬੁੱਕ-ਪੈਨਸਿਲ; ਪੈਨਬੁੱਕ-ਪੈਨਸਿਲ| ਪੈਟਰਨ • ਕਾਰਵਾਈ/ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ, ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ • 3 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਵਾਂ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪੈਟਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਟਹਿਣੀਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੰਡਲ ਬਣਾਉਣਾ)

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-8.3: 9 ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣਦਾ ਹੈ	• ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ 5 ਤੱਕ ਮੌਖਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬੋਲਦਾ/ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ • 3 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਂਵਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ • 3 ਤੱਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 3 ਤੱਕ ਮੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ 3 ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 3 ਹਨ) • ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 5 ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ • ਦੋ ਸੈੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤਰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ 3 ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ • 2 ਜਾਂ 3 ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ	• 10 ਤੱਕ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ/ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ 5 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ • 5 ਤੱਕ ਮੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਸਮੂਹ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ) ਕਰਦਾ ਹੈ • ਸੰਖਿਆ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 5 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ. 5 ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, 5 ਕਿਤਾਬਾਂ, 5 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ) • ਕੰਕਰੀਟ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, ਅਤੇ ਅਮੂਰਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ 5 ਤੱਕ ਗਿਣਨ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 5 ਕਦਮ, 5 ਤਾੜੀਆਂ) • ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ 10 ਤੱਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣਦਾ ਹੈ • 20 ਤੱਕ ਗਿਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ • 4 ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 4 ਬਿਸਕੁਟ, ਚਾਕਲੇਟਾਂ, ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ)	• 10 ਤੱਕ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ/ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 10 ਤੱਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ • 10 ਤੱਕ ਮੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਣਦਾ ਹੈ • ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਸ ਵੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਮਾਤਰਾ ਇੱਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਮਣਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮਣਕੇ ਗਿਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ) • ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ (ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣਕੇ) 0 ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 3 ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, 1 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਬਚਦਾ ਹੈ?। • ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਮੁੱਲ (ਕ੍ਰਮਕਤਾ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ • 6 ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 6 ਬਿਸਕੁਟ, ਚਾਕਲੇਟਾਂ, ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ)
	C-8.4: ਵੱਧਦੇ ਅਤੇ ਘਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ 9 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ/ਸਮਾਗਮਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ, ਕਹਾਣੀ, ਆਕਾਰ, ਮਾਪ - 2 ਤੋਂ 3)	• 3 ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ (ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ-ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ; ਲੰਬਾ - ਛੋਟਾ – ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ, ਲੰਬਾ - ਛੋਟਾ – ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ)	• ਆਕਾਰ/ਲੰਬਾਈ/ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਧਦੇ ਜਾਂ ਘਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ 5 ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4		
	C-8.5: ਦਸ਼ਮਲਵ ਸਥਾਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ 99 ਤੱਕ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ	• ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ (ਮੌਖਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ) 3 ਤੱਕ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਧ ਅਤੇ ਘੱਟ ਵਰਗੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• 5 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ • 5 ਤੱਕ ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਧ, ਘੱਟ ਵਰਗੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• 9 ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ • 9 ਤੱਕ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ • 9 ਤੱਕ ਦੋ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਧ, ਘੱਟ ਵਰਗੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-8.6: ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਲਚਕਦਾਰ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 2-ਅੰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਅਤੇ ਘਟਾਓ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਮੂਹ ਬਣਾਕੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ (ਕੁੱਲ 3 ਤੱਕ) ਲੈਣਾ/ਰੱਖਣਾ	• 5 ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ 2 ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ 3 ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਹਨ) • ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਵਸਤੂਆਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਦਾ ਹੈ	• 9 ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ 5 ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ 3 ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਹਨ) • ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਵਸਤੂਆਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਦਾ ਹੈ
	C-8.7: ਗੁਣਾ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੋੜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਗਿਣਦਾ ਹੈ
		• ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈੱਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਹੈ	• ਵਸਤੂਆਂ (6 ਤੱਕ) ਨੂੰ 2 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵਸਤੂਆਂ (10 ਤੱਕ) ਨੂੰ 3-4 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-8.8: ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖ-ਣਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨ ਗੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਕਾਰ, ਮਾਪ ਜਾਂ ਰੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ • ਆਕਾਰ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਮਾਪ ਵਰਗੇ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਸਧਾਰਨ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਾਰ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ - ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਲਾਲ ਗੁਬਾਰਾ ਲਿਆਓ, ਗੋਲ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੋ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਆਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਦੋ ਕਾਰਕਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਆਕਾਰ) ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ/ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਗੋਲ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੋਨੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇੱਕ ਬਕਸਾ ਫਿਸਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) • ਪੈਟਰਨ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਨਾਲ ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਮੰਡਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਤ ਕਰਨਾ; ਕੋਲਾਜ ਬਨਾਉਣਾ/ ਵਿੱਚ, ਉੱਪਰ, ਹੇਠਾਂ ਸਥਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ)	• ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਮਾਪਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਤਿਕੋਣਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?) • ਤਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਆਕਾਰ, ਰੰਗ, ਮਾਪ) ਦੁਆਰਾ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਅੰਦਰ, ਹੇਠਾਂ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ/ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਗੋਲ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਕੋਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇੱਕ ਬਕਸਾ ਫਿਸਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) • ਇੱਕ ਸਮਤਲ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ 3D ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰਕੇ 2D ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਕੁਝ ਸਟੀਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ 2D ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-8.9: ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਆਇਤਨ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਮਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸੰਦ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਲੰਬਾਈ • ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਲੰਬਾਈ, ਚੌੜਾਈ, ਉਚਾਈ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਲੰਬਾਈ • ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਲੰਬੀ/ਛੋਟੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਚੀ/ਛੋਟੀ	ਲੰਬਾਈ • ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ/ਛੋਟੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ/ਛੋਟੀ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਭਾਰ • ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਭਾਰ • ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਰੀ/ਹਲਕੀ	ਭਾਰ • ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਰੀ/ਹਲਕੀ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਆਇਤਨ • ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਆਇਤਨ • ਦੋ ਭਾਂਡਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬੋਤਲਾਂ, ਗਲਾਸ, ਬਾਲਟੀ ਆਦਿ ਦੇ ਆਇਤਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।
	C-8.10: ਮਿੰਟਾਂ, ਘੰਟਿਆਂ, ਦਿਨ, ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਮਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ, ਕੱਲ੍ਹ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ	• ਖਾਸ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ, ਐਤਵਾਰ, ਛੁੱਟੀ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਐਤਵਾਰ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)	• ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
	C-8.11: 100 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾਂ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-8.12: ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਸੰਖਿਆ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ • ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸੰਖਿਆ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ, ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-8.13: ਮਾਤਰਾਵਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਸਪੇਸ, ਅਤੇ ਮਾਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਧਾਰਨ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜੀਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਆਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਧਾਰਨ ਪਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਆਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਾਸ ਅੰਕੜੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਸਧਾਰਨ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ

9.2.4 ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਕਾਸ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
CG--9: ਬੱਚੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ	C-9.1: ਸਾਧਾਰਨ ਗੀਤਾਂ, ਤੁਕਾਂਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਨ	• ਘਰ ਅਤੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ	• ਲੰਬੇ (4-8 ਵਾਕਾਂ ਵਾਲੇ) ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ (ਜਾਣੂ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਗੀਤ ਜਾਂ ਤੁਕਬੰਦੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਧੁਨ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਛੋਟੇ (4-5 ਵਾਕ) ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਨਾਉਂਦਾ ਹੈ
	C-9.2: ਆਪਣੇ-ਆਪ ਸਾਧਾਰਨ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਨਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ	• ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਕਾਂਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤੁਕਾਂਤ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
	C-9.3: ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਸਾਰਥਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ	C-9.3: ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਣੂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਘਟਨਾਵਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ
		• ਛੋਟੇ ਸਾਰਥਕ ਵਾਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ/ਕਦੋਂ/ਕਿਵੇਂ/ਕੌਣ, ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ	• ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ
	C-9.4: ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	• ਛੋਟੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਿਆਓ, ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਵੋ, ਆਦਿ)	• ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਧਾਰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ 2 ਤੋਂ 3 ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ)	• ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ 4 ਤੋਂ 5 ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
	C-9.5: ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ/ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ (5-7 ਮਿੰਟ)	• ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ	• ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਨੂੰ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ
	C-9.6: ਸਪੱਸ਼ਟ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅੰਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-9.7: ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।	• ਕੁਝ ਆਮ ਅਤੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਪਣਾ ਨਾਮ, ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਆਮ ਵਸਤੂਆਂ, ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਮਿੱਠਾ, ਖੱਟਾ, ਗੋਲ, ਵੱਡਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ)	• ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਥੀਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ	• ਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਰਣਨਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਕਾਲ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
CG--10: ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 1 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ	C-10.1: ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ L1 ਵਿੱਚ ਧੁਨੀ/ਉਚਾਰਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ/ ਉਚਾਰਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਪਰਾਸ ਅਲੰਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਪਰਾਸ ਅਲੰਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਸ਼ਬਦਾਂਸ਼ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸ਼ਬਦਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅੰਜਨ ਅਤੇ ਸੁਰ ਧੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 2-3 ਸ਼ਬਦਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ	• ਸਭ ਤੋਂ ਸਧਾਰਣ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧੁਨੀਆਂ (ਸੁਰ ਅਤੇ ਵਿਅੰਜਨ) ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ
	C-10.2: ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਮੂਲ ਬਣਤਰ/ਫਾਰਮੈਟ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ	• ਆਮ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਲੋਗੋ ਅਤੇ ਲੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ/ ਸਮਝਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਰੈਪਰ ਦੇ ਰੰਗ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਬਿਸਕੁਟ ਦਾ ਬ੍ਰਾਂਡ, ਸਾਬਣ ਦਾ ਕਵਰ)	ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲਟਦਾ ਹੈ	• ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛਪੀ ਹੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਕਿਤਾਬ, ਅਖਬਾਰ, ਪੈਂਫਲੈਟ)
		• ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	• ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ
		• ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਪਾਠ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਕਵਰ ਪੇਜ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਕਵਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਉਣਾ)
	C-10.3: ਲਿਪੀ (L1) ਦੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੱਖਰਾਂ (ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ	• ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਅੱਖਰਾਂ (ਮੂਲਅਕਸ਼ਰਾ/ਭਾਰਕਦੀ/ ਕਾਗੁਨੀਤਾ) ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ	• ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ (ਸੰਯੁਕਤ ਅੱਖਰਾਂ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਸਧਾਰਨ ਦੋ-ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਨ	• ਸਧਾਰਨ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਕੁਝ ਆਮ ਦੋਹਰੇ ਵਿਅੰਜਨਾਂ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਲੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ	• ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਪਦਾਂ, ਨਾਂਵ, ਅਤੇ ਸੰਯੋਜਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ
	C-10.4: ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰਿਆਂ ਨੂੰ (L1 ਵਿੱਚ) ਸਹੀ ਵਿਰਾਮ ਅਤੇ ਆਵਾਜ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜਾਅ ਸਮੇਤ ਸਟੀਕਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਜਾਣੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ	• ਜਾਣੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
	C-10.5: ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਦਾ ਹੈ - ਪਾਤਰਾਂ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ (L1) ਇਸਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• "ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ" ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	• ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਨਾਲ "ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ" ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ	• ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਨਾਲ "ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੜ੍ਹਾਈ" ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
		• ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਪਾਠ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
	ਯੋਗਾਤ-10.6: ਛੋਟੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ (L1)	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ
	C-10.7: ਛੋਟੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪਕਵਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ (L1) ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਲਿਖਤੀ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-10.8: ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਰਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ (L1)	• ਲਿਖਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ; ਚਾਕ, ਪੈਂਸਿਲ, ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਪੈਂਸਿਲ, ਪੇਂਟਿੰਗ ਬੁਰਸ਼, ਕ੍ਰੇਅੰਨ	• ਆਸਾਨੀ ਅਤੇ ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਲਿਖਣ/ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਉਹਨਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਅੱਖਰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
		• ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕਤਾ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ/ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ	• ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ/ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ/ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ/ਪੇਂਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜੋੜਦਾ ਹੈ (ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਸਮੇਤ)
	C-10.9: ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (L1)	• ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਿਉਂ ਚੁਣੀ ਹੈ	• ਆਪਣੇ ਆਪ ਛੋਟੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ	• ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਤੇ ਵਾਪਸ ਰੱਖੇ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ
CG--11: ਬੱਚੇ ਭਾਸ਼ਾ 2 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ	C-11.1: ਧੁਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੁਨੀ/ਉਚਾਰਖੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਧੁਨੀ/ਉਚਾਰਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ।	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	• ਸ਼ਬਦਾਂਸ਼ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-11.2: ਲਿਪੀ ਦੇ ਵਰਣਮਾਲਾ (ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ) ਦੇ ਆਮ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ

9.2.5 ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ

<table>
<tr><th rowspan="2">ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ</th><th rowspan="2">ਯੋਗਤਾ</th><th colspan="3">ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ</th></tr>
<tr><th>3-4</th><th>4-5</th><th>5-6</th></tr>
<tr><td>CG--12:
ਬੱਚੇ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ</td><td>C-12.1: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਅਯਾਮੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ</td><td>• ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਉਪਕਰਨਾਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ</td><td colspan="2">• ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ, ਉਪਕਰਨਾਂ, ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਛੜੀਆਂ, ਬੀਜ, ਕੰਕਰ, ਪੱਥਰ, ਚਾਕ, ਧਾਗਾ, ਪੈਨਸਿਲ, ਬੁਰਸ਼, ਕ੍ਰੇਅਨ, ਪਾਊਡਰ, ਕੈਂਚੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਕੜਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td colspan="2">• ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਲਕੀਰਾਂ, ਆਡੀਆਂ-ਤਿਰਛੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ 2D ਅਤੇ 3D ਫੋਟੋਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ</td><td>• ਸਾਥੀਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਫਰਸ਼ ਤੇ ਰੰਗੋਲੀਆਂ, ਕੰਧ ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਰਾਰੀ, ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਰੂਪ) ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>• ਸਮੱਗਰੀ (ਜਿਵੇਂ, ਚਿੱਕੜ ਅਤੇ ਪਾਣੀ, ਰੇਤ ਅਤੇ ਪਾਣੀ, ਆਟਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਪਾਣੀ) ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਛਾਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ</td><td>• ਮਿੱਟੀ ਜਾਂ ਆਟੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ</td><td>• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਗਤੀਆਂ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਯੋਜਿਤ ਕਰਕੇ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
• ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧ/ ਸੰਯੋਜਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td colspan="2">• ਬਲਾਕਾਂ, ਸਾਂਚਿਆਂ, ਲੱਭੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਛਾਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ</td><td>• ਬਲਾਕਾਂ, ਸਾਂਚਿਆਂ, ਲੱਭੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਪੈਟਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ</td></tr>
</table>

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-12.2: ਸੰਗੀਤ, ਰੋਲ-ਪਲੇ, ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼, ਸਰੀਰ, ਸਪੇਸ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਦਾ ਹੈ	• ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਤਾਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣਾ, ਥਪਥਪਾਉਣਾ, ਲਹਿਰਾਂ, ਟੱਪਣਾ, ਛਾਲ ਮਾਰਨਾ, ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਸੁਨਾਉਣਾ)	• ਆਵਾਜ਼, ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਵਾਜ਼, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਯੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਜ਼, ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਗਤੀ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ
		• ਆਵਾਜ਼, ਸਰੀਰ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਵਾਜ਼, ਸਰੀਰ, ਜਾਂ ਯੰਤਰਾਂ (ਰੋਲ-ਪਲੇ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ, ਨਕਲ, ਆਦਿ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸੰਗ/ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।	• ਆਪਣੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੇਡ-ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਸਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਰਾਹੀਂ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਆਵਾਜ਼, ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂ ਸਾਜਾਂ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ (ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਨਰਮ), ਅਤੇ ਧੁਨ (ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ		• ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ, ਸੰਗੀਤ ਬਣਾਉਣ, ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਧੁਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸੰਗੀਤ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਪਲਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।	
	C-12.3: ਕਲਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ	• ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣੂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਕਲਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਤਮਕ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ
		• ਵਸਤੂਆਂ, ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਵਸਤੂਆਂ, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਵਸਤੂਆਂ, ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪਛਾਣੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੂਪਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਅੱਖਰਾਂ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਸਪੇਸ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-12.4: ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਜੋੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੋਲਣ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ
	C-12.5: ਕਲਾ, ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿ-ਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਪਸੰਦਾਂ, ਨਾਪਸੰਦਾਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੌਖਿਕ/ਗੈਰ-ਮੌਖਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	• ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਪਾਤਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੀ ਸੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ/ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ/ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
		• ਕਲਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਕਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

9.2.5.1 ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਆਦਤਾਂ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
CG--13: ਬੱਚੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਲਾਸ ਵਰਗੇ ਰਸਮੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।	C-13.1: ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਇਰਾਦਤਨ ਕਾਰਵਾਈ: ਖਾਸ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ, ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬੁਝਾਰਤ ਸੁਲਝਾਉਂਦਾ ਹੈ) • ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸੰਵੇਦੀ ਤਾਲਿਕਾ 'ਤੇ 5-10 ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਖੇਡਦਾ ਹੈ)	• ਵਿਅਸਕ ਦੁਆਰਾ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੁਕੇ ਬਿਨਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਨਾਉਣਾ • ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 10 ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣਾ)	• ਵਧੇਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਜਾਂ ਬਲਾਕ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, 20 ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ) ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ)
	C-13.2: ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਲਚਕਤਾ: ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਮਾਨਸਿਕ ਲਚਕਤਾ (ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ), ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ (ਭਾਵੁਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ) ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਂਚਾਗਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ।	• ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਵਰਣਨ ਕਰਕੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸ਼ੈਲਫ ਤੋਂ ਕੱਪੜੇ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ	• ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਖੇਡਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ • ਸਧਾਰਨ ਮੈਮਰੀ ਅਤੇ ਮੈਚਿੰਗ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਦਾ ਹੈ • ਸਾਧਾਰਨ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ 2-ਕਦਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, "ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਧੋਵੋ ਫਿਰ ਸਨੈਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ") • ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ	• ਬਹੁ-ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੈਲਫ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਵਾਪਸ ਰੱਖਣਾ, ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ) • ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਨੈਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ ਧੋਣ ਲਈ ਸਾਬਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ) • 5 ਵਾਕਾਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
		• ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਤ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ	• ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਵਿਅਸਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ "ਬੋਧਾਤਮਕ ਲਚਕਤਾ" ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਰਚਨਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਟੂਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ) ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਬਦਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਖੇਡ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਰੰਗ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣਾ) • ਹੱਲ ਜਾਂ ਰਣਨੀਤੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਵਿਅਸਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਖਿਡੌਣੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ) ਲਚਕਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲਈ ਵਿਅਸਕ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
		• ਵਾਰੀਆਂ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਸਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਅਸਕ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਸਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਾਥੀਆਂ (ਚੱਕਣ ਜਾਂ ਧੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ) ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸੰਕੇਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਵੇਗਸ਼ੀਲ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਦੇ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ)	• ਵਧੇਰੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਆਵੇਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦੌੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੁਰਨਾ; ਖੋਹਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖਿਡੌਣੇ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ; ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ) • ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਖਿਡੌਣਾ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲੱਭਣਾ

ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਟੀਚਾ	ਯੋਗਤਾ	ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ		
		3-4	4-5	5-6
	C-13.3: ਨਿਰੀਖਣ, ਅਚੰਭੇ, ਉਤਸੁਕਤਾ, ਅਤੇ ਪੜਚੋਲ: ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੁਖਮ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ	• ਬਗੀਚੇ/ਬਾਹਰ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ	• ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਅਚੰਭੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਚੰਭੇ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੇਂਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੱਚਦੇ ਹਨ
		• ਵਿਅਸਕਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ (ਬਾਹਰਲੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ) - ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਵਿਅਸਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ (ਬਾਹਰੀ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ	• ਕੁਦਰਤ/ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ
	C-13.4: ਕਲਾਸ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ: ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ	• ਕਲਾਸ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਲਈ ਬਾਲਗ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ	• ਖੁਦ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਨੁਬੰਧ 4 - ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਨਾਂ ਲਈ MWCD ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (2023)

ਸੂਚਨਾ ਦਾ PDF ਦਸਤਾਵੇਜ਼: ਡਰਾਈਵ URE

ਫਾਈਲ ਨੰ. ECCE-13/13/2016-ECCE
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਵਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਮਿਤੀ: 29 ਨਵੰਬਰ, 2023

ਪਿਆਰੇ ਸਰ / ਮੈਡਮ

ਵਿਸ਼ਾ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਸਿਕ ECCE ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ (AWCS) ਵਿਖੇ PSE ਕਿੱਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ HMWCO ਨੇ ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 10 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਭੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭੀ (PBPB) ਪਹਿਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। PBPB ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ (AWC) ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ECCE) ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ECCE ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ AVC ਲਈ PSE ਕਿੱਟਾਂ ਲਈ ਬਜਟ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

2 ECCE ਦਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ MWCD ਦੁਆਰਾ 5 ਅਗਸਤ 2013 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, F ਨੰਬਰ 1-60013-ECCE ਦੇ ਅਧੀਨ, ਆਂਗਨਵਾੜ ਕੇਂਦਰਾਂ (AWCs) ਵਿਖੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਸਿਕ ECCE ਦਿਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ICDS ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਅਤੇ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨਲ ਸਟੇਜ 2022 ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਸਿਕ ECCE ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਨੁਬੰਧ 1 ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

3. ਮਿਸ਼ਨ ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ 2.0-ਰਜਿ. ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂਕਰਨ ਯੋਜਨਾ (APSP) 2023-24 ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ 1 ਅਗਸਤ 2023 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਬਿੰਦੂ 2 (iv) ਵੱਲ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿੱਟ ਲਈ ਬਜਟ ਦੀ ਵੰਡ 1000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 3000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਧੂ ਬਜਟ ਖਰਚ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਆਂਗਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ-ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ PSE ਕਿੱਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਤੰਬਰ 2017 ਵਿੱਚ MWCD ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। PSE ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਪੂਰਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇੱਥੇ ਅਨੁਬੰਧ 2 ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

29/11/2023

(ਜੋਤਿਕਾ)
ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ
(ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0
(ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਐਸ.ਏ.ਜੀ.))

ਅੰਤ: ਉੱਪਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ

ਨੂੰ

ਰਾਜਾਂ ਦੇ ICDIS ਦੇ ਰਾਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ-ਇੰਚਾਰਜ
'ਤੇ ਕਾਪੀ ਕਰੋ
1 PPS ਤੋਂ AS (ADR), WCD
2 PPS DS (AD WCD
3 PPSJS (TG) WCD

ਅਨੁਬੰਧ 1- ECCE ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਾਗਮਾਂ (CBE) ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਦੀ ਪੋਸ਼ਣ ਭੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭੀ (Poshan Bhi Padhai Bhi) ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜੀਵੰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਣ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ, ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਸਿਕ ECCE ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਥੀਮੈਟਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਲਦਸਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਘਨ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੈਲੰਡਰ/ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਨਾਲ, AWW ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ, ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤਕ ਸੂਚੀ ਹੈ ਜੋ 12 ਮਾਸਿਕ ECCE ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੱਖਰੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਧਾਰਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ECCE ਦਿਨ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2 ਘੰਟੇ ਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਢੁਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਚਾਰ ਹੋਵੇ। ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਥੀਮ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਲਚਕਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

	ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਨਾਮ/ ਥੀਮ	**ਵਰਣਨ**	**ਸਥਾਨ**
	Q1 (ਅਪ੍ਰੈਲ - ਜੂਨ)		
1	PBPB ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ	AWW ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ "ਬ੍ਰੇਨ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਅਤੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ" ਥ੍ਰੈਡ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ECCE, ਮੁੱਖ ਡੋਮੇਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ECCE 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 30 ਮਿੰਟ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, "ਸਹੁੰ" ਜਾਂ "ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਸ਼ਪਥ" ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।	AWC
2	ਮਾਪੇ-ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ (PAM) // ਲਰਨਿੰਗ ਫੇਅਰ ਜਾਂ ਮੇਲਾ 1	ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ-ਅਧਿਆਪਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਂਗ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਡੋਮੇਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। AWW ਅਤੇ AWH ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਜੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	AWC
3	ECCE 3-6 y ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਚਰਚਾ	AWWs ਮੁੱਖ ਡੋਮੇਨਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰੇਕ ਉਪ-ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ: 3-4, 4-5 ਅਤੇ 5-6 ਸਾਲ।	AWC
		Q2 (ਜੁਲਾਈ - ਸਤੰਬਰ)	
4	ਟੇਲੈਂਟ ਸ਼ੋਅ (ਭਾਸ਼ਾ ਹੁਨਰ)	AWW ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਸਧਾਰਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹੋ; ਬੱਚੇ ਅੰਦਰਲੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਬਾਹਰੀ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ (ਰਾਇਮ) ਸਿਖਾਓ। ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕਠਪੁਤਲੀ ਸ਼ੋਅ, ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟੈਲੇਂਟ ਸ਼ੋਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ।	ਸਾਂਝਾ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
5	ECD 0-3 ਸਾਲ ਦੀ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਚਰਚਾ	AWW ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਉਪ-ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: 0-6 ਮਹੀਨੇ, 6-12 ਮਹੀਨੇ, 12-18 ਮਹੀਨੇ, 18-24, 24-36 ਮਹੀਨੇ।	AWC, ਆਦਰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
6	DIY ਖਿਡੌਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ	AWW, AWH ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਧਾਰਨ ਖਿਡੌਣੇ, ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (AWWW ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ) ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਖਿਡੌਣਾ। ਸਥਾਨਕ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।	AWC
	Q3 (ਅਕਤੂਬਰ - ਦਸੰਬਰ)		
	ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ-ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗ (PAM) //ਲਰਨਿੰਗ ਫੇਅਰ ਜਾਂ ਮੇਲਾ 2	ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਂਗ। ਆਈਟਮ 2 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਡੋਮੇਨ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਮੇਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਨਰ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਖੇਤਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਣ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਲਈ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	AWC

	ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੂਹ ਚਰਚਾ	ਇੱਕੋ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ AWW ਦੁਆਰਾ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪੀਅਰ ਲਰਨਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ	ਪਿੰਡ ਦੇ 3-4 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰ
	ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਨਾਚ ਦਿਵਸ (ਮੋਟਰ ਹੁਨਰ)	AWW ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਹੌਪਸਕੌਚ (ਫ਼ਰਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੌਪਸਕੌਚ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ। ਕੁਝ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਖੇਡ ਖੇਡਣਾ 8 ਤੱਕ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਪਛਾਣਨਾ ਅਤੇ ਗਿਣਨਾ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ), ਯੋਗਾ (ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਸਣ)/ਐਰੋਬਿਕਸ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖੇਡਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਸਰਤਾਂ, ਆਦਿ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ।	ਸਾਂਝਾ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
		(Q4 ਜਨਵਰੀ - ਮਾਰਚ)	
	ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਿਵਸ (ਨੰਨ੍ਹੇ ਕਲਾਕਾਰ)	ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨਾਂ:- 1. ਸੰਖਿਆ ਹਾਪਸਕੌਚ, ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੁਕਾਂਤ, ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ 2. ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ੋਅ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਟੀਮ ਨੂੰ ਪਹੇਲੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਨਾਚ ਅਤੇ ਨਾਟਕ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।	ਸਾਂਝਾ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਦਿਵਸ	ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ AWC ਸਟਾਫ AWW ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ (ਬਾਲਾ) ਕਰੋ, ਪੋਸਟਰ ਬਣਾਓ ਜੋ ਟੰਗੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਖਿਡੌਣੇ ਅਤੇ ਟੀਐੱਲਐਮ ਬਣਾਓ, ਸਫਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਆਦਿ।	AWC
	ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਮਾਂਕਣ ਮੁਹਿੰਮ	5-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਿਖਲਾਈ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਸਮਾਰੋਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 3 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।	ਸਾਂਝਾ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ:

1. ਸਰੀਰਕ: ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ AWW ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ, ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ, ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਚਾਰਜ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੀ 1 AWC ਵਿੱਚ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 1 ECCE ਦਿਨ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਬਲਾਕ ਅਤੇ AWC ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਨ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ECCE ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
2. ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ: AWW ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਆਪਣੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ, CDPOS ਅਤੇ DPOS ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। DPO ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ MPR ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਕੰਪਾਇਲ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। CBE ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪੋਸ਼ਣ ਟਰੈਕਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਨੁਬੰਧ 2 PSE ਕਿੱਟਾਂ/TLM ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਸਕਸ਼ਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਣ 2.0 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੋਸ਼ਣ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜੀਵੰਤ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, HMWCD ਨੇ ਟੀਚਿੰਗ ਲਰਨਿੰਗ ਮਟੀਰੀਅਲ (TLM), ਯਾਨੀ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (PSE) ਕਿੱਟ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 3000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ AWC ਸਾਲਾਨਾ ਵਧਾ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

0-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ, ਖਿਡੌਣੇ TLM ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ PM ਦੀ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ (NAPT) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਨਵਰਜੈਂਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। "ਇੱਕ ਬੱਚਾ, ਇੱਕ ਖਿਡੌਣਾ" ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। TLM ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਖਿਡੌਣੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਤਾਜ਼ੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ DIY ਖਿਡੌਣੇ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020, ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰੂਪਰੇਖਾ 2022 ਅਤੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, PSE ਕਿੱਟ ਲਈ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਡੋਮੇਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੋਮੇਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤਕ, ਗੈਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਸੂਚੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਜਾਂ ਹਟਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

1. ਵਸਤੂਆਂ ਜੋ 0-6 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਨ
2. ਹਰੇਕ ਡੋਮੇਨ ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਡੋਮੇਨ ਛੁੱਟਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ
3. ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਲਚਕਦਾਰ ਵਰਤੋਂ-ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ (ਇਕਹਿਰਾ/ਸਮੂਹ, ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਉਚਿਤ)
4. ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ
5. ਵਸਤੂਆਂ ਜੋ AWC 'ਤੇ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
6. ਬਜਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਅਕ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ
7. ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਨੂੰ 3-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਇੱਕ ਪਲੇ-ਸਕੂਲ ਵਾਂਗ ਦਿਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	
ਡੋਮੇਨ	**ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਖਿਡੌਣੇ/TLM**
ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ (ਸਕਲ ਅਤੇ ਸੂਖਮ)	1. ਰੰਗੀਨ ਮਿੱਟੀ/ਪਲੇ-ਡੋਹ (10 ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ) 2. ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਲਾਕ (100 ਟੁਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੈੱਟ) (ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ, ਵੱਡੇ ਬਲਾਕ) 3. ਨਰਮ ਗੇਂਦਾਂ 4. ਡੋਮੀਨੋਜ਼ 5. ਰੱਸੀ ਟੱਪਾ 6. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਉਪਕਰਣ (ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੱਲਾ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਰੈਕੇਟ ਆਦਿ)
ਬੋਧਾਤਮਕ	1. ਪਾਈਪ ਅਤੇ ਕੋਣ ਸੈੱਟ 2. ਸਟੈਕਿੰਗ ਕੱਪ ਸੈੱਟ 3. ਚੁੰਬਕੀ ਪਜ਼ਲ ਸੈੱਟ 4. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ, ਆਕਾਰਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਫਲੈਸ਼ ਕਾਰਡ 5. ਪੈਗ ਬੋਰਡ 6. ਟੈਂਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਆਕਾਰ 7. ਮਣਕੇ 8. ਕ੍ਰਮ ਕਾਰਡ

ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ-ਨੈਤਿਕ	1. 2D ਫੇਸ ਮਾਸਕ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਪਲਾਸਟਿਕ ਮੁਖੌਟੇ) ਸੈੱਟ 2. ਗੁੱਡੀਆਂ/ ਨਰਮ ਖਿਡੌਣੇ (ਦੇਸੀ, ਲੱਕੜ ਦੇ, ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਹੋਏ, ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ/ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਆਦਿ) 3. ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ (ਉਂਗਲ, ਹੱਥ, ਸੋਟੀਆਂ ਤੇ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ) 4. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡਸ (ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਕਲਾ/ਸੱਭਿਆਚਾਰ/ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਚਿਤਰਣ, ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਹਾਇਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਸਟਮੈਨ, ਚੌਕੀਦਾਰ, ਆਦਿ) 5. ਰਸੋਈ ਸੈੱਟ/ਡਾਕਟਰ ਸੈੱਟ
ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ/ਕਲਾਤਮਕ	1. ਰੰਗ ਕਰਨ, ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਸ਼ੀਟਾਂ 2. ਮੋਟਾ ਕ੍ਰੇਅੌਨ ਪੈਕ 3. ਪਤਲਾ ਕ੍ਰੇਅੌਨ ਪੈਕ 4. ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ (ਸਥਾਨਕ ਸਾਜ਼, ਜ਼ਾਈਲੋਫੋਨ, ਪਿਆਨੋ ਮੈਟ, ਰੈਟਲ, ਡਰੱਮ ਸੈੱਟ/ਢਪਲੀ, ਡਫਲੀ, ਆਦਿ)
ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ (FLN)	1. ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਿਤਾਬਾਂ a 3-4 ਸਾਲ b. 4-5 ਸਾਲ c. 5-6 ਸਾਲ
	2. ਉਮਰ-ਮੁਤਾਬਕ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 3. ਫੋਮ ਵਰਣਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਸੈੱਟ (ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) 4. ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸਲੇਟ 5. ਚਾਕ ਸੈੱਟ 6. ਫਲੈਸ਼ਕਾਰਡ: ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ, ਐਕਸ਼ਨ ਸ਼ਬਦ, ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰ, ਅੱਖਰ, ਨੰਬਰ, ਰੁੱਤ, ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ। 7. ਅੱਖਰਾਂ/ਨੰਬਰਾਂ/ਆਦਤਾਂ ਲਈ ਪੋਸਟਰ 8. ਅਬੈਕਸ 9. ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕਲ ਆਕਾਰ 10. ਫਰੇਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ
ਹੋਰ	1. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚਾ ਚਾਈਲਡ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਫੋਲਡਰ/ਬਾਕਸ 2. ਕਿੱਟ ਆਈਟਮਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੈਗ
AWW ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਥੀਮ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਲਈ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਰਲ ਚਿੱਤਰਣ। ਇਹ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਡੋਮੇਨ-ਪੱਧਰੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ।
ਮਾਸਿਕ ਥੀਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਲਾਨਾ ਕੈਲੰਡਰ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥੀਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਰਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਆਦਰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮਾਨਸੂਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਥੀਮ, ਸਥਾਨਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਆਦਿ)।
ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਪੁਸਤਕ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖ਼ੁਪੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਆਕਰ ਅਤੇ ਆਰੰਭ ਆਦਿ)	ਯੋਗ ਸਥਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ, ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਕਿਤਾਬਚਾ।
ਘਰ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ	ਨਮੂਨਾ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ (0-3 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੋਧਾਤਮਕ ਉਤੇਜਨਾ ਸਮੇਤ), ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ECCE ਦਿਨ, ਆਦਿ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ	ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਭਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ NEP ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਹੋਰ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ	
	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਨਾਮ ਦੀ ਤਖਤੀ (ਕੇਂਦਰ/AWW ਨਾਮ, ਸਿੱਖਿਆ ਟੈਗਲਾਈਨ "ਪੋਸ਼ਨ ਭੀ ਪੜਾਈ ਭੀ")
	AWC ਕੰਧਾਂ ਲਈ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਚਾਰਟ
	ਸਮੱਗਰੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਿਨਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪਿੰਨ

ਅਨੁਬੰਧ 5 – MWCD ਬਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ

ਸਰੋਤ: WCD website

3-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ

3-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰ:	ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰ:		
ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਪਤਾ:			
ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ:			
ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ:	ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ		
ਜਨਮ-ਤਾਰੀਖ	ਸੈਕਸ	ਪੁਰੁਖ	ਔਰਤ
ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਤਾ:	ਉਹ ਤਾਰੀਖ਼ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ		

ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਨੋਟ

- ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਰਡ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਬੱਚਾ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਮਦਦ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਕਿੱਥੇ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਣਗੇ।

ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਬੱਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਲਾਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਡੋਮੇਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।

- ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ:
- ਸਮਝੋ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।
- ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਲੋੜ-ਅਧਾਰਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਤੰਬਰ, 2017

ਉਮਰ ਸਮੂਹ: 3-4 ਸਾਲ

		1st ਮੁਲਾਂਕਣ		2nd ਮੁਲਾਂਕਣ		3rd ਮੁਲਾਂਕਣ		4th ਮੁਲਾਂਕਣ		
ਸਮੁੱਚੀ ਹਾਲੇ	ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਹੀਨਾ									
	ਉਚਾਈ (ਸੈ.ਮੀ.)									
	ਭਾਰ (ਕਿਲੋ)									
	ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂਕ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	
ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ	ਬਾਹਰ/ਅੰਦਰ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਓ)									
	ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗੇਂਦ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਕ੍ਰੇਅੰਨ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਵਿਅਕਤੀਗਤ-ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਗੰਧਾਂ, ਸਵਾਦਾਂ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟ ਆਦਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਪੀਲਾ, ਲਾਲ, ਨੀਲਾ)									
	ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੇ ਚੱਕਰ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਲ ਵਸਤੂਆਂ, ਆਦਿ।									
	ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਪਹੇਲੀ ਜਾਂ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ	ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ									
	ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਆਪਣਾ (ਲਿਖਿਆ) ਨਾਮ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ									

ਸੰਵੇਦੀ, ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਦੋਸਤਾਂ / ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਖੇਡਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ	ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ									
	ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ)									
	ਡਾਂਸ, ਡਰਾਮਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਕਲਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ									
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਡੋਮੇਨ										

ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: UNICEF ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ CECED, ਅੰਬੇਦਕਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿੱਲੀ

ਸਮੂਹ: 4-5 ਸਾਲ

ਸਮੁੱਚੀ ਹਾਲੇ		1st ਮੁਲਾਂਕਣ		2nd ਮੁਲਾਂਕਣ		3rd ਮੁਲਾਂਕਣ		4th ਮੁਲਾਂਕਣ		
	ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਹੀਨਾ									
	ਉਚਾਈ (ਸੈ.ਮੀ.)									
	ਭਾਰ (ਕਿਲੋ)									
	ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂਕ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	
ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ	ਬਾਹਰ/ਅੰਦਰ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਓ)									
	ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗੇਂਦ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਕ੍ਰੇਅੰਨ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਵਿਅਕਤੀਗਤ-ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਗੰਧਾਂ, ਸਵਾਦਾਂ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟ ਆਦਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਪੀਲਾ, ਲਾਲ, ਨੀਲਾ)									
	ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੇ ਚੱਕਰ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਲ ਵਸਤੂਆਂ, ਆਦਿ।									
	ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਪਹੇਲੀ ਜਾਂ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ	ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ									
	ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਆਪਣਾ (ਲਿਖਿਆ) ਨਾਮ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ									

ਸੰਵੇਦੀ, ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਦੋਸਤਾਂ / ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਖੇਡਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ	ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ									
	ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ)									
	ਡਾਂਸ, ਡਰਾਮਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਕਲਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ									
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਡੋਮੇਨ										

ਉਮਰ ਸਮੂਹ: 5-6 ਸਾਲ

ਸਮੁੱਚੀ ਹਾਲੇ		1st ਮੁਲਾਂਕਣ		2nd ਮੁਲਾਂਕਣ		3rd ਮੁਲਾਂਕਣ		4th ਮੁਲਾਂਕਣ		
	ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਹੀਨਾ									
	ਉਚਾਈ (ਸੈ.ਮੀ.)									
	ਭਾਰ (ਕਿਲੋ)									
	ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂਕ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ	ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ	
ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ	ਬਾਹਰ/ਅੰਦਰ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਓ)									
	ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਗੇਂਦ ਸੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਕ੍ਰੇਅੰਨ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਵਿਅਕਤੀਗਤ-ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਗੰਧਾਂ, ਸਵਾਦਾਂ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਨਾਵਟ ਆਦਿ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਪੀਲਾ, ਲਾਲ, ਨੀਲਾ)									
	ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੇ ਚੱਕਰ ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਲ ਵਸਤੂਆਂ, ਆਦਿ।									
	ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਪਹੇਲੀ ਜਾਂ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ	ਸਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ									
	ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
	ਆਪਣਾ (ਲਿਖਿਆ) ਨਾਮ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ									

ਸੰਵੇਦੀ, ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ	ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਦੋਸਤਾਂ / ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਖੇਡਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ									
	ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ									
ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ	ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ									
	ਨਾਟਕੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ)									
	ਡਾਂਸ, ਡਰਾਮਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ									
	ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਕਲਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ									
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਡੋਮੇਨ										

ਅਨੁਬੰਧ 6: ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ

ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਧੀਨ 8+ ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਲਈ ਵਿਹਾਰਕ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

1. ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਲਈ:

- ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ A3 ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ (ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਕੇਤ) ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਨ ਟਰੈਕਰ ਦੁਆਰਾ ਰੈਫਰਲ ਟਰੈਕ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

2. ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਲਈ:

- ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ECCE ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ AWW (ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ।
- ਸਹਾਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। AWW (ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਭਾਈਚਾਰਾ-ਅਧਾਰਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੈਸ਼ਨਾਂ, ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ, ਉਤੇਜਨਾ ਅਤੇ ECD ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3. CDPOS ਲਈ:

- ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ECCE ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ।
- ਸਹਾਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ AWW (ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਰੋਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ AWW ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰਸਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ, ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ, ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਦਿ।

4. DPO ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ:

- ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ECCE ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ CDPO ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ।
- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੋਸ਼ਣ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। CDPO ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਅਤੇ AWW (ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਰੋਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ AWW ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ DIET, ਨਰਸਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ, ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ, ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਦਿ।

5. ਰਾਜ ਦੇ WCD ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਲਈ:

- ਪੂਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਖੇਡਾਂ, ਦੇਸੀ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਅਨੁਕੂਲਿਕ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਹਰੇਕ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ DPOS, CDPO ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ

ਸਕਦੀ ਹੈ।

- ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਮਿਸ਼ਨ ਪੋਸ਼ਨ 2.0 ਦੀ ਤਿਮਾਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਅਤੇ AWW ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ CDPO ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਰੋਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ AWW (ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ) ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ SCERTS, DIETS, ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਲੱਸਟਰ ਸਰੋਤ ਕੇਂਦਰ, DEPWD ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਨਰਸਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਗੈਰ-ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ, ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ, ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਦਿ।

6. ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਕਬਾਇਲੀ ਮਾਮਲੇ, ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗ ਆਦਿ ਲਈ:

- ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਨਵਰਜੈਂਸ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ, ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ, ਕਬਾਇਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਆਸ਼ਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ), ਸੰਮਿਲਨ (ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਕਰਾਸ ਡਿਸਏਬਿਲਟੀ ਅਰਲੀ ਇੰਟਰਵੈਂਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ (CDEIC) ਨਾਲ ਲਿੰਕੇਜ), ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਨ (NIS), ਅਤੇ (ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸਵਾਵਲੰਬਨ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਰੋਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ AWW ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ SCERTS, DIETS, ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਲੱਸਟਰ ਸਰੋਤ ਕੇਂਦਰ, DEPWD ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਨਰਸਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਗੈਰ-ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀਸਕੂਲ, ਬਾਲਵਾਟਿਕਾ, ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਦਿ।

7. ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ:

- ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਸਰੋਤ ਵਾਤਾਵਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ECCE ਡਿਲੀਵਰੀ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਾਉਥ ਵਿੱਚ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਖੋਜਿਆ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ, ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

References

1. Dhingra, R., & Sharma, I. (2011). Assessment of Preschool Education Component of ICDS Scheme in Jammu District. 7. Global Journal of Human Social Science. https://globaljournals. org/GJHSS_Volume11/2-Assessment-of-Preschool-Education-Component-of-ICDS-Schemein.pdf
2. García, Jorge Luis & James J. Heckman & Duncan Ermini Leaf & María José Prados, 2020. "Quantifying the Life-Cycle Benefits of an Influential Early-Childhood Program," Journal of Political Economy, vol 128(7), pages 2502-2541. https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/705718
3. Hazarika, G., & Viren, V. (2013). The effect of early childhood developmental program attendance on future school enrolment in rural North India. Economics of Education Review, 34, 146-161. https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2013.02.005
4. Kapoor, A., Jhalani, A., Vinayak, N., Zutshi, S. (2021). "State of Foundational Literacy and Numeracy in India." Report. Institute for Competitiveness and EAC-PM. https://www.competitiveness.in/report-on-state-of-foundational-literacy-and-numeracy-in-india
5. Kaul, V., Chaudhary, A.B., Sharma, S. (2017). Quality and diversity in early childhood education. Centre for Early Childhood Education and Development, Ambedkar University
6. Kaul, V., Ramachandran, C., & Upadhyaya, G. C. (1994). A study of impact of preschool education on retention in primary grades. National Council of Educational Research & Training.
7. Ministry of Education, Government of India. (2022). National Curriculum Framework Foundational Stage 2022. https://ncert.nic.in/pdf/NCF for Foundational Stage 20 October 2022.pdf
8. Ministry of Education. (2020). National Education Policy 2020. Government of India. https://www.education.gov.in/sites/upload files/mhrd/files/NEP Final English.pdf
9. Ministry of Women and Child Development, Government of India. (2013). National ECCE Curriculum Framework. https://wcd.nic.in/ecce
10. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2015). MWCD Theme-based ECCE Curriculum.
11. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Activity Book for 3-4 years Children (September 2017). Government of India. https://wcd.nic.in/ecce
12. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Activity Book for 4-5 years Children (September 2017). Ministry of Women and Child Development, Government of India. https://wcd.nic.in/ecce
13. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Activity Book for 5-6 years Children (September 2017). Ministry of Women and Child Development, Government of India. https://wcd.nic.in/ecce
14. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). CHILD ASSESSMENT CARD 3-6 YEAR OLDS. Government of India. https://wcd.nic.in/ecce
15. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). ECCE Training Module for Anganwadi Workers. Government of India. https://wcd.nic.in/ecce
16. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Pre-School Education Kit Guidelines. Government of India. https://wcd.nic.in/ecce
17. NCERT. (2022). Vidya Pravesh: Three-month Play-based School Preparation Module for Grade-I. Ministry of Education. Government of India. https://ncert.nic.in/pdf/vidyapravesh.pdf
18. Report of the Task Force on Early Childhood Care and Education (ECCE), 2022. https://www.nipccd.nic.in/uploads/pdf/ECCETFReportpdf- fd7b053ec88061a5a895d243bc0e2754.pdf
19. State Curriculum Documents
    a. Government of Jammu & Kashmir - Directorate of School Education, Kashmir. (2014). Teacher's Manual for ECCE & Early Grades.
    b. Haryana Government - Women and Child Development Department, & Pratham Organization. (2023). Varshik Sandarshika 2023-24.
    c. Integrated Child Development Services (ICDS), Uttar Pradesh, India. (2021). Pahal: Early Childhood Care and Education Teacher's Manual.
    d. KSERT (2023). Karnataka Curricular Framework for the Foundational Stage.
    e. MSCERT, Maharashtra, India. (2015, 2019). Aakar: Early Childhood Care and Education Teacher's Manual. Link to source.
    f. Municipal Corporation of Delhi (MCD) & SCERT. (2023). Early Childhood Care and Education Curriculum.
    g. NCERT. (2023). Jaadui Pitara (Unmukh - Trainers Handbook for Balvatika).
    h. SCERT, Telangana. (2018). Early Childhood Care and Education Curriculum.
    i. SCERT Bihar. (2022). Chehak.
    j. Social Welfare Department, Meghalaya. (2014). Annual Early Childhood Care and Education (ECCE) Curriculum.

k. State Council of Educational Research and Training, UT Chandigarh. The Preschool Curriculum.
l. State ICDS Department Rajasthan, SCERT-Udaipur, & SSA Udaipur. (2014). Early Childhood Care and Education Curriculum.
m. Women and Child Development, Madhya Pradesh, Azim Premji Foundation, & Madhya Pradesh State Council of Educational Research and Training. (2022). Shala Poorva Shiksha.
n. Women and Child Development (M.P.), M.P. SCERT, & Azim Premji Foundation. (Year). Shala Purv Shiksha Margdarshika.
o. Women and Child Development Department, Chhattisgarh. Pahla Kadam - The First Step.
p. Women and Child Development Department, Odisha. Nua Arunima. (2011). Bhubaneswar, Odisha, India.

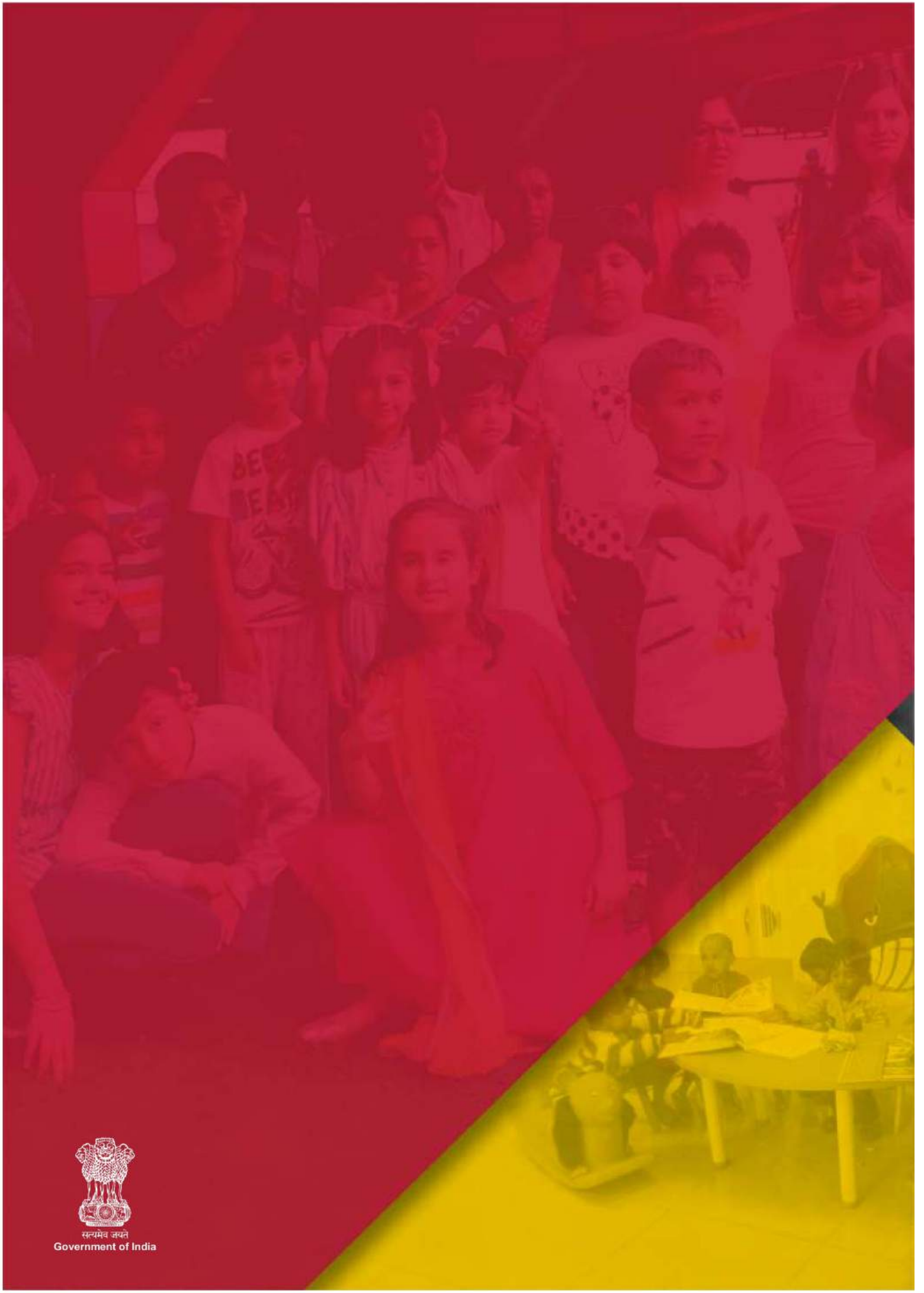

सत्यमेव जयते
Government of India